శ్రీపద్మపురాణాన్తర్గత వ్కేటాచలమాహాత్మ్యమ్

చతుర్వింశోఽధ్యాయః

మేరుశిఖరాచ్ఛుకబ్రహ్మర్షేః వేఙ్కటాచలాగమనమ్

దేవలః -
దేవదర్శన! దేవర్షే! బ్రహ్మాభూయకరం పరమ్ ।
ముకున్దానన్దనం బ్రూహి ధర్మం కర్మవిమోచనమ్ ॥ 1

దేవదర్శనః :-
సాధు దేవల భూదేవ! యత్పృష్టోఽహమిహ త్వయా ।
శృణు విద్వన్! విశేషేణ వక్ష్యామి తవ సువ్రత! ॥ 2

ఇతిహాసమిమం పుణ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ।
యశస్కరం రఞ్జనకం ఆయురారోగ్యభూతిదమ్ ॥ 3

పురా సుమేరుశిఖరే నానారత్నవిచిత్రితే ।
ఖచితానేకమాణిక్యే సౌవర్ణే కుట్టిమస్థలే ॥ 4

అనుస్యూతస్రవద్దేవ స్రవన్తీ నిర్ఝరాప్లుతే ।
మయూఖోద్దామరత్నౌఘ ఖణ్డితధ్వాన్తకుఞ్జకే ॥ 5

సాన్ద్రస్నిగ్ధతరుచ్ఛాయ సురద్రుమవనోదరే ।
మకరన్దం స్రవన్తీభిః స్రగ్భిస్తు పరిలమ్బితే ॥ 6

మాణిక్యస్తమ్భమహితే మకరాననతోరణే ।
విచిత్రరత్నప్రత్యుప్త స్వర్ణస్తమ్భచతుష్కకే ॥ 7

సింహాసనే మహారత్న విచిత్రాంశువిరాజితే ।
సావిత్ర్యా చ సరస్వత్యా సదాఽఽసీనః పితామహః ॥ 8

శ్రీ పద్మపురాణములోని శ్రీ వేంకటాచల మాహాత్మ్యము

ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము

మేరుశిఖరమునుండి శుకయోగీంద్రుడు వేంకటాచలమునకు వచ్చుట

దేవలుడు :-
దేవదర్శనా! దేవర్షీ! బ్రహ్మతో సమానమగు రూపమును లభింపజేయునదియు శుభకరమును, శ్రీమన్నారాయణునకు ప్రీతినొసంగునదియు, ప్రారబ్ధకర్మమును పార ద్రోలునదియు నగు ధర్మమును తెలుపుమ'ని దేవలుడు దేవదర్శను నడిగెను.

దేవదర్శనుడు :-
దేవలా! బ్రాహ్మణోత్తమా! చక్కగా నడిగితివి. నీకు దానిని విస్తారముగా తెలిపెదను. వినుము. 2

చతుర్విధ పురుషార్థముల నొసంగునదియు, కీర్తిదాయక మును, మనోహరమును, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య ప్రదమును నగు నీ పవిత్ర చరిత్రము 3

పూర్వము వివిధ రత్నాలంకృతమును, అనేక మాణిక్య ఖచితమును. బంగరు చదునైన స్థలమున 4

అవిచ్ఛిన్నముగ ప్రవహించు గంగానదినుండి ప్రవహించు సెలయేరులచే తడుప బడుచున్నదియు, సూర్యకాంతమణి సముదాయములచే వెలుగొందుచున్న పొదరిండ్లను కలిగినట్టియు 5

దట్టమగు చల్లని వృక్షచ్ఛాయలుగల కల్పవృక్షములు కలదియు, మకరందమును స్రవించుచున్న పూదీవియలు వ్రేలాడుచున్నదియు 6

మాణిక్య స్తంభములచే సుశోభితమును, మకరతోరణము కలదియు, విచిత్రరత్న గుంభిత బంగరు స్తంభములు నాల్గు కలదియు 7

మహారత్నముల విచిత్రకాంతులచే ప్రకాశించునదియునగు సింహాసనమున సావిత్రీ సరస్వతులతో కూడి బ్రహ్మ ఆసీనుడై 8

గన్ధర్వైర్గర్వనిర్వాహైః గానవిద్యావిచక్షణైః ।
గాయద్భిః కిన్నరగణైః గీయమానశ్చ వీణయా ॥ 9

స్తూయమాన స్తుమ్బురుణా హాహాహూహూత్థతేజసా ।
సేవ్యమానః సహస్రాక్ష ప్రముఖైః సురసత్తమైః ॥ 10

బ్రాహ్మీభిః శక్తిభిర్బ్రహ్మ భాషాభూషాభిరాత్మభూః ।
అంశుకాభరణాలేపా కల్పహస్తాభిరన్తికే ॥ 11

వసిష్ఠప్రముఖైః బ్రహ్మ మునిభిః సిద్ధచారణైః ।
మార్కండేయమరీచ్యత్రి భృగుపూర్వైర్మహర్షిభిః ॥ 12

శాపానుగ్రహసామర్థ్య సాధనైశ్చ తపోధనైః ।
మాహాత్మ్యం పుణ్యదేశానాం ఊచివద్భిః పరస్పరమ్ ॥ 13

సమన్తతః సేవ్యమానః సేవారసవిశారదైః ।
నిషద్గణైః ఉపనిషద్గణైః శ్రుతిగణైరపి ॥ 14

సాఙ్గైః సంశిక్షితమనా విశ్వసర్గవిలాసభూః ।
ఆస్తే సమాలపన్ బ్రహ్మ స్వపదాహ్లాదనిర్భరః ॥ 15

కథాప్రసఙ్గాదత్రైవ నారాయణగిరేర్మహత్ ।
మాహాత్మ్యమావిర్భావఞ్చ శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః ॥ 16

శ్రుత్వా శుకః పరమఋషిః సభాయాం సముపస్థితః ।
స దేశం తం దిదృక్షు స్సన్ కౌతూహలసమాకులః ॥ 17

విజ్ఞాపయన్ బ్రహ్మణే తం నమస్కృత్య చ సర్వతః ।
జగామ తస్మాద్దేశాద్వై దక్షిణాభిముఖః సుధీః ॥ 18

దర్పోద్ధతులును గాన విద్యాపారంగతులగు గంధర్వులచేత స్తుతింపబడుచు
కిన్నరగణముల వీణలచే పాడబడుచు 9

హాహా హూహూ యను గానముచేయు గంధర్వులచేతను, తుంబురునిచేతను
స్తుతింపబడుచు దేవేంద్రాది దేవతా ప్రముఖులచే సేవింపబడుచు 10

దేవభాషయే ఆభరణముగాగలిగి వస్త్రములు, ఆభరణములు, చందనాదులు
మొదలగు అలంకార ద్రవ్యములను చేతులలో ధరించియున్న బ్రహ్మ సంబంధమైన
శక్తి యనబడు స్త్రీలచే (సేవించబడుచున్న చతుర్ముఖబ్రహ్మ) 11

వసిష్ఠుడు మున్నగు బ్రహ్మర్షులచేతను, సిద్ధ చారణుల చేతను, మార్కండేయ,
మరీచి, అత్రి, భృగువు మొదలగు యోగిపుంగవుల చేతను, 12

శపించుటకును, శాపములను పోగొట్టి యనుగ్రహించుటకును సామర్థ్యమునకు
వలయు సాధనములు కలిగినట్టియు, పుణ్యదేశముల మాహాత్మ్యము నొండొరులతో
భాషించు కొనునట్టి కైంకర్య రసమును బాగుగ నెఱింగిన మునీంద్రులచే నంతటను
సేవింపబడుచు, 13

అంగములతో కూడియున్న శాస్త్రసముదాయములు, ఉపనిషత్తులు వేదరాశుల చేత
లెస్సగా శిక్షింపబడిన మనస్సుగలవాడై ప్రపంచ సృష్టియను లీలకు కారణ భూతుడైన
(బ్రహ్మ) తన పదవివలన కలిగిన యానందముచే పరిపూర్ణుడగుచు యా
మునీంద్రులతో భాషించుచుండ 14,15

సంభాషణ మధ్యమున నారాయణపర్వతము యొక్కయు, శార్ఙ్గమను ధనువును
ధరించిన శ్రీనివాసుని మాహాత్మ్యము, అవతారమును గురించి 16

సభలోనున్న మహాయోగియగు శ్రీ శుకుడు విని యా నారాయణాద్రిని చూచు
వేడ్కతో కూడినవాడై 17

బ్రహ్మకు నమస్కరించి తన కోర్కెను విజ్ఞాపన మొనరించి యచ్చటనుండి దక్షిణ
దిక్కున కేగెను. 18

వాసుదేవే వహన్ భక్తిం పురాణపురుషోత్తమే
తత్కథాఽఽలాపకుతుకః స్మయమానముఖో మునిః ।
దదర్శ నారాయణాద్రిం తత్ర నారాయణాశ్రమమ్॥ 19

శ్రీ వేఙ్కటాచలవర్ణనమ్

నీలజీమూతముదిత నీలకణ్ఠవిడమ్బనమ్ ।
శృఙ్గకోటీరవిశ్రాన్త వాలఖిల్యకులాకులమ్ ॥ 20

తిగ్మాంశ్వశ్వఖురక్షుణ్ణ శృఙ్గమాణిక్యమణ్డలమ్ ।
అమృతాంశుకరస్పర్శ నిర్యదిన్దుదృషద్ద్రవమ్ ॥ 21

తుఙ్గశృఙ్గస్ఫురద్రత్న తరళీకృతతారకమ్ ।
మాణిక్యకుణ్డలమహో మాద్యద్ద్యుమణిమణ్డలమ్ ॥ 22

వియల్లిహోత్తుఙ్గశృఙ్గ విశఙ్కటవిటఙ్కకమ్ ।
చన్ద్రకాన్తస్రవాస్వాది చకోరకులసఙ్కులమ్ ॥ 23

స్ఫాటికాశ్మదరీశృఙ్గ నిర్యన్నిర్మలనిర్ఝరమ్ ।
అధిత్యకారూఢపుల్ల లోధ్రసింహవిడమ్బనమ్ ॥ 24

మాకన్దకుసుమామన్ద మకరన్దసముక్షితమ్ ।
దన్తావల ఘటాఘాత దర్దుర ప్రస్థ కన్దరమ్ ॥ 25

వ్యుత్క్రమక్రమణాక్రాన్త శరభప్రస్థదుస్థలమ్ ।
మహాన్ధకారమహిమ దుర్నిరీక్ష్యమహర్షభమ్ ॥ 26

ఆది మధ్యాంతరహితుడును, పురుషోత్తముడునగు శ్రీమన్నారాయణుని యందు భక్తికలిగి యాతని కథలను కీర్తించుటయందే కుతూహలము కలిగి మందస్మిత వదనారవిందుడై శుకమహర్షి నారాయణాద్రిని యచ్చటి నారాయణాశ్రమమును గాంచెను. 19

శ్రీవేంకటాచలమును వర్ణించుట

జలగర్భితమైన నల్లని మేఘమును చూచి యానందించు నెమలివలె నున్నట్టియు శిఖరాగ్రములయందు విశ్రమించిన వాలఖిల్యాది ఋషి సంఘములచే నిండినదియు 20

సూర్యుని రథము గుఱ్ఱములయొక్క డెక్కలచే నలుగ గొట్టబడిన శిఖరముల యందలి మణులరాసులు కలిగి నట్టియు, చంద్రకిరణముల తాకుడులచే కారుచున్న చంద్ర కాంతమణుల ద్రవము కలిగినట్టియు 21

ఎత్తగు శిఖరములయందు ప్రకాశించు రత్నములచే కనులను మిరుమిట్లు గొలుపుచున్నట్టియు, మాణిక్యకుండలముల కాంతులచే నినుమడింపబడిన సూర్యమండలమును కలిగినట్టియు, 22

ఆకాశమును చుంబించుచున్న ఎత్తైన శిఖరములయందు విశాలమైన సమప్రదేశములు కలిగియున్నట్టియు, చంద్రుని కిరణములు పడి కరుగుచున్న చంద్రకాంతరాళ్ళ ద్రవమును త్రాగుచున్న చకోరగుంపులచే నిబిడమైనట్టియు. 23

స్ఫటికమణి శిలామయ చరియలనుండియు శిఖరముల నుండియు స్రవించుచున్న నిర్మల సెలయేరులు కలిగి యున్నట్టియు, కొండ పైభాగమునందంతటను మొలచి సింహముల ననుకరించు పూచిన లొద్దుగవృక్షములు కలిగినట్టియు 24

మామిడిపూతల యందలి మిక్కుటమగు తేనెచే తడుపబడినదియు, మదగజ యూథముల దెబ్బలచే ఘూర్ణిల్లిన పర్వతచరియులు కలదియు, 25

తలక్రిందుగా నెక్కుచు నాక్రమించిన శరభ మృగములుగల చరియలచే సంచారయోగ్యముకాని ప్రదేశములు కలిగియున్నట్టియు, 26

ఆఘ్రాతవ్యాకులప్రాణి వ్యాఘ్రభీమభృగుస్థలమ్ ।
నిర్ఝరాపాతపర్యన్త గ్రస్తముస్తార్ధసూకరమ్ ॥ 27

యమవాహనదుర్దర్శ నినదన్మహిషాకులమ్ ।
శాఖాశిఖాక్రమచ్ఛాఖా మృగసానుమహీరుహమ్ ॥ 28

వికీర్ణశ్వాపదానీకా ధిత్యకోపత్యకాత్యఘమ్ ।
అభ్రఙ్కషాగ్రవివిధ విటపాటవిపాటనమ్ ॥ 29

ధాతుప్రస్థస్థలీనిర్యదోఘ ప్రస్రవణాకులమ్ ।
అన్తకాస్యప్రతీకాశ గుహాగేహోషితార్ణకమ్ ॥ 30

ఝిల్లికానాదబధిరీ భూతదిక్చక్రవాలకమ్ ।
దివ్యం విభూత్యుపాదానం తత్ గాయద్భిరుషితాన్తరమ్॥ 31

నానామణిమయూఖౌఘ మహేన్ద్రాయుధవర్చసమ్ ।
కృష్ణసారవరోద్రిక్త హరిణీకులసఙ్కులమ్ ॥ 32

విధున్వద్వాలవిమల చమరీచఙ్క్రమోత్కటమ్ ।
లాఙ్గూలవేల్లితలసద్గోలాఙ్గూకులాకులమ్ ॥ 33

ప్రవాలకాణ్డప్రస్తార మణ్డితాన్తరకన్దరమ్ ।
ఇతస్తతస్తపస్యద్భిః ఋషిభిః నిర్ఝరాన్తికే ॥ 34

వాసన తగిలినంతనే ప్రాణులను కలతనొందింపజేయు పెద్దపులులచే భయంకర మగు చరియలు కలిగినట్టియు, సెలయేళ్ళు పైనుండి క్రిందికి పడుటచే తడసినప్రాంత దేశములయందు మొలచిన తుంగముస్తలను భక్షించు నడవిపందులు కలిగినట్టియు.

యమధర్మరాజు యొక్క వాహనమువలె చూడశక్యము కానివై అంకెలు వేయుచున్న దున్నపోతులు కలదియు, కొమ్మలచివరల నాక్రమించియున్న కోతులుగల వృక్షములు చరియలయందు కలిగినట్టియు 28

యధేష్టముగా తిరుగుచున్న అడవిమృగముల గుంపులు గల పర్వతోర్ధ్వసమీప భూభాగములు కలిగినట్టియు, ఆకసమును వరయునట్టి కొనలుగల నానావిధ వృక్షములుగల అడవులచే నలంకరింపబడినట్టియు 29

గైరికాది ధాతుమయ శిలాప్రదేశములనుండి ప్రవహించు సెలయేళ్ళచే నిండి యున్నట్టియు, మృత్యువు ముఖమువలె భయంకరమైన గుహలనెడు యిండ్లలో నిలవయున్న నీరు కలిగినట్టియు, 30

కీచురాళ్ల ధ్వనులచే చెవిటివిగానయిన దిక్కులు కలదియు, జగత్తున కుపాదాన కారణభూతుడగు దివ్యుడగు భగవంతుని గూర్చి పాడుచున్న గాయకులలోపల ప్రాంతమున గలదియు, 31

అనేక మణికిరణజాలములచే నింద్రధనువును బోలిన కాంతిగలదియు, శ్రేష్టములగు జింకలచే నుత్తేజితములగు లేళ్ల గుంపులచే నిండినదియు, 32

ఊపుచున్న తోకలుగల తెల్లనైన చమరీమృగముల సంచారముచే గొప్పదైనటు వంటిన్ని, తోకలనాడించుచు సంచరించుచున్న కొండముచ్చుల గుంపులచే నిండి యున్నట్టియు, 33

పొగడముల కొమ్మలు వ్యాపించుటచే నలంకరింపబడిన లోపలిభాగములు కలచరియలు కలదియు, సెలయేరుల సమీపమున నిటు నున్న స్థలములయందు తపమాచరించుచున్న ఋషులు కలదియు, 34

ఆస్థాతవ్యప్రస్థదేశం బ్రహ్మధ్యానపరాయణైః ।
ఆశ్రితార్తిహరచ్ఛాయ విశాలవనపాదపమ్ ॥
తస్య సానుమత స్సోఽపి పాదానాశ్రిత్య సత్వరః ॥ 35

శుకస్య శ్రీవేఙ్కటాచలస్థ పుణ్యతీర్థావగాహనమ్

నిర్ఝరేష్వాప్లవం కుర్వన్ విమలోదేష్వనన్యధీః ।
హ్రదేషు దేవఖాతేషు నదీప్రస్రవణేషు చ ॥ 36

అన్యేష్వమలతీర్థేషు త్రివృద్బ్రహ్మ జపన్ మునిః ।
సంసారమోచినీం బ్రహ్మ విద్యాం విద్యావిజృమ్భిణీమ్ ॥ 37

జపన్నుపాంశు మనసాఽవద్యావిద్యానిబర్హిణీమ్ ।
నివసన్ రజనీమేకాం తత్ర తత్ర సమాహితః ॥ 38

అతన్ద్రితోఽఞ్జనగిరిం ప్రాప విప్రోపవేశనమ్ ।
తత్ర తత్ర గుహాగేహే ష్వాసీనైః మునిపుఙ్గవైః ॥ 39

యోగిభిస్సిద్ధసఙ్ఘైశ్చ విశుద్ధజ్ఞానశాలిభిః ।
వైఖానసైశ్చ మునిభిః కృతాతిథ్యసపర్యకమ్ ॥ 40

శిలాతలేషు నివసన్ విపులేషు శనైః శనైః ।
కుమారధారాం ధారాల చ్యవమానామలోదకామ్ ।
ఆససాదాప్లవం చాత్ర చక్రే వ్యాసౌరసో మునిః ॥ 41

స్కన్దస్య కుమారధారాస్నానేన శక్త్యాయుధప్రాప్తిః

అస్యా మాహాత్మ్యమతులం తులితానన్యతీర్థకమ్ ।
శక్తిప్రదం శక్తిపాణేః శరణ్యం శరణార్థినామ్ ॥ 42

బ్రహ్మధ్యానము నాచరించుటయందాసక్తిగల మునీంద్రులకు నివాసయోగ్యమైన ప్రక్కప్రదేశములు కలదియు, ఆశ్రయించినవారి యలసటను పారద్రోలు నీడలుకల విశాల వనములు వృక్షములుకల చరియలుగల నా వేంకటాచలము యొక్క చరియల నాశ్రయించి శుకయోగీంద్రుడు త్వరపడుచు 35

శ్రీ శుకమహర్షి శ్రీ వేంకటాచలంపైనున్న తీర్థములలో స్నానమాచరించుట

పవిత్రతోయములు కలసెలయేరులలో నిశ్చలమానసుడై స్నానము నాచరించుచు, దేవతలచే త్రవ్వబడిన (సహజములైన) చిన్న చిన్న మడుగులయందు, నదుల నుండి వచ్చిన ప్రవాహములయందు 36

ఇతర నిర్మలోదకములయందు మూడు ఆవృత్తులు గాయత్రీ మంత్రమును జపించుచు, సంసారబంధమును బాపునట్టియు, పరమాత్మను పొందుటకు సాధనములగు విద్యలను వృద్ధి పరచునట్టియు, నీచమైన యవిద్యను తలనెత్తనీయనట్టియు 37

బ్రహ్మవిద్యను మనస్సులలో పైకి వినిపించనటుల జపించుచు, ఆ ప్రదేశము లలో నొక్కొక్క రాత్రి స్వస్థచిత్తుడై నివసించుచు 38

జాగరూకతతో బ్రాహ్మణులు నివసించునట్టి అంజనగిరిని సమీపించెను. అచ్చటచ్చట గృహములవంటి గుహలలో కూర్చుని యున్నట్టి ముని శ్రేష్ఠులచేతను 39

యోగులచేతను. సిద్ధసంఘములచేతను నిర్మల జ్ఞానశీలురగు వైఖానస వ్రతశీలులైన మునులచేత నతిథిమర్యాదలు శుశ్రూషలు చేయబడినవాడై 40

విశాలములగు బండరాళ్ళపై మెల్లమెల్లగా కూర్చొనుచు వేగముగా ప్రవహించు నిర్మలోదకముగల కుమారధారను సమీపించి యందు శ్రీశుకుడు స్నానమాచరించెను. 41

కుమారస్వామికి కుమారధారలో స్నానమాచరించుటచే శక్తియను ఆయుధము లభించుట

కుమారధారయొక్క మాహాత్మ్యము సాటిలేనిది. దీనితో సాటియగు తీర్థములు లేనిది. కుమారస్వామికి శక్తియను నాయుధము నొసంగినది. శరణుకోరినవారికి శరణము నిచ్చునది. 42

పురాఽమరైః ప్రార్థితేన శఙ్కరేణ పురారిణా ।
ఔమాపత్యో బాహులేయః సైనాపత్యే నియోజితః ॥
తద్వోఢుమసహన్ సోఽపి సైన్యాపత్యే నివిష్టధీః ॥ 43

అనేకాపాయసదనం ఉపాయరహితో గుహః ।
దైత్యారేః ప్రాప్తుకామస్సన్ తత్ప్రతీకారమాప్తవాన్ ॥ 44

త్రిసన్ధ్యమాప్లవం కుర్వన్ త్రివృద్బ్రహ్మ జపన్ సుధీః ॥
త్రిసన్ధ్యమర్చయన్ విష్ణుం దివ్యైః పుష్పైరనన్యధీః ॥ 45

అస్యా నిర్ఝరధారాయా తపస్తేపే సమీపతః ।
తపసా తస్య సన్తుష్టో భగవాన్ విష్టరశ్రవాః ॥ 46

ఆవిర్భూయ దదౌ శక్తిం తస్మై సోఽపి తిరోదధే ।
కుమారస్తం ప్రణమ్యాథ దేవం స్వర్గం జగామ సః ॥ 47

తస్మాత్కుమారధారేతి విఖ్యాతా విమలోదకా ।
ప్రథమానప్రశంసాఽభూత్ అప్రమేయఫలప్రదా ॥ 48

ఇన్ద్రస్య పాపనాశనస్నానేన వృత్రవధజనిత పాపనిర్ముక్తిః

తతో గతః పాపనాశం కృత్వా స్నానాదికం వశీ ।
ఉవాస త్రిదినం తస్య తీర్థస్య నికటే తటే ॥ 49

యత్ర తీర్థే సకృత్ స్నాత్వా మఘవా వృత్రహా పురా ।
బ్రహ్మహత్యావిముక్తః సః ప్రాప చైన్ద్రం పునః పదమ్ ॥ 50

పూర్వము దేవతలచే ప్రార్థింపబడి త్రిపురసంహారియగు శంకరుడు, పార్వతీ పుత్రుడగు కుమారస్వామిని సేనాపతిగా నియమించగా నాతడు దానిని సహించక సేనాధ్యక్ష పదవియందు మనస్సు లేనివాడై 43

అనేక అపాయములకు స్థానమగు సేనాధ్యక్ష పదవిని నిర్వహింపజాలక ఉపాయముతోచని కుమారస్వామి శ్రీమన్నారాయణునుండి యుపాయమును పొందగోరి దానికి తగిన (ప్రక్రియ) ఉపాయమును బడసెను. 44

మూడు సంధ్యాసమయములందు స్నానము నాచరించుచు ముమ్మారు మంత్రమును జపించుచు శ్రీమన్నారాయణుని మూడు సంధ్యలయందు దివ్యపుష్పములచే నితర తలంపులులేని మనస్సు కలవాడై పూజించుచు 45

కుమారధారా సమీపమున తపము నొనరించెను, శ్రీమన్నారాయణు డాతని తపమునకు సంతసించి 46

ప్రత్యక్షమై యాతనికి శక్త్యాయుధము నొసంగి యంతర్ధానము నొందెను. కుమారస్వామియు శ్రీమన్నరాయణునకు నమస్కరించి స్వర్గమునకేగెను 47

కావున నిర్మలోదకములుకల యా ధార కుమారధారయని ప్రసిద్ధికెక్కినదై యూహింపనలవికాని ఫలముల నొసంగునదై శ్లాఘింపబడుచుండెను. 48

ఇంద్రునకు పాపనాశినియందు స్నానమాచరించుటచే వృత్రాసురుని చంపిన పాపముపోవుట

అనంతరము శుకయోగీంద్రుడు పాపనాశినికేగి యింద్రియ నిగ్రహముకలిగినవాడై స్నానాదికముల నాచరించి యా తీర్థసమీపముననున్న తీరమున మూడు దినములు నివసించెను. 49

పూర్వము వృత్రాసురుని వధించిన యింద్రుడీ తీర్థమున నొకమారు స్నానమాచరించిన మాత్రముననే బ్రహ్మహత్య పాపమునుండి విడువడి తిరిగి యింద్రపదవి నందెనో 50

పాపనాశః స విఖ్యాతో నిర్ఝరో జర్ఝరైనసామ్ ।
దేవతిర్యఙ్మనుష్యాణాం అవగాహాన్మలాపహామ్ ॥ 51

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్

ఆకాశగఙ్గామన్వాస్య సమస్తఫలదాయికామ్ ।
ఆసాద్యాస్యామాప్లవఞ్చ చకార నిరుపప్లవః ॥ 52

యస్యాః సంసారార్ణవస్య కర్ణధారేఽమలేఽమ్బుని ।
దేవస్త్రియో నాగకన్యాః గన్ధర్వ్యః కిన్నరాఙ్గనాః ॥ 53

సిద్ధాఙ్గనాశ్చ కుర్వన్తి స్నానం వైఖానసాఙ్గనాః ।
నారాయణగిరేః శౌరేః తదీశస్య ప్రభావకమ్ ॥
ప్రథయన్ మనసోఽతీవ స్మయమానో మహామునిః ॥ 54

వ్రతతీవర్తనీతీర్థస్నానకాలే శుకబ్రహ్మర్షిం ప్రతి అశరీరోక్తిః

వ్రతతీవర్తనీతీర్థ మాససాద మహామునిః ।
తత్రాఘమర్షణం చక్రే సూక్తం వైష్ణవముచ్చరన్ ॥ 55

స్మరన్ భగవతో విష్ణోః జిష్ణోః ద్వైపాయనాత్మజః ।
జలే మగ్నతనోస్తస్య ఉదభూద్వాగశరీరిణీ ॥ 56

అమృతోదన్వదుత్తుఙ్గ తరఙ్గమహిమావలీ ।
శ్రీవత్సవక్షా నిత్యశ్రీ అదృశ్యశ్చ మలాత్మనామ్ ॥ 57

అనన్తభోగాయతనోఽనన్తోఽనన్తఫలప్రదః ।
అతోఽస్మాదగ్నిదిగ్భాగే సార్ధయోజనమాత్రకే ॥ 58

యట్టి పాపములను నశింపజేయు నా ప్రవాహము పాపనాశనియని ప్రసిద్ధికెక్కినది. ఆ నది శిధిలపాపులగు దేవతలకును, పశుపక్ష్యాదులకును, మనుష్యలకును స్నానము నాచరించుటచే పాపమును హరించునదై యున్నది. 51

ఆకాశగంగ మాహాత్మ్యము

సకల ఫలముల నొసంగు నాకాశగంగను సమీపించి 52

ఏ యాకాశగంగానది యొక్క తీర్థము సంసారసాగరమునకు చుక్కానివంటిదో యే నిర్మలోదకమున దేవతాస్త్రీలు నాగకన్యలు గంధర్వ కిన్నరాంగనలు 53

సిద్ధులయొక్క స్త్రీలు, వైఖానసుల కులపత్నులు స్నానమాడుదురో యట్టి గంగా నదియం దుపద్రవములు లేనివాడై స్నానము నాచరించి నారాయణాద్రి యొక్కయు నా పర్వతమున నధిష్ఠించియున్న శ్రీమన్నారాయణుని ప్రభావమును మనమున మిక్కిలి కీర్తించుచు నాశ్చర్యమును చెందుచు 54

వ్రతతీవర్తనీతీర్థమున స్నానమాచరించునపుడు

శుకబ్రహ్మర్షినిగూర్చి యశరీరవాణి పలుకుట

వ్రతతీవర్తనీ తీర్థమును సమీపించి విష్ణుసూక్తమును జపించుచు పాపపరిహారము నొనరించు స్నానము నాచరించెను. 55

జయశీలుడును సకల కల్యాణగుణైక నిధియునగు శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించుచు నీటియందు మునిగిన శరీరముగల శుకయోగీంద్రునకీ క్రిందివిధమైన అశరీరవాక్కు వినబడెను. 56

క్షీరసాగరతరంగనీ కరాసారముల మహిమాన్వితుడును, శ్రీవత్సము వక్షస్థలమున కలవాడును, నిత్యము శ్రీతో నుండువాడును, పాపాత్ములకు కనరానివాడును. 57

శేషశాయియు, అంతములేని కోరికలనొసంగు శ్రీమన్నారాయణుడు వసించు పర్వతమున కాగ్నేయ దిశలో పంద్రెండు మైళ్ళు మాత్రమే దూరముగల 58

అస్య సానుమతః పాద మూలే కూలజ్కషద్రుమే ।
నద్యాః సద్యోఽఘనాశిన్యాః స్వర్ణముఖ్యాస్తటే శుభే ॥ 59

'పద్మ' మిత్యుత్తరే ఖ్యాతం పవిత్రం పరమం సరః ।
తస్య గత్వా తటే తూర్ణం అత్యుగ్రం తప ఆచర ॥ 60

పశ్చాదచఞ్చలత్వం తే మనీషాయా భవిష్యతి ।
తదా స్యాద్భగవాన్ విష్ణుః ప్రత్యక్షః సర్వసాక్షిభూః ।
ఏవం సాదరముక్త్వా వాక్ జనానాం శృణ్వతా మపి ॥ 61

అశరీరోక్త్యా శుకస్య పద్మసరోవరగమనమ్

ప్రక్షాలయన్తీ శమలం మునేర్యాతాఽశరీరిణీ ।
ఏవమేతాం నశమ్యాసౌ జలాదుత్తీర్య తీర్థతః ॥ 62

అతిస్నేహో విస్మితశ్చ వైయాసిః మునిరత్వరః ।
ఏవమాలోచయన్ బుద్ధ్యా శరీరాత్మవిశోధనీమ్ ॥ 63

ప్రసాదసూచినీం విష్ణోః ప్రభవిష్ణోః ప్రశంసినీమ్ ।
జగామ వేగాత్తం దేశం యత్ర పద్మసరోవరః ॥ 64

పద్మసరోవరవర్ణనమ్

ప్రసన్నం సన్మన ఇవ వైఢూర్యవిమలోదకమ్ ।
ఉత్ఫుల్లైః పుణ్డరీకైశ్చ కల్హారైః కనకామ్బుజైః ॥ 65

నీలోత్పలైః కువలయైః రక్తాబ్జైరఞ్చితాన్తరమ్ ।
మకరన్దమదోన్మత్త మధురాలికులోజ్జ్వలమ్ ॥ 66

కారణ్డవైః కలరవైః వాచాటితదిగన్తరమ్ ।
భ్రమద్భ్రమరబృన్దైశ్చ మధుపానమదోద్ధతైః ॥ 67

చరియలుగల యీ యంజనాద్రి క్రిందిభాగమున తీరము నొరయుచున్న వృక్షములు కలిగినట్టియు, వెంటనే పాపహరమునునగు శుభమగు స్వర్ణముఖీ నదీతీరమున 59

ఉత్తర భాగమున పద్మసరమని ప్రసిద్ధికెక్కిన పవిత్రమగు గొప్ప సరస్సు కలదు. శీఘ్రముగా దాని తీరమునకేగి మిక్కిలి ఘోరతపము నాచరింపుము. 60

అటుపై నీకు స్థిరబుద్ధి కలుగగలదు. అపుడు నీకు సర్వప్రాణి సాక్షిభూతుడగు శ్రీమన్నారాయణుడు ప్రత్యక్షముకాగలడు" ఇట్లశరీరవాణి జనులందరుకూడ వినుచుండగా సాదరముగా పలికి 61

అశరీరవాణి చెప్పగా శుకయోగీంద్రుడు పద్మసరోవరమున కేగుట

శుకయోగీంద్రుని కల్మషమును కడిగివేయుచు వెడలిపోయెను. ఈ యశరీర వాక్కును విని శుకయోగీంద్రుడు నదీజలము నుండి లేచి 62

ప్రాణులయందు మిక్కిలి ప్రేమకలవాడగు శ్రీ శుకుడు ఆశ్చర్యపడుచు దేహమును ఆత్మను పవిత్రమొనరించు నట్టియు 63

సమర్థుడగు శ్రీమన్నారాయణుని యనుగ్రహమును సూచించునదియు శ్లాఘ్యమును నైన అశరీరవాణిని సావకాశముగా తలంచుకొనుచు పద్మసరస్సున్న ప్రదేశమునకు త్వరగా నేగెను. 64

పద్మసరోవరవర్ణనము

సత్పురుషుల మనస్సువలె నిర్మలమైనదియు, వైఢూర్యమువలె స్వచ్ఛమగు నీరు కలదియు, చక్కగా వికసించిన పద్మములతోను, ఎరుపును తెలుపును కలిగి మిక్కిలి పరిమళించు కలువలతోను, బంగారు పద్మములతోను, 65

నల్ల కలువలతోను, తెల్ల కలువలతోను, ఎఱ్ఱని పద్మములతోను ప్రకాశించు మధ్యభాగము కలిగినట్టియు, తేనెనుగ్రోలిన మదముచే మత్తెక్కిన తుమ్మెద పంక్తులతో ప్రకాశించునట్టియు. 66

అవ్యక్త మధురముగా కూయుచున్న నీటిపక్షుల ధ్వనులచే ప్రతిధ్వనించుచున్న దిక్కుల మధ్యభాగములు కలదియు, తేనెను త్రాగి మత్తిలి తిరుగుచున్న తుమ్మెదల గుంపులు కలిగినట్టియు 67

గృహీతగ్రాహదుర్గ్రాహం వలమానసుమీనకమ్ ।
వరాహసఙ్ఘైరభితో గ్రస్తముస్తైరలఙ్కృతమ్ ॥ 68

మృణాలకవలాఽఽకీర్ణ కరైః కరికదమ్బకైః ।
ఏణైః సశాబైరేణీభిః ఉపాన్తే పరితో వృతమ్ ॥ 69

మదోన్మత్తైః వనచరైః వయోభిరభితో వృతమ్ ।
తపస్యత్తాపసక్లేశ హరణం రమణం హరేః ।
శ్రీమదేతత్ పద్మతీర్థం మహాతీర్థం శుకో మునిః ॥ 70

శుకస్య పద్మసరసి శ్రీనివాసధ్యానపూర్వక స్నానాదికమ్

దదర్శ స గతక్లేశః స్నానపాననిషేవణైః ।
స్మరన్ నారాయణం విష్ణుం అభూత్ నిశ్చలచేతనః ॥ 71

ముహూర్తం తత్ర విశ్రమ్య సంయమీ నియమస్థితః ।
వన్యైరపాకైః పక్వైశ్చ ఫలైః స్వపతితైరపి ॥ 72

దినస్య పఞ్చకాలే వై కృతాహారోఽభవన్మునిః ।
శిశ్యే చ దర్భశయ్యాయాం స నివర్త్యాఽహ్నికీం క్రియామ్ ॥ 73

బ్రాహ్మే ముహూర్తే చాన్యేద్యుః ఉత్థాయ ప్రయతో వశీ ।
చిన్తయన్ పుణ్డరీకాక్షం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ 74

కరుణారసకల్లోల తరఙ్గితకటాక్షకమ్ ।
శరత్పూర్ణేన్దువక్త్రాభం పీతకౌశేయవాససమ్ ॥ 75

మహోరస్కముదారాఙ్గం శ్రీనివాసం మహామతిః ।
సన్ధ్యాముపాస్య విధివత్ స్నానపూర్వం సమాహితః ॥ 76

మొసళ్ళచే నాక్రమింపబడి దిగుట కశక్యమైనదియు, పరిభ్రమించు శుద్ధ చేపలు కలదియు, ముస్తికదుంపలను తినుచున్న పందులగంపులచే నలంకరింపబడినదియు 68

తామరతూడుల గ్రాసముచే నిండియున్న తొండములుకల యేనుగు గుంపుల చేతను, పిల్లలతోను ఆడ లేళ్ళతోను కూడిన లేళ్ళతో దగ్గరగా చుట్టుప్రక్కల నంతయు వ్యాపింపబడినట్టియు 69

మదముచే మదించిన కిరాతకులచేతను నీటిచేతను నంతటను వ్యాపింపబడి నట్టియు, తపము నాచరించుచున్న మునిపుంగవుల శ్రమను పోగొట్టునదియు. శ్రీమహావిష్ణునకు ప్రీతిపాత్రమైనదియు. మహాతీర్థమగు నీశోభాశాలి పద్మతీర్థమును శ్రీ శుక యోగీంద్రుడు 70

శుకుడుపద్మసరోవరమున శ్రీనివాసుని ధ్యానిస్తూ స్నానాదుల నొనరించుట

గాంచి స్నానము, పానము, సేవలచే పోగొట్టబడిన శ్రమకలవాడై శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించుచు చలించని మనస్సు కలవాడాయెను. 71

క్షణకాలమచ్చట విశ్రమించి యింద్రియనిగ్రహము కలిగి నియమముతోగూడిన వ్యాపారములు కలవాడై, వండని కందమూలాదులు యడవియందలి యాహారములను పండి, తమంతటతామే రాలిన ఫలములను 72

రోజులో నైదవకాలమున (రాత్రి సమయమున) భుజించు చుండెను. పగటి నిత్య విధులన్నిటిని నిర్వహించి కుశశయ్యపై పరుండెను. 73

మరుసటి దినమున విజ్ఞానియగు శుకుడు బ్రాహ్మీ ముహూర్తమున లేచి నిర్మలుడై యింద్రియ నిగ్రహము కలవాడై శంఖచక్రగదలను ధరించినట్టియు 74

దయారసము తరంగించుచున్న క్రీగంటిప్రసారము కలవాడును. శరత్కాలము నందలి పూర్ణచంద్రునిబోలు ముఖ కాంతి కలిగినట్టియు, పచ్చని పట్టుబట్టను ధరించినవాడును 75

విశాల వక్షస్థలము కలిగినట్టియు, శరీరసౌష్ఠవము కలిగినట్టియు, తామరరేకుల వంటి నేత్రములుగల శ్రీనివాసుని స్వస్థచిత్తుడై ధ్యానించుచు స్నానము నాచరించి యథా శాస్త్రముగ సంధ్యావందనము నాచరించి 76

పద్మసరోవరతీరస్థ దివ్యాఽఽరామవర్ణనమ్

దదర్శ సరసస్తస్య తీరే త్వభినవం వనమ్ ।
పున్నాగనాగపనస పాటలాశోకకింశుకైః ॥ **77**

కున్దమన్దారమాకన్ద హరిచన్దనచన్దనైః ।
తాలచమ్పకహిన్తాల హరితాలతమాలకైః ॥ **78**

నక్తమాలైశ్చ సరలైః నారికేళైశ్చ కేసరైః ।
పనసైః కేతకైః సాలైః పాలాశైః పిప్పలైః వటైః ॥ **79**

ఖర్జూరైః ఖాదిరైః ప్లక్షై రుద్రాక్షైః రసనైర్ధవైః ।
సఙ్కీర్ణమభితః సాన్ద్రం మహేన్ద్రోపవనోపమమ్ ॥ **80**

మాధవీమల్లికాయూథీ వనయూథీసుజాతిభిః ।
శతపత్రభిరాకీర్ణం సుమనోభిః సుగన్ధిభిః ॥ **81**

దమనీమరుశాఖాభిః తులసీభిః విజృమ్భితమ్ ।
కున్దమల్లికయోపేతం కుశకాశప్రకాశితమ్ ॥
విశ్వామిత్రైః పవిత్రైశ్చ ముఞ్జైరప్యభిజృమ్భితమ్? **82**

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవల దేవదర్శన సంవాదే సుమేరుశిఖరాత్ శుకస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమన
పద్మసరః ప్రాప్త్యాదివర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః.

పద్మసరోవర తీరముననున్న సుందరోద్యానమును వర్ణించుట

ఆ సరోవర తీరముననున్న సురుపొన్న చెట్లతోను, పొన్న చెట్లతోను, పనస వృక్షములతోను, పాటలీ తరువులతోను, అశోక, మోదుగ వృక్షములతోను,77

మల్లి, మందార, మామిడి, రక్తచందనము, పసుపువన్నె చందన వృక్షముల తోను, తాడి, సంపెంగి, గిలకతాడి, అరిదళ, చీకటిచెట్లతోను 78

కానుకచెట్లు, సరళదేవదారు, కొబ్బరి, పొన్న, పనస, మొగలి, మోదుగ, రావి, మఱ్ఱిచెట్లతోను, 79

ఖర్జూర, చంద్ర, రావి, రుద్రాక్ష, సన్నరాష్ట్ర, ధవ వృక్షములతో దట్టమై వ్యాప్తమై దేవేంద్రుని ఉద్యానము వలె నున్నట్టియు, 80

మాధవీ, మల్లె, మొల్ల, అడవి మొల్ల(గోపీచందన) మొదలగు మంచి జాతి లతలతోను, నూరు రేకులుగల తామర పుష్పములతోను, అందమగు, పరిమళముగల

దమనము, మరువము, తులసీ శాఖలచే వ్యాపింపబడి నదియు, మల్లె, బొడ్డుమల్లె లతో కూడినదియు, దర్భ, రెల్లు పువ్వులతో ప్రకాశించునదియు, ఒక విధమగు దర్భలు, ముంజగడ్డితో నేపుగా పెరిగినదియు నగు క్రొత్తదగు ఉద్యానవనమును గాంచెను. 82

ఇది శ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల
దేవదర్శనుల సంభాషణమున సుమేరుశిఖరమునుండి
శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు వేంకటాచలమునకు పద్మసరోవరమునకు వచ్చుటను
వర్ణించుట యనెడు యిరువదినాల్గవ యధ్యాయము.

అథ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః

దివ్యారామే శుకబ్రహ్మర్షేః మహానియమపూర్వక తపోనుష్ఠానమ్ దేవదర్శనః -

తతే శ్రీపద్మతీర్థస్య! । పద్మవాటీపటీయసః ॥
వటాటవీజటాఽఽటోప । విశఙ్కటవియత్తటే ॥ 1

అధీతవేదవేదాన్త తాపసౌఘనిషేవితే ।
అనూదితబ్రహ్మఘోషైః అన్వితే వయసాం గణైః ॥ 2

పతఙ్గాఽధ్యాపితాఽఽమ్నాయ ప్రమోదర్షికుమారకే ।
హుతవైతానవహ్న్యుత్థ హవిర్గన్ధసుమోదితే ॥ 3

మృగశావవిలూనాగ్ర కుశగుల్మవిజృమ్భితే ।
మనఃసన్తోషకరణే సర్వోపకరణాన్వితే ॥ 4

విచిత్రవివిధాఽఽమోదే వనే చైత్రరథోపమే ।
తపః కరిష్యన్ దిష్ట్యా తు సమాహితమనా మునిః ॥ 5

విచిన్తయన్ వియద్వాక్యం విమలాత్మా వ్యతిష్ఠత ।
స్వాధ్యాయం సమధీయానో విష్ణుమేవాగ్రతో యజన్ ॥ 6

పర్ణాశనో హితాచార నియతో నియమస్థితః ।
మితభాషీ మితాహారః శాన్తో దాన్తో గురుప్రియః ॥ 7

సాత్త్వికః సత్త్వసమ్పన్నో విష్ణుభక్తో బభూవ హ ।
శ్రీనివాసమనారాధ్య కిఞ్చిన్నాశ్నాతి నిత్యశః ॥ 8

ఇరువదియైదవ అధ్యాయము

దివ్యోద్యానమున శుకమహర్షి గొప్ప నియమముతో తపము నాచరించుట

దేవదర్శనుడు :-

తామరపువ్వుల తోటలతో దృఢమగునట్టియు, మఱ్ఱి వృక్షముల యడవియందలి మఱ్ఱియూడల విస్తారముచే గొప్పదియగు యాకాశము కలిగినట్టియు 1

వేదములను, వేదాంతములను నభ్యసించిన తపోనిష్ఠుల గుంపులచే సేవింపబడునట్టియు, వేదాధ్యయనము ననుసరించు పక్షులగుంపులతో కూడియున్నట్టియు 2

చిలుకలచే వేదములను చదివించి సంతసించు ఋషి కుమారులు కలిగినట్టియు, హోమముచేయబడిన వైతాని కాగ్నిహోత్రమునుండి లేచిన హవిస్సుయొక్క పరిమళముచే పరిమళించుచున్నట్టియు 3

లేడిపిల్లలచే కొరుకబడిన మొదళ్లుగల దర్భపొదలచే వ్యాపింపబడినట్టియు మనస్సునకు సంతోషమును కూర్చునట్టి సమస్త సాధనములతో కూడినట్టియు

విచిత్రములును, ఆనందజనకములునగు అనేక పదార్థముల పరిమళములతో కూడి కుబేరుని యుద్యాన వనమును బోలిన వనములో నిశ్చలమగు మనస్సు కలిగి శుక యోగీంద్రుడు దైవవశమున తపము నాచరించుచు 5

నిర్మలాంతఃకరణుడై యశరీరవాక్కులనే తలంచుచు వేదాధ్యయనమును చక్కగా నాచరించుచు యెదురుగా శ్రీమన్నారాయణునే పూజించుచు 6

ఆకులను మాత్రమే భుజించుచు శాస్త్రములచే హితముగ చెప్పబడిన యాచారముల యందు నియమముగా ప్రవర్తించువాడై, మితముగా మాట్లాడుచు, మితముగా భుజించుచు, నంతరింద్రియ బహిరింద్రియ నిగ్రహము కలిగి పూజ్యులకిష్టుడై 7

సత్ప్రవర్తనకలిగి, శుద్ధ సత్త్వగుణముతో కూడినవాడై విష్ణుభక్తుడై యుండెను. ప్రతిదినమును శ్రీనివాసు నారాధించక యేకొంచెమైననూ భుజించకుండెను. 8

క్షుధాక్షామోఽప్యనైవేద్యం నోపజీవతి చైకదా ।
విష్ణుపాదోదకాదన్యత్ తృష్ణార్తోఽపి న చాపిబత్ ॥ 9

నిర్ద్వన్ద్వో నిరహఙ్కారో ధీరో విగతమత్సరః ।
కుశేశయాసనాసీనః కుశాస్తరణభూతలే ॥ 10

కుశాగ్రబుద్ధిరచలః కుశహస్తపవిత్రకః ।
కృష్ణాజినోత్తరాసఙ్గః కృష్ణవర్త్మశిఖాజటః ॥ 11

కృష్ణాజినామ్బరధరః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః ।
అక్షమాలాధరకరో విజితాక్ష క్షమాక్షమః ॥ 12

నాసాగ్రన్యస్తనయనః ఆర్జవోర్జితకాయకః ।
దన్తైరసంస్పృశన్ దన్తాన్ జిహ్వాగూహితతాలుకః ॥ 13

ధారణధ్యానసమ్పన్నః ప్రాణాయామవిశుద్ధధీః ।
ఉపాంశు మానసజప గూఢోష్ఠస్ఫురణాననః ॥ 14

వైకుణ్ఠే ఽకుణ్ఠితమతిః గాయత్రీం వైష్ణవీం జపన్ ।
వర్షాసు జలమధ్యస్థో గ్రీష్మే పఞ్చాగ్నిమధ్యగః ॥ 15

అధ్యర్కదృక్సమద్వన్ద్వో పద్రవో వీతనిద్రకః ।
కాలానలప్రతిభట కాయః కమలలోచనః ॥ 16

ఒకప్పుడును మిక్కిలి యాకలిచే కృశించినను శ్రీమన్నారాయణునకు నివేదింపబడని దానిని భుజింప కుండెను. దాహముకొనియున్నను శ్రీమన్నారాయణుని చరణ తీర్థమునుతప్ప మరియొక నీటిని త్రాగకుండెను. 9

శీతోష్ణాది ద్వంద్వములను లెక్కింపక అహంకారమును వీడి శాస్త్రవిహిత ధర్మముల నాచరించుటయందు ధైర్యము కలవాడై, అసూయలేక దర్భలుపరచిన భూమిపై దర్భాసనమున కూర్చుండి 10

దర్భమొనవలె తీక్ష్ణమగు బుద్ధికలవాడై చలించనివాడై, దర్భలను పవిత్రములను చేతియందు ధరించి, లేడిచర్మము, నుత్తరీయముగా ధరించి, నిప్పువలె ఎర్రనైన జడలుకలవాడై 11

లేడిచర్మమునే వస్త్రముగా కట్టుకొని, జపమాలను చేతిలోనుంచుకొని, ఇంద్రియము లను జయించినవాడై భూమివలె ఓర్పుకలవాడై 12

ముక్కుయొక్క అగ్రభాగమున చూపును నిలిపి సదాచారసంపదచే ప్రకాశించు శరీరముకలవాడై, పండ్లతో పండ్లను స్పృశింపక నాలుకచే దవడలను మూసికొనుచున్న వాడై 13

ధారణమను యోగముతోకూడిన ధ్యానసంపదకలవాడై ప్రాణాయామముచే నిర్మలమగు బుద్ధికలవాడై పైకి వినబడకుండ ఏకాంతముగా మనస్సులో జపించు చుదరుచున్న ముఖముకలవాడై 14

శ్రీమన్నారాయణునియందు దృఢమగు మనస్సుకలవాడై విష్ణుగాయత్రిని జపించుచు వర్షములు కురియు చుండగా నీటి మధ్యలోను, ఎండకాలమున పంచాగ్ని హోత్రముల మధ్యలోను 15

సూర్యునివైపు దృష్టిని ప్రసరింపజేసి శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములచే కలుగు బాధలయందు సమదృష్టికలవాడై చురుకుతనము కలవాడై నిద్రనువీడి ప్రళయ కాలాగ్నితో సమానగు శరీరముకలవాడై పద్మపత్రములవలె విశాలములగు నేత్రములు కలవాడై 16

శుకమునితపోఽగ్ని జ్వాలాభిర్లోకోపద్రవోత్పత్తిః

ఏవం ప్రవృత్తో ఘోరఞ్చ తపశ్చర్తుం తపోధనః ।
తపసా తస్య సన్తప్తా చచాల చ వసున్ధరా ॥ 17

మార్తణ్డశ్చణ్డకిరణో న తతాప నభోఽన్తరే ।
అబ్ధయః క్షుభితా స్సర్వే వవర్షుర్న బలాహకాః ॥ 18

జాతవేదా న జజ్వాల విమానాని దివౌకసామ్ ।
నభోమధ్యే న చేరుశ్చ బభూవేన్ద్రశ్చ శఙ్కితః ॥ 19

వృత్రవైరీ మహేన్ద్రోఽపి కింకర్తవ్యవిమూఢధీః ।
చిన్తయన్నస్య తపసో విఘ్నమప్సరసస్తదా ।
సమాహూయాఽఽహ వచనం సాదరం సాన్త్వపూర్వకమ్ ॥ 20

శుకతపోభఙ్గాయమహేన్ద్రోక్తరమ్భాదిసాన్త్వవచనాని

విసృష్టా వేధసా యూయం నిసర్గాత్ జగతో హి తే।
రూపయౌవనలావణ్య శాలిన్యః పద్మలోచనాః ।
మత్తమాతఙ్గగామిన్యో మన్దమన్థరగీతయః ॥ 21

సుభ్రువశ్చ సుకేశాన్తాః ఘనపీనపయోధరాః ।
శుచిస్మితాః పక్వబిమ్బాధ రోష్ఠా మదలాలసాః ॥ 22

యుష్మాభిర్మోహితం విశ్వం ససురాసురమానుషమ్ ।
వీక్షణాద్యైర్విలాసైస్తు నిర్జితాః మమ శత్రవః ॥ 23

కామినీః పురతో దృష్ట్వా కః సమాధౌ ప్రవర్తతే ।
నిర్యాతి మానసం తస్మాత్ కార్ముకాత్ సాయకో యథా॥ 24

శుకమహర్షియొక్క తపోగ్నిజ్వాలలచే లోకమున కుపద్రవము కలుగుట

తపస్సే ధనముగా గల శుకయోగీంద్రుడు ఘోరమగు తపము నాచరించుట
కారంభించగా నాతని తపస్సుచే తపింపజేయబడి భూమి వణకెను. 17

తీక్ష్ణములగు కిరణములుగల సూర్యుడాకాశమధ్యమున ప్రజ్వరిల్లకుండెను.
సముద్రములు క్షోభించెను. మేఘములు వర్షించకుండెను. 18

అగ్నిహోత్రుడు మండలేదు. దేవతల విమానము లంతరిక్షమున విహరించలేదు.
ఇంద్రుడు సంశయగ్రస్త మానసుడాయెను. 19

వృత్రాసురుని సంహరించిన దేవేంద్రుడు కూడ యేమిచేయుటకును తోచని
మనస్సుకలవాడై శుక యోగీంద్రుని తపస్సును భంగముచేయుట కాలోచించుచు
అప్సరసలను పిలచి సాదరముగా నోదార్పుతో 20

శుకయోగీంద్రుని తపోవిఘ్నమునకై రంభాదులతో దేవేంద్రుడూరటతో పలుకుట

అప్సరసలారా! మీరు(సహజముగ) లోకమునకు శుభము నొనరించుటకై బ్రహ్మచే
సృష్టింపబడితిరి. రూపము, యౌవనము, లావణ్యము కలిగి తామరపుష్పముల
వంటి నేత్రములుకలిగి మదించిన యేనుగు గున్నవలె నడచుచు మెల్లగ వీణ
పాటలను పాడుచున్నవారై 21

చక్కని కనుబొమలుకలిగి, అందమగు శిరోజములుకలిగి, దృఢమగు బలసిన
స్తనములు కలవారై, చిరునవ్వు తళుకులొత్తుచుండ, పండిన దొండపండువంటి
పెదిమలు కలిగి, మదముచే వేడుక నొనగూర్చువారైన 22

మీచే దేవరాక్షసమనుష్యులతో గూడిన ప్రపంచము మోహింప బడినది. క్రీగంటి
ప్రసారాది మీ విలాస చేష్టితములచే నాశత్రువులు జయింపబడిరి. 23

స్త్రీల నెదురుగా గాంచిన పురుషుడెవ్వడు ధ్యానమున ప్రవర్తింపగలడు? ధనువునుండి
బాణమువలె నిశ్చల ధ్యానమునుండి పురుషుని మనము వెడలిపోవును. 24

యూయమాపది సర్వత్ర బలమస్మాకమేవ హి ।
నాశక్యమస్తి వః కిఞ్చిత్ సర్వేషు భువనేష్వపి ॥ 25

ఉపస్థితమిదానీం నః సకలానర్థకం భువి ।
కర్తవ్యః ప్రశమస్తస్య భవతీభిః ఝటితిత్యపి ॥ 26

వాసవేనైవ ముక్తానాం ప్రధానాప్సరసాం వరా ।
ప్రణమ్య ప్రాఞ్జలిః ప్రాహ రమ్భా మధురభాషిణీ ॥ 27

మహేన్ద్రనికటే రమ్భాదికృతప్రతిజ్ఞా

యచ్ఛాససి సురేశాన! తదద్య విదధీమహి ।
భవత్కృతే జీవితం నః త్రిదశాధ్యక్ష! కేవలమ్ ॥ 28

శ్వేతద్వీపం బ్రహ్మలోకం కైలాసం వాఽన్యమూర్జితమ్ ।
ప్రదేక్ష్యామో వయం దేశం వర్తన్తే యత్ర తేఽరయః ॥ 29

మోహితాశ్చ భవిష్యన్తి తేఽస్మద్వీక్షణవీక్షితాః ।
ఏకాకినః సదైకాన్త భావాః సాత్త్వికసత్తమాః ॥ 30

ప్రణమన్తి స్మ నః పాదాన్ శిరోభిః మోహితాః స్వయమ్ ।
ఏవముక్తస్తు దేవేశః తయా మధురభాషయా ॥ 31

ఏవమాహ స సన్తుష్టో రమ్భాం అప్సరసాం వరామ్ ।
సత్యముక్తం త్వయా రమ్భే మునిమోహనరూపయా ॥ 32

భూమౌ కశ్చిన్మునివరః "శుక" ఇత్యేవ నామతః ।
సువర్ణముఖరీతీరే తపశ్చరతి దుశ్చరమ్ ॥ 33

తత్ర గత్వా మునిశ్రేష్ఠం మోహయధ్వం వరాఙ్గనాః ।
ఇత్యుక్త్వా దేవరాజేన ప్రేషితాః సాదరం కిల ।
దేవస్త్రియః తం ప్రణమ్య జగ్ముర్యత్ర తపోధనః ॥ 34

మాకు సంభవించిన ప్రతి యాపదలలోను బలము మీరే కదా! మీకు సకల లోకములయందును, చేయజాలని దెద్దియును లేదు. 25

ఇపుడు భూలోకమున మనకందరి కన్నివిధముల ఆపద సంభవించినది. దానిని మీరే వెంటనే యరికట్టివలెను. 26

అని తెలుపగా నప్సరసస్త్రీలలో ప్రధానురాలును, శ్రేష్ఠురాలు నగు రంభ యింద్రునకు నమస్కరించి చేతులుజోడించి మధుర వచనములతో 27

దేవేంద్రుని సన్నిధానమున రంభాదు లొనరించిన ప్రతిజ్ఞ

"దేవేంద్రా! మీ యాజ్ఞానుసార మిపుడే చేయుదుము, సురలోకనాథా! మా జీవితము మీ కొఱకుమాత్రమే యైయున్నది. 28

శ్వేతద్వీపమున కాని, బ్రహ్మలోకమునకాని, కైలాసమునగాని, గొప్పదగు మరియే యితర ప్రదేశములనుగాని నీ శత్రువులుండు నే దేశమునైనను మేము ప్రవేశింతుము. 29

మేము కన్నెత్తిగాంచిన నొంటరివారై యెల్లవేళలయందు నవిచ్ఛిన్నమగు భగవధ్యానముచేయువారై. సత్వగుణ సంపన్నులలో 30

శ్రేష్ఠులైనను మోహావిష్టులై తమ శిరస్సులతో మా పాదములకు నమస్కరింతురు"ని మధురమైన మాటలతో పలుకగా 31

ఇంద్రుడు మిక్కిలి సంతసించి అప్సరసలలో శ్రేష్ఠురాలగు రంభతో "రంభామునులను మోహింపజేయు సౌందర్యముగల నీవు నిజమును పలికితివి. 32

భూలోకమున "శుకు"డను పేరుగల మునీంద్రుడొకడు సువర్ణముఖరీ నదీ తీరమున మిక్కిలి కష్టమగు తపము నాచరించుచున్నాడు. 33

స్త్రీ రత్నములగు మీరచ్చటికేగి యా మునీంద్రుని మోహింపజేయుడ"ని పలికి ఆదరముతో వారికి పంపగా దేవతాంగనలు దేవేంద్రునకు నమస్కరించి తపశ్శాలి యగు శుకయోగీంద్రుని చెంతకేగిరి. 34

శుకతపోవనం ప్రత్యాగతానాం రమ్భాదీనాం శృఙ్గారలీలాః

మునేః సమీపతో గత్వా తాః స్త్రియో మధురం జగుః ।
మదోద్ధతాశ్చ ననృతుః వేణువీణారవాన్వితమ్ ॥ 35

కన్దర్పదర్పకలితాః కథయన్త్యః కథా మిథః ।
వదన్తి స్మ హసన్తి స్మ క్ష్వేలయన్తి మదాలసాః ॥ 36

స్థిత్వా పురస్తాత్ తస్యేత్థం మదాన్ధాః సురయోషితః ।
శృఙ్గారచేష్టాః చక్రుశ్చ వివిధాః చాటుపూర్వకమ్ ॥ 37

ఇన్ద్రప్రచోదితస్తత్ర తపనో న తతాప చ ।
వాయుః కల్హారసురభిః వవౌ మన్దః సుఖావహః ॥ 38

సుధానిధిశ్చ వవృధే మదయన్ సురసున్దరీః ।
కాలః సర్వర్తుకుసుమో పేతస్తత్ర బభూవ హ ॥ 39

ఏవంవిధే మధూద్వేగ మహితేఽస్మింస్తపోవనే ।
ఇతస్తతః శమ్బరారిః విశఙ్కో విచచార హ ॥ 40

అతశ్చానఙ్గవివశాః చేష్టయన్త్యోఽమరాఙ్గనాః ।
తా న శేకుస్తస్య నేత్రే నివర్తయితుమగ్రతః ॥ 41

శ్రీనివాసధ్యానేన జితకామం శుకం ప్రతి రమ్భాదిహాసోక్తిః

సోఽపి ధ్యాయన్ శ్రీనివాసం శఙ్ఖార్యబ్జగదాధరమ్।
వాసుదేవం హృషీకేశం జగతాం కారణం పరమ్ ॥ 42

సమాశ్రితార్తిహరణం సుహృదం సర్వదేహినామ్ ।
నాచిన్తయచ్చాన్తికస్థాః తాః స్త్రియస్తపసైధితః ॥ 43

శ్రీ శుకయోగీంద్రుని తపోవనమునకు వచ్చి
రంభాదులు విలాసచేష్టల నొనరించుట

రంభాదులా మునీంద్రుని సన్నిధానమునకేగి మధురముగా గానముచేసిరి. మిక్కిలి మత్తిలినవారై పిల్లనగ్రోవి, వీణావాద్యములతో నృత్యము నొనరించిరి. 35

మన్మథమదోద్రేకులై యొండొరులతో సంలపించుచు, నేవియో మాటలనాడ దొడంగిరి నవ్వసాగిరి; క్రీడించసాగిరి. 36

ఇట్లా ఒడలెఱుంగని మదములో మగ్నమైన దేవాంగనలా మునిచంద్రుని యెదుట ననేక విధములగు ప్రియోక్తులతో ననేక శృంగారచేష్టల నొనరించిరి. 37

దేవేంద్రుని యాజ్ఞచే నచట సూర్యుడు ప్రజ్వరిల్లకుండెను. వాయువు కలువల సుగంధముతో మెల్లగా సుఖము కలుగునట్లుగా వీచెను. 38

దేవతాంగనలను మత్తుల నొనరించుచు చంద్రుడభివృద్ధిని గాంచెను. ప్రతియొక ఋతువునను ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ పుష్పించు పుష్పములొకే పర్యాయము వికసించుటచే కాలమత్యాహ్లాద కరముగ నుండెను. 39

ఇట్టి వసంతర్తు విజృంభణముచే మనోహరమగు తపోవనమున మన్మథుడు నిరాటంకముగా సంచరించెను. 40

మదనాతురలై సురాంగన లనేకవిధములగు శృంగార చేష్టల నొనరించుచును శ్రీ శుకయోగీంద్రుని కనులను తమవైపు మరల్చుకొనజాలకపోయిరి. 41

శ్రీనివాసుని ధ్యానముచే కాముని జయించిన
శ్రీ శుకుని రంభాదులు పరిహసించుట

శ్రీ శుకయోగీంద్రుడును శంఖము, చక్రము, పద్మము, గదాదులను ధరించినట్టియు, జితేంద్రియుడును, జగత్తునకు ప్రధాన కారణమైనవాడును. 42

తన నాశ్రయించినవారి దుఃఖములను పోగొట్టువాడును, సకల ప్రాణులకు స్నేహితునివలె హితమును కోరువాడును నగు శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించుచు తపోనిష్ఠా గరిష్ఠుడై తన సమీపమున నున్న సురాంగనలను గూర్చి యాలోచించ కుండెను. 43

సమీక్ష్య తాస్తం దుర్ధర్షం ఊచురప్సరసస్తదా ।
లజ్జాక్రోధసమావిష్టా । శ్చైవమూచుః పరస్పరమ్ ॥ 44

“కో వా హ్యస్త్రేఽత్ర దుర్బుద్ధిః పూష్ణి నిక్షిప్తవీక్షణః ।
ఉపస్థితముపేక్ష్యేమం గణమప్సరసాం స్వయమ్ ॥ 45

సమీపస్థమసమ్ప్రేక్ష్య సర్వస్య తపసః ఫలమ్ ।
దురాత్మనాఽతిమూఢేన అముత్ర కిం చిన్త్యతేఽధునా ॥ 46

దృష్ట్వా ముఖాన్యప్సరసాం సహస్రాక్షః శచీపతిః ।
సురాధీశః సహస్రాక్ష్ణాం సాఫల్యం సమ్యగశ్నుతే ॥ 47

యాగాదికాః క్రియాస్సర్వాః కుర్వన్త్యస్మత్కృతే నరాః ।
దదుశ్చ ధనధాన్యాని తప్యన్తి స్మ తపాంసి చ॥ 48

యస్త్వస్మాకం ప్రియాలాపాన్ న శృణోతి మనోరమాన్।
అచేతనో వృథాజీవీ భవత్యల్పమతి స్సహి ॥ 49

స్తనాశ్లేషం నరోఽస్మాకం లభతే యః సుదుర్లభమ్ ।
స ధన్యః పురుషో లోకే గణ్యతే పుణ్యకోవిదైః ॥ 50

విద్యానామార్జనం బాల్యే యౌవనే విషయైషితా ।
వృద్ధత్వే తపసాం వృత్తిః ఇత్యుశన్తి మనీషిణః ॥ 51

సుకుమారో యువాఽత్యన్త సుభగస్తపసి స్థితః ।
శృఙ్గారిణీనాం శృఙ్గారః సున్దరీజనసున్దరః ॥ 52

అట్లుమిక్కిలి దుర్జయుడై యున్న శ్రీ శుకుని గాంచి యా దేవకాంతలు సిగ్గుకోపము ముప్పిరిగొనగా తమలోతాము 44

సూర్యభగవానునియందే దృష్టిని నిల్పియుంచి యిటనున్న యీ మందబుద్ధి యెవడోకదా! తన పరిసరములకు స్వయముగా నేతెంచినట్టియు 45

తపస్సునకంతకు ఫలమైనట్టి యీ యప్సరసమూహమును లెక్కింపక వీక్షింపక దుష్టబుద్ధికలిగి మిక్కిలి మూఢుడగు నీతడెద్దానిని గురించి యిపుడిచ్చట ధ్యానించు చుండెనోగదా? 46

వేయి కన్నులు కలిగి దేవతల కధిపతియై శచీదేవికి భర్తయగు దేవేంద్రుడప్సరసల ముఖసందర్శనముననే కదా తన వేయి కనులవలన ఫలితమును చక్కగా బడయుచున్నాడు. 47

భూలోకమున మనుజులందరును మా కొఱకేగదా యజ్ఞయాగాదుల నొనర్చు చున్నారు. ధనము ధాన్యము మొదలగు దానముల నొసంగుచున్నారు. తపస్సుల నొనరించుచున్నారు. 48

మనస్సున కాహ్లాదము నొనగూర్చు మన ప్రియభాషణముల వినని మూఢుడు చేష్టలుడిగి జడమై వ్యర్థముగ జీవించు వాడేకదా! 49

బహుదుర్లభమైన మన హృదయాలింగనమును పొందిన మానవుని లోకంలో పుణ్యకోవిదులు ధన్యునిగా పరిగణిస్తారు. 50

బాల్యమున విద్యల నార్జించుటయు యౌవనమున విషయ సుఖముల ననుభవించుటయు వృద్ధాప్యమున తపము నొనరించుటయు కర్తవ్యములని పండితులు వక్కాణింతురు. 51

సుకుమారుడును, యౌవనవంతుడును, మిక్కిలి యందగాడును. సింగారవతులకు సింగారమును, సుందరాంగనలను సైతము మైమరపింపజాలు సుందరుడగు52

దేశకాలావతిక్రమ్య యత్కర్మ కురుతే నరః ।
తత్తస్య నిష్ఫలమితి ప్రవదన్తి మనీషిణః ॥ 53

స్వధర్మాచారనిరతా వేదశాస్త్రవిశారదాః ।
కరస్థం రత్నముత్సృజ్య మూఢధీః అన్యదిచ్ఛతి ॥ 54

దివ్యాఙ్గనాః పూజనీయాః మనుష్యాణాం విశేషతః ।
అయమస్మాన్ అనాదృత్య తిష్ఠత్యత్యన్తదుర్మతిః ॥ 55

పూజ్యపూజావిపర్యాసః శ్రేయో హన్తీత్యుశన్తి హి ।
తాస్విత్థం జల్పమానాసు సురయోషిత్సు సువ్రతః ॥ 56

రమ్భాదీనాం దుర్వ్యాపారాన్ విలోక్య శ్రీశుకబ్రహ్మర్ష్యనుతాపః

తపః కృశతరాకారః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః ।
నాచిన్తయత్ సమస్తాస్తాః ఘుష్యన్తీరివ గర్దభీః ॥ 57

ఉపస్థితం తపోవిఘ్నం చిన్తయామాస చ స్థిరః ।
కేనేమాః ప్రేషితాః హ్యస్మత్ తపోభఙ్గచికీర్షుణా ॥ 58

అవ్యాజవైరిణా కశ్చిత్ లోభోపహతచేతసా ।
నిదానం పాపచేష్టానాం పాపీయస్యః స్వతః స్త్రియః ॥ 59

అనేకానర్థసార్థాస్తాః వ్యక్తముక్తామనీషిభిః ।
వ్రీడా విజ్ఞానమాస్తిక్యం పౌరుషం శ్రుతిరున్నతిః ॥ 60

నీతడు తపము నాచరించుచున్నాడు. మనుష్యుడు దేశకాలముల ననుసరింపక పనుల నొనరించినచో నాతని పనులు వ్యర్థములని పండితులు ప్రబోధించుచున్నారు కదా! 53

తన వర్ణమునకు తగిన యాచారమునందాసక్తి కలిగి. వేదశాస్త్రములయందు చక్కని ప్రావీణ్యముకలిగియు చేతనున్న రత్నమును జారవిడచి యజ్ఞానియై యితర వస్తువుల నాశించుచున్నాడు. 54

మనుష్యులకు ముఖ్యముగా దేవతాంగనలు పూజింప దగిన వారు. ఈతడు మిక్కిలి దుష్టబుద్ధి కలిగి మనల ననాదరించుచున్నాడు. 55

పూజింపతగినవారిని పూజింపకుండుట, పూజింపతగని వారిని పూజించుట యనర్థహేతువని పెద్దలు వక్కాణింతురు"ని యా దేవాంగన లిట్లు భాషించుకొను చుండగా సదాచార సంపన్నిష్ఠుడును. 56

రంభాదుల దుష్టచేష్టితములను చూచి శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు పరితపించుట

తపస్సుచే మిక్కిలి కృశించిన శరీరము కలిగినట్టియు, శ్రీ వ్యాసమహర్షి పుత్రుడునగు శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు ఓండ్రపెట్టుచున్న యాడగాడిదలవలె పలువిధములుగ సంభాషించుచున్న యా దేవకాంతలను లక్ష్యపెట్టకుండెను. 57

మరియు తనకు తపోభంగము దాపురించెనుగదా! యని చింతించుచు స్థిర చిత్తముకలిగి "నా తపస్సును విఘ్నము చేయగోరుచున్నట్టియు 58

దురాశా మలినమానసుడు కారణములేకయే శత్రుత్వమును సాధించు నెవని చేతనో నీ సురలోక వేశ్యకాంతలు పంపబడియున్నారు. స్త్రీలు పాపకృత్యములకు మూలకందములు. స్వభావముగనే పాపపరివృత జన్మచేష్టలు కలవారు. 59

పలువిధ అనర్థకారణభూతురాండ్రని పండితులు సుస్పష్టముగా పలుకుచుందురు. సిగ్గు, మంచిచెడుల నెఱుంగు జ్ఞానము, భగవంతుని యందలి విశ్వాసబుద్ధి. పౌరుషము, వేదాధ్యయనము, సద్వంశసంజాతుడననెడి యౌన్నత్యము 60

దర్శనాదేవ నశ్యన్తి స్త్రీణామేతాని సర్వశః ।
ధైర్యపారంగతః సర్వ ధర్మశాస్త్రవిశారదః ॥ 61

యోషిద్దర్శనమాత్రేణ ముహ్యతి క్షుభ్యతి స్వయమ్ ।
స్త్రియో హి నరకద్వారం నిర్మితం పరమేష్ఠినా ॥ 62

తస్మాత్తద్దర్శనం పాపం నరాణాన్తు తపస్వినామ్ ।
స్త్రీపుంవిభాగో జగతాం భూత్యై ధాత్రా వినిర్మితః ॥ 63

తేన ప్రవర్తతే లోకః పురుషార్థాత్మకేన తు ।
అజ్ఞానినో నరా ముహ్యన్త్యన్యోన్యప్రణయాదిహ ॥ 64

పురుషాశ్చ స్త్రియో దృష్ట్వా । తాంశ్చ దృష్ట్వా చ తాస్తథా ।
తితీర్షు స్తపసాఽజ్ఞాన మయం సంసారసాగరమ్॥ 65

నివృత్తవిషయోఽత్రైవ స్థితోఽస్మిన్ విజనే వనే ।
విధినాఽఽపాదిత శ్చైవాన్తరాయస్తపసో మమ ॥ 66

స్త్రియస్తపోవిఘ్నకర్యః పరిహార్యాః ప్రయత్నతః ।
తితీర్షుం దుస్తరం ఘోరం మహాసంసారసాగరమ్ ॥ 67

గృహ్ణాతి విషయగ్రాహో మధ్యే పురుషమిత్యత ।
తపోలోభభయాదిత్థం చిన్తయన్ సహసా మునిః ॥ 68

సమదర్శీ తు సర్వత్ర జితక్రోధో జితేన్ద్రియః ।
కన్దర్పసాయకాన్ ఘోరాన్ జిత్వాఽక్షోభ్యో హి నిర్మమః ।
శ్రీనివాసం హృషీకేశం సహసా శరణం యయౌ॥ 69

మొదలగునవి యన్నియును స్త్రీలను గాంచినంతనే నశించుచున్నవి. ధైర్యమున పరాకాష్ఠనందినవాడైనను. ధర్మశాస్త్రముల నామూలాగ్రముగ నధ్యయనముచేసిన వాడైనను 61

స్త్రీల నవలోకించినంతనే మోహమును చెందుచున్నాడు. తనంతట తానే కలత నొందుచున్నాడు. విధాతచే స్త్రీలు నరకమున కేగు మార్గముగా నిర్మింపబడి యున్నారు. 62

కావున తపశ్శాలులగు మనుష్యులకు స్త్రీలను వీక్షించుటయే పాపహేతువగుచున్నది. బ్రహ్మచే స్త్రీలనియు, పురుషులనెడు విభజన జగదభివృద్ధికై నిర్మింపబడినది. 63

ధర్మార్థకామమోక్షరూప పురుషార్థముల సాధించుటకై లోకము ప్రవర్తించుచుండ అజ్ఞానులగు మనుష్యులు తుచ్ఛ కామవాంఛచే పరస్పర ప్రేమవలనను, 64

పురుషులును, స్త్రీలును పరస్పరావలోకనములచేతను మోహము నందుచున్నారు. కావున నజ్ఞానముచే వ్యాపింపబడిన యీ సంసారసముద్రమును తపస్సుచే దాటగోరి 65

విషయసుఖములను వీడి, జనులు సంచరించని యీ యరణ్యమున నివసించుచున్న నా తపస్సునకు బ్రహ్మచే విఘ్నమాపాదింపబడెను. 66

తపస్సునకు విఘ్నము నొనరించు నీ స్త్రీలను ఏ ప్రయత్నముననైనను దూరముగ పారద్రోలవలెను. దాటశక్యముగాని ఘోర సంసారసముద్రమును దాటగోరు 67

పురుషుని మధ్యగా విషయములనెడు మొసలి గట్టిగా బంధించుచున్నది. నేను వీరిని శపింతమనిన నా తపము తరగిపోవునుకదా! యను భయముతో నిట్లు విచారించుచు 68

ప్రాణులన్నిటియందును సమదృష్టికలిగినట్టియు, కోపమును జయించినట్టి శుకయోగీంద్రుడు భయంకర మన్మథబాణములను జయించి కలతచెందని మనస్సుకలవాడై మమకారములేక ఇంద్రియముల నియమించు ప్రభువగు శ్రీనివాసుని వెంటనే శరణువేడెను. 69

కమలవిభవలోభనైరనఙ్గాభినవ విభూతివిభాగభాగధేయైః ।
అధరితమునిమానసానుభావైః అవమతి మాకలయన్ విలోకనైశ్చ ॥ 70

శిఖరదశనదీధితిప్రతానప్రసభ నిరస్తతమశ్ఛటైః ప్రహాసైః ।
నటనవికటవిభ్రమైః చికీర్షన్ నయనవిలాసభరైః తపోఽన్తరాయమ్॥ 71

ఇతి విబుధవిలాసినీగణస్తం మునిమభితః పరివార్య చావతస్థే ।
వ్యవసితమతిరచ్యుతప్రపత్తౌ స చ న శశాప తపోవినాశభీరుః ॥ 72

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవల దేవదర్శన సంవాదే పాద్మసరస్తీరస్థదివ్యారామే శుకబ్రహ్మర్షేః మహానియమ పూర్వక తపఃకరణాదివర్ణనం నామ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః

అథ షడ్వింశోఽధ్యాయః

శ్రీనివాసముద్దిశ్య రమ్భాద్యప్సరసస్సఙ్ఘభీతశుకస్తుతిః

అథ విబుధవిలాసినీషు విష్వఙ్ మునిమభితః పరివార్య తస్థుషీషు ।
మదనవికృతివికత్థనప్రలాపాస్వ వమతినిర్మితనైజచాపలాసు ॥ 1

త్రిభువనముదముద్యతాసు కర్తుం మధుసహసాఽగతిగర్వనిర్వహాసు ।
మధురసభరితాఽఖిలాత్మభావా స్వగణితభీతిషు శాపతః శుకస్య ॥
(మునిరపి శాన్తమనాః నిజాత్మగుప్త్యై
అఖిలభువనరక్షకస్య విష్ణోః ।
స్తుతిమథ కర్తుమనా మనాక్ బభూవ ॥) 2

అతివిమలమతిర్మహానుభావో! మునిరపి శాన్తమనాః విజాత్మగుప్త్యై ।
అఖిల భువన రక్షకస్య విష్ణోః స్తుతి మథ కర్తుమనా మనాక్ బభూవ ॥ 3

పద్మముల సంపదనుకూడ లోభింపజేయునట్టియు, మన్మథుని నూతనైశ్వర్య సంపదలో యనునట్లున్నట్టియు, మునీశ్వరుల నిశ్చలధ్యానసంపదలను రూపుమాపు నట్టి విలాస చూపులతో తపస్సునందనాదరమును బుట్టించుచును. 70

దంతాగ్రభాగకాంతిపుంజ ప్రసారములచే చీకటులను మాటుపరచు మందహాసముల తోను, నేత్రవిలాసలతో నిండియున్న నాట్యములోచూపు శృంగారచేష్టా విశేషముల చేతను, ఆతని తపస్సును చెరపగోరుచున్న 71

సురలోక వేశ్యాంగనాసముదాయ మాశుకయోగీంద్రుని నలువైపుల చుట్టు ముట్టియుండెను. తపోభంగము కలుగునను భయమునుచెందుచు వారిని శపించక శుక యోగీంద్రుడు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుటయందే సుస్థిరమానసుడై యుండెను. 72

ఇది శ్రీపద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శనుల సంభాషణమున పద్మసరోవర తీరమునందలి దివ్యోద్యానమున శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు మహానియమముతో తపము నొనరించుట యనెడు ఇరువదియైదవ యధ్యాయము.

ఇరువదియారవ అధ్యాయము

శ్రీశుకయోగీంద్రుడు శ్రీనివాసుని గురించి యొనరించిన స్తోత్రము

అనంతరము మన్మథవికారముచే గర్వముచేనిండిన వాక్యములను పలుకు చున్నట్టియు, దుష్టబుద్ధిచే చేయబడిన స్వభావసిద్ధమగు చాపల్యము కలిగినట్టియు

ముల్లోకముల కానందము నొనగూర్చుటలో ప్రయత్నించు చున్నట్టియు, తేనెవలె మధురమగు రసముతో నిండిన మనోభావములు కలిగినట్టియు, శుకమహర్షి శాపము వలన భయమును లక్ష్యము చేయనట్టియు నప్సరాంగనలు శ్రీ శుకయోగీంద్రుని నాల్గువైపులనుండి చుట్టుముట్టి నిలువగా 2

మిక్కిలి నిర్మలచిత్తము కలవాడును, గొప్ప మాహాత్మ్యము కలవాడునునగు శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు శాంతితోగూడిన మనస్సుకలవాడై తన ఆత్మను కాపాడుటకై సకలలోక పరిత్రాతయగు శ్రీమన్నారాయణుని స్తోత్రము చేయ సంకల్పించెను.

శ్రియః శ్రియం షడ్గుణపూరపూర్ణం శ్రీవత్సచిహ్నం పురుషం పురాణమ్।
శ్రీకణ్ఠపూర్వామరబృన్దవన్ద్యం శ్రియఃపతిం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ 4

విభుం హృదిస్థం భువనేశమీడ్యం నిరాశ్రయం నిర్మలచిత్తచిన్త్యమ్ ।
పరాత్పరం పారమపారమేనం ఉపేన్ద్రమూర్తిం శరణం ప్రపద్యే ॥ 5

స్మేరాతసీసూనసమానకాన్తిం సురక్తపద్మప్రభపాదహస్తమ్ ।
ఉన్నిద్రపఙ్కేరుహచారునేత్రం పవిత్రపాణిం శరణం ప్రపద్యే ॥ 6

సహస్రభానుప్రతిమోపలౌఘ స్ఫురత్కిరీటప్రవరోత్తమాఙ్గమ్ ।
ప్రవాలముక్తా నవరత్నతార హారం హరిం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ 7

తత్ర తత్కృతదశావతారస్తోత్రమ్

పురా రజోదుష్టధియో విధాతుః అపాకృతాన్ యో మధుకైటభాభ్యామ్ ।
వేదానుపాదాయ దదౌ చ తస్మై తం మత్స్యరూపం శరణం ప్రపద్యే ॥ 8

పయోధిమధ్యే పృథుమన్దరాద్రిం ధర్తుం చ యః కూర్మవపుర్బభూవ ।
సుధాం సురాణామవనార్థమిచ్ఛన్ తమాదిదేవం శరణం ప్రపద్యే ॥ 9

వసున్ధరాం దుర్భరదైత్యపీడితాం రసాతలాన్తర్వివరాభివిష్టామ్ ।
ఉద్ధారణార్థఞ్చ వరాహ ఆసీత్ చతుర్భుజం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ 10

అందరిచే సేవింపబడు లక్ష్మికిని సేవించదగినవాడును, జ్ఞానశక్త్యాది ఆరు ప్రధాన గుణములతో నిండియున్న వాడును, శ్రీవత్సమనుపుట్టుమచ్చ గుర్తుగాగలవాడును, ఆదిపురుషుడును, శంకరుడు మొదలగు దేవతా గణములచే నమస్కరింప బడువాడును. లక్ష్మీదేవి భర్తయగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణు వేడుచున్నాను. 4

అంతటను వ్యాపించియుండువాడును, సర్వప్రాణుల హృదయకుహరముల నున్నవాడును, తన కితరాశ్రయములు లేనివాడును, శాంతమగు మనస్సుతో ధ్యానింపతగిన వాడును, పరాత్పరుడును, సంసారమున కావలిగట్టు అయినవాడును, అంతులేనివాడును అగు నీ వామనమూర్తిని శరణుజొచ్చుచున్నాను. 5

వికసించిన దిరిశెనపూవుతో సమానమగు కాంతికలిగి నట్టియు, మిక్కిలి యెర్రనగు తామర పుష్పమును బోలిన పాదములు, చేతులు కలిగినట్టియు, చక్కగా వికసించిన తామరపుష్పమును బోలిన సుందరములగు కనులు కలిగినట్టియు, చేతిలో పవిత్రమును (చక్రమును) ధరించిన శ్రీమన్నారాయణుని శరణు వేడుచున్నాను.

వేయి సూర్యసమాన కాంతిగల మణిసముదాయముచే ప్రకాశించుచున్న మేలి కిరీటమును శిరస్సున ధరించిన వాడును, పగడములు ముత్యములు నవరత్నములు గూర్చిన నక్షత్ర హారములు కలిగినట్టి శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నానని స్తుతించెను. 7

శ్రీ శుకమహర్షి యొనరించిన దశావతార స్తోత్రము

మున్ను రజోగుణకృత్యమగు నహంకారముచే మంద బుద్ధియగు చతుర్ముఖుని వేదములను మధుకైటభులు హరింపగా వారినుండి వేదములను గొనితెచ్చి బ్రహ్మ కొసంగుటకై మత్స్యరూపమును ధరించిన శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 8

పాలసముద్రమధ్యము నందలి మంధరపర్వతమును తేలికగా ధరించుటకును దేవతకమృతము నొసంగి కాపాడుటకును కూర్మావతారమును ధరించిన పురాణపురుషుడగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 9

రాక్షసులచే భరింపనలవికాని విధముగా పీడింపబడు చున్నట్టియు, పాతాళలోక గుహయందుంచబడినట్టి భూదేవిని లేవనెత్తగోరి వరాహరూపమును ధరించిన నాల్గు భుజములుకల శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 10

నఖైరురస్తీక్ష్ణముఖైర్హిరణ్యం అరాతిమామర్దితసర్వసత్త్వమ్ ।
విదారయామాస హి యో నృసింహో హిరణ్యగర్భం శరణం ప్రపద్యే ॥ 11

యో యజ్ఞవాటమభిగమ్య పూర్వం బలేర్యయాచే త్రిపదీం భువశ్చ ।
పశ్చాద్దదౌ తత్పదమేవ తస్మై శ్రీవామనం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ 12

త్రిస్సప్తకృత్వః క్షితిపాలలోకం పరశ్వథేనాపి నిహత్య పిత్రే ।
దదౌ నివాపం తదసృగ్జలౌఘైః తం భార్గవం రామమహం ప్రపద్యే ॥ 13

దశాననం దాశరథిస్స భూయః ఛిత్వా శిరాంస్యేకశరేణ వీరః ।
లఙ్కాం దదౌ యశ్చ విభీషణాయ తం రామభద్రం శరణం ప్రపద్యే ॥ 14

హలాయుధో యో యదువంశదీపః ప్రలమ్బపూర్వామరవైరిహన్తా ।
అభూద్వదాన్యో బలభద్రరామో విరాట్పరం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ 15

వృష్ణ్యన్వవాయప్రభవం ధరిత్రీ భారాపహారప్రథితప్రభావమ్ ।
కృష్ణం పరం పాణ్డవభాగధేయం యోగీన్ద్రవన్ద్యం శరణం ప్రపద్యే ॥ 16

కలిం స్వతః కల్మషదుష్ప్రధర్షం! కలానువిద్ధం వికరాలవేషమ్ ।
సంహర్తుకామో భవితా చ కల్కీ యస్తం ముకున్దం శరణం ప్రపద్యే ॥ 17

అహం మహత్వేన్ద్రియపఞ్చభూత తన్మాత్రమాత్రా ప్రకృతేః పురాణీ ।
యతః ప్రసూతా పురుషః తదాత్మా తమాత్మనాథం శరణం ప్రపద్యే ॥ 18

సకల ప్రాణులను హింసించుచున్నట్టియు, తనకు శత్రువగు హిరణ్యకశిపుని వాడిగోళ్ళచే చీల్చివేసిన నృసింహరూపియు. చతుర్ముఖున కంతర్యామియై సృష్టినెరపు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 11

మున్ను బలిచక్రవర్తియొక్క యాగశాలను ప్రవేశించి మూడడుగుల భూమిని యాచించి మరల బలిచక్రవర్తి శిరముపై మూడవ యడుగునుంచిన వామనరూపియగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 12

(ఒక రాజు తన తండ్రిని చంపెనను కోపముతో) గండ్ర గొడ్డలిచే రాజ వంశముల నిరువదియొక్క మార్లు వధించిన తన తండ్రికి వారి రక్తముచే జలతర్పణములుగా నొసంగిన పరశురామావతారుడగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 13

దశరథుని పుత్రుడుగా నవతరించి యొకే బాణముచే రావణుని శిరములను ద్రుంచిన పరాక్రమశాలియై విభీషణునకు రాజ్యము నొసంగిన శ్రీరామావతారుడగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 14

చేతిలో నాగలినే యాయుధముగా ధరించినట్టియు, యాదవకులమున నావిర్భవించినట్టియు, ప్రలంబుడు మొదలగు రాక్షసులను సంహరించినట్టియు, ఉదార పురుషుడును, శ్రేష్ఠమైన విరాడ్రూపుడునునగు బలరామావ తారుడగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడు చున్నాను. 15

యదువంశోద్భవుడును. భూభారమును తీర్చుటలో ప్రఖ్యాతిని గాంచిన ప్రభావము కలవాడును, పాండవు లొనరించిన పుణ్యఫలరూపుడును, మునీశ్వరులచే నమస్కరింపబడువాడును, శ్రీకృష్ణావతారుడునగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 16

స్వభావముచేతనే పాపముల నిర్మూల మొనరించువాడును, షోడశకళా పరిపూర్ణుడును, భయంకర రూపుడును, జనులను సంహరింపగోరి కలికావతారుడు కాబోవునట్టి శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 17

ప్రకృతియు దానియొక్క వికారములగు మహత్తత్వము, అహంకారము, పదునొకండు యింద్రియములు, పంచతన్మాత్రలు, పంచభూతములు యివియన్నియు యెవ్వని నుండి పుట్టి ప్రవర్తించుచున్నవో పురుషుడెవ్వనికి పరతంత్రుడై ప్రవర్తించుచున్నాడో అట్టి సకలాత్మ స్వరూపుడును, అనన్యాధిపతియునగు నారాయణుని దిక్కని నమ్ముచున్నాను. 18

పురా య ఏతత్సకలం బభూవ యేనాపి తద్యత్ర చ లీనమేతత్ ।
ఆస్తాం యతోఽనుగ్రహనిగ్రహౌ చ తం శ్రీనివాసం శరణం ప్రపద్యే ॥ 19

నిరామయం నిశ్చలనీరరాశి నికాశ సద్రూపమయం మహస్తత్ ।
నియన్తృనిర్మాతృ నిహన్తృ నిత్యం నిద్రాణమేకం శరణం ప్రపద్యే ॥ 20

జగన్తి యః స్థావరజఙ్గమాని సంహృత్య సర్వాణ్యుదరేశయాని ।
ఏకార్ణవాన్తర్వటపత్రతల్పే స్వపిత్యనన్తం శరణం ప్రపద్యే॥ 21

నిరస్తదుఃఖౌఘమతీన్ద్రియం తం
నిష్కారణం నిష్కలమప్రమేయమ్ ।
అణోరణీయాంసమనన్తమన్తః
ఆత్మానుభావం శరణం ప్రపద్యే ॥ 22

సప్తామ్బుజీరఞ్జకరాజహంసం సప్తార్ణవీసంసృతికర్ణధారమ్ ।
సప్తాశ్వబిమ్బస్థహిరణ్మయం తం సప్తార్చిరఙ్గం శరణం ప్రపద్యే ॥ 23

నిరాగసం నిర్మలపూర్ణబిమ్బ నిశిథినీనాథనిభాననాభమ్ ।
నిర్ణీతనీతిం నిగమాన్తనిత్య నిశ్రేయసం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ 24

ద్వితీయహీనం రచితాజడాత్మ నిజాన్తరారోపితవిశ్వవిశ్వమ్ ।
నిస్సీమకల్యాణగుణాత్మభూతమ్ నిధిం నిధీనాం శరణం ప్రపద్యే ॥ 25

పూర్వము సృష్టియంతయు నెవనిచే సృజింపబడెనో. యెవనియందు లీనమాయెనో కనికరము, కోప మెవని యధీనముననుండినవో యట్టి శ్రీనివాసుని శరణువేడు చున్నాను. 19

ఎట్టి యుపద్రవములు లేనివాడును, చలించని నీలి సముద్రమును బోలిన చక్కని రంగుకలిగినవాడును, తేజోవిరాజితుడును, సర్వమును నియమించువాడును, సృష్టించువాడును, సంహరించువాడును, నెల్లపుడును యోగనిద్రలోనుండు శ్రీమన్నారాయణునే శరణువేడుచున్నాను. 20

చరాచరాత్మకమగు ప్రాణిసమూహమును సంహరించి దానినంతను తన గర్భమున నిడుకొని పండుకొని యుండువాడును, ఒకే జలమయమగు సముద్రమున మఱ్ఱియాకుపై నిద్రించుచుండు పురాణపురుషుడగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 21

దుఃఖసముదాయముమ పోగొట్టువాడును, ఇంద్రియములకు గోచరింపనివాడును, తనకు మరియొక కారణములేని వాడును, ఇంద్రియముల అవసరము లేకయే వాని కార్యములను చేయువాడును, ప్రమాణములచే నూహింప తగనివాడును, అణువుకంటె నణువును, ఆదిమధ్యాంత రహితుడును, స్వాధీనమైన మహిమ కలవాడుననగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడు చున్నాను. 22

సప్తద్వీపాత్మక భూమండలమునంతను రంజింపజేయు రాజహంసయైనట్టియు, సప్తసముద్రావృతమైన సంసార సాగరమును దాటించు చుక్కానిదారైనట్టియు. సూర్య మండలాంతర్వర్తియగు స్పృహణీయ దివ్యమంగళ విగ్రహ విశిష్టుడైనట్టియు, అగ్ని కంతర్యామిగానున్నట్టి శ్రీమన్నారాయణుని దిక్కని నమ్ముచున్నాను. 23

దోషములులేనివాడును, నిర్మలమగు పూర్ణచంద్రుని బోలిన ముఖకాంతికలవాడును, ధర్మనిర్ణయము నొనరించువాడును, వేదాంతబోధితమై నిత్యమగు మోక్షము నొసంగువాడునగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 24

సాటిలేనివాడును, జీవులకంతరాత్మగానున్న తనలో నిముడ్చుకొని ప్రపంచము నంతను సృష్టించినవాడును. హద్దులేని కల్యాణగుణములు స్వరూపముగా కలవాడును, నిధులకు నిధియునగు శ్రీమన్నారాయణుని శరణువేడుచున్నాను. 25

శ్రీనివాసముద్దిశ్య శుకబ్రహ్మర్షిప్రార్థనా

త్వక్చర్మమాంసాస్థ్యసృగశ్రుమూత్ర
శ్లేష్మాన్త్రవిట్శుక్రసముచ్చయేషు ।
దేహేష్వసారేషు న మే స్పృహైషు
ధ్రువం ధ్రువం త్వం భగవన్ ప్రసీద ॥ 26

కారుణ్యపాథోనిధివల్గదూర్మి మాలాలసచ్ఛైవలకజ్జలాక్తైః ।
రాజీవరాజీరమణైరపాఙ్గై రనాథమానన్దయ నాకనాథ! ॥ 27

భక్తిః క్వ మే త్వచ్చరణారవిన్ద మధూదమాద్యన్మహిమాఽప్యనన్యా ।
బుద్ధిః క్వ దుష్టేన్ద్రియవాజిరూఢా నైకత్ర తేజస్తిమిరస్థితిర్హి ॥ 28

న విద్యతే త్వత్పదపద్మపీఠ నిషేవిణాం క్వాప్యశుభం నరాణామ్ ।
ఉపస్థితం మే భయముత్పలాక్షీ విలోకనైర్లోపయ లోకనాథ! ॥ 29

సమాధిభఙ్గోఽయమిహ ప్రవృత్తో దురాత్మనా కేన దురన్తచిన్తః ।
త్వమేవ మాం రక్ష భయాదముష్మాత్ త్వదన్యతో నాస్తి గతి ర్ముకున్ద! ॥ 30

అనాథనాథ ధిషణా మమ త్వయ్యేవ వర్తతే ।
సర్వథా సర్వకాలేషు తదాఽఽస్తాం త్వత్ప్రసాదతః ॥ 31

ప్రసన్నే త్వయి గోవిన్దే లభ్యం సర్వత్ర కిం ప్రభో ।
స్వర్గాపవర్గౌ భగవన్ త్వద్భక్తానామదుర్లభౌ ॥ 32

భవతా వీక్ష్యతే యస్తు తస్య త్వద్భక్తిరూర్జితా ।
ఉపేక్ష్యతే తు యస్తస్య భోగేచ్ఛా చాభిజాయతే ॥ 33

శ్రీనివాసునిగూర్చి శుకమహర్షి యొనరించిన ప్రార్థన

శరీరము, చర్మము, మాంసము, ఎముకలు, రక్తము, కొవ్వు, మూత్రము, శ్లేష్మము, మలము, శుక్రము మొదలగువాటిచే కూడిన సారములేని దేహములయందు నాకు కోరికలేదు. హేదేవా! ఇది నిశ్చయము నిశ్చయము. నీవు నన్ననుగ్రహించుము. 26

స్వర్లోకాధిపా! దయాసముద్రమున తరంగించుచున్న కెరటములచేనొప్పు నాచుయను కాటుకచే పూయబడిన తామరపుష్పములవలె మనోహరములగు క్రీగంటి ప్రసారములచే దీనుడనగు నన్నానందింప జేయుము. 27

స్వామీ! నీ పాదారవిందములనుండి స్రవించునట్టి మకరంద రసాస్వాదనముచే మైమరపింపజేయు వైభవముగల నిశ్చలభక్తి, అవిధేయములై దుర్విషయముల వైపులాగునట్టి దుష్టేంద్రియములనబడు గుఱ్ఱములచే నీడ్వబడుచున్న బుద్ధిగల నా కెట్లు ఘటించును, చీకటియున్నచోట వెలుగుండునా? 28

సకల లోకములకు ప్రభువైనవాడా! నీ పాదపద్మములను సేవించు మనుజుల కశుభములే యుండవుకదా? నాకు స్త్రీజన కటాక్షవీక్షణములచే భయము సంభవించినది. దానిని పోగొట్టుము. 29

ముకుందా! ఎవడో దుష్టబుద్ధికలవాడై నాతపోభంగము నొనరించుటకు పూనుకొని యున్నాడు. మిక్కిలి విచారముగా నున్నది. ఈ భయమునుండి నన్ను కాపాడ వలెను, నీకంటే వేరొండు దిక్కులేదు. 30

దీనబంధో! నా బుద్ధి యెల్లపుడు నీయందే యుండును, అన్నివిధముల, అన్ని కాలములయందా బుద్ధి యట్లే నీ యనుగ్రహమున నిలుచునుగాక! 31

ప్రభూ! గోవిందా! నీ వనుగ్రహించిన పొందరానిదేదియు నుండదుకదా! స్వర్గము మోక్షము నీ భక్తులకు సుకరముగా పొందదగినవి. 32

నీకటాక్షపాత్రుడగు వానికి నీయందు గొప్పభక్తి కలుగుచున్నది. నీ వెవ్వని విషయ మున నుపేక్షింతువో వానికి విషయసుఖములయందాసక్తి కలుగుచున్నది. 33

అతః శృఙ్గారయోగ్యస్త్రీ భయవిహ్వలమత్ర మామ్ ।
రక్ష త్వమేవ శరణం అనన్యశరణో గతః ॥ 34

నమః సకలకల్యాణ కారిణే కరుణాత్మనే ।
శ్రీవత్సవక్షసే తస్మై లక్ష్మీనారాయణాత్మనే ॥ 35

రమ్భాదీనాం స్వలావణ్యనిన్దాపూర్వకం యథాగతం గమనమ్

పారాశరే బ్రహ్మమునౌ పురాణం పుమాంసమిత్థం శరణం ప్రపన్నే ।
దేవస్త్రియః కామశరేణ విద్ధా యథాగతమ్ క్షీణధియః ప్రతీయుః ॥ 36

అథ సురవనితాభిరీక్షణాద్యైః
నిజవికృతైరగృహీతచిత్తవృత్తిః ।
విధురివ తమసా గృహీతముక్తో
మునిరపి నిశ్చలధీః తపః ప్రపన్నః ॥ 37

ఫలాన్యలభమానాసు తపోభఙ్గే మహామునేః ।
రూపవేషాభ్యసూయాసు నిర్గతాస్వప్సరస్స్వితః ॥ 38

భగవత్కృపయా శుకకృతదృఢతర భక్తిపూర్వకభగవదుపాసనమ్

తతః స్మరన్ భగవతో హృషీకేశస్య శార్ఙ్గిణః ।
ఇన్ద్రియగ్రామమఖిలం సంయమ్యాస్మై సమర్పయన్ ॥ 39

పరాం కాష్ఠాం సమాకాఙ్క్షన్ కాష్ఠాశ్మసమకాయకః ।
అతితాపసచారిత్రం కుర్వన్నఙ్ఘుష్ఠభూమిగః ॥ 40

భక్తార్తిభఞ్జనపరం భక్తవత్సలమవ్యయమ్ ।
హృత్పుణ్డరీకనిలయం చిన్తయన్ పుష్కరేక్షణమ్ ॥ 41

కావున కేవల శృంగారరసమునకే తగిన స్త్రీలవలన భయముచే క్రుంగుచున్న నన్ను రక్షింపుము, నీవే శరణు, ఇతర దిక్కులేనివాడను, 34

సమస్త శుభముల నొసగూర్చువాడును, దయాస్వభావుడును, శ్రీవత్సమను పుట్టుమచ్చ గుర్తుగా గలవాడును అగు లక్ష్మీనారాయణులకు నమస్కారము. 35

రంభాదులు తమ సౌందర్యమును నిందించుకొనుచు వచ్చిన దారినే వెడలిపోవుట

పరాశరుని మనుమడగు శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు ఆదిపురుషు నిట్లు శరణు పొందగా సురకాంతలు మన్మథబాణ పీడితులై మతిలేనివారై వచ్చినదారినే వెడలిపోయిరి. 36

దేవకాంతల క్రీగంటి ప్రసారములచేతను, శృంగారచేష్టల చేతను తన మనోవ్యాపారములను చలింపనీక చీకటిచే కప్పబడి విడువబడిన చంద్రునివలె శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు నిశ్చల మనస్సుకలిగి తపమొనరించు కొనసాగెను. 37

మహాయోగీంద్రుడగు శ్రీశుకుని తపోవిఘ్నమున ఫలితము నొందనివారై తమ సౌందర్యమును, వేషమును నిందించుకొనుచు దేవకాంతలచ్చటినుండి వెడలినంతనే

భగవంతుని దయచే శుకముని యొనరించిన గొప్పదగు భక్తితో గూడిన భగవదుపాసనము

ఇంద్రియములకు నియంతయగు శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించుచు తన యింద్రియములనన్నిటిని నియమించి శ్రీమన్నారాయణునియందే సమర్పించుచు

భగవదుపాసనలో చివరి యనుభవమును కోరుచు, కర్రతోను, రాయితోను సమానమగు శరీరముకలవాడై మిక్కిలి కఠినమగు తపశ్చాలులను మించి కాలిబొటన వ్రేలిపై భూమిమీద నిలచి 40

భక్తుల బాధలను పోగొట్టుటలో నాసక్తిగలవాడును. భక్తులయందు వాత్సల్యము కలిగినవాడును. నాశరహితుడును, సజ్జనుల మనస్సనెడు పద్మము నివాసముగా కలవాడునునగు తామరపద్మ పత్రములను బోలిన నేత్రములుకల శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించుచు 41

విజ్ఞానవైరాగ్యనిధిః కార్ష్ణ ద్వైపాయనిర్మునిః ।
అతిఘోరతరం క్రూరం చకార సుమహత్తపః ।
తపసా తస్య సర్వాత్మా సన్తుష్టః పద్మలోచనః ॥ 42

శుకమునిం ప్రతి తపస్తుష్ట శ్రీనివాసాగమనమ్

సంహర్తా రక్షితా స్రష్టా భువనాని చతుర్దశ ।
అనుగ్రహీతాఽన్తర్యామీ నిగ్రహీతా నిరన్తరః ॥ 43

శఙ్ఖచక్రగదామ్భోజ రాజత్కరచతుష్టయః ।
ముక్తాతపత్రితానన్త సహస్రఫణమణ్డలః ॥ 44

నవైరభినవాకల్పైః తపనీయమయాంశుకైః ।
సుమనోభిః దివ్యగన్ధైః దివ్యాలేపనచన్దనైః ॥ 45

అలఙ్కృతాఙ్గమహిమా స్మయమానముఖామ్బుజః ।
మకరన్దస్రవత్పద్మ ప్రభావగుణవీక్షణః ॥ 46

ఆపాదచూడమాధుర్య మహిమా మహతో మహాన్ ।
సేవావిశారదై స్సార్ధం గణైస్తు కుముదాదిభిః ॥ 47

విచిత్రహేతిహస్తేన విష్వక్సేనేన సేవితః ।
పఞ్చాయుధైః మూర్తిమద్భిః పరీక్షితసమీక్షణః ॥ 48

మహర్షిభిః మరీచ్యత్రి భృగుపూర్వైః మహాత్మభిః ।
ఇన్ద్రాదిభిః లోకపాలైః సేవానుగుణభూతిభిః ॥ 49

త్రయస్త్రింశత్కోటిభిశ్చ దేవబృన్దైరభిష్టుతః ।
పఞ్చాత్మనః సుపర్ణస్య పఞ్చోపనిషదాత్మనః ॥ 50

భగవదనుభవజనిత జ్ఞానముచే వైరాగ్యము మిక్కుటముగా కలిగినవాడై, (పరాశర పుత్రుడైన) వ్యాసుని కుమారుడగు శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు మిక్కిలి భయంకరమును, తీక్ష్ణమునగు తపమునాచరించెను. చేతనాచేతనముల యం దంతర్యామిగనుండు పుండరీకాక్షుడాతని తపముచే సంతసించి 42

శుకయోగీంద్రుని వద్దకు తపస్సుచే సంతసించిన శ్రీనివాసు దరుదెంచుట

పదునాలుగు భువనములను సంహరించువాడు. రక్షించువాడు, సృజించువాడును, సజ్జనులను దయచూచు వాడును, ప్రాణులందరియందు ప్రవేశించి యుండువాడును. దుష్టుల శిక్షించువాడును. నిత్యమైన వాడును 43

శంఖము, చక్రము, గద, పద్మములచే ప్రకాశించు నాల్గు చేతుల కలవాడును, ముత్యముల గొడుగువలెనున్న యాదిశేషుని వేయి పడగలక్రిందనున్నవాడును,

అప్పటికప్పుడు వికసించినవియు క్రొత్తవియు, బంగరు మయమైన కాంతులు కలిగిన కింజలములు కలిగినవియు, మంచి పరిమళముగల పుష్పములతోను, దివ్యమగు అంగరాగములగు మంచిగంధముతోను 45

అలంకరింపబడిన శరీరసౌందర్యము కలిగినట్టియు, చిరునవ్వు చిందులించుచున్న పద్మమువంటి ముఖము కలిగినవాడును, తేనెలొలుకుచున్న పద్మమునుబోలిన నేత్రములు కలవాడును 46

పాదముల నుండి శిరమువరకు మధురమగు మహిమచే గొప్పవాడై పూజనీయుడై యున్న వాడును, తనకు కైంకర్యము నొనరించుటలో నేర్పరులగు కుముదుడు మొదలగు గణనాయకులతో కూడినవాడును 47

మిక్కిలి చిత్రముగానుండు ఆయుధమును చేతధరించిన విష్వక్సేనునిచే సేవింపబడుచు, శరీరధారులగు శంఖచక్రాది పంచాయుధములచే శ్రద్ధాభక్తులతో సేవింపబడుచు 48

మరీచి అత్రి భృగువు మొదలగు మహాత్ములగు లోకపాలురతోను, తనను సేవించుటకు తగిన యైశ్వర్యముకల 49

ముప్పది కోట్ల దేవతా సమూహములచే స్తుతింపబడుచు. పంచాత్ముడును పంచోపనిషత్స్వరూపుడును 50

పఞ్చవక్త్రప్రతికృతేః పఞ్చాథర్వాఙ్గసమ్పదః ।
ఋగ్యజుస్సామవపుషో నాగాభరణభూషిణః ॥ 51

అప్రమేయప్రభావస్య స్కన్ధపీఠమధిష్ఠితః ।
అహం ప్రథమపూర్వాభిః ద్వాత్రింశత్కోటిశక్తిభిః ॥ 52

వైష్ణవీభిస్సేవ్యమానో దేవః పద్మసరస్తటే ।
శ్రీభూమినీలాసహితః ప్రాదురాసీత్పరఃపుమాన్ ॥ 53

భగవన్తం విలోక్య శుకమునికృతనటనాదికమ్

తత స్తపః కర్శితాఙ్గో ముక్తః పరమపావనః ।
పురుహూతజితస్కన్ధం పురుపీఠమధిష్ఠితమ్ ।
పురుహూతానుజం పూతం పురుషం తం పురాతనమ్ ॥ 54

కటాక్షవీక్షావిధ్వస్త శ్రితక్లేశభరం పరమ్ ।
ప్రసన్నవదనం దృష్ట్వా విష్టరశ్రవసం విభుమ్ ॥ 55

వైయాసిర్మునిశార్దూలః తపోవిగతకల్మషః ।
ససమ్భ్రమం సముత్థాయ నివిష్టః కుశవిష్టరాత్ ॥ 56

రోమాఞ్చకఞ్చుకతనుః హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః ।
స హసన్ ఉత్తరాసఙ్గం ఛిన్దన్ కృష్ణమృగత్వచమ్ ॥ 57

ఈశానము, తత్పురుషము, వామదేవము, సద్యోజాతము, అఘోరము అను నైదు ముఖములుగల శివునకు మాఱు రూపగువాడును, పంచాథర్వాంగ సంపదకలిగి నట్టియు, ఋగ్వేద యజుర్వేద సామవేద శరీరుడును, పాముల నాభరణముగా ధరించినవాడును, 51

ఏ ప్రమాణములచేతను నూహింపశక్యముగాని ప్రభావముకలవాడును నగు గరుత్మంతుని బాహువులు మూలమున కూర్చునియుండువాడును, నేను ముందర, నేను ముందరయని విచ్చేయు ముప్పదిరెండు కోట్ల విష్ణుసంబంధ శక్తులచే52

సేవింపబడుచు పరాత్పరుడగు శ్రీమన్నారాయణుడు పద్మసరోవరతీరమున శ్రీ భూనీలాది దేవేరులతో ప్రత్యక్షమాయెను. 53

శ్రీమన్నారాయణునిగాంచి శుకముని యొనరించిన నటనము మొదలగునవి

తపసుచే కృశించిన శరీరము కలవాడును, ముక్తతుల్యుడును, మిక్కిలి పవిత్రుడును,వ్యాసమహర్షి పుత్రుడును, పరమ మౌనీంద్రుడును, తపస్సుచే నశించిన పాపములు కలవాడునగు శుకయోగీంద్రుడు గొప్పదగు ఆసనమున నాసీనుడును, దేవేంద్రుని తమ్ముడగు ఉపేంద్రుడును (వామనమూర్తియు) పరమ పవిత్రుడును, ఆది పురుషుడును 54

తన క్రీగంటి ప్రసారములచే తనను శరణుజొచ్చినవారి కష్టములను నశింపజేయు వాడును, పరాత్పరుడును, అనుగ్రహపూర్ణమైన ముఖముకలవాడును, దర్భముడి ఆకారముగల వెంట్రుకల సుడి చెవియందుండుటచే విష్టరశ్రవుడనబడు సర్వవ్యాపియగు శ్రీమన్నారాయణుని తపస్సుచే పాపరహితుడగు వ్యాసుని పుత్రుడగు శ్రీ శుకుడను నా మునివర్యుడు గాంచి తొందరపాటుతో దర్భాసనము నుండి లేచి నిలచి 55, 56

గగుర్పాటుచే గప్పబడిన శరీరముకలవాడై సంతోషముచే మిక్కిలి వికసించిన నేత్రములుకలవాడై నవ్వుచు పైబట్టగా ధరించిన లేడిచర్మము నెగురవేయుచు57

విక్షిపన్ అక్షమాలాఞ్చ తూర్ణం భిన్దన్ కమణ్డలుమ్ ।
ఆనన్దాశ్రుపరీతాక్షో గద్గదద్గలకన్ధరః ॥ 58

తతశ్చ నర్తనం కర్తుం వికర్తనవిభాస్వరః ।
నివృత్తిధర్మనిష్ణాతో మునిః ప్రవవృతే ముదా ॥ 59

మతఙ్గజక్రమభ్రమోభ్రమన్మృతఙ్గజభ్రమః
సుధాభిలాషదేవభూః అమన్దమన్దవిక్రమః ।
నివాతదీపనిశ్చలః చలత్కరరవస్ఫుటత్
దిగన్తరాళమణ్డలో ననర్త నన్దయన్ విభుమ్ ॥ 60

పరిభ్రమన్ అదక్షిణం ప్రదక్షిణం పరిభ్రమన్
విభావయన్ విలోకయన్ అభావయన్ అలోకయన్ ।
శనైఃశనైరసఞ్చరన్ సుసఞ్చరన్ శనైః శనైః
ముదావిలావలోకనో మదావిలావలోకనః ॥ 61

తతస్తు తోటకం వృత్తం కరతాడనపూర్వకమ్ ।
రచయన్ దణ్డమాదాయ కరాభ్యామవలమ్బయన్ ॥ 62

ఆస్ఫోటయన్ క్ష్వేలయంశ్చ స్వపదస్పృశిమస్తకః ।
ననర్త పరమానన్దో వాచయన్ నామ శార్ఙ్గిణః ॥ 63

చరణం చటులం కలయన్ కలయన్
కమలారసికం సరసం రమయన్ ।
నటనం ఘటయన్ సుపదం సువదన్
హరినామ మునిః శుభదాయి శుకః ॥ 64

అరుణారుణపఙ్కజసోదరదృక్ కరుణాపరిణామికటాక్షచణమ్ ।
రథనేమిలసత్కరనీరరుహం రమయన్నతసీకుసుమాఙ్గరుచిమ్ ॥ 65

జపమాలను పైకెగురవేయుచు. కమండలమును శీఘ్రముగా పగులగొట్టుచు ఆనందబాష్పములతో నిండిన నేత్రములుకలవాడై ఆనందముచే తొట్రుపడుచున్న గొంతుకలవాడై 58

సూర్యునితో సమానమగు కాంతికలిగి మోక్షధర్మము నందారితేరినవాడై సంతసమున నాట్యమొనరింపసాగెను, 59

ఏనుగు నడకవలె నడుచువాడును, తిరుగుచున్న గజమోయను భ్రమను కలిగించువాడును, అమృతమును గోరు దేవతల కాలవాలమగువాడును, ఒకప్పుడతి వేగముగను, మరియొకప్పు డతిమందముగను సంచరించువాడును, గాలిలేనిచోట నున్న దీపమువలె చలించనివాడును, కదల్చుచున్న చేతులచప్పుడుచే తుత్తునియలగుచున్న దిక్కులును విదిక్కులును కలవాడును 60

పిచ్చివానివలె తిరుగుచున్నవాడై భగవంతునకు ప్రదక్షిణముగా తిరుగుచు, భగవంతునే ధ్యానించుచు, భగవంతునే దర్శించుచు, ఇతరములను చింతించక చూడక, ఒకప్పుడు వేగముగా నడచుచును, వేరొకప్పుడు మెల్లమెల్లగా నందముగా నడుచుచును,. సంతోషముతో కలుషితమైన చూపుకలవాడును, గర్వముచే కలుషితమైన (ఎర్రనైన) కన్నులుకలవాడును 61

తప్పెటలతో తోటవృత్తమును గానమొనరించుచు, దండమును రెండు చేతులతో పట్టుకొని 62

భుజములను కొట్టుచు, పెడబొబ్బలిడుచు, తన శిరమును తన కాళ్ళకు తగులునట్లుగా వంగుచు, మిక్కిలి సంతసించుచు శ్రీమన్నారాయణుని నామములనే యుచ్చరించుచు 63

అడుగుల నందముగా నుంచుచు, రమావల్లభుని సరసముగా రంజింపచేయుచు నటనమును కూర్చుచు, శ్రీమన్నారాయణుని చక్కని పదములుగల నామములను చక్కగా నుచ్చరించుచు 64

మిక్కిలి యెర్రనగు పద్మమువంటి నేత్రములుకలిగి దయనొలికించుచున్న క్రీగంటి ప్రసారములలో నేర్పుకలిగినట్టియు, చక్రముచే ప్రకాశించుచున్న పద్మమువంటి చేయి కలిగినట్టియు, దిరిశెనపుష్పము వంటి శరీరసౌందర్యము గల శ్రీమన్నారాయణుని సంతస పరచుచు 65

సరసం విచరన్ పురతః పరితో విలస న్నసకృత్ మురవైరివిభోః ।
కరపఙ్కజతాడనతాలలసత్ గమనం నిగమాన్తవిలాసభువః ॥ 66

భుజబద్ధజటః కరయుగ్మభృతా ఞ్జలికో మృగయూథపదృప్తవపుః ।
మృగయన్నివ యూథపతిం పరితః పునరప్య సకృత్ వికృతః సుకృతః ॥ 67

అతికుణ్డలితాఙ్గభుజఙ్గసమో
నటనస్ఫుటకుట్టితకుట్టిమభూః ।
రజనీముఖతాణ్డవకుణ్డలిత
త్రిపురాన్తకరీతిపురశ్చరణః ॥ 68

ఇతి దృఢకృతభక్తిః వాసుదేవే పరస్మిన్
అకలసకలమిశ్రశ్రేయః శ్రీనివాసే ।
విగతకలిలకాయోఽపాయశూన్యాత్మభూతిః
విమలధిషణభూతః సంయమీ వ్యాససూనుః ॥ 69

హృదయకమలమధ్యాధ్యాసితం పఙ్కజాక్షం
పరిజనపిరబర్హాభూషణాస్త్రాదిసేవ్యమ్ ।
బహిరివ పురతస్తం వీక్ష్య చక్షుఃపదస్థం
నియమితనిగమాన్తః పూర్ణకామో బభూవ ॥ 70

శ్రీనివాసకృపయా శుకబ్రహ్మర్షేర్ముక్తిః

ఈదృశం తాదృశ మృషిం భక్తివిహ్వలచేతసమ్ ।
భక్తార్తిభఞ్జనకరో భగవాంస్తార్క్ష్యవాహనః ॥ 71

మురుడను రాక్షసుని సంహరించినట్టియు, వేదాంతములకు విహారస్థానమైనట్టి శ్రీమన్నారాయణుని యెదుటను, చుట్టును పద్మములవంటి చేతులను తట్టుటచే కలిగిన తాళముచే ప్రకాశించు గమనము కలుగునట్లుగా చక్కగా సంచరించుచు మాటిమాటికి 66

ఉత్సహించుచు బాహువులయందు వ్రేలాడుచున్న జడలుకలవాడై రెండు చేతులను జోడించినవాడై మృగరాజు వంటి అప్రధృష్యమైన శరీరమునుకలవాడై అపుణ్య శీలుడు మృగనాథుని యన్వేషించుచున్నాడో యనునట్లంతటను మాటిమాటికిని వికారమును చెందుచు 67

మిక్కిలి చుట్టలుగా చుట్టుకొనబడిన నాగుపామువలె నర్తనమొనరించుచు, నటనచే గట్టిగా త్రొక్కబడిన రాతికట్టడవు భూప్రదేశము కలవాడగుచు. రుద్రుడు సంధ్యాసమయమున నొనరించు నాట్యమున ప్రధాన మొనరించు తాండవ పద్ధతికలవాడై నిర్మలమైన శరీరము కలవాడును, 68

నిరపాయమగు నాత్మైశ్వర్యము గలిగినట్టియు, నిర్మల జ్ఞానస్వరూపుడును, జితేంద్రియుడును నగు నా శ్రీ శుకమహర్షి ఒక్కటియు తక్కువకాని సమస్త శ్రేయో స్వరూపుడగు పరవాసుదేవుడగు శ్రీనివాసునియందీ విధమగు భక్తికలవాడై 69

తన మనస్సనెడు కమలము మధ్యమున నివసించి యున్నట్టియు, పద్మములవంటి నేత్రములు కలిగి నట్టియు, సేవకాబృందముతోను, రాజులకు తగిన భూషణముల తోను, అస్త్రములతోను సేవించబడు చున్నట్టియు, తనకెదురుగా నయనములకు గోచరించుచున్న శ్రీమన్నారాయణుని గాంచి స్వాధీనమైన వేదాంతార్థములుగల శ్రీ శుకమహర్షి కోర్కెలు పరిపూర్ణముగా పొందినవాడాయెను. 70

శ్రీనివాసానుగ్రహమున శుకయోగీంద్రునకు మోక్షము సిద్ధించుట

ఇపుడిట్లు నృత్యము నొనరించుచు మున్ను భగవద్ధ్యానైక నిష్ఠుడై భక్తిచే మోహమునందుచున్న మనస్సుకల శుకయోగీంద్రుని భక్తుల కష్టములను పారద్రోలు వాడును, గరుత్మంతు నధిష్టించినవాడునగు శ్రీమన్నారాయణుడు 71

దయామితామ్భోధితుఙ్గ లోలకల్లోలకేళినా ।
సమీక్ష్య కమలాభోగ భాగధేయేన చక్షుషా ॥ 72

శబ్దబ్రహ్మవ్యూహగర్భం సంస్కర్తుఞ్చ సముద్యతః ।
స్నేహగర్భేణ వచసా బభాషే హ్లాదయన్ హరిః ॥ 73

శ్రీభగవాన్ :-

మునే! తాపసశార్దూల! తపస్తప్తం సుదుశ్చరమ్ ।
ఆనన్దకన్దసద్గర్భ నిశ్శ్రేయసకరం పరమ్ ॥ 74

ముక్తిర్దత్తా ముదాకారా సశరీరాఽవినశ్వరీ ।
కల్పక్షయే చ సాయుజ్య మస్మన్మన్త్రాఙ్గసమ్భవమ్ ॥ 75

ఇత్యుక్త్వా భగవాన్విష్ణుః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజమ్ ।
భక్తప్రతారితో భక్తైః తత్రైవాన్తర్దధే స్వతః ॥ 76

ముక్త శ్శుకో మునిరపి ముకున్దగతచేతనః ।
అప్రాకృతాఙ్గః ప్రథయన్ ప్రకృత్యా ప్రకృతిప్రభామ్ ॥ 77

ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమౌ సాష్టాఙ్గం తత్ర సత్వరః ।
అవాప్తాభీష్టకామస్సన్ తత్రాఽస్తే సుఖమాశ్రమే ॥ 78

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శన సంవాదే
శ్రీనివాసముద్దిశ్య రమ్భాద్యప్సరస్సఙ్ఘభీతశుకస్తుత్యాదివర్ణనం
నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః.

దయయనెడు సముద్రమున నెత్తుగా తరంగించుచున్న తరంగములనుబోలిన శ్రీదేవి కానందకరమగు సదృష్టసహితమగు కటాక్షముతో వీక్షించి 72

ప్రేమ నిర్భరమైన శ్రీసూక్తితో శ్రీశుకు నానందపరచుచు శ్రీహరి యిట్లుపల్కెను. 73

శ్రీమన్నారాయణుడు :-

మునీంద్రా! శ్రీ శుకా! మహదానందరూపమగు మోక్షము నొసగు గొప్పదగు దుష్కరమైన తపము నాచరించితివి, 74

సంతోషరూపమును, అప్రాకృత పంచోపనిషణ్మయమగు శరీరముతోగూడిన పునరావృత్తిరహితమగు మోక్షమునీ కొసంగబడినది. ప్రళయకాలమున నా మంత్ర శరీరము వలన కలుగునట్టి సాయుజ్యమును మదయగలవు. 75

అని యిట్లు శ్రీమన్నారాయణుడు శ్రీ శుకయోగీంద్రునితో పలికి భక్తుల భక్తికీ వశంవదుడగుచు నచ్చటనే యంతర్ధానము నందెను. 76

శుకయోగీంద్రుడును భగవదనుగ్రహముచే ప్రాప్తమైన ముక్తికలవాడై నారాయణునే ధ్యానించుచు అప్రాకృతమైన శరీరముకలవాడై యుండియు స్వాభావికమైన ప్రాకృతిక శోభను జూపుచు 77

వెంటనే తొందరతో నచ్చట భూమియందు సాష్టాంగ వందనము నాచరించి, సకల కోరికలను బడసి యాశ్రమమున సుఖముగా నుండెను. 78

ఇది శ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శన సంవాదమున శ్రీనివాసునితో రంభ మొదలగు అప్సరస సముదాయమువలన భయపడిన శుకయోగీంద్రు డొనరించిన స్తోత్రము మొదలగు వర్ణించుట యనెడు యిరువదియారవ అధ్యాయము

అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః

శుకమునికృత శుకపురాష్టోత్తరశతవిప్రగృహనిర్మాణాని

దేవదర్శనః -

తత్ర శ్రీపద్మతీర్థస్య తీరేఽస్మిన్ నివసన్ శుకః ।
ధ్యానయోగపరోఽధ్యాత్మ బ్రహ్మవిద్యావిశుద్ధధీః ॥ 1

ఏకాన్తభావమాతిష్ఠన్ ఏకాయనవిదాం వరః ।
సాఙ్ఖ్యయోగపరో నిత్యం సద్ధ్యానాధ్యయనాన్వితః ॥ 2

ద్వాదశాక్షరశిక్షాక్షః ప్రత్యక్షరనిరీక్షకః ।
పరాశరాత్మజసుతః సుతరాం పరమో మునిః ॥ 3

ఉవాస సుచిరం కాలం శ్రీనివాసపరాయణః ।
స్వామిపుష్కరిణీతీర్థ ముపగన్తుమనాస్తతః ॥ 4

చక్రే స్వనామ్నాఽగ్రహార మష్టోత్తరశతం ద్విజాన్ ।
నిత్యత్రయీకాన్ త్రయ్యన్త ముఖాన్ మఖముఖక్రియాన్ ॥ 5

సువృత్తాన్ శుభ్రమనసో నివృత్తావైదికక్రియాన్ ।
నానాగోత్రానబ్జదళైః నిర్మమే నను సాదరాన్ ॥ 6

శుకపురే బలభద్రసహకృతకృష్ణప్రతిష్ఠా

బలభద్రేణ బలినా మాయయా సహ మాయినమ్ ।
దేవక్యా వసుదేవస్య యశోదానన్దగోపయోః ॥ 7

ఇరువదియేడవ అధ్యాయము

శుకయోగీంద్రుడు శుకపురమునందు నూటయెనిమిది బ్రాహ్మణ గృహములను నిర్మించుట

దేవదర్శనుడు :-

శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు పద్మసరోవరముయొక్క గట్టున నివసించుచు, ధ్యానయోగమున నిష్ఠకలిగి బ్రహ్మకు సంబంధించిన యధ్యాత్మవిద్యచే పరిశుద్ధమగు మనస్సు కలవాడై 1

ఏకాగ్రచిత్తులలో శ్రేష్ఠుడై అనన్యపరులలో నగ్రేసరుడై. జ్ఞానయోగమున నిష్ఠకలవాడై చక్కని భగవధ్యానము వేదాధ్యయనము నొనరించుచు 2

వాసుదేవద్వాదశాక్షరీ మహామంత్రనిష్ణాతయు, అందలి ప్రతి యక్షరమును విమర్శగా పరిశీలించువాడును నగు పరాశరమహర్షి మనుమడగు శుకుడు మునులలో శిరోమణియై 3

శ్రీమన్నారాయణ చరణారవింద సంసక్తమానసుడై చాలకాలమచట నివసించి స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థమున కేగుటకు సంకల్పించి 4

ఆ పద్మతీర్థ తీరమున తన పేరుతో నొక అగ్రహారమును నిర్మించెను. అందు ప్రతిదినము వేదపారాయణము నొనరించువారును, ఉపనిషత్తు ననుసంధించు వారును, యజ్ఞయాగాది వైదికకర్మనిరతులును నగు నూటయెనిమిది బ్రాహ్మణ కుటుంబములను నెలకొల్పెను. 5

వారు మంచి నడవడికలవారును, నిర్మలమగు మనస్సు కలవారును, వేదముచే విధింపబడని కర్మలనెన్నడును చేయనివారును, అనేక గోత్రముల యందు పుట్టినవారు గనునుండిరి. 6

శ్రీశుకులు నిర్మించిన పట్టణమున బలరామునితో కృష్ణుని ప్రతిష్ఠించుట

పరాశరపుత్రుడైన వ్యాసుని కుమారుడైన శ్రీ శుకుడు బలాఢ్యుడగు బలరామునితో ఆశ్చర్యశక్తితో కూడిన మాయను తన యధీనమున నుంచుకొనుటచే మాయ యనుబడునట్టియు, దేవకీ వసుదేవ నందయశోదలకు 7

ఆనన్దవర్ధకం కృష్ణం భద్రం భువనహర్షకమ్ ।
భూభారం హర్తుకామఞ్చ కామరూపిణ మవ్యయమ్ ॥ 8

కుహనాగోపవపుషం మేఘశ్యామం పురాతనమ్ ।
పారాశరిః పరమర్షిః ప్రతిష్ఠాప్యేహ భూతలే ॥ 9

వ్యజిజ్ఞపత్ సన్నిధానం అత్ర బ్రహ్మమునిః శుకః ।
వైకుణ్ఠే తు యథా వాసః క్షీరామ్భోధౌ యథా విభో!॥ 10

వాసో యథాఽన్తరాదిత్యే యోగినాం హృదయే యథా।
తథా సదా కురుష్వాత్ర సన్నిధిం కమలేక్షణ! ॥ 11

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం దణ్డవత్ప్రణిపత్య చ।
స్నిహ్యతా మనసా ధ్యాయన్ వీక్షమాణః స్వచక్షుషా ॥ 12

శుకస్య స్వపురాచ్ఛేషాచలగమనమ్

ఆజగామ ప్రసన్నాత్మా స్వామిపుష్కరిణీం ప్రతి ।
ఉపాన్తే చోక్షశైలస్యో పేత్య నిర్మలనిర్ఝరమ్ ॥ 13

తత్ర త్రిషవణస్నానం కృత్వా వ్యాసౌరసో మునిః ।
ఉపత్యకాయామాసీనం ఉదయాదిత్యవర్చసమ్ ॥ 14

ఉపాంశుమానసజపం ఉదారం దారసంయుతమ్ ।
మహోత్పలనిభం త్ర్యక్షం మహోపనిషదఙ్గకమ్ ॥ 15

అగ్నిజ్వాలాజటాజాల లసద్గఙ్గేన్దుభోగినమ్ ।
వ్యాఘ్రాజినోత్తరాసఙ్గ వాససం కృత్తివాససమ్ ॥ 16

ఆనందము నభివృద్ధి నొనరించువాడును, మంగళ రూపుడును, లోకములను సంతసపరచు వాడును, భూభారమును తీర్చువాడును, కోరిన రూపమును ధరించువాడును. నాశరహితుడును 8

కపటముగా ధరించిన గొల్ల శరీరము కలవాడును, మేఘమువలె మిక్కిలి నల్లనగు శరీరముకలవాడును, పురాణ పురుషుడునునగు శ్రీకృష్ణుని, పరాశరమనుమడగు శ్రీ శుకమహర్షి భూలోకమున ప్రతిష్ఠింపజేసి 9

బ్రహ్మర్షియగు శ్రీ శుకయోగి యాతని సన్నిధానమున నిట్లు విన్నపము నొనరించెను, స్వామీ! పుండరీకాక్షా ! తాము వైకుంఠమున నెట్లు నివసింతురో, పాలకడలిలో నెట్లు పవ్వళింతురో 10

సూర్యమండలమున నెట్లధివసింతురో మునీంద్రుల మానసములలో నెట్లావాసము నొనరింతురో యట్లే యీ పురమునను వేంచేసియుండుడ'ని 11

దేవతలకును ప్రభువగు శ్రీమన్నారాయణునికి విజ్ఞాపన మొనరించి. సాష్టాంగ వందనమాచరించి స్నేహార్ద్రమగు మనస్సుతో ధ్యానించుచు తన నేత్రములతో స్వామిని దర్శించుచు 12

శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు తన పురమునుండి శేషాచలమున కేగుట

నిర్మలాంతఃకరణుడై స్వామిపుష్కరిణి కేతెంచెను. వృషభాద్రి సమీపమున నుండు నిర్మలమగు సెలయేరుల సమీపించి 13

శ్రీ శుకమహర్షి అందు మూడు వేళలయందును మూడు స్నానముల నాచరించి కొండచరియయందు కూర్చుండి యున్నట్టియు, బాలభానునివంటి తేజోమూర్తియు

రహస్యముగా మనస్సులో జపము నొనర్చుకొను చున్నట్టియు, గొప్పవాడును, భార్యయగు పార్వతితో కూడియున్నవాడును, మంచి నీలికలువవంటి రంగుకల వాడును, మూడు నేత్రములు కలవాడును, గొప్పఉపనిషత్తులే శరీరముగా కలవాడును. 15

అగ్నివలె యెఱ్ఱగా ప్రకాశించుచున్న జడలతో విరాజిల్లెడు గంగ, చంద్రకళ, సర్పములు కలవాడును, పులిచర్మమును పైబట్టగా ధరించియున్నట్టియు 16

కాలకూటస్ఫురత్కణ్ఠ నాళం నళినవక్త్రకమ్ ।
సమీక్ష్య హృష్టమనసా నమస్కృత్య చ తం హరమ్ ॥ 17

ఉషిత్వా త్రిదినం తత్రో పాసకః పూర్ణమానసః ।
ద్రష్టుకామోఽఖిలాశ్చర్యమ్ పునరప్యఞ్జనాచలే ॥ 18

సిద్ధైర్విద్యాధరైస్సార్ధం యోగిభిః కన్దరస్థితైః ।
శనైశ్శనైః సఞ్చరంశ్చ నిర్ఝరేషు కృతాప్లవః ॥ 19

ధ్యాయన్ బ్రహ్మసభావృత్తం వృత్తాన్తం తస్య వై గిరేః ।
స్వామిపుష్కరిణీతీర మాససాద శుభాస్పదమ్ ॥ 20

స్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్

సుగన్ధపుష్పవల్లీభిః వేల్లితైర్వకుళైర్యుతమ్ ।
ఖర్జూరైః నారికేళైశ్చ కేతకైః స్వర్ణకేతకైః ॥ 21

పటీరపాటలాశోక కింశుకాసనచమ్పకైః ।
నక్తమాలైశ్చ పనసైః మధూకైః సరళైః ధవైః ॥ 22

పున్నాగసురపున్నాగ శిశుపున్నాగపూగకైః ।
కదలీకృష్ణకదలీ మహాకదలికాగణైః ॥ 23

హరిద్రాభిః శృఙ్గబేరైః కస్తూరీరజనీకులైః ।
మల్లికామాలతీభిశ్చ మాధవీభిః మధూత్కటైః ॥ 24

యూథిభిః శతపత్రీభిః జాతిభిః వనజాతిభిః ।
నన్ద్యావర్తాదిసుమనః కక్షైః కుక్షిపథఙ్గతైః ॥ 25

సమన్తతః సమాకీర్ణం సాన్ద్రచ్ఛాయాసమఞ్జసైః ।
సౌగన్ధికైః సుగన్ధాఢ్యైః తులసీభిః సుమోదితమ్ ॥ 26

భయంకర విషముచే ప్రకాశించుచున్న కంఠనాళములు కలిగినట్టియు, పద్మము వంటి ముఖము కలిగినట్టియు, నీశ్వరునిగాంచి సంతోషించిన మనస్సుకలవాడై యాతనికి నమస్కరించి 17

మూడు దినము లచ్చట నుండి ధ్యానమొనరించు కొనుచు పరిపూర్ణమగు మనస్సు కలవాడై యచ్చటి వింతల నన్నిటిని చూడగోరువాడై మరల యంజనాద్రియందు

సిద్ధ, విద్యాధరులతోను, గుహయందు నివసించుచున్న మునీంద్రులతోను సంచరించుచు సెలయేరులలో స్నానము నాచరించుచు 19

బ్రహ్మ సభయందు జరిగిన యంజనాద్రి వృత్తాంతమును తలంచుకొనుచు శుభములకు నిలయమగు స్వామిపుష్కరిణీ తీరమును జేరెను. 20

స్వామివారిపుష్కరిణీ తీరమును వర్ణించుట

చక్కగా పరిమళించుచున్న పువ్వుల తీగలతో చుట్టుకొనబడిన, పగడచెట్లతో కూడినట్టియు, ఖర్జూరములతోను, కొబ్బరి వృక్షములతోను మొగలి పొదలతోను, స్వర్ణమొగలి పొదలతోను 21

చందన వృక్షములు, పున్నాగ వృక్షములు, అశోకములు, మోదుగలు, వేగిన చెట్లు, సంపంగి, తాపింఛ వృక్షములు, పనసలు, ఇప్పచెట్లు, దేవదారు, నారింజ వృక్షములు 22

కొండమల్లె, కొండమల్లెలో మరియొక జాతికి చెందిన వృక్షములును, శిశుపున్నాగ చెట్లు, పోకవృక్షములును, అరటి, నల్ల అరటి, చక్కెరకేళి అరటిచెట్ల సమూహముల తోను 23

పసుపువనము, అల్లపు మళ్ళు, కస్తూరి ఆశ్మయోని వృక్షములు, మల్లెలు, మాలతీ, తేనెలను స్రవింపజేయు మాధవీ లతలతోను, 24

అడవి మొల్లలతోను, పద్మములతోను, అనేక శ్రేష్ఠ అడవిజాతి పుష్పవృక్షములతోను, పుష్పవిశేషములతోను, మధ్య భాగమునందున్న జాజి పొదలతోను 25

దట్టమగు నీడలనొసంగుచు సుందరముగానుండి చక్కని పరిమళము కలిగి యున్న కామంచి చెట్లతోను, తమ పరిమళమున నలుదిక్కుల ప్రసరింపజేయు గొప్ప పరిమళముగల తులసి వృక్షములతో పరిమళించు చున్నట్టియు 26

దయనీభిః పుష్పగన్ధ గర్భపుష్పలతాశతైః ।
అతిమృష్టామోదపుష్పా మోదితాశావకాశకమ్ ॥ 27

తాపసైః తరుణాదిత్య వర్చోభిః అభితో వృతమ్ ।
వరాహసింహశార్దూల మాతఙ్గకులసఙ్కులమ్ ॥ 28

సితాసితైః సారమేయ గణైః దుర్వారగర్వకైః ।
సేవితో నాతిభీమేన క్షేత్రపాలేన పాలితమ్ ॥ 29

విచర న్నత్ర విపినే మునిః విగతతృట్శుచిః ।
పరమాం ముద మాపన్నో ముకున్దానన్దకన్దధీః ॥ 30

స్వామిపుష్కరిణీ వర్ణనమ్

స్వామిపుష్కరిణీం పుణ్యాం దదర్శ విమలోదకామ్ ।
కాఞ్చనామ్బుజకల్హార కమలైః శ్వేతపఙ్కజైః ॥ 31

నీలోత్పలైః ఉత్పలైశ్చ ఫుల్లైః కువలయైరపి ।
కైరవైరపి కీర్ణాన్తాం ఉద్గిరత్ పుణ్యగన్ధకైః ॥ 32

తరఙ్గాన్తరసఞ్చారైః మత్తైః కారణ్డవైరపి ।
తారాభిశ్చ తరన్తీభిః అన్యైః జలపతత్రిభిః ॥ 33

కలహంసకలాలాపైః వాచాలితదిగన్తరామ్ ।
తస్యాస్తీరసముల్లాసి సమగ్రాభీష్టసన్తతేః ॥ 34

తీర్థం తోయముపస్పృశ్య లక్ష్మ్యా సఞ్చిన్తయన్ విభుమ్ ।
ప్రసన్నమానసోల్లాసః చక్రే తత్రాఘమర్షణమ్ ॥ 35

పుష్పపరిమళముచే నిండిన మధ్య భాగములుగల అనేక పువ్వుల తీగలచే నిండినదియు,మిక్కిలి మధురముగా పరిమళించు పుష్పములచే పరిమళించుచున్న దిగంతములు కలదియు 27

బాలసూర్యునివలె ప్రజ్వరిల్లు కాంతులుకల యోగీంద్రులచే నంతట నావరింపబడినదియు, అడవిపందులు, సింహములు, పెద్దపులులు, యేనుగుల గుంపులతో కూడినదియు 28

తెల్లని నల్లని రంగుకలిగి అడ్డుపెట్ట శక్యముగాని గర్వము గల కుక్కల గుంపులచే సేవింపబడుచు, అంత భయంకరుడు కాని తోటమాలిచే సంరక్షింపబడుచున్నట్టి

యడవియందు శ్రీ శుకయోగీంద్రు డాకలిదప్పులు లేక గొప్ప ఆనందము ననుభవించును, సంచరించుచు శ్రీమన్నారాయణ ధ్యానరసానందమునకు మూలమగు బుద్ధికలవాడై 30

స్వామిపుష్కరిణి వర్ణనము

నిర్మలమగు నీరుకలిగి పవిత్రమైనదియు, బంగారు పద్మములచేతను. ఎర్ర తామరచేతను, తెల్ల కలువలచేతను 31

నల్లకలువలచేతను, కలువలచేతను, వికసించిన నల్లకలువలచేతను. తెల్లకలువలచేతను వ్యాపింపబడిన భాగము కలదియు, వానియొక్క మంచి పరిమళమును వెదజల్లుచున్నదియు 32

ఆ నదియందలి కెరటములలో సంచరించుచు మదించిన హంసలు కలదియు, నీటియందు తరంగించు చున్నటులున్న నక్షత్రములు కలదియు, ఇతర జలపక్షులు కలదియు 33

కలహంసల యవ్యక్త మధురకూజితములచే మారు మ్రోగుచున్న దిక్కుల యంతర్భాగములు కలదియు, తీరమున ప్రకాశించుచున్న పరిపూర్ణమగు కావలసిన సమస్త పదార్థములుగల 34

స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థమును ఆచమించి లక్ష్మీదేవితో గూడిన శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించుచు నిర్మలమైన మానసికానందముకలవాడై పాపములను నశింపజేయు స్నానము నాచరించెను, 35

బద్ధపద్మాసనాసీనో ఽభితటం యోగమేయివాన్ ।
పరమైకాన్తిభిస్సార్ధం బ్రహ్మవిత్ బ్రహ్మదర్శనః ॥ 36

తత్రైవ సుచిరం కాలం ఉవాస పరమర్షిభిః ।
రహస్యన్యోన్యసల్లాప స్వాన్తాన్తేవాసిసన్తతైః ॥ 37

శ్రీనివాసావిర్భావః

కదాచి ద్భగవాన్ విష్ణుః కారుణ్యాగణ్యపుణ్యధీః ।
దర్శయన్ సకలాం ల్లోకాన్ సాక్షాదక్షిపథం గతః ॥ 38

దివ్యానన్దమయాకారైః గరుత్మచ్ఛేషసైనికైః ।
పఞ్చాయుధైః పరికరైః గణైస్తు కుముదాదిభిః ॥ 39

పరిబర్హాభూషణాన్య జినవస్త్రాంశుకాని చ ।
ఆయుధాన్యప్రమేయాని దధానైః బ్రహ్మశక్తిభిః ॥ 40

శక్తిభిః శాఙ్కరీభిశ్చ సేవ్యమానో ముదాన్వితః ।
శ్రీభూమినీలాపూర్వాభిః అపూర్వాకల్పభూతిభిః ॥ 41

మహిషీభిః ముదానన్దం ఆవహన్తీభిరీశితుః ।
ముమోద సహ సర్వాత్మా క్రీడాడమ్బరడామ్బికః ॥ 42

లీలావిభూతివిహిత వివిధానన్దవేషభాక్ ।
కాలకాదమ్బినీకాన్తా కుఞ్చితాలకబన్ధనః ॥ 43

ఉద్యద్ద్యుమణిబిమ్బశ్రీః శిఖామణిమహామహః ।
అష్టమీన్దుకళాకార లలాటస్థోర్ధ్వపుణ్డ్రకః ॥ 44

సౌవర్ణపద్మకల్హార పుష్పకర్ణావతంసకః ।
సేవాన్తరరసాశాసి శార్ఙ్గభ్రూమణ్డలద్వయః ॥ 45

అనంతరము తీరమునందు పద్మాసనములో కూర్చుండి, ధ్యానములో మగ్నుడాయెను, బ్రహ్మజ్ఞానియు పరబ్రహ్మను సాక్షాత్కరించుకొను సామర్థ్యశాలియునగు శ్రీ శుక యోగీంద్రుడచ్చటనే మహామౌనీంద్రులతోడను, రహస్యముగా నొకరితోనొకరు భాషించు కొను తన శిష్యగణములతో కూడ చాలకాలమచ్చటనే యుండెను. 36,37

శ్రీనివాసుడు ప్రత్యక్షమగుట

ఒకానొకప్పు డింతింతయనరాని దయచే పవిత్రమగు బుద్ధిశాలియునగు శ్రీనివాసుడు శ్రీ శుకయోగీంద్రున కన్నిలోకములను చూపించుచు ప్రత్యక్షమయ్యెను

ఆ శ్రీనివాసుడు దివ్యమగు నానందస్వరూపములతోను, గరుడ, ఆదిశేషాది సైనికులతోను, పరికరములగు శంఖచక్రాది పంచాయుధములతోను, పద్మము మొదలగు గణములతోను 39

రాజ చిహ్నాలైన శ్వేతచ్ఛత్రము మొదలగు యోగ్యవస్తువులను, ఆభరణములు కృష్ణాజినము పీతాంబరములను, ఊహించుటకైనను నశక్యములగు నాయుధము లను ధరించిన బ్రహ్మ శక్తులచేతను, శంకరునికి సంబంధించిన శక్తులతోను సేవింపబడుచు 40

రుద్రశక్తులచే సేవింపబడుచు సంతోషించుచున్నవాడై. నూతనాలంకార శోభాయుక్తులైన శ్రీదేవి, భూదేవి, నీళాదేవి మొదలగు 41

పట్టపురాణులు తన కానందమును కలుగజేయుచుండ విలాసార్థము క్రీడల నాచరించుచు కపటవేషముల ధరించు వాడును, సమస్త చేతనాచేతనముల కంతరాత్మ యగువాడును, (ఆ శ్రియఃపతి సంతోషించెనని ముందు అన్వయము)42

లీలావిభూతిలో ననేకములగు నానందకరములగు వేషముల దాల్చినవాడును. నీలమేఘ పంక్తులవంటి అందముగా కూర్పబడిన ముంగురులు కలవాడును43

ఉదయించు సూర్యబింబమువంటి కాంతిగలవాడును, అష్టమి చంద్రకళవంటి ఫాలభాగమున నూర్ధ్వపుండ్రములను ధరించినవాడును 44

బంగరు యెఱ్ఱతామరపుష్పముచే నలంకరింపబడిన చెవులు కలవాడును, కైంకర్యము నందభిరుచిని కలిగించుచు (నాజ్ఞాపించు) ధనువువంటి రెండు కనుబొమలు కలిగినవాడును 45

అతిసూక్ష్మస్ఫురత్తారా కర్ణపూర్ణారుణేక్షణః ।
కరుణాబ్ధిసముద్భూత లోలపద్మవిలోచనః ॥ 46

తిలపుష్పసమాకార నాసాకాణ్డపుటద్వయః ।
పక్వబిమ్బఫలాకార రమణీయోష్ఠయుగ్మకః ॥ 47

ప్రభావిసారిశిఖరి దశనావలివక్త్రకః ।
ఖాకారకర్ణపాశాత్త ముక్తామాణిక్యకర్ణికః ॥ 48

శరన్నిర్మలపూర్ణేన్దు మణ్డలాననమణ్డలః ।
కమ్బుకణ్ఠో వృషస్కన్ధో భోగిభోగోల్లసద్భుజః ॥ 49

శార్ఙ్గజ్యాహతికార్కశ్య రమణీయప్రకోష్ఠకః ।
విశాలవక్షోవిలస చ్ఛ్రీవత్సః కౌస్తుభోజ్జ్వలః ॥ 50

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మ పరిష్కృతచతుర్భుజః ।
నిమ్ననాభిసముల్లాసి మాణిక్యోదరబన్ధనః ॥ 51

మేఖలాలఙ్కృతకటీ తటీచ్ఛురికయోద్భటః ।
హస్తిహస్తసదృక్షోరు జానుమణ్డలమణ్డితః ॥ 52

క్రమవృత్తాయతాభోగ జఙ్ఘాకాణ్డసుపార్ష్ణికః ।
కూర్మపృష్ఠప్రపదకః కిఙ్కిణీహంసకాఙ్ఘ్రికః ॥ 53

శిఞ్జన్మాణిక్యమఞ్జీర ప్రభాసితపదామ్బుజః ।
నానాసేవారసోద్భాసి చన్ద్రబిమ్బనఖావలిః ॥ 54

మిక్కిలి మెల్లగా కదలుచున్న కంటిపాపలచే కూడి చెవులవరకు వ్యాపించిన యెఱ్ఱని నేత్రములు కలవాడును, దయా సముద్రమునుండి పుట్టెనో యనునటులుండి చలించుచున్న పద్మమువంటి నేత్రములు కలవాడును. 46

నూగుపూవువలె నుండు ముక్కురంధ్రములు కలవాడును, పండిన దొండపండువలె యెఱ్ఱనగు చక్కని యధరములు కలవాడును 47

కాంతిని వెదజల్లు కొనలుగల పలువరసకల నోరుకలవాడును, శ్రీకారమువలె నుండు చెవుల చివరలయందు వ్రేలాడు ముత్యముల మాణిక్యముల దుద్దులు కలవాడును 48

శరత్కాలమునందలి నిర్మలముగా ప్రకాశించు పూర్ణచంద్ర మండలమువంటి గుండ్రని ముఖము కలవాడును, శంఖము వంటి కంఠమును, ఎద్దు మూపువంటి భుజమూలములును, పాము పడగలవలె విశాలములగు భుజములును 49

శార్ఙ్గమనెడు ధనుస్సుయొక్క నారి దెబ్బలచే మొద్దుబారిన అందమగు మణికట్టు కలిగినవాడును, విశాలమగు వక్షస్థలమున ప్రకాశించు శ్రీవత్సము, కౌస్తుభములచే ప్రకాశించువాడును 50

శంఖము చక్రము గద పద్మములచే నలంకరింపబడిన నాల్గు భుజములు కలవాడును, లోతైన బొడ్డుక్రింద ప్రకాశించు మాణిక్యములచే కూర్చిన మొలత్రాడు కలవాడును 51

మొలనూలుకు నలంకరింపబడిన నడుమునందు వ్రేలాడు కత్తికలవాడును, ఏనుగు తొండమువంటి తొడ మీగాళ్ళచే ప్రకాశించువాడును 52

క్రమమగు గుండ్రము దీర్ఘము విశాలమగు పిక్కలును వాటిక్రింది భాగములు కలవాడును, తాబేలు వీపువంటి ఎత్తగు అగ్రపాదములు కలవాడును, మువ్వలు అందెలుగల పాదములు కలవాడును 53

ధ్వనించుచున్న మాణిక్యములుకల నూపురములచే ప్రకాశించు పాదపద్మములు కలవాడును, అనేక విధములగు కైంకర్యముల గావించవలెనను కోరికలను పుట్టించు చంద్రబింబమువలె ప్రకాశించు 54

సుధాసూతిగృహోద్దామ స్ఫురదఙ్గుష్ఠసౌష్ఠవః ।
పఙ్కజశ్రీపరిచితాన్యోన్య తుల్యాఙ్ఘ్రిపఙ్కజః ॥ 55

అతసీకుసుమజ్యోతిః ప్రఖ్యవిఖ్యాతవిగ్రహః ।
సంవీతవివిధాశ్చర్య తప్తచామీకరామ్బరః ॥ 56

ఆంసాదాప్రపదాలమ్బి వనమాలావిరాజితః ।
విచిత్రరత్నఖచిత తపనీయకిరీటకః ॥ 57

హారకేయూరకటక కఙ్కణాఙ్గదభూషితః ।
మణికుణ్డలతాటఙ్క వీరపట్టాఙ్గులీయకః ॥ 58

అంసలమ్బిసమాయుక్త సౌవర్ణబ్రహ్మసూత్రకః ।
త్రిపఞ్చసప్తసరిభిః ముక్తాదామభిరఞ్చితః ॥ 59

సర్వాభరణసంయుక్తః సర్వగన్ధానులేపనః ।
సర్వర్తుకాలోత్థపుష్ప దామోద్దామభుజాన్తరః ॥ 60

భక్తానుకమ్పాసహితః శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ ।
ఆవిర్బభూవ భగవాన్ స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ 61

వ్యాసాత్మజో మునిర్ముక్తః తం దృష్ట్వా హృష్టమానసః ।
ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమౌ అవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥
తుష్టావ చ హృషీకేశం కేశవం క్లేశనాశనమ్ ॥ 62

శుకబ్రహ్మర్షికృత శ్రీనివాసస్తుతిః

జితం తే పుణ్డరీకాక్ష! వాసుదేవామితద్యుతే ! ।
రాగాదిదోషనిర్ముక్త సమగ్రగుణమూర్తయే ॥ 63

గోళ్లుకలవాడును, అమృతమునకు పుట్టిల్లై మిక్కిలి ప్రకాశించు బొటనవ్రేలితో నొప్పువాడును, పద్మముల శోభతో సమానమగు పాదపద్మములు కలవాడును

దిరిశెనపూవువలె మృదువగు కాంతికలిగి, మిక్కిలి ప్రసిద్ధికెక్కిన శరీరము కలవాడును, అనేకాశ్చర్యములతో కూడిన పుటముపెట్టిన బంగారువలె మెరయు పట్టువస్త్రము కలవాడును 56

భుజములనుండి పాదములవరకు వ్రేలాడుచుండెడి వనమాలికచే ప్రకాశించువాడును, అనేక విధములగు రత్నములచే చెక్కబడిన బంగారు కిరీటముకలవాడును

మాలలు భుజకీర్తులు, మురుగులు కంకణములు, భుజకీర్తులచే నలంకరింపబడినవాడును, మణులచే చేయబడిన కుండనములు, బంగారపుమెఱుగు కమ్మలు, వీరుడని తెలియజేయు పట్టము, ఉంగరములు కలవాడును 58

భుజమునందు వ్రేలాడుచున్న బంగారు యజ్ఞోపవీతము కలవాడును, మూడు, అయిదు, ఏడు పేటలుగల ముత్యాలహారములచే విరాజిల్లువాడును 59

అనేకాభరణములతో నలంకరింపబడినవాడును, అనేక విధములగు చందనపు మైపూతలు గలవాడును అన్ని ఋతువులయందు పుష్పించెడు పుష్పముల మాలికలచే ప్రకాశించు వక్షస్థలము కలవాడును. 60

భక్తులను దయచూచుటయే స్వభావముగా కలవాడును, పరమపురుషుడునునగు శ్రీనివాసుడు స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున శ్రీ శుకయోగీంద్రున కన్నిలోకములను చూపించుచు ప్రత్యక్షమాయెను. 61

ముక్తపురుషుని బోలిన శ్రీ శుకయోగీంద్రుడు శ్రీనివాసుని దర్శించి సంతోషించిన మనస్సుకలవాడై సామాన్యులకు వాక్కునకు, మనస్సునకును కూడ ప్రత్యక్షముకాని యాతనికి సాష్టాంగవందన మాచరించి యింద్రియములను నియమించువాడును, కష్టముల పారద్రోలువాడును నగు నాతని నిట్లు స్తుతించెను. 62

శ్రీ శుకయోగీంద్రు డొనర్చిన శ్రీనివాసుని స్తోత్రము

పద్మనేత్రా! వామదేవా! మహాతేజోరూపా! విషయముల యందభిమానము మొదలగు దోషములులేక సకలగుణ పరిపూర్ణుడవగు నీకు జయము. 63

నాథ! జ్ఞానబలోత్కృష్ట! నమస్తే విశ్వభావన।
సఙ్కర్షణ! విశాలాక్ష! సర్వజ్ఞ పరమేశ్వర! ॥ 64

నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ! సర్వేశ్వర! జగన్మయ ।
దేవ! ఐశ్వర్యవీర్యాత్మన్! ప్రద్యుమ్న! జగతాం పతే! ॥ 65

స్థిత్యుత్పత్తిలయత్రాణ హేతవే శక్తితేజసే ।
జయానిరుద్ధ భగవన్! మహాపురుషపూర్వజ! ॥ 66

జితం తే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన! ।
నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుషపూర్వజ! ॥ 67

శ్రీనివాస! జగన్నాథ! నారాయణ! దయానిధే! ।
కృతార్థోఽహం కృతార్థోఽహం కృతార్థాః సర్వజన్తవః ॥ 68

ప్రసీద భగవన్! విష్ణో! ప్రసీద పురుషోత్తమ! ।
ప్రసీద! పుణ్డరీకాక్ష! ప్రసాదాదాత్మసాత్కురు॥ 69

ఇతి స్తువన్తమాగత్య మహర్షిం ఫుల్లలోచనమ్ ।
ఆనన్దనిర్భరాపూర్ణ మానసం శ్రీశుకం మునిమ్ ॥ 70

సమీక్ష్య సుప్రసన్నం తం ప్రసాదప్రణయాన్వితః ।
దివ్యైః పరిజనై స్సార్ధం శ్రీనివాసః తిరోదధే ॥ 71

మునిః పునః ప్రణమ్యాత్ర దణ్డవచ్చ ముహుర్ముహుః ।
పరమైకాన్తిభిః యోగి వర్యైః ఆర్యైః సహాపరైః ॥ 72

అర్చావతారవిభవ పరవ్యూహాన్తరాదికాన్ ।
ఆవిర్భావాన్ స్మరన్ విష్ణోః యయౌ మేరుగిరిం ప్రతి ॥ 73

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శన సంవాదే శుకమునికృతశుకపురాష్టోత్తరశత విప్రగృహనిర్మాణాదివర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః.

ప్రభో! జ్ఞానము, బలములచే సర్వాధికుడా! ప్రపంచములోని సర్వప్రాణులకు ధారకపోషక భోగ్యంబులనిచ్చి వృద్ధిగావించు వాడా! సంకర్షణా! విశాలనేత్రములు కలవాడా! సకలము నెఱింగినవాడా! మహాప్రభూ! నమస్కారము. 64

ఇంద్రియములను నియమించువాడా! సకలప్రాణులకు నియామకమైనవాడా! జగత్తునందంతటను వ్యాపించు వాడా! దేవా! ఐశ్వర్యము, పరాక్రమస్వభావా! ప్రద్యుమ్నా! జగత్ప్రభో! నీకు నమస్కారము. 65

స్థితి, పుట్టుక, నాశన రక్షణములకు కారణమైనవాడా! శక్తి, తేజోపేతుడా! అనిరుద్ధా! సకల కల్యాణగుణనిధే! పరాత్పరా! ఆదిపురుషా! నీకు జయమగుగాక! 66

ఓ పుండరీకాక్షా! ఈ ప్రపంచమంతా నీచే జయించ బడినది. విశ్వమూర్తివైన నీకు నమస్కారము. హృషీకేశా! నీకు నమస్కారము. నీవు మహాపురుషుల కంటే ముందు పుట్టినావు. 67

శ్రీనివాసా! జగన్నాథా! నారాయణా! దయాసముద్రా! నేను కృతార్థుడను, నా జన్మతరించినది. సకలప్రాణులు ధన్యమైనవి. 68

కల్యాణగుణపరిపూర్ణా! సర్వవ్యాపీ! పురుషోత్తమా! అనుగ్రహింపుము. పద్మపత్రనేత్రా! అనుగ్రహింపుము. అనుగ్రహముచే నన్ను నీ వానినిగా జేసికొనుము. 69

అని యిట్లు స్తుతించుచు విశాల నేత్రములుకలవాడై సంతోషముచే మిక్కిలి నిండిన మనస్సుకలిగి, ప్రసన్నుడగు శ్రీ శుకయోగీంద్రుని 70

గాంచి సమీపించి యనుగ్రహము స్నేహములచే నిండినవాడై దివ్యులగు సేవకులతో గూడ నంతర్హి తుడాయెను. 71

శ్రీశుకయోగీంద్రుడు మరల నమస్కరించి మాటిమాటికి సాష్టాంగముగ నమస్కరించుచు పరమైకాన్తులగు (అనగా భగవంతుని మోక్షమునైన నపేక్షించని) మౌనీంద్రులతోను, యితర పూజ్యులతోను 72

శ్రీమన్నారాయణుని అర్చావతారము, విభవ, పర, వ్యూహ, అంతర్యామియను పంచ విధావతారములను తలంచుకొనుచు మేరుపర్వతమున కేగెను. 73

ఇది పద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శనుల సంభాషణమున శుకపురమున శుకముని యొనరించిన నూటయెనిమిది బ్రాహ్మణ గృహనిర్మాణములను వర్ణించుట యనెడు యిరువదియేడవ యధ్యాయము.

అథ అష్టావింశోऽధ్యాయః

శ్రీ వరాహావిర్భావ వృత్తాన్తః

దేవలః -

సింహాసానుమతః కుక్షౌ స్వామిపుష్కరిణీతటే ।
శ్వేతస్య పోత్రిపోతస్య ప్రాదుర్భావః కథం విభో! ॥ 1

దేవదర్శనః -

చరాచరగురోరస్య చారిత్రం చారుపోత్రిణః ।
శృణు విద్వన్! విశేషేణ వ్యాచక్షేऽహం విచక్షణ! ॥ 2

అసురోపద్రవమసహమానాయా ధరాయాః పాతాలగమనమ్

పురా ధర్మచ్ఛిదో దృప్తా దైత్యాః స్వేచ్ఛావిహారిణః ।
ఛాయాం స్వకీయామపి చ హన్తుకామా మదోద్ధతాః ॥ 3

మునిభిః గౌతమాద్యైః యే శప్తా భూమిం గతా ఇతి ।
తేऽభిజాతే కులే జాతా రాజ్ఞామాజ్ఞావిలఙ్ఘినః ॥ 4

పాపిష్ఠా హ్యసురశ్రేష్ఠాః నృపశ్రేష్ఠవపుర్ధరాః ।
నక్తందివం హి బాధన్తే త్రిలోకీధూమకేతవః ॥ 5

క్షోభం మహీక్షితామేవం దుర్దర్పబలశాలినామ్ ।
సర్వంసహాऽసహమానా నిమమజ్జ రసాతలే ॥ 6

పాతాళగతభూమ్యుద్ధరణోద్యుక్తవరాహవర్ణనమ్

భూతధాత్ర్యాం నిమగ్నాయాం అధోభువనసద్మని ।
సంరక్షకః సర్వసాక్షీ కరుణావాన్ అధోక్షజః ॥ 7

ఇరువదియెనిమిదవ అధ్యాయము

శ్రీ వరాహస్వామి అవవతరించుట

దేవలుడు :-

సింహములు నివసించు చరియలయొక్క మధ్యభాగములు కల స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున శ్రీమన్నారాయణుడు శ్వేత వరాహముగా నెందుల కవతరించెనని దేవలుడు ప్రశ్నించెను. 1

దేవదర్శనుడు :-

పండితశ్రేష్ఠా! చేతనాచేతనములకు గురువగు నీ సుందర వరాహస్వామి యొక్క చరిత్రను విస్తారముగా చెప్పెదను, వినుము. 2

రాక్షసులొనరించు బాధలను సహింపజాలక భూదేవి పాతాళమున కేగుట

పూర్వమొకప్పుడు ధర్మము నశించగా రాక్షసులు గర్వించి యధేష్టముగా విహరించుచు మదముచే విజృంభించిన వారై తమ నీడను సైతము సంహరింప నుద్యుక్తు లైయుండి 3

గౌతముడు మున్నగు మహర్షులచే శపింపబడి భూలోకమున గొప్ప వంశమున పుట్టిరాజుల యాజ్ఞల నుల్లంఘించుచు (అతిక్రమించుచు) 4

పరమ దుర్మార్గులై రాజేంద్రులవలె శరీరముల ధరించి ముల్లోకములకు తోక చుక్కలవలె రాత్రింబవళ్లు జనుల బాధించుచున్నారు. 5

ఇట్లు వారింపశక్యముకాని గర్వము బలముకలిగిన రాజేంద్రులొనరించు బాధలను సైపజాలక సమస్తము నోర్వజాలినదైనను భూదేవి పాతాళమున మునిగిపోయెను.

పాతాళములో మునిగిపోయిన భూమినుద్ధరించుటకు ప్రయత్నించు వరాహస్వామి వర్ణనము

ఈ విధముగా భూదేవి పాతాళలోకమున మునిగిపోగా సకల లోకముల చక్కగా రక్షించువాడును. ప్రాణులొనరించు కృత్యముల కన్నిటికి సాక్షీభూతుడును, దయాశీలుడును పరాత్పరుడునగు శ్రీమన్నారాయణుడు 7

సముద్ధర్తుమనాస్తూర్ణం పాతాలనిలయాం భువమ్ ।
మహావరాహో భగవాన్ బభూవ పరమః పుమాన్ ॥ 8

యత్కిరీటస్థరత్నాని సత్యలోకనివాసినః ।
అకాణ్డోదితమార్తణ్డ ప్రచణ్డామలమణ్డలమ్ ॥ 9

పఞ్చోపనిషదాత్మనః సిద్ధా ముక్తాశ్చ మేనిరే ।
యస్య శ్రోత్రైకదేశస్థం స్వపదం శబ్దమాత్రకమ్ ॥ 10

తేజాంసి నిమమజ్జుశ్చ నేత్రయోః వివరాన్తరే ।
నాసాగ్రే చ సమాయుక్తో మాతరిశ్వా బభూవ హ ॥ 11

బభూవ పారావారోదో పాదపఙ్కజపఙ్కదః ।
ఖురోదరే కణకణాః సురాద్రిశ్చ కులాద్రయః ॥ 12

దశోత్తరైరావరణైః లోకాలోకాచలః స్థితః ।
బభూవ బాహ్యావయవ భావనాశేషవేషభాక్ ॥ 13

పోత్రిపాదైకరోమాన్త ర్వివరస్థాం వసున్ధరామ్ ।
సపత్నీం పద్మవాసిన్యాః సర్వభూతనివాసినీమ్ ॥ 14

ముస్తాభిః పూర్ణపఙ్కాఙ్కాం మార్గమాణో బభూవ హ ।

పాతాళగత ధరణీ వరాహయోర్నర్మ వ్యాపారాదిః

తాం దృష్ట్వా వేపమానాఙ్గీం లజ్జాలోలవిలోచనామ్॥ 15

పోత్రిరోమాన్తరాసీనాం పావనీం పరమేశ్వరీమ్ ।
వైకుణ్ఠోఽకుణ్ఠితోదన్తః కణ్ఠమూలమధోక్షజః ॥ 16

పాతాళమునందలి భూమిని వెంటనే ఉద్ధరింపగోరి గొప్ప వరాహరూపమును ధరించెను. 8

పరమేష్ఠిపుమానిత్యాద్యప్రాకృత పంచభూతములనబడు ఐదు పనిషత్తులమయ మైన శరీరము కలిగినట్టియు, సత్యలోకమున నివసించుయే వరాహరూపధారియగు శ్రీమన్నారాయణుని కిరీటమునందలి రత్నములు కారణములేకయే హఠాత్తుగా నుదయించిన సూర్యుని తీవ్రమగు స్వచ్ఛమగు మండలమని 9

సిద్ధులును ముక్తులును తలంచిరో, శబ్దగుణకమగు నాకాశమును యే వరాహ మూర్తియొక్క చెవిలో నొకమూల నణగియున్నదో 10

ఎవని కనుగుంటలలో సమస్త తేజస్సులు మునింగియున్నవో, ముక్కుచివరి భాగమున వాయుమండలమంతయును కూడియుండెనో 11

సముద్రోదకమెవ్వని పాదపద్మములకు మాత్రమే బురదనొసంగునదో, హిమవత్ పర్వతము, కులపర్వతములే వరాహస్వామిడెక్కల మధ్యభాగమునకు లగ్నమైన రేణు మాత్రములుగానున్నవో 12

ఒకదానికంటె నొకటి పదిరెట్లధికముగానున్న ఆవరణములచే నావరింప బడియున్న లోకాలోక పర్వతము సంకల్పమాత్రముచే ననేక రూపములను ధరించు శ్రియః పతికి బయటనున్న శరీరభాగమువలె నుండెనో 13

అట్టి వరాహమూర్తియొక్క పాదమునందలియొక్క వెంట్రుకకు మొదటి యందలి రంధ్రము నందున్నట్టియు, శ్రీదేవికి సవతియైనట్టియు 14

సకల ప్రాణులకాధారమైనట్టియు, తుంగముస్త నెత్తుటచే బాగుగా బురద గావింపబడి యుండినవాడై భూదేవిని వెదకుచుండెను. 15

పాతాళమునందలి భూదేవి వరాహస్వాముల కేళీవిలాసములు

వడంకుచున్న శరీరము కలిగినట్టియు, సిగ్గుచే చలించుచున్న కనులు కలిగి నట్టియు, వరాహస్వామి రోమములయందు కూర్చునియున్నట్టియు, పవిత్రురాలును, పరదేవతయునగు భూదేవిని గాంచి (మొక్కవోని వ్యాపారములుగల) మిక్కిలి ప్రతిభాశాలియు 16

రహస్యస్యాః సమాఘ్రాయ వరాహవపురాత్మభూః ।
గాఢాఙ్గపాలీకబలీ భూతగూఢాఙ్గపాలికామ్ ॥ 17

సత్యసన్ధో హి ముముదే నవోఢాం చ వధూమివ ।
శరత్ప్రత్యగ్రపఙ్కేజా భినవాభోగలీలయా॥ 18

స్నేహకామనయా దృష్ట్యా అభివీక్ష్య విగతజ్వరః ।
తాం బభాషే సురసయా సుధాకల్లోలలీలయా ॥ 19

నర్మభావనయా వాచా శ్రీమాన్నళినలోచనః ।
వసుధే! దేవి! భద్రం తే భద్రే భద్రాణి పశ్యసి ॥ 20

స్థాపయాఖిలభూతాని స్వస్థా స్వస్థానమాస్థితా ।
ఏవం వరాహవపుషా పుంసా భూమిః సుభాషితా ॥ 21

స్నేహసాగరపూర్ణేన వ్రీడాలోలవిలోకినా ।
నేత్రాఞ్చలేన స్వపతిం వీక్ష్య కోలాననం విభుమ్ ॥ 22

స్నేహోసన్దర్భగర్భేణ మాధురీమహితాత్మనా ।
త్రిస్థానస్థేన వచసా ధర్మశ్రవణతత్పరా ॥ 23

వరాహం ప్రతి ధరణ్యుక్తిః

బభాషే పురుషశ్రేష్ఠం పోత్రివక్త్రం పురాతనమ్ ।
భగవన్! దేవదేవేశ! దైత్యామిత్ర! దయానిధే! ॥ 24

దైత్యదానవదుర్ధర్ష భారాత్ మగ్నాం రసాతలే ।
రక్ష మాం పక్షిరాడ్వాహ! సర్వభారక్షమక్షమామ్ ॥ 25

ఆధారశక్తయే తుభ్యం అనన్తశిరసే నమః ।
అవ్యాజసుహృదే భూయో నమోఽనన్తవిభూతయే ॥ 26

సత్యవ్రతుడును వరాహరూపధారియగు శ్రీమన్నారాయణుడు కంఠము మొదట నెవరు చూడకుండ వాసనచూచి గూఢమగు నామె వక్షస్థలమును కప్పివేయునటుల గాఢముగ నాలింగనమును గావించి 17

నూతనముగా వివాహమొనరించుకొనిన పెండ్లికూతురుని వలె (గాంచి) సంతసించెను. మరియు శరదృతువునందు క్రొత్తగా వికసించిన తామరపుష్పమువలె నూతనమగు పరిపూర్తిగల విలాసమును 18

స్నేహమును కోరు దృష్టితో నామెను తిలకించి బాధయుపశ మిల్లినవాడై మంచి రసవంతమును, అమృతవీచికలవలెను నుండు 19

పరిహాసముతో గూడిన వాక్కుతో భూదేవీ! నీకు మంగళమౌ గాక! మంగళరూపీ! నీవు శుభములను గాంచగలవు. 20

నీవు నీ స్థానమునజేరి స్వస్థతనుచెంది ప్రాణుల నుద్ధరింపుమ'ని వరాహ శరీరధారి యగు శ్రీ మహావిష్ణువుచే నా భూదేవి చక్కగ పలుకబడెను. 21

అపారమైన స్నేహముచే నిండినట్టియు, సిగ్గుచే చలించు చూపులుకలదై క్రీగంటితో వరాహవదనుడగు తన భర్తనుగాంచి 22

స్నేహరస సమేతమును, మిక్కిలి మధురమును నగు ఉరఃకణ్ఠతాల్వాది స్థానముల నుండి బుట్టిన వాక్కుతో ధర్మములను వినుటయందాసక్తి కలదై 23

వరాహస్వామితో భూదేవి సంభాషణము

వరాహరూపియును, పరాత్పరుడగు శ్రీమన్నారాయణునితో కల్యాణగుణ పరిపూర్ణా! దేవాధిదేవా! రాక్షస సంహారకా! దయాసముద్రా! 24

రక్కసులు, రాక్షసులవలన కలిగిన భరింపరాని భారముచే పాతాళమున మునింగి సహింపజాలని నన్ను గరుడవాహనా! సమస్త భారముల సహింపగల స్వామీ! రక్షింపుము. 25

సకల ప్రాణులను ధరించు శక్తికలిగినట్టియు, అనేక శిరస్సులుగల నీకు నమస్కారము. కారణము లేకయే స్నేహశాలివగు వాడవును, లెక్కలేని విభూతులు కల నీకు మరల నమస్కారము. 26

ఏవం వసుధయా దేవ్యా వేపమానాఖిలాఙ్గయా ।
విజ్ఞాపితో విశ్వరక్షా దీక్షితః ప్రత్యువాచ తామ్ ॥ 27

సాధు దేవి! త్వయా పృష్టం శృణు వక్ష్యే వసున్ధరే! ।
సర్వంసహా విశ్రుతా త్వం తథ్యనామా భవ ప్రియే ॥ 28

ధరణ్యా సాకం పాతాళాద్వరాహస్య శేషాచలాగమనమ్

వరాహరూపీ భగవాన్ ఏవముక్త్వా వసున్ధరామ్ ।
దేవీమశిక్షయద్ధర్మం స్వభారభరణక్షమమ్ ॥ 29

శిక్షితా వసుధా దేవీ తేన శుద్ధమనా ధరా ।
బభూవ మహితా తేన స్వభారభరణక్షమా ॥ 30

తదా ప్రభృతి దేవేశో వరాహవపు ఊర్జితః ।
పాతాళలోకాత్ లోకేఽస్మిన్ కౌతూహలసమాకులః ॥ 31

స్వామిపుష్కరిణీకూలే పశ్చిమేఽస్మిన్ ధరాతలే ।
వల్మీకబిలమాసాద్య! తద్ద్వారా విజిహీర్షయా ॥ 32
గమనాగమనం కుర్వన్ తదధో భువనం ప్రతి ।
భూత్వా శ్వేతః పోత్రిపోతః సఞ్చరన్ ఆత్మనాయకః ॥ 33

దివ్యైర్గణైః సేవ్యమానః కదాచిదనపాయిభిః ।
భూషణైః పారిబర్హైః స్వైః ఆయుధైః చేతనాత్మభిః ॥ 34

అవ్యాజమిత్రోఽత్ర పోత్రీ వర్తతే దివ్యగాత్రభృత్ ।
హ్లాదయన్ ఆత్మన స్సర్వాన్ జ్ఞానానన్దమయాన్ సురాన్ ॥ 35

పరావరాణాం భూతానాం అన్తర్యామిణి శార్ఙ్గిణి ।
ఏవం హి వర్తమానేఽత్ర పవిత్రే చిత్రపోత్రిణి ॥ 36

కదాచిత్ స్వాఽశ్రమే పుణ్యే దుర్వాసాః కోపనో మునిః ।
క్రీడన్తౌ కామమోహేన దృష్ట్వా కిన్నరదమ్పతీ ॥ 37

ఇట్లు శరీరమంతయు గజగజ వడంకుచు భూదేవి విన్నవించుకొనగా ప్రపంచమును రక్షింపసమకట్టిన శ్రీమన్నారాయణు డామెతో 27

దేవీ! నీవు చక్కగా నడిగితివి. చెప్పెదను వినుము. ప్రియురాలా! నీవు "సమస్తమును భరించునది" ను ఖ్యాతిని బడసి సార్థక నామధేయురాలవు కాగలవు. 28

భూదేవితో పాతాళమునుండి వరాహస్వామి శేషాద్రి కేతెంచుట

వరాహరూపమును ధరించిన స్వామి యిట్లు భూదేవితో పలికి తన భారమును భరింపజాలునట్టి ధర్మము నాదేవికి బోధించెను. 29

ఇట్లు భూదేవి నేర్పబడినదై నిర్మల మనస్కురాలై తన భారమును భరింపజాలినదై పూజ్యురాలాయెను. 30

అప్పటినుండి దేవాధిదేవుడగు శ్రీమన్నారాయణుడు వరాహరూపమును ధరించి కాంతియుక్తుడై యీ లోకమును చూచు కోర్కెతో పాతాళలోకమునుండి 31

స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున నీ పర్వత పశ్చిమ భాగమున నొక పుట్టలోజేరి దానిగుండా విహరించవలెనను కోరికతో వల్మీకమునుండి పాతాళలోకమునకా తెల్లని వరాహ స్వామి స్వతంత్రుడై రాకపోకలను గావించుచు (32,33)

నిత్యములైన దివ్యగుణములతో సేవింపబడుచు, రాజోచితములగు తన యలంకారములతోను, చేతన స్వరూపములైన (జ్ఞానముగల) ఆయుధములతోను సేవింపబడుచు 34

కారణములేకయే స్నేహశీలుడై దివ్యమగు శరీరమును ధరించి జ్ఞానానంద స్వరూపులగు తనవారగు దేవతలనందరను సంతసింపజేయుచు నివసించు చుండెను. 35

ఉత్కృష్టానికృష్ట ప్రాణికోటి కంతర్యామియగు శ్రీమన్నారాయణుడిట్లు విచిత్రమైన పావనమైన వరాహరూపియై సంచరించుచుండ 36

ఒకానొకప్పుడు కోపిష్ఠియు, మహామౌనియు నగు దుర్వాసుడు తన పవిత్రమగునా శ్రమమున కామముచే మోహింపబడి క్రీడించుచున్న కిన్నరదంపతులను గాంచి 37

శశాప నిర్ఝరే పుణ్యే సింహనామ్ని మహీధరే ।
కైరాతం మిథునం స్యాతం వన్యాఽహారౌ యువా మితి॥ 38

దుర్వాససః శాపాత్ కిన్నరదమ్పత్యోః కైరాతరూపప్రాప్తిః

తతః కిన్నరదమ్పత్యోః నిర్విణ్ణమనసోః సతోః ।
శాపమోచనమాచఖ్యౌ కృపయా స చ తాపసః ॥ 39

తత్ర స్వామిసరస్తీరే సఞ్చరన్ శ్వేతసూకరః ।
శాపాత్ మదీర్వ్యావిహితాన్ మోచయిష్యతి తౌ యువామ్ ॥ 40

తథేతి దీనమనసౌ ఉక్త్వా కిన్నరదమ్పతీ ।
తూర్ణం తం దేశమాగత్య జజ్ఞాతే వ్యాధదమ్పతీ ॥ 41

కైరాతదమ్పత్యోః శేషాచలే పుత్రప్రాప్తిప్రియఙ్గుకృషీ కరణాదీని

శాకమూలఫలాహారైః దుష్టసత్త్వనిబర్హణౌ ।
ఆసాతే సుచిరం కాలం అస్మిన్ సింహశిలోచ్చయే ॥ 42

ఋక్షశార్దూలశరభ సింహేభవ్యాలదుర్గమే ।
అరణ్యేఽగణ్యపుణ్యౌఘే భీషణే రోమహర్షణే ॥ 43

వసత్ కిరాతమిథునం పుష్పాసవమదోద్ధతమ్ ।
అసూతపుత్రం చిత్రాఙ్గం చిరకాలసమీప్సితమ్ ॥ 44

ప్రసూతం తం సమీక్ష్యాథ సుకుమారం సుతం తదా ।
శబరః శబరీ చైతౌ ఆస్తాం సమ్పూర్ణమానసౌ ॥ 45

స్తన్యైః వన్యరసైరన్యైః తమాపఞ్చషవర్షకమ్ ।
తావవర్ధయతాం పుత్రం చిత్రావయవమర్భకమ్ ॥ 46

పుణ్యనది గల సింహాద్రియందు మీ రిరువురును కిరాతదంపతులై వనమునందలి కందమూలముల భుజించుచుండుడని శపించెను. 38

దుర్వాసుని శాపమువలన కిన్నరదంపతులకు కిరాతరూపము కలుగుట

ఆ శాపమును విని కిన్నర మిథునము దుఃఖించుచుండ దుర్వాసుడు దయతో వారికి శాపవిమోచనము నిట్లనుగ్రహించెను. 39

అచ్చట స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున శ్వేతవరాహము సంచరించుచు నేను కోపముగా విధించిన శాపమునుండి మిమ్ము విడిపించున'ని పలికెను. 40

ఆ కిన్నరమిథునము దుఃఖాక్రాంత మనస్కులై యట్లేయని పలికి వెంటనేయా ప్రదేశమునకు వచ్చి కిరాతదంపతులై పుట్టిరి 41

కిరాతదంపతులకు శేషాద్రియందు పుత్రులుకలుగుట, ప్రియంగుధాన్యమును పండించుట మొదలగునవి

కూరలను, దుంపలను, ఫలములను భుజించుచు దుష్ట మృగముల శిక్షించుచు, నీ సింహాద్రియందు చాలకాల ముండిరి. 42

ఎలుగుగొడ్డులు, పెద్దపులులు, శరభమృగములు, సింహములు, ఏనుగులు, పాములచే నిండి ప్రవేశించ శక్యముకానిదియు, లెక్కింపతరముగాని పుణ్యప్రద మైనదియు, భయంకరమును, గగుర్పాటును కలిగించు నదియు నగు 43

నరణ్యమున పుష్పములయందలి కల్లుత్రావి మదించి యున్న నా కిరాతదంపతులు ఎంతోకాలము నుండియు నాశించు చున్న చిత్రాంగుడను పుత్రుని బడసిరి. 44

సుకుమారుడగు నా పుత్రునిగాంచి కిరాతదంపతులు నిండు మనస్సుకలవారై యుండిరి. 45

చిత్రమగు నవయవములుకలిగిన కుమారు నైదు సంవత్సరములవరకు నా దంపతులు స్తన్యపానముతోను, అడవియందలి యితర రసములతోను పెంచిరి. 46

సింహహస్తనఖత్రోటీ నిశాతశతధారతః ।
విభిన్నమత్తమాతఙ్గ కుమ్భోద్భిన్నైరుమౌక్తికైః ॥ 47

దణ్డశేఖరవాసోభిః బర్హైః బర్హిపతత్రిణామ్ ।
త్రిమదోద్రిక్తమాతఙ్గ మదపఙ్కద్రవైరపి ॥ 48

శ్రేయసః సరసాం స్వామి సరసః శ్వేతమృత్స్నయా ।
అలఞ్చక్రతురన్యోన్యం పితరౌ సుతరాం సుతమ్ ॥ 49

కదాచిత్పర్యటంస్తత్ర విపినే స వనేచరః ।
కస్యచిద్వటవృక్షస్య సమీక్ష్య స్కన్ధకోటరే ॥ 50

పక్వం కార్తస్వరనిభం ప్రియఙ్గుప్రియదర్శనమ్ ।
గృహీత్వా శబర స్సర్వం గృహిణ్యై తత్సమర్పయత్ ॥ 51

సాஉపి ప్రైయఙ్గవం ధాన్యం ఉచ్ఛేష్య చ సమాచినోత్ ।
తతః సస్యం చక్రతుశ్చ ప్రైయఙ్గవమతన్ద్రితౌ ॥ 52

వృత్తిభిః గోపయన్తౌ తౌ శుశ్రూషాభిః సమన్తతః ।
ఆపక్వఫలమాకాఙ్క్షన్ మిథునం తద్బభూవ హ ॥ 53

గోపనార్థం హి తస్యైవ పుత్రం ప్రేషితవాన్ స్వయమ్ ।
తుష్టో బభూవ చ క్షేత్రం వీక్ష్య పక్వఫలోద్ధతమ్ ॥ 54

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే శ్రీవరాహావిర్భావవృత్తాన్తవర్ణనం నామ అష్టావింశోஉధ్యాయః

సింహముయొక్క పంజాయందలి వజ్రాయుధమువంటి వాడియగు గోళ్ళచే బ్రద్దలు కొట్టబడిన మదించిన యేనుగు కుంభస్థలమునుండి బయటకువచ్చిన గొప్ప ముత్యముల చేతను 47

నారబట్టలతోను, నెమళ్లు మొదలగు పక్షులయొక్క పింఛములతోను, మూడు స్థలముల నుండి కారునట్టి మదముచే గర్వించిన యేనుగుల మదములచేతను 48

సరస్సులన్నిటిలోను భక్తులకు మంగళప్రదమగు సరస్సులలో నుత్తమోత్తమమైన స్వామిపుష్కరిణియందలి తెల్లమన్నుతో నా పుత్రుని యా కిరాతదంపతులు మిక్కిలి యలంకరించిరి. 49

ఒకానొకప్పుడా కిరాతుడు వనములో విహరించుచు నొక మఱ్ఱిచెట్టుయొక్క మ్రానునందలి తొఱ్ఱలో 50

బంగారు రంగుకలిగి చక్కగా పండి చూచుటకింపుగా నున్న కొఱ్ఱలను ధాన్యమును తెచ్చి భార్యకొసంగెను. 51

ఆమె యా కొఱ్ఱలను చక్కగా నారబెట్టి పోగుచేసెను. అతిజాగరూకతతో కొఱ్ఱధాన్యముల చేలను చేసిరి. 52

కంచెలచే నంతటను రక్షణలను చేయుచును అంతకును చేయవలసిన దోహదములను చేయుచు చేను పండవలెనని కోరుచు నా దంపతులుండిరి. 53

ఆ పొలమును సంరక్షించుటకై తమ పుత్రుని పంపించిరి. ఒకనాడు పండి వెన్నులతోనిండిన పొలమునుగాంచి యా కిరాతుడు చాల సంతసించెను. 54

ఇదిశ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శన సంవాదమున శ్రీ వరాహస్వామి యవతరించుటను వర్ణించుట యనెడు యిరువదియెనిమిదవ అధ్యాయము

అథ ఏకోనత్రింశోஉధ్యాయః

ప్రియఙ్గుగోప్తృకిరాతసమీపం ప్రతి వరాహాగమనమ్.

దేవదర్శనః -
ప్రియఙ్గావభితో గుప్తే వాధ్రాభిః వృత్తిభిస్తతః ।
తప్తచామీకరాభోరు పక్వధాన్యభరానతే ॥ 1

శబరస్తం సమీక్ష్యాథ మధ్యే కృత్వా తు మఞ్చికామ్ ।
తద్రక్షణార్థం తత్రైవ అతిష్ఠన్నక్తన్దివం స్వయమ్ ॥ 2

కదాచిత్ భగవాన్ శ్వేతః పోత్రిపోతో బుభుక్షయా ।
వల్మీకరన్ధ్రాత్ నిర్గత్య క్షేత్రమధ్యం వివేశ హ ॥ 3

తం దృష్ట్వా బహుశః సోஉపి శబరో విస్మయం యయౌ।
తతస్తన్మణ్డలేశాయ రాజ్ఞే విజ్ఞాపితుం ద్రుతమ్ ॥ 4

రాజధానీం ప్రవిశ్యాస్యాஉ వేదయచ్చక్రవర్తినః ।
తచ్ఛ్రుత్వా సార్వభౌమస్తు రాజా కౌతూహలాన్వితః ॥ 5

శ్రీవరాహదర్శనార్థం శేషాచలం ప్రతి నృపాగమనమ్

మృగయా వేషభృత్ భూత్వా పదాతిః ఉపనిష్క్రమన్ ।
ఏకాకీ తేన సార్ధం హి జగామ జగతాం హితః ॥ 6

స్వామిపుష్కరిణీం పుణ్యాం విగాహ్య విగతక్లమః ।
దణ్డవత్తాం ప్రణమ్యాథ వ్యాధవాక్యవిచిత్రతామ్ ॥ 7

మనసాஉஉలోచయన్ సమ్యక్ సన్త్యక్తాన్యపరాక్రమః ।
ప్రియఙ్గోః క్షేత్రమాసాద్య ప్రియఙ్గుప్రియదర్శనః ॥ 8

చతుస్స్తమ్భసమాయుక్తాం చతురశ్రాం సముచ్ఛ్రితామ్ ।
మృదుపల్లవసంస్తీర్ణాం ఉపాస్తీర్ణమృదుత్వచమ్ ॥ 9

ఇరువదితొమ్మిదవ అధ్యాయము

కొఱ్ఱధాన్యమును సంరక్షించుచున్న కిరాతునివద్దకు వరాహస్వామి వచ్చుట

దేవదర్శనుడు
మేలిమిబంగారు రంగుగల ఘనమైన పండిన కొఱ్ఱధాన్య భారముచే వంగిన
కొఱ్ఱచేను వాధ్రలనబడు కంచెలచే కాపాడ బడుచుండగా 1

బోయవాడు గాంచి యా చేను మధ్య మంచను నిర్మించుకొని దానిని కాపాడుటకై
రాత్రింబవళ్ళచ్చటనే స్వయముగ నివసించుచుండెను. 2

ఒకానాడు తెల్లని పందిపిల్ల రూపముననున్న భగవంతుడు ఆకలిచే పుట్టకన్నము
నుండి బయటకువచ్చి పొలము మధ్య ప్రవేశించెను. 3

ఆ బోయవాడా పందిపిల్ల ననేకమారులు గాంచి మిక్కిలి యాశ్చర్యపడెను, వెంటనే
ఆ మండలాధిపతియైన రాజునకా వృత్తాంతము నెఱింగించుటకై 4

యాతని రాజధానికేగి యా చక్రవర్తి కెఱింగించెను. దానిని విని యా చక్రవర్తి
దానిని జూచు కుతూహలముకలవాడై 5

వరాహదర్శనమునకై రాజు శేషాచలమున కేగుట

వేటకాని వేషమును ధరించి లోకహితకరుడగు నా రాజచంద్రుడు వంటరిగా
బోయవానితో కూడ కాలినడక నా చేనువద్ద కేగుచు 6

పవిత్రమైన వరాహపుష్కరణిలో స్నానమొనరించి మార్గాయాసము మందగించగా,
పుష్కరిణికి నమస్కరించి బోయని మాటలలోని వైచిత్రిని 7

మనస్సుతో లెస్సగ నాలోచించుచు తన పరాక్రమమును సంకోచపరచుకొని
కొఱ్ఱచేను దాపునకు చేరి దానిని చూచుటలో మిక్కిలి వేడుకగలవాడు గాన8

నాలుగు స్తంభములపై యెత్తుగ వేయబడినదై నలుపలకల ఆకారముగలదై లేతని
చిగుళ్ళుపరచబడి, దానిపై మెత్తని చర్మము పరచబడియున్న 9

ఆదాయ సశరం చాపం తుఙ్గశృఙ్గవినిర్మితామ్ ।
మఞ్చికామారురోహైతాం తేన సార్ధం నరాధిపః ॥ 10

శబరః సార్వభౌమశ్చ జాగ్రతౌ నిశ్యతిష్ఠతామ్ ।
వల్మీకవివరాచ్చిత్ర సూకరో నిర్జగామ హ ॥ 11

నృపస్య వల్మీకవివరాగతవరాహదర్శనమ్

వృతిం విలఙ్ఘ్య వాధ్రాభిః పాశైరప్యతిదుర్గమామ్ ।
క్షేత్రమధ్యం చ ధావన్తం సూకరం సుభగాఙ్గకమ్ ॥ 12

ఆత్తాభిలాషమాహారే దంష్ట్రాదీధితిసఞ్చయైః ।
ధ్వాన్తం శకలయన్తఞ్చ భాస్వద్వ్యాజసజ్జతైః ॥ 13

రాజా తం వీక్ష్య సహసా విస్మయం పరమం గతః ।
సజ్యే ధనుషి సన్ధాయ సాయకం సాధువిక్రమః ॥ 14

తూర్ణమాకర్ణమాకృష్య చలలక్ష్యప్రవేధినమ్ ।
గ్రహీతుకామో నృపతిః తేన సార్ధం తమన్వగాత్ ॥ 15

సూకరో వీక్ష్య ధావన్తం చాపహస్తం మహీపతిమ్ ।
ఝటితి క్షణమాత్రేణ వల్మీకవివరం యయౌ ॥ 16

వ్యర్థప్రతిజ్ఞో నృపతిః ప్రాజ్ఞః ప్రఖ్యాతవిక్రమః ।
వల్మీకమూలమాగత్య ద్రష్టుం సూకరమత్వరః ॥ 17

శిశ్యే చ దర్భశయ్యాయాం స్వప్నం కాఙ్క్షన్ క్షితీశ్వరః ।
ప్రబుద్ధః ప్రాకృతః ప్రాతః అదృష్ట్వా స్వప్నదర్శనమ్ ॥ 18

కిం కర్తవ్యత్వశూన్యాత్మా చిన్తయన్ కాయశోధనమ్ ।
మహదాశ్చర్యమాహర్తుం స్నాత్వా స్వామిసరోజలే ॥ 19

ఎత్తైన గుట్టపై కట్టబడిన మంచను ఆ బోయవానితో శరచాపధారియై యెక్కెను,

వారిద్దరు నా రాత్రియంతయు మేల్కొనియే యుండిరి. విచిత్రమైన నా పంది పిల్ల ఒక పుట్టకన్నమునుండి బయటకు వచ్చెను. 11

రాజు పుట్టకన్నమునుండి వెలువడిన వరాహమును చూచుట

పాశము లుండుటచే ప్రవేశించుటకు శక్యముకాని కంచెను దాటి సుందరమైన అవయవములుగలదై ఆహారము నందలి యభిలాషకలదై కోరల కాంతి పుంజముల చేత చీకటిని చీల్చిచెండాడుచు చేనుమధ్య పరిగిడుచున్న (12,13)

ఆ వరాహమును జూచి యా రాజు మిక్కిలి యాశ్చర్యపడిన వాడై వెంట నారిబిగించి యున్న ధనస్సునకు పరిగిడు లక్ష్యమును పడగొట్టునట్టి బాణమును సంధించి మంచి పరాక్రమశాలి గాన 14

తత్క్షణము చెవివరకు లాగి దాని నెట్టైనను పట్టవలెనను కోరికకలవాడై యా బోయనితో నా వరాహమును వెంబడించెను. 15

చేతిలో చాపమును ధరించి తనవెంట పరుగిడి వచ్చుచున్న నా రాజు నా వరాహము గాంచి వెంటనే కనుమూసి తెఱచునంతలో పుట్టకన్నములో దూరిపోయెను. 16

పేరెక్కిన పరాక్రమవంతుడును, బుద్ధిమంతుడును నగు నా రాజు రిత్తపోయిన ప్రతిజ్ఞకలవాడై పుట్టమొదటికి వచ్చివరాహమును చూచుటకై మిక్కిలి త్వరకల వాడగుచు 17

కలలోనైనను కనబడునోయను నాశకలవాడై దర్భలతో పడకనేర్పరచుకొని యచ్చటనే పరుండెను, భక్తిలేని సామాన్య మానవుడగుటచే కలలోనైనను గానలేక ఉదయముకాగనే మేల్కొన్నవాడై 18

ఏమి చేయుటకును తోచక తపస్సుచే శరీరమును కృశింప జేసుకొనియైనను మిక్కిలి యాశ్చర్యకరమైన నా వరాహమును పట్టుటకై సంకల్పించి స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థమున స్నానమును జేసి 19

తపోవేషం సమాస్థాయ ధ్యాయన్ సూకరమీశ్వరమ్ ।
కర్తుం ప్రవవృతే వీరః తతః ప్రాయోపవేశనమ్ ॥ 20

నిర్ద్వన్ద్వోఽవన్ధ్యనిష్ఠశ్చ నిష్కావాన్ అస్య దర్శనే ।
ఏవం హి వర్తమానేఽస్మిన్ నృపతౌ నియతాత్మని ॥ 21

శబరేణ శబర్యా చ పరిష్కృతసపర్యకే ।
వృత్తం విష్ణుపదే వాక్యం విశుద్ధమమృతోపమమ్ ॥ 22

నృపం ప్రత్యశరీర్యుక్తిః

ద్రష్టుకామో యది భవాన్ సాధువృత్త! మహీపతే! ।
తపసాఽలం సగర్వేణ సూకరార్భకదర్శనే ॥ 23

యతస్వ వృత్తం తచ్చర్తుం యద్వక్ష్యామి చ సువ్రత ।
సవత్సాఽసితగోక్షీర ధారాభిః అభిషేచయ ॥ 24

అచ్ఛిన్నసన్తతాభిశ్చ వల్మీకస్థం వరాహకమ్ ।
ఏవం సిక్తః స భగవాన్ పోత్రివక్త్రః పురాతనః ॥ 25

ప్రాదుర్భవిష్యతి తతో వల్మీకవివరాత్ విభుః ।
ఏవముక్త్వా తు వాక్యం తత్ పునర్నోవాచ కిఞ్చన ॥ 26

నృపతిః తం నిశమ్యాఽఽశు విస్మయో విస్మయం గతః ।
తం ప్రయత్నం ప్రవవృతే ప్రయతోఽప్రాకృతాత్మనః ॥ 27

అస్య నారాయణగిరేః లక్ష్మీనారాయణేశితుః ।
వసతేర్దక్షిణే భాగే ద్వియోజననియోజితే ॥ 28

తీరే స్వర్ణముఖర్యాశ్చ దక్షిణే దక్షిణక్రమే ।
ప్రాగ్భాగే గణ్డశైలస్య సర్వోపకరణాన్వితే ॥ 29

గ్రామే సఙ్గ్రామవిజయీ సమాహితమనాస్తతః ।
సంచిన్త్య సర్వాన్ సమ్భారాన్ తస్మాదాహృత్య సత్వరః ॥ 30

తపోవేషమును ధరించి వరాహరూపధారియైన సర్వేశ్వరుని ధ్యానించుచు ప్రాయోపవేశమును చేయుట కుద్యుక్తుడయ్యెను. 20

ఆతని దర్శన విషయమైచేయు తపస్సులో శీతోష్ణసుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములను పాటించక సార్థకమగు నిష్ఠలో నారితేరినవాడై యా రాజు నిశ్చలచిత్తుడై 21

బోయదంపతులచే నుపచరింపబడుచుండగా నాకసమున నీ క్రింది విధముగ పరిశుద్ధమై అమృతమువలె భోగ్యమైన నొక మాట వినబడెను. 22

రాజుతో అశరీరవాణి పలుకుట

ఓ సదాచార సంపన్నుడవగునో రాజా! నీవు ఆ పందిపిల్లను చూడగోరెదవేని యా గర్వముతో చేయు తపస్సును విరమింపుము. 23

సుదృఢాధ్యవసాయాశాలీ! నేను చెప్పునట్టి యీ యాచారము నాచరింపుము, దూడతోనున్న కపిల గోక్షీరధారల 24

నెడతెగక ప్రవహింపజేయుచు పుట్టలోనున్న వరాహశిశువు నభిషేకింపుము. 25

ఇట్లు వరాహముఖముతోనున్న నా యాదిదేవు డభిషిక్తుడై వెంటనే పుట్టకన్నమునుండి బయటపడును, అని చెప్పి విరమించెను. 26

ఆ మాట నా రాజు విని మిక్కిలి యాశ్చర్యపడెను. జితేంద్రియుడై వెంటనే ఆ ప్రయత్నమునకు గడంగెను. 27

అప్రాకృతమైన ఆ నారాయణ పర్వతమున నారాయణుడు వేంచేసియున్న స్థానమునకు దక్షిణమున రెండు యోజనముల దూరమున 28

స్వర్ణముఖీనదీ తీరమునందున్న గండపర్వతమునకు తూర్పు భాగమునందు సకల పరికరములతో కూడియున్న 29

గ్రామమునుండి యుద్ధవిజేతయగు నా రాజు స్వస్థచిత్తుడై యాలోచించి సమస్త పరికరములనంతటినుండియు తెచ్చి యుంచుకొని 30

తం వరాహఞ్చ వల్మీక మభిషేక్తుమనా మనాక్ ।
విశుద్ధవాసా నిష్ణాతో వైష్ణవః పూర్ణమానసః ॥ 31

నిష్ణాతః తత్సపర్యాయాం బభూవ వసుధాధిపః ।
సావధానః సహామాత్యః సాపత్యః శబరాన్వితః ॥ 32

అతన్ద్రితః సాధు సాన్ద్రం అశరీరివచః స్మరన్! ।
గోక్షీరైః హేమకుమ్భస్థైః వల్మీకవివరోదరమ్ ॥ 33

అనుస్యూతాచ్ఛిన్నధారైః అభిషేక్తుం ప్రచక్రమే ।
క్రియమాణేఽభిషేకే తు వల్మీకవివరాన్తరాత్ ॥ 34

క్షీరాభిషేకాద్వరాహస్య వల్మీకాదావిర్భావః

ఆవిర్బభూవ భగవాన్ వరాహవపురీశ్వరః ।
కోటీరకోటివిలస న్మణిమణ్డలమణ్డితః ॥ 35

అమృతాంశుకళాకల్ప దంష్ట్రాదన్తురపోత్రకః ।
లలాటపట్టఘటిత వేణుపత్రోర్ధ్వపుణ్డ్రకః ॥ 36

కమ్బుబిమ్బసదృక్కణ్ఠో మాంసలస్కన్ధమణ్డలః ।
సుపారిజాతవిటప విడమ్బితచతుర్భుజః ॥ 37

శఙ్ఖచక్రధరో వామ ఊరుపీఠే స్థితాం మహీమ్ ।
దేవీం త్రపాగోపితాఙ్గీం లోలావిలవిలోచనామ్ ॥ 38

సర్వాత్మసమ్భృతదయా కాయినీం హర్షదాయినీమ్ ।
గాఢం గాఢం సమాలిఙ్గన్ అస్యా అఙ్గం పదద్వయమ్ ॥ 39

గృహ్ణనః సాన్ద్రహర్షేణా లోకయన్ వక్త్రపఙ్కజమ్ ।
విశాలవక్షాః శ్రీవత్స కౌస్తుభాభ్యాఞ్చ లాఞ్ఛితః ॥ 40

ఆ వరాహమును అదియున్న నా పుట్టను అభిషేకము గావించవలెనను సంకల్ప మొకింతకలవాడై శుద్ధవస్త్రములను ధరించి 31

ఆ వరాహమూర్తియొక్క పూజయందారితేరి యుండెను, మంత్రులతోను, తన సంతానముతోను, ఆ బోయవారితోను కూడియుండి 32

పరాకొకింతయును లేక ఆ యాకాశవాణిని చక్కగా నిర్దుష్టముగ తలంచుకొనుచు బంగరు కుండలలో నింపబడి యున్న కపిల గోక్షీరములతో నెడతెగని ధారధారలుగా

నా పుట్టయొక్క లోభాగమును అభిషేకముతో తడుపుట కారంభించెను. ఇట్లభిషేకము జరుగుచుండగా నా పుట్ట మధ్యనుండి 34

క్షీరాభిషేకముచే వరాహమూర్తి పుట్టనుండి యావిర్భవించుట

ఆ వరాహరూపుడగు భగవంతుడు జటాసటల అగ్రభాగమున ప్రకాశించు మాణిక్యపుంజములతో నలంకరింపబడినట్టియు 35

చంద్రకళవంటి కోరలచే నిబిడమగుమూతిని కలిగినట్టియు, తిరుముఖ మండల మున తగులుకొనిన వెదురాకు ఊర్ధ్వపుండ్రమువలె ప్రకాశించుచున్నట్టియు36

శంఖాకారమైన కంఠమును కలిగినట్టియు, బలసియున్న భుజ శిరములు కలిగి యున్నట్టియు, దేవ తరువగు పారిజాత శాఖలవంటి నాలుగు భుజములను కలిగి యున్నట్టియు 37

శంఖచక్రములను ధరించియున్నట్టియు, తన యెడమ తొడపై వేంచేసియుండి సిగ్గుతో నవయవముల నాచ్ఛాదించుకొని చలించుచున్న నేత్రములుకలదై38

సకల ప్రాణులయందును గల ప్రేమమూర్తీభవించి యున్నదో యనునట్లుండి భగవంతున కానందము నినుమడించుచున్నట్టి భూదేవిని గట్టిగ నాలింగన మొనరించి యామె శ్రోణి భాగమును, పాదద్వంద్వమును 39

తన తొడపై నిడుకొని యామె ముఖకమలమును మిక్కిలి యానందముతో చూచుచు విశాలమైన వక్షస్థలమున ప్రకాశించు శ్రీవత్సముతోను, కౌస్తుభముతోను విరాజిల్లుచు 40

యాజ్ఞోపవీతోత్తరీయ దృఢబన్ధనబన్ధురః ।
హారకేయూరకటక రమ్యహీరాఙ్గులీయభృత్ ॥ 41

సమభ్యుత్థితవామాఙ్ఘ్రి శిఞ్జన్మఞ్జీరహంసకః ।
నవరత్నాన్తరప్రోత ముక్తాహారభుజాన్తరః ॥ 42

అప్రమేయైరభినవై ఆకల్పైః ఆత్మహారిభిః ।
తపనీయైశ్చిత్రవస్త్రైః చిత్రైశ్చీనాంశుకైరపి ॥ 43

మాలాభిరమలామోద మాలాభిః మధుసూతిభిః ।
అష్టాత్మగర్భసన్దర్భైః అపారైశ్చ పరిష్కృతః ॥ 44

ఆజాను చావిర్భవతి పురుషే సూకరాత్మని ।
విచ్ఛిన్నా క్షీరధారాఽభూత్ ధారాలా తు ప్రమాదతః ॥ 45

తావాన్ ప్రత్యక్షదృష్టః స తదధో న హ్యదృశ్యత ।
పశ్చాదనేకవిధయా రాజాఽపి ద్రష్టుమక్షమః ॥ 46

ప్రయత్నాదప్రతీకారోఽ తిష్ఠత్ తూష్ణీం సతృష్ణధీః ।
శుష్కజిహ్వాకణ్ఠసృక్కి ణ్యోష్ఠః సోష్ణం వినిశ్వసన్ ॥ 47

విదీర్ణమానసో మానీ వికీర్ణాఙ్గో విఘూర్ణితః ।
ఏవం వృత్తే రాజ్ఞి తదా భగవాన్ భూతభావనః ॥ 48

వరాహరూపవిభవః పురాణపురుషోత్తమః ।
ఉవాచ వచనం శ్రీమాన్ కరుణాపరిణామభూః ॥ 49

యజ్ఞోపవీతమును ధరించి, పైబట్టను గట్టిగ కట్టుకొని, మెడలో హారములను, భుజముల దండకడియములను, చేతులకు మురుగులను, వ్రేళ్ళకు వజ్రములు పొదిగిన సుందరమైన ఉంగరమును ధరించి 41

యెత్తబడిన యెడమ కాలియందు హంసధ్వనివలె శబ్దించు నూపురములను కలిగియుండి మధ్య మధ్య నవరత్నములు గ్రుచ్చబడిన ముత్యాలహారము లురమున వ్రేలుచుండ 42

ఇంతింతనరానట్టియు, నూతనమైనట్టియు, మనోహరములై నట్టియు, సువర్ణ వికారమైనట్టి యాభరణములతోనున్న విచిత్రవర్ణములు గల చీనిచీనాంబరముల చేతనున్న 43

తేనెలు కారుచున్న తెల్లనై సుగంధములతో తరంగించుచున్న మాలికలచేతను, లెక్కకు మిక్కుటమగు సౌవర్ణాభరణముల తోను, మోకాళ్ళవరకు నలంకరింప బడినట్టియు వరాహాకారముతోనున్న దివ్యపురుషుడు శిరస్సు నుండి పిక్కలవరకు ఆవిర్భవించిన 44

నాతనిని సేవించు పరాకులో నిరంతరముగ ప్రవహించుచున్న పాలధార హఠాత్తుగ ప్రమాదవశమున నిలచిపోయెను. 45

అంతవరకు కంటికి గాన్పించుచున్న నా వరాహమూర్తియంతకు క్రింద గోచరించలేదు. 46

అంత నా రాజచంద్రుడును ఇంకను సేవించవలెనను అశతో చేసిన అనేక యత్నము లకు ఫలమును గాంచక నిశ్శబ్దముగ నిలచిపోయెను. వేడినిట్టూర్పుల నిగిడించు చుండెను. దానిచే నాలుక, కంఠము, ఓష్టపార్శ్వము, పెదవులు యెండిపోయెను. 47

మిక్కిలి యభిమానవంతుడగు నా రాజు ప్రశిథిల మనస్కుడై శిథిలబంధముగల అవయవములు గలవాడై మిక్కిలి చలింపదొడంగెను. 48

షడ్గుణపూర్ణుడును, సకల ప్రాణుల సృష్టిస్థితిలయ కారకుడునగు రాజీయవస్థలో నుండగా కరుణా వరుణాలయుడును వరాహరూపధారియగు పురుషోత్తముడు శోభాయమానుడై యా రాజుతో నిట్లు పలికెను. 49

రాజానం ప్రతి భగవదుక్తిః

రాజన్! అలమలం వ్యర్థ ప్రయత్నేనాతిభూయసా ।
ఏతావాంస్తవ దృశ్యోఽహం తదధో న నృపాధిప! ॥ 50

ఏతద్రూపం ప్రతిష్ఠాప్య శుద్ధయా శిలయా నృప! ।
తస్మై దేహ్యఖిలాన్ భోగాన్ పూర్ణో భూత్వా సుపుష్కలాన్ ॥ 51

అప్రాకృతాజ్గో విరజాః సాత్వికోఽయ మితి స్మరన్ ।
వైఖానసైర్మహర్షిభిః అర్చయ త్వం నరాధిప! ॥ 52

పశ్చాన్మామాప్నుయాః గచ్ఛ సాధు శాధి వసున్ధరామ్ ।
ఏవముక్త్వా కోలవపుః రాజ్ఞోఽమూం కాలయాపనామ్ ॥ 53

శ్రీవరాహకృత కిన్నరమిథునస్య కిరాతత్వనిర్ముక్తిః

కిరాతవపుషౌ వీక్ష్య విష్ణుః కిన్నరదమ్పతీ ।
మునిశాపాన్మోచయిత్వా దదౌ తాభ్యాం స్వకం పదమ్ ॥ 54

నృపస్య శ్రీవరాహప్రతిష్ఠాపూర్వకం స్వపురగమనమ్

తతశ్చాన్తర్దధే దేవో వరాహవపురత్ర వై ।
తతః పూర్ణమనా రాజో దివ్యం త్వష్టారమాహ్వయత్ ॥ 55

దేవం నిర్మాపయామాస మనసా విశ్వకర్మణా ।
భూవరాహశిశుం పూర్ణం రాజానం నాకవాసినామ్॥ 56

వారాహవపుషం శౌరిం దణ్డవత్ప్రణిపత్య చ ।
శిరస్యఞ్జలిమాబధ్నన్ స్మరన్నాశ్చర్యమీదృశమ్ ॥ 57

జితేన్ద్రియో జితక్రోధో జితప్రకృతిసంస్తరః ।
జితామిత్రో జితాశేషో రాజర్షిః స్వాం పురీం యయౌ॥ 58

తదా ప్రభృతి దేవేశో వరాహవపురాత్మభూః ।
అనన్తాచలశృఙ్గేఽన్తః నిక్షిప్తాఙ్ఘ్రిసరోరుహః ॥ 59

రాజునకు భగవంతుని శ్రీసూక్తి

రాజా! నిష్ప్రయోజనమైన నీ యపారప్రయత్నము నిక చాలింపుము. నేను నీ కింతమాత్రమే నా దర్శనము. ఇక క్రిందిభాగము నీకు లభించదు. 50

ఓ రాజా! పవిత్రమగు రాతిలో నీ విధమగు విగ్రహమును చేయించి ప్రతిష్ఠించి నీవు ఏలోటునను లేనివాడవై ఆ విగ్రహమునకు సమస్త భోగముల నర్పింపుము,

ఆ విగ్రహమును రాయి యని భావించక నది యప్రాకృత మనియు రజోగుణ తమోగుణ సంపర్కమొక్కింతయు నా విగ్రహమునకు లేదని తలంచి వానప్రస్థులతోను, మహర్షులతోను నా విగ్రహము నారాధింపుము 52

ఆ పిమ్మట నన్ను దర్శింతువుగాక! పొమ్ము. భూమండలమును సావధానముగా పాలింపుమని రాజునకు వరాహస్వామి కాలక్షేప పద్ధతి నుపదేశించెను. 53

శ్రీ వరాహస్వామి కిన్నరదంపతులకు కిరాతత్వమును బాపుట

శ్రీ మహావిష్ణువా కిరాత వేషములతో నున్న కిన్నరదంపతులను జూచి వారి మునీశ్వరుని శాపమును బాపి వారికి తన స్థానమగు వైకుంఠము నొసంగెను.

రాజు శ్రీవరాహమూర్తిని ప్రతిష్ఠించి తననగరమునకేగుట

వరాహరూపధారియగు నా దేవదేవు డచ్చటనే అంతర్ధాన మయ్యెను. అంతట నిండుమనస్సుగల నా రాజు విశ్వకర్మను పిలిపించెను. 55

విశ్వకర్మచే సంకల్పమాత్రముచేతనే స్వర్గవాసుల కందరకు రాజైన పరిపూర్ణుడగు భూవరాహ బిడ్డను నిర్మింపజేసెను. 56

వరాహరూపియగు నా భగవంతునకు సాష్టాంగవందన మాచరించి శిరమున కరములు మోడ్చి యిట్టి యీ యాశ్చర్య సంఘటనను తలంచుకొనుచు 57

ఆ రాజర్షి ఇంద్రియములను తన యధీనము నందుంచుకొని క్రోధమును జయించి ప్రకృతిసంబంధమును నిరసించి శత్రువులను పారద్రోలి సమస్త దుర్వర్గమును జయించి తన నగరమున కేగెను. 58

అది మొదలు స్వయంభువుడను దేవాధిదేవుడైన శ్రియఃపతి వరాహరూపధారియై శేషాచలాగ్రభాగమున లోన పాదపద్మములనుంచి 59

దేవ్యా వసుధయా సార్ధం స్వామిపుష్కరిణీతటే ।
సుఖమాస్తే సురేశానః సుఖీ రహసి సున్దరః ॥ 60

శ్రీనివాసస్య స్వామితీర్థ దక్షిణతీరవాసవర్ణనమ్

శ్రీనివాసోఽపి శేషాద్రౌ తత స్వామిసరస్తటే ।
నివసన్నాత్మనః కుర్వన్ అర్వాచీనాన్ సుఖాత్మనః ॥ 61

సచ్చిదానన్దసన్దోహో వృద్ధిక్షయవివర్జితః ।
కారుణ్యపుణ్యపదవీ కమలాకాముకః కవిః ॥ 62

అభూమిరాపదాం భూమిః సంపదాం సంవిదుద్గమః ।
సమస్తసామసఙ్గీత సచ్చరిత్రః పవిత్రహృత్ ॥ 63

పురాణపురుషో ధాతా పురుషః తమసః పరః ।
వైకుణ్ఠపూర్వవసతిం త్యక్త్వేదానీం హి తిష్ఠతి ॥ 64

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే ప్రియఙ్గుగోప్తృకిరాతసమీపం ప్రతి వరాహాగమన శ్రీ వరాహావిర్భావాదివర్ణనం నామైకోనత్రింశో ఽధ్యాయః

భూదేవితో కూడ కల్యాణ పుష్కరిణీ తీరమున సుందరాకారుడై దేవదేవుడై రహస్యముగ (నెవ్వరికిని కాన్పించకుండగ) సుఖముగ నివసించెను. 60

శ్రీనివాసుడు స్వామిపుష్కరిణికి దక్షిణతీరమున నివసించుటను వర్ణించుట

అటుపిమ్మట శ్రీనివాసుడును (వెంకటేశ్వర్లును) శేషాద్రిపై స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున సనాతనులైన ఆత్మ వర్గములను సుఖవంతులను గావించుచు నివసించుచుండెను. 61

సత్ చిత్ అనందపూర్ణస్వరూపుడును. పెరుగుతరుగులు లేనివాడును, దయకు పవిత్రమైన మార్గమును లక్ష్మీదేవిని ప్రేమించువాడును, భూతభవిష్యద్వర్తమానముల నెఱుంగువాడును 62

ఆపదలకు నెలవుకానట్టియు, సంపదలకావాస స్థానమై నట్టియు, జ్ఞానమున కాకరుడైనట్టియు, సకల సామగానములచే కీర్తింపబడు పవిత్ర చరిత్ర కలిగినట్టియు, పవిత్రమగు మనస్సును కలిగియున్నట్టియు 63

నిత్యనూతనుడును, ఎచ్చటనున్నను ప్రకాశించువాడును, పూర్ణుడును, రజస్తమో గుణదూరుడును నగు నారాయణుడు పూర్వముండునట్టి వైకుంఠవాసమును విడిచి యిప్పుడీ పర్వతమునందున్నాడు. 64

ఇది శ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శనుల సంవాదాన్తర్గతమగు కొఱ్ఱచేనును గాపాడు కిరాతునియొద్దకు వరాహస్వామి వేంచేయుట శ్రీవరాహస్వామి ఆవిర్భవించుటను వర్ణించునట్టి యిరువదితొమ్మిదవ అధ్యాయము.

అథ త్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీనృసింహాచలస్థ నీలకణ్ఠ తపఃక్షేత్రవర్ణనమ్

దేవలః :-
సఞ్చస్కరే సపర్యాం క్వ నీలకణ్ఠో మహేశ్వరః ।
వైకుణ్ఠస్యాముత్ర గోత్రే నరకణ్ఠీరవాకృతే ॥ 1

దేవదర్శనః :-
శృణు విప్ర! సమాచక్షే పురారాతేః పురావిదః ।
చరితం చరితార్థానాం యోగినాం భోగసాధనమ్ ॥ 2

అభీష్టఫలదం రమ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ।
నరకేసరిణో విష్ణోః పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ 3

ప్రసాదప్రసవప్రాప్తి హేతుబన్ధనిబన్ధనే ।
ఇత ఉత్తరభాగే తు త్రింశద్యోజనసమ్మితే ॥ 4

ప్రదేశే భీషణే రోమ హర్షణే భూతభీషణే ।
కశ్చిత్ క్షితిధరః కుక్షి కక్షక్షితిరుహోఽక్షయః ॥ 5

త్ర్యక్షాశ్రమః పక్షియూథ వాసప్లక్షాక్షకోటరః ।
విశఙ్కటతటారూఢ వృక్షగుల్మగుహా తమాః ॥ 6

శృఙ్గక్రోడగుహావాస వైఖానసవనేచరః ।
తుఙ్గశృఙ్గదరీనిర్య దోఘనిర్మలనిర్ఝరః ॥ 7

నిర్ఝరాపాతపర్యన్త స్నిగ్ధానోకహవాటికః ।
తప్తహాటకసఙ్కాశ గైరికాకీర్ణకన్దరః ॥ 8

ముప్పయవ అధ్యాయము

నృసింహాద్రియందు నీలకంఠుడు తపంబొనరించిన క్షేత్ర వర్ణనము

దేవలుడు :-
మహేశ్వరుడగు రుద్రుడు నరసింహాకృతి ధరించిన నారాయణుని ఈ పర్వతమున నే భాగమున పూజనుగావించెనో తెలుపుము (అని దేవదర్శనునడిగెను) 1

దేవదర్శనుడు :-
ఓ బ్రాహ్మణోత్తముడవగు దేవలా! త్రికాలజ్ఞుడైన రుద్రునియొక్క చరిత్రను చెప్పెదను. వినుము. ఈ చరిత్ర కృతకృత్యులైన యోగులకు సకల భోగములకును సాధనమైనది.

సమస్త కోరికలనొసంగునది. వినుటకింపైనది. ధర్మార్థ కామమోక్షములలో దేనిని కోరిన వారికి దాని నొసంగునది. 3

పరాత్పరుడైనట్టియు నృసింహావతారుడగునట్టి శ్రీ మహావిష్ణువుయొక్క అనుగ్రహమును బడయుటకు ముఖ్యకారణమైనది. సంసారబంధమును బాపునది. ఇక్కడకు ఉత్తరమున ముప్పదియోజనముల దూరములో 4

సకల ప్రాణులకును భయమును గొలుపునట్టియు, ఒడలంతయు గగురుపాటును బుట్టించునట్టియు, సకల ప్రాణులకును అతి భయంకరమగు ఒకచోట మధ్యభాగమునందును, ఇరుప్రక్కలయందును గొప్పవృక్షములుకలిగి తరుగులేని పెరుగుచున్ననొక పర్వతము కలదు. అది ఈ రుద్రుని ఆశ్రమము. అయ్యది మొదలున తొర్రలు గలిగి పక్షులగుంపులకు నివాసమైయుండు రావిచెట్లు కలదియు, విశాలమగు చరియలయందు మొలచియున్న చెట్లు, తుప్పలు, గుహలచే నంధకారావృతమైనదియు 5, 6

పర్వతశిఖరముల మధ్యభాగముననున్న గుహలలో నివసించు వానప్రస్థులను వనచరులను కలిగినట్టియు, ఎత్తైన శిఖరములు గల పర్వతచరియలనుండి ప్రవించు ధారలు గల నిర్మలమైన సెలయేరులు కలిగినట్టియు 7

కొండయేరు పారుటచే యిరుగుపొరుగున తడిసిన చెట్లుగల పూదోటలు కలిగినట్టియు, కరిగిన బంగారురంగు గల ధాతువులతోనిండిన గుహలు కలిగినట్టియు

భానూపలముఖోత్తీర్ణ చిత్రభానుశిఖాశతః ।
చన్ద్రప్రభాభిన్నముఖ చన్ద్రకాన్తసుధాద్రవః ॥ 9

కణ్ఠీరవనఖత్రుట్యత్ కుఞ్జరీకుమ్భమౌక్తికః ।
గలితైః మౌక్తికైః విష్వక్ ఆకీర్ణ ప్రస్థదుఃస్థలః ॥ 10

మాణిక్యధామన్యగ్భూత రవిమణ్డలచణ్డరుక్ ।
నానావిధమణివ్రాత మయూఖోద్యోతఖస్థలః ॥ 11

విద్రుమవ్రతి వ్రాత సంవృతాన్తరకన్దరః ।
వికీర్ణపద్మపాషాణ పాటలస్థలకుట్టిమః ॥ 12

శృఙ్గకోటీరసఙ్గీత సంవివాద్యాప్సరోగణః ।
లతాకుసుమసంక్లిప్త లీలాలయనివాసిభిః ॥ 13

మిథునైః కిన్నరాణాం హి తాలశ్రుతివికల్పనైః ।
దివ్యావిర్భావచరితం సఙ్గాయద్భిరితస్తతః ॥ 14

అధిష్ఠితభృగుప్రాన్తః ప్రస్థగుఞ్జాభిరఞ్జితః ।
గన్ధర్వైః గర్వవిభవైః గీతవాద్యవిశారదైః ॥ 15

మన్ద్రమధ్యోచ్చమహితైః మహితానేకకన్దరః ।
మార్తణ్డమణ్డలక్షిప్త స్ఫురన్నయనమణ్డలైః ॥ 16

పుణ్డరీకసుహృచ్చణ్డ మయూఖీమణ్డలాదిభిః ।
తాపసైశ్చణ్డతేజోభిః మణ్డితోచ్ఛృఙ్గకన్దరః ॥ 17

సూర్యకాంతరాళ్ళ యొక్క తాకుడులనే పై భాగములనుండి కుప్పతిప్పలగుచున్న సూర్యకిరణ జ్వాలలచే నిబిడమైనట్టియు చంద్రకిరణములు సోకుటచే కరగిన పైభాగములుగల చంద్రకాంత రాళ్ళనుండి స్రవించుచున్న అమృతరస భరితమైనట్టియు 9

సింహముల గోళ్లనుండి జారిపడునట్టి ఏనుగుల కుంభ స్థలములయందలి ముత్యములు కలిగినట్టియు, అట్లు జారిన ముత్యములంతటను చిమ్మబడి పడియుండుటచే దుశ్శక్యమైన సంచారముగల పర్వత సమతలములు కలిగినట్టియు 10

సూర్యుని తీక్షణకాంతులను తృణీకరించుచున్న మాణిక్య కాంతులు కలిగియున్నట్టియు, అనేక విధములైన మణి సముదాయములయొక్క కిరణములచే వెలుగొందింప బడిన ఆకసభాగము కలిగినట్టియు 11

పగడముల రాశులచే ఆవరింపబడిన గర్భభాగములుగల గుహలు కలిగినట్టియు' రాళ్ళచే శ్వేతరక్త వర్ణము కలిగి వ్యాపించియున్న పద్మరాగమణులచే పాటలవర్ణము (ఎరుపు తెలుపు) గల యెత్తైన చదును భూములు కలిగినట్టియు 12

శిఖరములయొక్క చివరభాగములయందు సంగీతకళలో పోటీలు పడుచున్న అప్సరస సమూహములు కలిగి యున్నట్టియు, పువ్వులతో నిండియున్న తీగెలతో నిర్మింపబడిన క్రీడాగృహములయందు నివసించు చున్నట్టియు 13

తాళములు రాగమునకు తగిన శ్రుతులను మార్చి మార్చి భగవదవతార చరితములనంతటను చక్కగ పాడుచున్న కిన్నర దంపతులచే 14

అధిష్ఠింపబడిన పర్వతచరియ భూములు కలిగి యున్నట్టియు, పర్వతములకు పైనున్న సమతలములలో బుట్టిన గురివింద పొదలచే అందమైనట్టియు, గానవిద్యచే గర్వించియున్నట్టియు, సంగీత కళయందును వాద్యకళ యందును ఆరితేరినట్టియు

ఆదరించదగిన మంద మధ్య ఉచ్చైస్స్వరములతో సన్మానింపబడిన పెక్కు గుహావాసులు కలిగినట్టియు, సూర్యమండల లగ్నదృష్టులైన 16

తాపసుల ప్రచండమైన కాంతులతోను, పద్మములను వికసింపజేయు సూర్యకాంతుల తోను అలంకరింప బడుచున్న ఉన్నతమైన శిఖరములయందలి గుహలు కలిగియున్నట్టియు 17

క్వచిద్డమరుకోద్ఘుష్ణత్ కరైరుగ్రోర్ధ్వకేశకైః ।
విఘూర్ణమాననయనైః మదస్ఖలితకాయకైః ॥ 18

భైరవైః భైరవీభిశ్చ నిబిడాడమ్బరై ర్వృతః ।
దేవానాం పూర్వదేవానాం సిద్ధానాం యోగినామపి ॥ 19

భూతానాం యోగినీనాఞ్చ మాతౄణాం యక్షరక్షసామ్ ।
అన్యేషాం దేవయోనీనాం ఆవాసోపత్యకాశ్రయః ॥ 20

ధ్యాయద్భిశ్చ పరం బ్రహ్మ క్వచిద్యోగాసనస్థితైః ।
యోగివర్యైః ఆర్యభావైః యోగాభ్యాసవిచక్షణైః ॥ 21

ఏకాయనైర్యేకభావైః ఆలక్షితగుహోక్షయః ।
కృష్ణసారపురోయాయి హరిణీకులసఙ్కులః ॥ 22

పరస్పరపరిత్యక్త వైరైః భీమైర్మృగైః వృతః ।
అప్రమేయప్రభావో యః ప్రసిద్ధః పర్వతోత్తమః ॥ 23

తస్య పర్వతవర్యస్య పుణ్యారణ్యసమీపతః ।
ప్రత్యగ్రపల్లవైః కీర్ణ సుబిల్వవనవాటికైః ॥ 24

ప్లక్షైః రుద్రాక్షవృక్షైశ్చ శ్లక్ష్ణైః సుశ్లక్ష్ణ పర్ణకైః ।
అభ్రంలిహోర్ధ్వశాఖాగ్రైః అజ్ఞాతజ్ఞాతసంజ్ఞికైః ॥ 25

యజ్ఞశాఖిభిరాకీర్ణం సఙ్కీర్ణం యజ్ఞవాటకైః ।
అనోకహైరవిరళైః సరళైస్సర్వతో వృతమ్ ॥ 26

ఒకానొకచోట పెద్దవైన ఢక్కాలను ప్రయోగించుటలో అతి చంచలమైన చేతులు కలిగి భయంకరముగ పైకి ఎత్తిబెట్టుకొనియున్న జుత్తుకలిగి గిరగిర తిరుగుచున్న గుడ్లుకలిగి, మదముచే నటించుచున్న దేహములుకలిగి 18

ఆడంబరములతో నిండియున్న, భైరవులనబడు రుద్రకింకర దంపతులతో కూడియున్నట్టియు దేవతలకు, రాక్షసులకు, సిద్ధులకు, యోగులకు, 19

భూతములకు, యోగినులకు, బ్రాహ్మీమాహేశ్వరీత్యాది పేరులుగల సప్తమాతృగణములకు, యక్షులకు, రాక్షసులకు, ఇతర దేవజాతులకన్నిటికిని నివాసస్థానమైన పర్వత ప్రాంతమున చేరియున్నట్టియు 20

ఒకానొకచోట యోగాసనములయందుండి పరమాత్మను ధ్యానించుచున్న సహృదయులగు యోగాభ్యాస పరినిష్ఠాతులైన యోగిపుంగవులచేతను 21

ఏకభావముకల ఏకాయనులచే కల్పించుకొనబడిన గుహావాసములు కలిగినట్టియు, నల్లయిఱ్ఱియనబడు ఒకజింక ముందుపోవుచుండగా దానినంటి పోవుచున్న ఆడజింకలచే నిబిడమైనట్టియు 22

మిక్కిలి భయంకరమైన సింహశార్దూలఖడ్గమృగాదులు కూడ తమలో తమకుగల విరోధములను విడచి వర్తించుచున్నట్టియు, ఇంతంతనరాని మహిమగల సుప్రసిద్ధమైన పర్వత శ్రేష్ఠమొండు కలదు. 23

ఆ పర్వతరాజము యొక్క పావనమైన ఒక అటవీ ప్రాంతమున నూతనమైన చిగుళ్ళచే చిందించుచున్న అందమైన శ్రేష్ఠ బిల్వ వనభాగములచేతను 24

జువ్విచెట్లచేతను, రుద్రాక్ష వృక్షములచేతను, ఇంకను కోమలమైనట్టియు మనోహరమైనట్టియు ఆకులుగల ఆకసము నంటు కొమ్మల చిగుళ్ళుగల కొన్నిటి పేర్లు ప్రసిద్ధమై కొన్నిటి పేర్లు అప్రసిద్ధమైయున్న చెట్లతోను 25

మర్రిచెట్లతోను నిండియున్నట్టియు, యజ్ఞమండపములతో ఆవరింపబడియున్నట్టియు, దట్టముగా క్రిక్కిరిసియున్న దేవదారుచెట్లతో ఆవరింపబడియున్నట్టియు 26

సమాశ్రితార్తిహరణ సానుచ్ఛాయం సమన్తతః ।
అహిర్బుధ్న్యతపః క్షేత్రం క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞబన్ధహృత్ ॥ 27

నరకణ్ఠీరవస్థానం కణ్ఠీరవరవోద్ధతమ్ ।
భైరవాభైరవాశ్చర్యం భూరిభీషణభీషణమ్ ॥ 28

నీలకణ్ఠాశ్రమస్థపుణ్యపుష్కరిణీవర్ణనమ్

పవిత్రమత్ర విపినే వైఢూర్యవిమలోదకా।
కాఞ్చనామ్బుజకల్హార కమలేన్దీవరోత్కటా ॥ 29

ప్లవమానప్లవా మీన మకరగ్రాహమణ్డితా ।
మరాళమల్లమహితా కారణ్డవకులాకులా ॥ 30

తారాతరళకల్లోల మాలాలోలాన్తరాళకా ।
ఉత్ఫుల్లకైరవాఫుల్ల పుణ్డరీకపురస్కృతా ॥ 31

మకరన్దరసాస్వాద మాద్యద్వనవయోగణా ।
త్రిమదోన్మత్తమాతఙ్గ మదవార్యావిలాఽమలా ॥ 32

దేవర్షిభి స్తపస్యద్భిః రాజర్ష్యోఘైః మహాత్మభిః ।
ఉపాన్తపర్యన్తభువి నివసద్భిస్సమన్తతః ॥ 33

తపోవిమలవిశ్వాఙ్గైః విశఙ్కటతటోత్కటా ।
మన్త్రం షణ్ణవతీభేదం జపద్భిర్నారసింహకమ్ ॥ 34

నిష్కలం సకలం మిశ్ర మాశ్రితావనవిశ్రుతమ్ ।
శ్రీవత్సాఙ్కం నారసింహ గర్భాగర్భకమద్భుతమ్ ॥ 35

అంతటను ఆశ్రయించినవారి తాపములను తీర్చు నీడలుగల చరియలు కలిగినట్టియు, అహిర్బున్ధ్యుడు తపంబొనరించునట్టియు, జీవుల శరీరబంధములను బాపునట్టియు 27

సింహముల గర్జనలచే భయంకరమైనట్టియు, మిక్కిలి భయమును గొల్పువానికిని భయజనకమైనట్టియు, ఆనందజనకమైనట్టిదగుటచే నాశ్చర్యమును గొల్పునట్టియు, మిక్కిలి భయంకర పదార్థములచే భయమును గొల్పునట్టి పావనమైన నరసింహక్షేత్రమొకటి యీ యరణ్యమున కలదు. 28

నీలకంఠాశ్రమమందున్న పుణ్యపుష్కరిణీ వర్ణనము

అదే అరణ్యమున పవిత్రమైననొక పుష్కరిణి కలదు. అది వైఢూర్యముల వలె నిర్మలమైన నీరుకలదియు, సువర్ణచ్ఛాయగల తామరపువ్వులు కొంచెమెఱ్ఱనై మిక్కిలి పరిమళించి కలువలు, తామరపుష్పములు, నల్లకలువలతో నిబిడమైనదియు 29

తేలియాడుచున్న పడవలుకలదియు, చేపలు మొసళ్ళు (చొరమీనులు, మరియొక లతాకార మత్స్య విశేషము) మొదలగువానిచే నలంకృతమైనదియు, కన్నెలేడు పిట్టలనబడు నీటిపక్షుల సంఘముతో కలతపడుచుండు నట్టిదియు 30

కనుగ్రుడ్లవలె సతతము చలించుచున్న తరంగముల సముదాయములతో చలించుచున్న గర్భభాగము కలదియు, వికసించిన తెల్లకలువలతోను, తెల్లతామర పుష్పములతోను నిండియున్నదియు 31

పూదేనెల త్రావి మదించి సంచరించుచున్న నడవిపక్షుల పంక్తులు కలదియు, మూడుస్థానములనుండి కారుచున్న మదముతో మదించియున్న యేనుగుల మదజలముచే కలుషితమైనను పైకి నిర్మలముగ గాన్పించునట్టిదియు 32

తపంబొనరించుచున్న మహాత్ములగు దేవర్షులు, రాజర్షులయొక్క సమూహములచే నిటునటు సంచరించుచున్న ప్రాంతభూములుకలదియు 33

తొంబదియారు భేదములచే భిన్నమైన నరసింహ మంత్రమును జపించుచు తపంబొనరించుటచే నిర్మలమైన సకలావయవములుగల వారిచే అధిష్ఠింపబడిన విశాలమైన ఒడ్లచే మహత్తరమైనదియు 34

(ఉపదేశగమ్యము) 35

జ్ఞానానన్దమయం జ్ఞాన గమ్యం వైరాగ్యభోగ్యకమ్ ।
ధ్యాయద్భిస్తత్పరం బ్రహ్మ అతీన్ద్రియం విజితేన్ద్రియైః ॥ 36

బ్రహ్మర్షిభి స్సేవ్యమానా బ్రహ్మభూయజ్ఞతై స్సదా ।
పురుజిచ్చరణస్పర్శ పూతా పురుషపావనీ ॥ 37

పురాణపుణ్యభవనం పురుషోత్తమపూర్తిదా ।
పూర్వసేవా పురస్కారి పుంమణ్డలపురస్కృతా ॥ 38

పుణ్యపుష్కరిణీ స్వామి పుష్కరిణ్యాత్మభూమికా ।
దర్శనాత్ స్పర్శనాత్స్నానాత్ సర్వేషాం సర్వకామదా ॥ 39

అశ్మన్యగ్రోధమూలస్థ నీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనమ్

తస్యాస్తీరే మహానశ్మ న్యగ్రోధో గిరికన్దరే ।
శాఖాశతైః పరిచ్ఛన్న దశాశాచక్రవాలకైః ॥ 40

సంవర్ధితాన్ధతమసా స్వాన్తధ్వాన్తమలాపహః ।
తాపత్రయార్తమనసాం జన్తూనాం ఆర్తిహారకః ॥ 41

కల్పవృక్షప్రతినిధిః నిధిర్నిగమవర్చసామ్ ।
నరాణామాశ్రితవతాం మహాపాతకనాశనః ॥ 42

తస్యోపలవటాఖ్యస్య మూలే శూలిన ఆశ్రమమ్ ।
హరిణైర్హరిణీభిశ్చ నారసింహవివర్ధితైః ॥ 43

సమాధ్యాసితపర్యన్త భూతలం వృషమూర్తిభిః ।
చణ్డక్రమైః పుణ్డరీకైః మణ్డితాశాన్తమణ్డలైః ॥ 44

జ్ఞానానందస్వరూపుడైనట్టియు, జ్ఞానముచే నెఱుంగదగినట్టియు, వీతరాగులకు మిక్కిలి రుచికరమగునట్టియు, బాహ్యేంద్రియములకు దుర్గ్రాహమగునట్టియు, స్వాధీనమైన యింద్రియములు కల పరబ్రహ్మను ధ్యానించు వారిచే అధిష్ఠింపబడిన తటప్రాంతములు కలిగి నట్టియు 36

బ్రహ్మభావమును బడసిన బ్రహ్మర్షులచే సదా సేవింపబడు నట్టియు, శ్రీ మహావిష్ణు పాదస్పర్శచే పవిత్రులై పూజ నీయులగు పురుషులచే పవిత్రమైనదియు 37

ప్రాచీనమై సకల పుణ్యములకును నిలయమై పురుషోత్తమ సామ్యము నొసంగు నదియగునట్టియు, జన్మాంతర పుణ్యరాశిగల పురుషపుంగవులకు మాత్రమే పురస్కరింప దగినదియు 38

అపర స్వామి పుష్కరిణియో అనునట్లుండి తనను చూచుటచేతను, తాకుటచేతను, త్రాగుటచేతను అందరకు నన్నికోరికల నొసంగు పావనమైన పుష్కరిణి యొకటి కలదు. 39

అశ్మన్యగ్రోధ (ఒకజాతి మఱ్ఱివృక్షము) మూలమునందున్న నీలకంఠుని ఆశ్రమ వర్ణనము

ఆ పుష్కరిణి యొద్దనొక పర్వతగుహయందు పుట్టి అనేక కొమ్మలచే నావరింపబడిన దశదిశలుగల ఒకజాతిమఱ్ఱివృక్షము కలదు. 40

అది గాంధాంధకారముతోనే పెరుగుచున్నట్లున్నది. తాపత్రయములచే పీడితులైన మనస్సుగల ప్రాణులకు ఆర్తిని హరించి లోపలనుండు చీకటివంటి అజ్ఞానమనెడు మలమును హరించునది. 41

కల్పవృక్షమువలె కోరికల నొసంగునది. వేదవేదాంత విజ్ఞులకు నిధివంటిది. దాని దరిజేరిన మానవుల మహాపాతకములను హరించునది. 42

ఆ యశ్మన్యగ్రోధ వృక్షముక్రిందనే శంకరుని ఆశ్రమము కలదు. నరసింహస్వామిచే పెంచబడిన మగలేళ్ళు ఆడలేళ్ళచేనధిష్ఠింపబడిన సమీపతర భూభాగము కలది.

భయంకరముగనుద్ధతమై సంచరించు పెద్దపులులచే అలంకరింపబడిన దిగంతములు కలది. విశ్వామిత్రములు, కుశలు, ముంజి, కాశ అను వివిధమైన దర్భవిశేషములచే నావరింపబడినట్టియు, మందార మల్లికలను పూలచెట్లచేతను, మామిడి వేలుపు చందన చెట్లచేతను 44

వైశ్వామిత్రైః కుశైః ముఞ్జైః కాశైశ్చాపి సమావృతమ్ ।
మన్దారకున్దమాకన్ద హరిచన్దనచన్దనైః ॥ 45

పాటలాశోకతిలక కృతమాలతమాలకైః ।
నక్తమాలైః నాలికేరైః పనసైరసనైర్ధవైః ॥ 46

పున్నాగపూగరుద్రాక్ష వకులాక్షహరీతకైః ।
సమన్తతస్సమచ్ఛాయం వన్యైః అన్యైః అనోకహైః ॥ 47

నన్ద్యావర్తైః జాతియూధీ కరవీరాతివీరకైః ।
శతపత్రైః దమనక మాధవీమాలతీస్నుభిః ॥ 48

తులసీభిర్గన్ధలతా జాతిభిః పరితో వృతమ్ ।
పఞ్చభిః పారిజాతాది పాదపైశ్చ పరిష్కృతమ్ ॥ 49

పవిత్రేఽస్మిన్ హరిక్షేత్రే హరిం నరహరిం హరః ।
అభ్యర్చితుమనాః స్థాణుః ఆజగామ జగన్మయః ॥ 50

నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనసఙ్కల్పః

స్నాత్వాఽస్యాం పుణ్యపూర్వాయాం పుష్కరిణ్యాం పురాన్తకః ।
హరో దివ్యామ్బరధరో హరిచన్దనచర్చితః ॥ 51

సర్వర్తుకాలోత్థఫల మాలాశతపరిష్కృతః ।
దివ్యైరాభరణైర్ముక్తా ఫలరత్నప్రవాళకైః ॥ 52

సమలఙ్కృతసర్వాఙ్గః తుఙ్గమఙ్గళసంయుతః ।
కల్యాణవేషకలితైః నన్దిప్రముఖకైర్గణైః ॥ 53

సేవితో భూతతతిభిః సేవారసవిశారదైః ।
సితాసితై స్సారమేయైః దుర్వారైః ప్రమథైః స్సహ ॥ 54

(ఇది ఇంద్రునకు ప్రియము) 45

కలిగొట్టుచెట్లు అశోకములు, బొట్టుగుచెట్లు, సువర్ణక వృక్షములు, తాపింఛ వృక్షములు, కానుగుచెట్లు. కొబ్బరిచెట్లు, పనసచెట్లు, వేగిసచెట్లు, చంద్రచెట్లుచేతను

సురపొన్నచెట్లు, పోకచెట్లు, రుద్రాక్షవృక్షములు, పగడచెట్లు, తాడిచెట్లు, కరకచెట్లు మొదలగునింకను నడవులయందుండునట్టి అనేక విధముల చెట్లచే నావరింపబడుటచే అంతటను ఒకేరీతిగ నీడలుగలిగి నట్టియు 47

నందివర్ధన వృక్షములు, ఉసిరికచెట్లు, అడవిమొల్లలు, గన్నేరు, తామరపువ్వులు, దమనము, పూలగిరిగింజ, జాజి, నల్లతుముకిచెట్లచేతను 48

తులసిచెట్లు, ఇంకను అనేక పరిమళములుగల లోకమున పూజ్యుడుగా ప్రసిద్ధినిజెందిన రుద్రుడు శ్రీ మహావిష్ణ్వవ తారభూతుడగు నారసింహుని యారాధించుటకై యేతెంచెను. 49

పరమపావనమైన నీ విష్ణు క్షేత్రమునందు లోకమున పూజ్యుడుగా ప్రసిద్ధినిజెందిన రుద్రుడు శ్రీ మహావిష్ణ్వవతార భూతుడగు నారసింహుని ఆరాధించుటకై యేతెంచును. 50

నరసింహస్వామి నారాధించుటకు రుద్రుడుగావించిన సంకల్పము

త్రిపురములను సంహరించిన రుద్రుడు ఈ పుణ్యపుష్కరిణిలో స్నానమొనరించి దివ్యమైన బట్టలను కట్టుకొని హరిచన్దనమును తన శరీరమునందలందుకొని

అన్ని ఋతువులయందును ఫలములను చేబూని అట్టి పువ్వులతో గ్రుచ్చబడిన అనేక మాలలతోను ముత్యములు, రత్నములు, పగడములతో కూర్చబడిన దివ్యమైన నగలతోను 52

తన యవయవములన్నిటిని అలంకరించుకొని ఉత్కృష్ట మంగళములచే సంస్కరింపబడినవారై మంగళ వేషధారులగు నందిమొదలైన గణములచేతను 53

కైంకర్య రసజ్ఞశిరోమణులైన భూతసంఘములచేతను సేవింపబడుచున్నవాడై నల్లని తెల్లని కుక్కలు వెన్నంటు చున్న అప్రతిహతగతులగు ప్రమథగణములతోను 54

నరసింహసపర్యాయాః ప్రత్యూహప్రతిఘాతినా ।
సేవితః క్షేత్రపాలేన సుప్రసన్నో మహేశ్వరమ్ ॥ 55

పరావరాణాం భూతానాం స్రష్టారం పరమేశ్వరమ్ ।
సంహర్తారం చ పాపానాం నిగ్రహీతారమచ్యుతమ్ ॥ 56

అనుగ్రహీతారమీశం ఈశానస్య తపః ఫలమ్ ।
సకలం నిష్కలం మిశ్రం పరస్మా త్పర మవ్యయమ్ ॥ 57

లక్ష్మీనృసింహం సంహార నృసింహం దివ్యసింహకమ్ ।
అఖిలార్తిహరం వీర ముగ్రం ప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్ ॥ 58

శబ్దబ్రహ్మమయం శబ్దా తీతం శబ్దవిజృమ్భణమ్ ।
అర్ధబ్రహ్మవపుః పూతం పురాణం పుణ్యపూరణమ్ ॥ 59

అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం శరణ్యం శరణాత్మకమ్ ।
భక్తార్తిభఞ్జనపరం ఆత్మనామభయప్రదమ్ ॥ 60

సచ్చిదానన్దసన్దోహం వృద్ధిక్షయవివర్జితమ్ ।
పూర్ణషాడ్గుణ్యవిభవం త్రైగుణ్యవిభవాస్పదమ్ ॥ 61

శ్రీవత్సలక్షణం సర్వం సర్వలక్షణలక్షితమ్ ।
అప్రపఞ్చం ప్రపఞ్చాత్మ ప్రపఞ్చితపరాక్రమమ్ ॥ 62

విశ్వేశం తత్పరం బ్రహ్మ ధ్యాయ న్నేకాగ్రమానసః ।
వసానః కృత్తివసనం పౌణ్డరీకోత్తరచ్ఛదః ॥ 63

నృసింహభగవానుని సేవకు కలుగు ఆటంకములను పారద్రోల సమర్థుడగు క్షేత్రపాలకునితోను సేవింపబడుచున్నవాడై మహానందభరితుడైన శంకరుడు

ఉచ్చ నీచస్థితిగల సకల ప్రాణులను సృష్టించువాడును, నిరవధిక నియన్తయును, పాపములను పోగొట్టువాడును, ఆశ్రితులను విడువనివాడును, శత్రువులను నిగ్రహించుటలోను 56

భక్తులను అనుగ్రహించుటలోను సమర్థుడును, సర్వనియంతయైనవాడును, రుద్రుని తపస్సునకు ఫలమోయనునట్లున్న వాడును, సర్వజ్ఞుడును, గొప్పవారికన్న గొప్పవాడును, నాశనములేనివాడును 57

కాంతియుతమగు నరుని రూపముతో కలసిన సింహ రూపుడును, భక్తుల శత్రువులను సంహరించువాడును, దివ్యమగు పరాక్రమసంపన్నుడును, భక్తుల సకల దుఃఖమును పోరద్రోలువాడును, పరాక్రమశాలియు, భయంకరుడును, అపూర్వ శరీరధారియును 58

సకల శాస్త్రప్రవర్తకుడును, వాక్కునకందనివాడును, వేదమును విస్తరింపజేయు వాడును, సకల పదార్థములను తనకు శరీరముగాకలవాడును, పావనుడును, అనాదియైన వాడును, పుణ్యమునకు పరమావధియైనవాడును 59

నిర్హేతుకరక్షాదీక్షితుడును, భక్తుల శత్రువులను నాశనమొనర్చువాడును, రక్షించుటలో నిపుణుడును, తానే భక్తులకాధారమైనవాడును, భక్తుల దుఃఖములను బాపువాడును, ఆశ్రయించిన సకల ప్రాణులకు అభయమునొసంగువాడును 60

సత్ చిత్ ఆనందములకు రాశియైనట్టియు, పెరుగు తరుగులు లేనట్టియు, జ్ఞానశక్త్యాది షడ్గుణసంపదలతో అలరారునట్టియు, సత్వరజస్తమోగుణ ప్రచురులగు ప్రాణులకాస్పదమైనట్టివాడును 61

శ్రీవత్సమే చిహ్నాగాగలవాడును, అన్నిటిని తన యధీనమందే కలవాడును, సకల సల్లక్షణములతో కూడియున్నవాడును, ప్రాకృత ప్రపంచ దోషములంటని వాడును, సకల లోకముల కంతరాత్మగానుండి తన వైభవమును విస్తరింపజేయువాడును.

ప్రపంచమునంతను తన అధీనములో నుంచుకొనువాడును అగు ఆ పరబ్రహ్మ స్వరూపుడగు నరసింహుని చర్మమునే బట్టగా గట్టుకొని పులిచర్మమును ఉత్తరీయముగా ధరించి, ఏకాగ్రమనస్కుడై ధ్యానించుచు (శివుడు కర్త) 63

పాఞ్చరాత్రావిధానేన పఞ్చకాలపరాయణః ।
తస్యోపలవటస్యాథో నరకేసరిణః స్వయమ్ ॥ 64

సర్వలోకహితార్థాయ సర్వావాసస్య శార్ఙ్గిణః ॥
సపర్యాం సుకృతీ కర్తుం అగ్నిరేతాః ప్రచక్రమే ॥ 65

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే శ్రీనృసింహాచలస్థనీలకణ్ఠతపః క్షేత్రాదివర్ణనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః

నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనవిధిః

అథ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః

దేవదర్శనః :-
శ్రీకణ్ఠః శఙ్కర శ్శాన్తో నరకణ్ఠీరవం మహః ।
వైకుణ్ఠం వై జయన్త్యాఢ్యం అకుణ్ఠితమనా స్స్మరన్ ॥ 1

సర్వలోకహితాకాంక్షీ స్థాణు స్స్వస్థాత్మమానసః ।
అస్మిన్ న్యగ్రోధమూలస్య మూలే వైయాఘ్రచర్మణి ॥ 2

అగర్భసాగ్రదర్భాగ్ర్య సన్దర్భాక్షతనిర్మితే ।
పద్మాసనే సమాసీనః సంయమీ సమదర్శనః ॥ 3

కారుణ్యార్ణవకల్లోల లోలలీలాకులేక్షయా ।
త్రీక్ష్ణయావీక్షయన్ విష్వక్ త్రిలోకీం త్రిపదాఙ్కితామ్ ॥ 4

తరుణాదిత్యకిరణ సహోదరజటాసటః ।
నీలకణ్ఠః పశుపతిః శ్రీకణ్ఠః పరమేశ్వరః ॥ 5

ఆ నరసింహ భగవానుడు వేంచేసియున్న మర్రిచెట్టు క్రింద కూర్చొని పాంచరాత్రాములో చెప్పిన రీతిగ ప్రాతస్సంగవ మధ్యాహ్నాదికాల విభాగ కర్తవ్యములను పాలించుచు 64

లోకకల్యాణమునకై సర్వవ్యాపియగు సర్వేశ్వరుని పూజించుటకై పుణ్యాత్ముడగు శివుడు ప్రారంభించెను. 65

శ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శనుల సంవాదమున శ్రీ నారసింహాచలమందు రుద్రుడు తపస్సును గావించిన క్షేత్రమును వర్ణించుటయనెడు ముప్పదియవ అధ్యాయము

రుద్రుడు చేసిన నరసింహస్వామి ఆరాధన పద్ధతి

ముప్పది ఒకటవ అధ్యాయము

దేవదర్శనుడు :-
శోభాయమాన కంఠముగల రుద్రుడు ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవాడై వైకుంఠ వాసియును వైజయంతీమాలను ధరించునట్టి నారాయణుడైన నృసింహుడను తేజస్సును నిరంతరమనస్కుడై ధ్యానించుచు 1

సమస్తలోక కల్యాణమును గోరినవాడై చలించక నిర్వికారుడై తన మనస్సును తన వశమునందుంచుకొని అదే మర్రిచెట్టు మొదటియందు పులిచర్మముపై 2

కణుపులు పొరలులేని కొనలుగల దర్భలతో నేర్పుతో చక్కగ కూర్చబడిన ఆసనముపై పద్మాసనముతో కూర్చున్నవాడై ఇంద్రియములను జయించి సర్వభూతముల యందును సమదృష్టికలవాడై 3

దయయను సముద్రమునందలి తరంగములనదగు చలించు చూపులుగల నేత్రత్రయముచే త్రివిక్రముని మూడడుగులచే చిహ్నితమైన లోకత్రయమును గాంచుచు 4

బాలసూర్యుని కిరణములవలె బంగరు రంగుగల జడలరాజిల్ల కాంతియుత కంఠముగలట్టియు, పరమేశ్వరుడనబడు నట్టియు, నల్లనికంఠముగల రుద్రుడు 5

కపర్దజూటకలిత కమలారికలాలయః ।
విలయోదన్తవీరశ్రీః ఇన్ద్వర్కాగ్నిత్రిలోచనః ॥ 6

జటాటవీలసద్గఙ్గా శిరోమాలాభిమణ్డనః ।
అష్టమూర్తిరనన్తాత్మా విశిష్టవిభవేష్టభూః ॥ 7

శరన్నిర్మలపూర్ణేన్దు మణ్డలాననమణ్డలః ।
ఉద్యత్సంవర్తమార్తాణ్డ చణ్డరుచ్యఙ్గమణ్డనః ॥ 8

పవిత్రితాఙ్గోఽహిర్బుధ్న్యః చికీర్షన్ విశ్వరక్షణమ్ ।
దక్షిణామూర్తిరవ్యగ్రః సమగ్రద్రవ్యసాధనః ॥ 9

శత్రువిధ్వంసకం బ్రహ్మ నృకేసరికిశోరకమ్ ।
నిష్కలం సకలీకృత్య నిత్యాభ్యర్చనకాముకః ॥ 10

కారుణ్యపుణ్యపదవీ మృడః కాత్యాయనీసఖః ।
చరాచరాణాం సర్వేషాం అమీషాం మిత్రమాత్మనామ్ ॥ 11

ఆనన్దకన్దమహిమా బభూవ భువనేశ్వరః ।
సకలలోకేశ్వరుడగుచు ఆనందనిధియై అలరారెను.
నృసింహ గర్భం సకలం శత్రుపాదకరం పరమ్ ॥ 12

నీలకణ్ఠ ప్రతిష్ఠిత శ్రీనృసింహవర్ణనమ్

త్రిక్షణీకోణసన్నిర్వత్ కృష్ణవర్త్మ శిఖాజటమ్ ।
దంష్ట్రాకోటివిటఙ్కాగ్ర నిస్సరద్వహ్నికీలకమ్ ॥ 13

ఊరూపరిసముత్తాన నిపాతితహిరణ్యకమ్ ।
నఖత్రుటితదైత్యేన్ద్ర వక్షోవివరగహ్వరమ్ ॥ 14

తన జటాజూటమున కూర్చబడిన చంద్రకళను కలవాడై. ప్రళయంకర పరాక్రమ విరాజితుడై చంద్ర సూర్యాగ్ను లనబడు మూడు నేత్రములు కలవాడై 6

జడలనెడు అరణ్యమున విలసిల్లు గంగను శిరస్సున మాలికాలంకారముగ ధరించిన వాడై, పంచభూతములు చంద్రసూర్యులు మొదలగు ఎనిమిదింటిని శరీరముగా గలవాడై, భక్తులకంతరాత్మగానుండి వారికభీష్టముల నొసంగుచుండువాడై 7

శరదృతువునందలి పున్నమచంద్రునివలె గుండ్రమైన ముఖముకలవాడై ప్రళయ కాలమున ఉదయించు సూర్యునివలె ప్రకాశించు దేహాభరణభూషితుడై 8

విష్ణుపాదోద్భవియగు గంగచే పవిత్రమైన శరీరముగల శంకరుడు ప్రపంచ రక్షణమును చేయగోరి నిదానముగ నా సమర్ధగాత్రుడగు రుద్రుడు కావలసిన సాధన సామగ్రినంతను కూర్చుకొనినవాడై 9

శత్రుసంహారకుడును, సాక్షాత్పరంబ్రహ్మయునగు నా బాలనృసింహుని తన సత్వస్వమునుగా భావించి నిత్యమును పూజించి ఆశకలవాడై 10

భగవన్నిర్హేతుక కృపయనెడు పదవిని స్వాయత్త మొనరించుకొనిన పార్వతీపతియగు శంకరుడు చరస్థిర రూపములతోనున్న సమస్తాత్మలకు మిత్రుడై సకల లోకేశ్వరుడగుచు ఆనందనిధజయై యలరారెను. 11

మానవమృగ సంకలన రూపమైనట్టియు, కళాపూర్ణమై నట్టియు, సర్వోత్కృష్టమై శత్రునాశకర మైనట్టియు 12

శివునిచే ప్రతిష్ఠింపబడిన నరసింహుని వర్ణనము

ఫాలనేత్రాంచలమునుండి బయలువెడలు అగ్నిజ్వాల వంటి జూలుకలిగినట్టియు, కోరల అగ్రభాగమునుండి బయలువెడలు నిప్పుకణములు కలిగినట్టియు 13

తన తొడలపై వెల్లకిల నిడుకొనిన హిరణ్యకశ్యపుడు కలిగినట్టియు, వానిబలసిన రొమ్మునకు లోపలనున్న గుండెలను గోళ్ళతో చీల్చిచెండాడినట్టియు 14

అసురాసృక్కణ్ఠశిరో లుణ్టాకానేకబాహుకమ్ ।
అనేకశస్త్రాస్త్రధరా నేకబాహుసహస్రకమ్ ॥ 15

ఘోరాట్టహాసనినద విపాటితవియత్తటమ్ ।
భగవద్భవ్యాత్మకం బ్రహ్మ భాసకం భక్తవత్సలమ్ ॥ 16

అతిభూతిప్రదం దేవం విభవానన్దదాయకమ్ ।
దేవానాం పూర్వదేవానాం సామాన్యమధిదైవతమ్ ॥ 17

రత్నప్రతానప్రత్యుప్త కిరీటమకుటోజ్జ్వలమ్ ।
ద్యుమణిప్రతికాశాభ్యాం కుణ్డలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥ 18

నవరత్నాన్తరప్రోత మౌక్తికత్రిసరాన్వితమ్ ।
పఞ్చసప్తసరీభిశ్చ మణ్డితోరుభుజాన్తరమ్ ॥ 19

స్ఫురత్కటకకేయూర కఙ్కణాఙ్గుళిభూషణమ్ ।
ఉత్తరీయబ్రహ్మసూత్రో దరబన్ధనబన్ధురమ్ ॥ 20

ఘణ్టానినాదలుణ్టాక ఘణ్టికాదామనాదకమ్ ।
ప్రపదప్రస్ఫురద్రోచి ర్మణిమఞ్జీరహంసకమ్ ॥ 21

ఛిన్నవీరుత్సమాయుక్త కిఙ్కిణీనాదశోభితమ్ ।
ప్రత్యగ్రోత్ఫుల్లరక్తాబ్జ ప్రతిమాఙ్ఘ్రికరస్థలమ్ ॥ 22

విచిత్రరత్నఖచిత పీతకౌశేయవాసనమ్ ।
సర్వర్తుకామోదయుక్త ప్రసూనస్రగలఙ్కృతమ్ ॥ 23

రాక్షసాగ్రణియగు హిరణ్యకశపుని రక్తమును కంఠమును శిరస్సును అనాయాసముగ హరించునట్టియు, పెక్కుశస్త్రములను, అస్త్రములను ధరించులెక్కలేని చేతులు కలిగియున్నట్టియు 15

భయంకరమైన గర్జనలచే ఆకసమునంతను ప్రక్కలుగచేయునట్టియు, భక్తుల దోషములను భోగ్యముగా గ్రహించునట్టియు 16

సకలైశ్వర్య ప్రదమగునట్టియు, సృష్టి స్థితి లయములు లీలగాగలట్టియు, తన భక్తులకు తన విభవముచే నానందపరచునట్టియు, దేవతలకును దానవులకును సాధారణమైన దేవుడైనట్టియు 17

రత్నముల కాంతుల నీనుచున్న కిరీటమకుటములను ధరించుటచే సూర్యునివలె వెలుంగుచున్నట్టియు, ఇద్దరు సూర్యులో యనునట్లు కనులమిరుమిట్లు గొలుపుకాంతి గల కుండలములచే అలంకరింపబడినట్టియు 18

నవవిధ రత్నములును, మార్చి మార్చికూర్చిన ముప్పేట ముత్యాలహారముతో అలంకరింపబడినట్టియు, ఐదేడు పేటల ముత్యాలహారములు వ్రేలు వక్షస్థలము కలిగి యున్నట్టియు 19

ప్రకాశించుచున్న మురుగులు, బాహుబిందులు, కంకణములు, ఉంగరములనెడు అలంకారములు కలిగియున్నట్టియు, పైపంచ, జందెము, కాశికోక నడమునకు బిగించి కట్టినట్టియు 20

పెద్దగంటల ధ్వనిని కూడ వినబడకుండునట్లుచేయు చిన్న చిన్న గంటలమాలలను మ్రోగింపజేయునట్టియు, పాదాగ్రమున ప్రకాశించు కాంతియుత మాణిక్యఖచితమై హంసవలె శబ్దించు అందెలు గలిగినట్టియు 21

అల్లిబిల్లిగా అల్లుకొనిన పొదలను చీల్చుకొని బయటపడినదో అన్నట్లున్నట్టియు చిన్నమువ్వల మనోహర ధ్వనితో నలరారునట్టియు, అప్పటికప్పుడు విడచిన యర్రతామరను పోలిన పాదతల కరతలములు కలిగియున్నట్టియు 22

రంగు విరంగుల రత్నముల కాంతులతోను అందుకొని యున్న పట్టుపీతాంబరమును ధరించినట్టియు, అన్ని ఋతువులలోనుబూచు పరిమళించు పుష్పజాతులతో గూర్చబడిన దండలచే నలంకరింపబడి యున్నట్టియు 23

దివ్యసద్గన్ధసన్దర్భ గర్భారుణవిలేపనమ్ ।
అనేకచీనాంశుకస్ర గాలేపాలఙ్కృతాఙ్గకమ్ ॥ 24

సేవ్యమానం సురశ్రేష్ఠ పురుహూత పురోగమైః ।
బృన్దారకైశ్చ మన్దార పుష్పాఞ్జలిలసత్కరైః ॥ 25

సమన్తత స్సేవ్యమానం సనన్దసనకాదిభిః ।
సప్తతన్త్రీనాదగర్భా థర్వశ్రుతివిలాసినా ॥ 26

ఉపవీణయతా౽నన్తా పదానం భక్తితో మయా ।
సంస్తూయమానం గన్ధర్వైః తుమ్బురుప్రముఖైర్ముదా ॥ 27

పక్షీన్ద్రవిష్వక్సేనాభ్యాం గణైస్తు కుముదాదిభిః ।
రహస్సదాత్మపర్యన్తే సంవృతం పరిచారకైః ॥ 28

పరిబర్హాభూషణాని హేతిమిఙ్గితవేదినీమ్ ।
దధతీభిః వైష్ణవీభిః శక్తిభిః వృతమన్తికే ॥ 29

రౌద్రీభిశ్శక్తిభిశ్చైవ బ్రాహ్మీభిః పరితో వృతమ్ ।
పరమాత్మానమాత్మీయ మాత్మనామభయప్రదమ్ ॥ 30

సేవ్యమానం సిద్ధసఙ్ఘైః సప్తలోకనివాసిభిః ।
నరసింహాత్మకం బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠాప్యేహ భూతలే ॥ 31

సన్నిధిం ప్రార్థ్య సర్వేషాం దృష్టాదృష్టఫలప్రదమ్ ।
ఉపచారై స్సమభ్యర్చ్య సంస్కారై స్సంస్కృతో భవాన్ ॥ 32

పరావరాణాం భూతానాం ఈశ్వరస్స మహేశ్వరః ।
సమతిష్ఠత సర్వాత్మా కుర్వన్నయనమాత్మని ॥ 33

ధర్మం భాగవతం తత్ర చరన్ భగవతీసఖః ।
పురాణే సుఖమాస్తే౽స్మిన్ పురారిః పురుష స్సదా ॥ 34

దివ్యమైన పరిమళయుతమైన రక్తచందనమును అందుకొనినట్టియు, పెక్కు చీని చీనాంబరములుచేతను, దండలచేతను, సుగంధపూతలచేతను అలంకరింపబడిన దివ్యమంగళ విగ్రహమును వహించునట్టియు 24

దేవేంద్రుడు మొదలగు దేవప్రముఖులచే సేవింపబడు చున్నట్టియు, మందార పుష్పములతో నిండిన దోసిలులను ధరించి చుట్టువారియున్న దేవతలచేతను 25

సనక సనందనాదులచేతను, అంతటను సేవింపబడు చున్నట్టియు, వీణానినాదముల వీచుచున్నదో అనదగిన ఆ అధర్వవేద ఋక్కులతో విలసిల్లు 26

వీణను చేబూని నేను (దేవదర్శనుడు)భక్తితో పెక్కులగు వృత్తకీర్తనములను చేయు చుండగ, తుంబురుడు మొదలగు దేవగాయకులగు గంధర్వులచే పరమానందముతో స్తుతింపబడుచున్నట్టియు 27

గరుడ విష్వక్సేనులచేతను, కుముదాది గణములచేతను స్తుతింపబడుచున్నట్టియు, గుప్తసభయందు తనకు దగ్గరగా చుట్టుకొనియున్న పరిచారకులు కలిగియున్నట్టియు

రాజోచిత ఛత్రచామరాదులను ఆభరణములను సంజ్ఞలచే సంచరించు ఆయుధములు ధరించియుండు సాత్వికవైష్ణవ శక్తులచేతను 29

తామసశక్తులచేతను, రాజసశక్తులచేతను నలుగడలన లందుకొనబడియున్నట్టి తన భక్తులందరకు నభయమొసంగు నట్టియు 30

ఏడు లోకములలోనున్న సిద్ధుల బృందములచే సేవింపబడుచున్న నరసింహాకృతిగల పరంబ్రహ్మను నేను (నీలకంఠుడు) భూమియందు ప్రతిష్ఠింతును. 31

తన దరిజేరిన చేతనులందరకును ఐహికాముష్మిక ఫలములనొసంగు నా మూర్తిని నీవు (దేవలుడు) స్నానశుద్ధవస్త్ర ఊర్ధ్వపుండ్రాదులను ధరించి షోడశోప చారములతో పూజించుము. 32

బ్రహ్మాదులకేమి ఇంద్రాదులకేమి సకల ప్రాణులకును అతడు నియంత అన్నిటికంతరాత్మకావున నీవు అతనియందు ఏకాగ్రమగు దృష్టిని నిలిపియుండుము.

లక్ష్మికి తోడైయుండు నారాయణుడచ్చట భాగవత ధర్మమును నిరంతరము విడువక సంచరించు చుండును. ఈ ప్రాచీనాశ్రమమునందు పురములను దహించిన ఈశ్వరుడు సర్వదా సుఖముగ నివసించి యుండును. 34

తస్మాదయం నీలకణ్ఠః ప్రసిద్ధ స్సర్వతో మహాన్ ।
జన్తూనామపి జీవాతుః జఙ్గమాజఙ్గమాత్మనామ్ ॥ 35

శ్రీనృసింహసాన్నిధ్యేన నీలకణ్ఠా శ్రమస్యాధిక్యవర్ణనమ్

పుణ్యపుష్కరిణీసేయం పుణ్యాపుణ్యఫలప్రదా ।
పురుషార్థప్రదా పుంసాం పురారిప్రీతిపూరణీ ॥ 36

నవమేతదహిర్బుధ్న్య తపః క్షేత్రం పవిత్రభూః ।
పుణ్యారణ్యం యత్ర తప్తం తపః కోటివిధం భవేత్ ॥ 37

అసావత్రోపలవటః పటుః పాపవినాశనే ।
సకృద్దర్శనమాత్రేణ సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ 38

నరకణ్ఠీరవతనోః మన్దిరం త్విన్దిరాపతేః ।
శ్రీకణ్ఠార్చనతృప్తస్య వైకుణ్ఠస్య మహాత్మనః ॥ 39

సింహాహార్యో హరః పాపాత్ కృతశౌచస్త్వహోబిలే ।
నీలకణ్ఠాశ్రమ ఇతి స్థానాని నృహరేః హరేః ॥ 40

ఏతేషామపి పఞ్చానాం స్థానానాం స్థానసేవితమ్ ।
స్థానమేతత్సముద్దిష్టం ప్రథితం సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ 41

నీలకణ్ఠాశ్రమే సింహ మహీధరమహాహ్వయమ్ ।
మహితాశ్చర్యమాహాత్మ్య భూమిః భూమిర్నిరాగసామ్ ॥ 42

పాణ్డవతీర్థమహాత్మ్యమ్

కిఞ్చ వక్ష్యామి విప్రర్షే! సమాహితమనాశ్శృణు ।
ప్రాచీనబర్హిః హరితి శ్రీనివాసగిరేః సరిత్ ॥ 43

ప్రస్మృతా ప్రస్థతస్స్వామి పుష్కరిణ్యవిదూరతః ।
విద్రావిణీ చావద్యానాం నిరవద్యాఽతిభూమిదా ॥ 44

కావున నీ నీలకంఠుడు మహాత్ముడని యంతటను పేరెక్కియున్నాడు. చరాచరము లగు సకల ప్రాణులకు నీతడు జీవగఱ్ఱ. 35

శ్రీ నరసింహుని సాన్నిధ్యముచే కలిగిన మహత్వముగల నీలకంఠాశ్రమ వర్ణనము

ఇచ్చటనున్న చెరువు పవిత్రమైనది. పుణ్యమునిచ్చి తత్ఫలము ననుభవింప జేయును. చేతనులకు చతుర్విధ పురుషార్థములనొసంగును. శివుని అభీష్టముల నొసంగును. 36

ఇదియొక నూతనమైన ఈశ్వరుని తపోభూమి. మిక్కిలి పవిత్రమైనది. దీనికి పుణ్యారణ్యమని పేరు ఇచ్చట గావించిన తపస్సు స్థానబలముచే కోటిమడుంగులై ఫలమునొసంగును. 37

ఈ యుపలవట మిచ్చటనే పాపములను వినాశ మొనరించుటలో సమర్థమైనది. ఒక్కసారి సందర్శించి నంతనే సకలాభీష్టములనొసంగును. 38

ఇది లక్ష్మీపతియగు నరసింహుని యాలయము. ఈ నరసింహుడు శ్రీకంఠుని తపస్సుచే ప్రసన్నుడైన పరమ దైవము. 39

సింహాహార్యము, పాపహరము, కృతశౌచము, అహోబిలము, నీలకంఠాశ్రమము అనునవి శ్రీనృసింహ పుణ్యక్షేత్రములు, 40

ఇట్లు రుద్రునిచే సేవింపబడిన పైయైదు స్థానములలోను ఈ నీలకంఠాశ్రమము సుప్రతిష్ఠితమని ప్రసిద్ధినిగాంచెను. 41

ఈ నీలకంఠాశ్రమమునకు సింహమహీధరమనెడు పూజ్యనామధేయ మొందు కలదు. ఇయ్యది ఆశ్చర్యములకొక అద్వితీయ ఖని. ఇది పాపదూరులకు తావళము. 42

పాండవతీర్థ మహిమ

ఇంకనో దేవలమహర్షీ! నేజెప్పునది స్వస్థచిత్తుడవై వినుము. వేంకటాద్రియొక్క తూర్పు దిక్కునందు దాని చరియనుండి 43

స్వామిపుష్కరిణికి దగ్గరలో దోషములను పారద్రోలు నట్టియు, స్వతఃదోషములు లేనట్టియు ఐహికైశ్వర్యము నొసంగునట్టియు 44

మాయావినో మహావిష్ణోః మహామాయాసమాశ్రయాః ।
పురా జ్ఞాతివధం కృత్వా పాణ్డవాః చణ్డవిక్రమాః ॥ 45

సమేత్య యత్ర తత్పాప నుత్తయే దీనమానసాః ।
కాళీయవ్యాళకాలేన వాసుదేవేన చోదితాః ॥ 46

సమ్పూర్ణమానసాశ్చక్రుః ఆప్లవం నిరుపప్లవాః ।
మలప్రధ్వంసినీం మాయాం మహిషాసురమర్దినీమ్ ॥ 47

సమ్పూజ్య సంస్తూయతేఽపి శ్రీనివాసమధోక్షజమ్ ।
అతీన్ద్రియం సమభ్యర్చ్య స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ 48

నిరేనస శ్శుద్ధధియో యయుః తస్మా ద్యథాగతమ్ ।
విధిజ్ఞా విమలప్రజ్ఞా నానాజ్ఞానవిలాసినః ॥ 49

అమూముశన్తి సరితం తీర్థం పాణవమిత్యతః ।
పశ్చాత్తస్యాః పుష్కరిణ్యా నారాయణగిరిర్మహాన్ ॥ 50

నారాయణగిరిప్రభావవర్ణనమ్

యస్య దర్శనమాత్రేణ ముచ్యన్తే జన్తవ స్స్వతః ।
సంవర్తోదితదుర్దర్శ సహస్రకిరణప్రభః ॥ 51

తేజః పుఞ్జైరఞ్చితాశః కఞ్జకిఞ్జల్కపిఞ్జరః ।
పర్వతాధిపతిస్తత్ర సుఖమాస్తే సురోత్తమః ॥ 52

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదే నీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనే
నీలకణ్ఠకృత నృసింహారాధనవిధ్యాదికవర్ణనం నామ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః

ఆశ్చర్యశక్తియుక్తుడగు శ్రీమహావిష్ణువుయొక్క సంకల్పరూప జ్ఞానములచే సృష్టింపబడినట్టినదియొకటి కలదు. 45

పూర్వము జ్ఞాతులగు కౌరవులను జంపి భయంకర పరాక్రమశాలులగు పాండవులు ఆ పాపమెట్లు పోవునా అని విచారించుచు, దీనమనస్కులై కాళీయసర్పమువలె నల్లనైన శరీరకాంతిగల (కాళియసర్పమునకు మృత్యువైన) శ్రీకృష్ణునిచే ప్రేరేపింపబడినవారై 46

ఆ దైన్యముతీరిన మనస్సు కలవారై ఏ విధమైన ఉపద్రవముగాని లేక యీనదియందు స్నానమొనరించిరి. మాలిన్యమును హరించునట్టియు, ఆశ్చర్యశక్తి యుక్తమైనట్టియు మహిషాను మునిజంపిన కాళిని 47

ఆ స్వామిపుష్కరిణీ తీరమునందే పూజించి, స్తుతించి కంటికి గోచరించని జితేంద్రియుడగు శ్రీనివాసుని పూజించిరి. 48

అందుచే పాపదూరులై నిర్మల బుద్ధియుక్తులై అచ్చటనుండి వచ్చిన దారినే యేగిరి.

శాస్త్రపద్ధతి నెఱింగినట్టియు, నిష్కలంక బుద్ధిశాలు లైనట్టియు, సకలవిధజ్ఞాన వికాసచే ప్రకాశించునట్టి మహాత్ములిట్లు పాండవులు స్నానమొనరించుటచే దీనిని పాణ్డవతీర్థమని చెప్పదొడంగిరి. ఆ పుష్కరిణికి పశ్చిమ భాగమున గొప్పదియగు నారాయణపర్వతమొకటి కలదు. 50

నారాయణపర్వత మహిమ వర్ణనము

ప్రళయకాలమునందుదయించిన కనులును మిరిమిట్లు గొలుపు కిరణములుగల సూర్యునివలె వెలుంగు నట్టియు, చూచినంతనే సకల ప్రాణులను స్వయముగ తరింపజేయునట్టియు 51

కాంతి సముదాయములచే దిక్కులకు మైపూతను బెట్టునట్టియు, తామర కేసరములవలె పచ్చనగునట్టి ఆ పర్వతరాజముపై ఆ దేవాధికుడు సుఖముగా విరాజిల్లుచుండెను. 52

ఇది శ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రఖండమున శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శనుల సంవాదమున నీలకంఠాశ్రమవర్ణనలోని ఈశ్వరుడొనరించిన నృసింహారాధన విధి మొదలగు వానిని వర్ణించుట అనెడు ముప్పదియొకటవ అధ్యాయము

ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

నారాయణాద్రిస్థభైరవాఖ్యక్షేత్రపాలకోదన్తః

దేవలః :-

కుక్షావృక్షక్షితిభృతో దివ్యదేశస్య వైభవమ్ ।
దేవదర్శన మాఽఽచక్ష్వ వైష్ణవం వైదికర్షభ! ॥ 1

దేవదర్శనః :-

శృణు దేవల! మేధావిన్! సమాహితమనా మునే! ।
కణ్ఠీరవగిరేర్వృత్తం వైకుణ్ఠవసతోరిదమ్ ॥ 2

వైకుణ్ఠాదీన్ దివ్యలోకాన్ సన్త్యజ్య భగవాన్ స్వయమ్ ।
మాయావీ తత్ర రసికః శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ ॥ 3

సర్వాఽఽవాసః సహస్రాక్షః పరమాత్మా సనాతనః ।
ఇచ్ఛావృత్తప్రపఞ్చోఽసౌ హృషీకేశశ్చ కేశవః ॥ 4

తం దేశం రక్షతి సదా భైరవః పరిచారకః ।
అసితైః సారమేయైశ్చ ప్రమథైః మథితాసురైః ॥ 5

కాకోదరాలఙ్కృతాఙ్గ స్ఫురత్ఖడ్గకపాలభృత్ ।
రవస్ఫూర్జడ్డమరుక త్రిశూలః శూలిభృత్యకః ॥ 6

ప్రాచీనే తస్య దేశస్య స్థితోఽఞ్జనగిరేస్తటే।
తరుణాదిత్యసఙ్కాశాఽఖిలాభీష్టఫలప్రదా ॥ 7

గౌర్యా నారాయణాద్రితపఃకరణేన దుర్గాత్వ–శివార్ధశరీరత్వప్రాప్తిః

పరిభూతా పురా గౌరీ దక్షయాగే పురారిణా ।
అన్తర్హితాఽభూత్ ఉద్వేగాత్ కపర్దీ చ తిరోదధే ॥ 8

ముప్పది రెండవ అధ్యాయము

నారాయణ పర్వతమందున్న భైరవుడు మొదలగు క్షేత్రరక్షక వృత్తాంతము

దేవలుడు :-

వైదిక శ్రేష్ఠా! ఓ దేవదర్శనా ! వృషభాద్రి గర్భమునందున్న శ్రీమహావిష్ణువు యొక్క దివ్యదేశ వైభవమును నాకెఱింగింపుము 1

దేవదర్శనుడు :-

దేవల! బుద్ధిశాలీ! మననశీలా! శ్రీ వైకుంఠవాసియగు శ్రీనారాయణుని నృసింహాద్రి వృత్తాంతమును వినుము 2

శ్రీమన్నారాయణునకు వైకుంఠాది దివ్యలోకములున్నను వానిని విడిచి స్వాధీన ప్రకృతిగల నా మహాత్ముడగు శ్రీనివాసుడా కొండయందే ప్రీతితో నివసించును.

సర్వాంతర్యామియును, వేయి కన్నులున్నవాడును, అనాదియు, సంకల్పమాత్రముచే సకలలోక సృష్టికర్తయు, జితేంద్రియుడునగు నారాయణుడు ('ఈ కొండయందే ప్రీతితో నివసించునని' వెనుకటి శ్లోకముతో నన్వయము) 4

రుద్రుని పరిచారకుడైన భైరవుడా ప్రదేశమునంతను నల్లని కుక్కలతోను, అనేక రాక్షస సంహారములను గావించినను ప్రమధగణములతోను కాపాడుచుండును5

ఆతడు శరీరమునంతను భయంకర పాములతో అలంకరించుకొని, తళతళ మెఱయుచున్న విచ్చుకత్తితోను కపాలములను ధరించియుండి కాపాడుచుండును. ఈతడు రుద్రుని భక్తుడు. అతనిచేతిలో డబ డబ ధ్వనించు ఢక్కా త్రిశూలాద్యా యుధములు నుండును. 6

ఆ అంజనాద్రి చరియయందు తూర్పుదిక్కున బాలసూర్యునిపోలిన కాంతికలిగి సకలాభీష్టముల నొసంగు 7

నారాయణాద్రియందు తపస్సుచేసి పార్వతి దుర్గయై, శివుని అర్ధాంగియగుట

పార్వతి పూర్వకాలమున దక్షుని యజ్ఞమునందు శివుని నిమిత్తముగ పరాభవింపబడి అంతర్ధానమయ్యెను. ఆ విచారమున రుద్రుడును అంతర్ధానమయ్యెను. 8

ఆహర్తుకామా వామార్ధం తనోస్తస్య హరస్య సా ।
తపస్తప్తుమనాస్తూర్ణం ఆజగామ తటీమిమామ్ ॥ 9

సమాహితమనాస్తస్యాం సా తేపే దుర్గమం తపః ।
ఘోరేణ తపసా తాం తు 'దుర్గే' త్యూచుర్మహర్షయః ॥ 10

ప్రీతః కపర్దీ దత్త్వాఽస్యై శరీరార్ధం ప్రసాదతః ।
అర్ధనారీవపుః రుద్రో యయౌ సోఽపి యథాగతమ్ ॥ 11

పురారిదయితా పుణ్యా పురుషార్థఫలప్రదా ।
సమీపే శ్రీనివాసస్య సైషాఽఞ్జనగిరేస్తటే ॥ 12

అత్ర్యాదిపఞ్చాశన్మహర్షిప్రశంసితస్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యమ్

స్వామిపుష్కరిణీ తత్ర పురాణీ పుణ్యపూరణీ ।
స్వర్భూపాతాళవాసిన్యా త్రిస్రోతసః ప్రసూతిభూః ॥ 13

త్రివిక్రమకృతో విష్ణోః సపర్యాయై యదాత్మజా ।
సురజ్యేష్ఠేన నియమాత్ కమణ్డలుసముద్ధృతా ॥ 14

యస్యాస్తీరే చ విన్దన్తి చతుర్వర్గానభీప్సితాన్ ।
సురా నరాశ్చ తిర్యఞ్చః ప్రపఞ్చీకృతకారణాః ॥ 15

మాహాత్మ్య మూచిరే తస్యాః పరస్పరమతీన్ద్రియమ్ ।
ఆప్లుతా విమలప్రజ్ఞా మునయో బ్రహ్మవాదినః ॥ 16

అత్రిః:-

జపం కుర్వన్ అపాం మధ్యే 'తద్విష్ణోరి' తి యః సకృత్ ।
స్వామిపుష్కరిణీస్నాతో ముచ్యతే పాతకాత్స తు ॥ 17

అంత ఆ పార్వతి ఆ రుద్రుని శరీరమునందలి అర్ధవామ భాగమును బడయగోరి తపస్సును జేయనెంచి వెంటనే యీ పర్వతచరియకేతెంచెను. 9

ఆమె అచ్చట నిశ్చలచిత్తయై దుశ్చరమైన తపం బొనరించుట చేతనే మహర్షు లామెకు 'దుర్గ'యని పేరిడిరి. 10

రుద్రుడును ఆమె తపస్సును మెచ్చి తన శరీరమున యడమపట్టు సగము భాగమామెకొసంగెను. అందుచే నాతడర్ధనారీశ్వరుడయ్యెను. అట్లొసంగి తన దారినేగెను. 11

అంజనాద్రి చరియయందు శ్రీనివాసునికి ప్రక్కగా శివునకు ప్రియమైనట్టియు పుణ్యాత్ములకు చతుర్విధ పురుషార్థములను స్నానఫలముగా నొసంగునట్టియు 12

అత్రి మొదలగు ఏబదిమంది మహర్షులు ప్రశంసించిన స్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యము

మూడు లోకములను పావనమొనరించునట్టి గంగానదికి తల్లియగు ప్రాచీనమై సమస్త పుణ్యములను తానే యొసంగు స్వామిపుష్కరిణి కలదు. 13

త్రివిక్రమరూపధారియగు శ్రీమహావిష్ణువుయొక్క ఆరాధనార్థమై దేవప్రముఖుడగు బ్రహ్మచే నీ పుష్కరిణికి బిడ్డయైన గంగ కమండలమునుండి యెత్తబడినది. 14

దేవతలుగాని, మనుష్యులుగాని, పశుపక్ష్యాదులుగాని ఆ పుష్కరిణీ తటమునందు తమకు కావలసిన పురుషార్థముల నన్నింటిని బడయగలుగుదురు. 15

వేదాధ్యయననిరతులును, నిర్మల జ్ఞానరాశులును అగు మునీశ్వరులు ఆ పుష్కరిణియందు గ్రుంకులిడి యొకరితో నొకరీక్రింది విధముగ ఆ పుష్కరిణియొక్క వైభవమును వర్ణించిరి. 16

అత్రిమహర్షి :-

స్వామిపుష్కరిణియందు స్నానమాడి నీటిమధ్యనిలచి 'తద్విష్ణోః పరమంపదం' అను మంత్రమునొక తడవ జపించినవాడు పాపదూరుడగును. 17

వ్యాసః :-

అవగాహ్య జలే స్వామి పుష్కరిణ్యాః సమాహితః ।

వ్యపోహ్య భ్రూణహత్యాఘం అశ్నుతేఽభీష్టసమ్పదమ్ ॥ 18

వసిష్ఠః :-

యః స్నాయాద్వారిణి స్వామి పుష్కరిణ్యాః స్మరన్ హరిమ్ ।

సప్తజన్మకృతం పాపం సహసా స వ్యపోహతి ॥ 19

పరాశరః :-

యః కరోత్యాప్లవం స్వామి సరసీజలమధ్యతః ।

సోఽతీత్య నిరయం సర్వం బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 20

గౌతమః :-

కీర్తయిత్వా జలేఽన్యత్ర 'స్వామిపుష్కరిణీ' తి యః ।

స్నాయాద్ధ్యాయన్ శ్రీనివాసం ముచ్యతే సోఽతి పాతకాత్ ॥ 21

భరద్వాజః :-

ప్రాతరుత్థాయ యే ప్రాజ్ఞాః 'స్వామిపుష్కరిణీ'తి వై ।

కీర్తయన్త్యాహితాత్మానః తే యాన్తి పరమం పదమ్ ॥ 22

మనుః :-

స్వామిపుష్కరిణీతీర్థ జలం ప్రీతాః పిబన్తి యే ।

తేఽపి నిర్ధూతపాప్మానో యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ 23

యమః :-

స్వామిపుష్కరిణీకూలే నరా నక్తందివఞ్చ యే ।

వసన్త్యభోజనాస్తేఽపి లభేరన్ పరమం పదమ్ ॥ 24

యాజ్ఞవల్క్యః :-

విగాహ్య స్వామిసరసో జలం వీతక్లమా జనాః ।

ప్రార్థితం ప్రాప్నుయుః ప్రాజ్ఞాః ప్రజాపతిరువాచ హ ॥ 25

వ్యాసమహర్షి :-

స్వామిపుష్కరిణీ జలములయందు నియతచిత్తుడై స్నానమొనరించినచో బ్రహ్మహత్యవంటి ఘోరపాపములను కూడ పరిహరించుకొని కోరిన సంపదలను బడయగల్గును. 18

వసిష్ఠుడు :-

స్వామిపుష్కరిణియందు శ్రీహరిని దలంచుచు స్నానము చేయువాడు యేడుజన్మల పాపమునొక్కక్షణమున బోగొట్టుకొనును. 19

పరాశరుడు :-

స్వామిపుష్కరిణీ జలములమధ్య స్నానమొనరించువాడు నరకములనన్నిటిని దాటిపోయి పరిశుద్ధాత్మ స్వరూపమును బడయును. 20

గౌతముడు :-

ఇతర తీర్థములలోనైనను 'స్వామిపుష్కరిణీ స్నానం' అని సంకల్పించి శ్రీనివాసుని తలంచుచు స్నానమొనరించిన సకల పాపములనుండియు విముక్తుడగును. 21

భరద్వాజ మహర్షి :-

తెల్లవారుఝామున లేచి నిశ్చలచిత్తులై "స్వామిపుష్కరిణీ" యని అనుసందించు బుద్ధిమంతులు పరమపదమును బడయుదురు. 22

మనువు :-

స్వామి పుష్కరిణీ తీర్థమును ప్రీతితో గ్రోలిన వారును పాపవిముక్తులై పరమాత్మ సాయుజ్యమును 23

యముడు :-

స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున ఒక పగలు ఒక రాత్రియును క్రమముగ ఉపవాసముతో వసించువారు పరమపదమును బడయగలుగుదురు. 24

యాజ్ఞవల్క్యుడు :-

స్వామిపుష్కరిణీ జలములలో స్నానమొనరించువారి క్లేశములన్నియును పోయివారు తమ కభీష్టమైన సకల పురుషార్థములను బడయుదురని ప్రజాపతి సెలవిచ్చెనని చెప్పెను. 25

హారీతః :-

హరిం స్మరన్తః కుర్వన్తి స్నానం స్వామిసరోజలే ।
వీతాంహసో వీతనిద్రా విశన్తి విమలం పదమ్ ॥ 26

అంగీరాః :-

యేఽనుతిష్ఠన్త్యనుష్ఠానం స్వామిపుష్కరిణీజలే ।
అనేకజన్మజనిత మేషామేనో వినశ్యతి ॥ 27

ఉశనాః :-

ఉదీరయన్తి యే నిత్యం 'స్వామిపుష్కరిణీ' తి చ ।
దుష్కర్మపఙ్కం నిర్ధూయాఽఽశ్నువతే తేఽపి సత్ఫలమ్ ॥ 28

సంవర్తః :-

యే కీర్తయన్తి సర్వత్ర సదా స్వామిసరోవరమ్ ।
తేఽప్యవద్యం వినిర్ధూయ నిరవద్యా భవన్తి వై ॥ 29

ఆపస్తమ్బః :-

స్వామిపుష్కరిణీతోయే స్నానపానాదికర్మ యే ।
కుర్వన్తి పాపస్తమ్భం తే పరిత్యజ్యాఽఽప్నువన్తి సత్ ॥ 30

మరీచిః :-

నారాయణగిరేః ప్రాన్తే స్వామిపుష్కరిణీతటే ।
యః కిల్బిషీ వసత్యేకం దినం నిష్కిల్బిషీ భవేత్ ॥ 31

మృకణ్డుః:-

కణ్ఠీరవగిరేః కుక్షౌ పక్షిరాడ్వాహహర్షకే ।
యః సేవతే స్వామిసరః స నరః సురసఙ్గతః ॥ 32

పులస్త్యః :-

క్రోడే వేఙ్కటశైలస్య సరః క్రోడాభినన్దకమ్ ।
గాయతే యస్త్రిషవణం స నరః సర్వసమ్మతః ॥ 33

హారీతుడు :-

స్వామిపుష్కరిణిలో శ్రీహరిని తలంచుచు స్నానమొనరించు మానవులు పాపదూరులై నిద్రాది దోషవివర్జితులై శుద్ధ సత్త్వమయమైన పరమపదమును అలంకరింతురు.

అంగిరసుడు :-

స్వామిపుష్కరిణిలో స్నానమొనరించి స్నానానుష్ఠానముల నందే నిర్వర్తించుకొనువారు అనేక జన్మార్జిత పాపరాశి నంతను తొలగించుకొందురు. 27

ఉశనస్సు :-

నిత్యమును "స్వామిపుష్కరిణీ"యని అనుచుండువారు పాపమనెడు బురదను పూర్తిగ వదలించుకొని పుణ్యఫలముల నన్నిటిని బడయగలుగుదురు 28

సంవర్తుడు :-

అంతట అన్నివేళలను "స్వామిపుష్కరిణీ"యని అనుచుండువారు సకలదోషరాశిని పారద్రోలి పరిశుద్ధు లగుదురు. 29

ఆపస్తంభుడు :-

స్వామిపుష్కరిణిలో గ్రుంకి ఆ తీర్థమునే త్రాగువారు స్తంభమువలె పాతుకొనియున్న పాపములనుండి విముక్తులై సచ్చబ్దవాత్యుడగు సర్వేశ్వరుని సాయుజ్యమును బడయుదురు. 30

మరీచుడు :-

పాపాత్ముడని లోకమున పేరునుబడసిన దుర్మార్గుడును, నారాయణపర్వతము నందున్న స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థమున మునుకలిడి ఆ ఒడ్డున ఒక దినమంతయు నివసించిన నిష్పాపుడైపోవును. 31

మృకండుడు :-

నృసింహగిరి గర్భముననున్న నారాయణునకు మిక్కిలి అభీష్టమైన స్వామిపుష్కరిణి సేవించువాడు దేవత్వమును బడయును. 32

పులస్త్యుడు :-

వేంకటాద్రికి వక్షోభాగమునందున్న వరాహస్వామి కభీష్టమైన స్వామిపుష్కరిణి యందు మూడు ప్రొద్దుల గ్రుంకులిడు వాడందరకును (శ్రియఃపతికి) ప్రియుడగును. (సర్వ=నారాయణః) 33

కాత్యాయనః :-
వైకుణ్ఠస్య ప్రీతికరే కణ్ఠీరవగిరేస్తటే ।
స్వామిపుష్కరిణీం యోఽసౌ సేవతే స మహాన్ భవేత్ ॥ 34

బృహస్పతిః:-
కుఞ్జేఽఞ్జనగిరేః స్వామి పుష్కరిణ్యప్సు యో నరః ।
కృతాప్లవః సకృత్ సత్యం కృతకృత్యో భవేన్నరః ॥ 35

భృగుర్వః :-
ప్రాతరుత్థాయానుదినం స్వామిపుష్కరిణీం స్మరన్ ।
గోఘ్నో యో మాసమాసీత గోప్రదానాత్ స శుధ్యతి ॥ 36

వాల్మీకిః :-
స్వామిపుష్కరిణీతీరే యో వసత్యుపపాతకీ ।
మాసం గోదానతః శుద్ధో భవేత్ నర ఇతి శ్రుతిః ॥ 37

శఙ్ఖలిఖితౌ :-
పారే స్వామిసరో విద్వాన్ స్మార్తం శ్రౌతం కరోతియః ।
సహస్రధా కృతం తేనే త్యుశన్తి బ్రహ్మవాదినః ॥ 38

శాతాతపః :-
హవ్యకవ్యాత్మకం కర్మ స్వామిపుష్కరిణీతటే ।
వార్ధుషిః నాస్తికో వాఽపి యః కరోతి స సత్ఫలః ॥ 39

బోధాయనః :-
స్వామిపుష్కరిణీతీర నివాసీ హరిమేధసః ।
అశ్వమేధాదికం యజ్ఞం యః కరోతి మహేశ్వరః ॥ 40

కాత్యాయనుడు :-
శ్రియఃపతికి ప్రియమైన నృసింహాద్రి చరియలోనున్న స్వామిపుష్కరిణి సేవించువాడు సకలలోకారాధ్యుడగును. 34

బృహస్పతి :-
అంజనాద్రియొక్క కుంజమునందున్న స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థమున ఒక్కసారి స్నానము నొనరించిన మానవుడు కృతకృత్యుడగును. ఇది నిక్కము. 35

భృగువు :-
గోహత్యను ప్రమాదవశమున గావించినవాడు ఒకనెల వరకును ప్రతిదినము వేకువన మేల్కాంచి స్వామిపుష్కరిణిని తలంచి గోదానమొనరించిన పాపదూరుడగును. 36

వాల్మీకి :-
ఉపపాతకములను చేసినవాడు ఒకనెల స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున వసించి గోదానమును చేసినచో శుద్ధుడగును. 37

శంఖలిఖితుడు :-
స్వామిపుష్కరిణీ తీరముననే బుద్ధిశాలియైనను శ్రౌతక్రియలనుగాని, స్మార్తక్రియలనుగాని గావించినచో అవి సహస్రగుణితములై ఫలప్రదములగునని బ్రహ్మవేత్తలు సెలవిత్తురని జెప్పెను. 38

శాతాతపుడు :-
వడ్డివ్యాపారమొనరించి జీవించువాడుగాని, నాస్తికుడుగాని పితరులనుద్దేశించిగాని, దేవతలను ఉద్దేశించిగాని కర్మల నీ స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున చేసినచో వాడు మంచి ఫలమును బడయును. 39

బోధాయనుడు :-
భగవదారాధన తత్పరుడగు మానవుడు స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున వసించుచు అశ్వమేధాది యజ్ఞములను గావించునేని వాడు మహేశ్వరుడేయగును. 40

మార్కణ్డేయః :-

మృగరాడద్రికుహరే హరేరానన్దదాయిని ।
కీర్తయన్ స్వామిసరసీం నావసీదతి మానవః ॥ 41

మాణ్డవ్యః :-

గోవిన్దమన్దిరే స్వామి పుష్కరిణ్యాస్తటే వసన్ ।
వాసుదేవపరో మర్త్యో భవేద్వాసవపూజితః ॥ 42

శాణ్డిల్యః :-

స్వామిపుష్కరిణీతీరే పఞ్చకాలపరో వసన్ ।
అపఞ్చత్వో భవేన్ముక్తః పఞ్చోపనిషదాత్మకః ॥ 43

కాశ్యపః :-

యో నరః స్వామిసరసి స్మరన్ శౌరిం కృతాప్లవః ।
కర్మనిర్మూలకో ధీరః కృతకృత్యో భవే త్సహి ॥ 44

కణ్వః :-

స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం యః పిబేత్ చులుకత్రయమ్ ।
అహోరాత్రకృతం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి ॥ 45

అగస్త్యః :-

ఇన్ద్రియైః కర్మభిః జ్ఞానైః మనసా సహ యత్కృతమ్ ।
ఆప్లవాత్ స్వామిసరసి తదేనః శుద్ధ్యతి క్షణాత్ ॥ 46

దుర్వాసాః :-

కీర్తయేత్ స్వామిసరసీం సహ సర్వేన్ద్రియైర్హి యః ।
పూజ్యతే సిద్ధసఙ్ఘైః స సనన్ద సనకాదిభిః ॥ 47

విశ్వామిత్రః :-

పవిత్రం స్వామిసరసి స్పృష్ట్వా తోయం నిరేనసః ।
విజ్ఞానసమ్పదో విష్ణుం ద్రష్టుకామా భవన్తి హి ॥ 48

మార్కండేయుడు :-

నారాయణునకు ప్రియమైన నరసింహాద్రి గహ్వరమునుండి స్వామిపుష్కరిణి నిరంతరమును కీర్తించుచున్నచో వాడెన్నడును చెడడు. 41

మాండవ్యుడు :-

స్వామిపుష్కరిణీ తీరమునందున్న భగవదాలయములో నివసించుచు భగవంతుని ధ్యానించు మానవుడు దేవేంద్రునకును పూజింపదగినవాడును, 42

శాండిల్యుడు :-

స్వామిపుష్కరిణీ తీరమునుండి ప్రాతస్సంగమాది ఐదువేళలయందును భగవదారాధనను నియమము తప్పక చేయుచుండినచో ముక్తుడై తిరిగి జన్మించక అప్రాకృత దివ్యదేహముతోనుండును. 43

కాశ్యపుడు :-

స్వామిపుష్కరిణిలో భగవంతుని తలంచుచు స్నానమొనరించువాడు తన కర్మజాలమునంతను బాసి కృతకృత్యుడై కూర్చొనును. 44

కణ్వుడు :-

స్వామిపుష్కరిణిలోని నీటిని ముమ్మారు మూడు పురిసెడులను ద్రావువాడు ఒక రాత్రి ఒక పగలును చేసిన పాపమునంతను ఒక్కక్షణమున బోగొట్టుకొనును. 45

అగస్త్యుడు :-

కర్మేంద్రియములచేగాని, జ్ఞానేంద్రియములచేగాని బుద్ధిపూర్వకముగా చేసిన పాపములనన్నిటిని స్వామి పుష్కరిణిలో స్నానమొనరించుటచే ఒక్కక్షణ కాలములోనే పటాపంచలైపోవును. 46

దుర్వాసుడు :-

ఇంద్రియములనన్నిటిని నిగ్రహించియుంచి స్వామి పుష్కరిణిని వాగింద్రియముతో కీర్తించినచో సనకసనందనాది సిద్ధసముదాయములచే బూజింపబడును. 47

విశ్వామిత్రుడు :-

పవిత్రమగు స్వామిపుష్కరిణీ జలమును తాకినంతనే తాపములుపోయి విజ్ఞానులలో అగ్రగణ్యులై భగవంతుని సాక్షాత్కరింపగోరుచుందురు. 48

శక్తిః :-

పవిత్రవన్తః పరమాః పఞ్చసన్మన్త్రవిగ్రహాః ।
భవన్తి తేఽవగాహన్తే యే స్వామిసరసీజలమ్ ॥ 49

శుకః :-

స్వామిపుష్కరిణీ సైషా పురాణీ పుణ్యపూరణీ ।
సురాణాఞ్చ నరాణాఞ్చ తిరశ్చాఞ్చాత్మశోధినీ ॥ 50

యస్యాం కోలవపుర్భూత్వా శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ ।
దేవీభిః శక్తిభిశ్చైవ క్రీడానుగుణభూతిభిః ॥ 51

విచిత్రవివిధానేక శృఙ్గయన్త్రధృతిక్రమైః ।
జలక్రీడాం వితనుతే విశ్వాప్యాయకరీం సదా ॥ 52

శౌనకః :-

సైషా హి స్వామిసరసీ సమఞ్జసజగద్ధితా ।
కీర్తనస్నానపానైశ్చ తాపత్రయనివారిణీ ॥ 53

నారదః :-

మాధవానన్దజననీ మదనజ్వరమాథినీ ।
మదయత్యాత్మజాతాని స్వామిపుష్కరిణీ హ్యసౌ ॥ 54

క్రతుః :-

స్వామిపుష్కరిణీ సౌమ్యా సోమపీథీ సురర్షభః ।
యస్యామవభృథస్నానం కురుతేఽద్యాపి విశ్వసూః ॥ 55

కుఞ్జరాగిరేః కుఞ్జే వ్యఞ్జితాఖిలభావనాః ।
సాధవః స్వామిసరసి స్నానాత్ సంసారతారితాః ॥ 56

శక్తి :-

స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థమున స్నానమాడువారు పరమ పావనులై సర్వోత్కృష్టులై పంచ సన్మంత్ర విగ్రహులగుదురు. (విష్ణుషడక్షరి, వాసుదేవద్వాదశాక్షరి, నారాయణాష్టాక్షరి, మంత్రరత్నము, చరమమంత్రము అని నీయైదును పంచసన్మంత్రములనబడును (లేక పంచోపనిషణ్మయమైన అప్రాకృత దేహులగుదురు)

ఆ యీ స్వామిపుష్కరిణి మిక్కిలి ప్రాచీనమైనది. సమస్త పుణ్యములనిచ్చునది. దేవతలను, మనుష్యులను, పశుపక్ష్యాదులను పవిత్రమొనరించునది. 50

ఈ పుష్కరిణిలో పరమాత్మయగు శ్రియఃపతి వరాహ రూపమును ధరించి శ్రీభూనీలాది దేవిమారులతోను, శక్తులతోను జలక్రీడలకుపయోగించు 51

సమస్త విచిత్ర శృంగయంత్రాదులతో (పిచికార్లు) తిత్తులతో ప్రపంచమునంతను ఆనందింపజేయు జలక్రీడను జరుపుచుండును. 52

శౌనకమహర్షి :-

ఈ పుష్కరిణి జగత్తునకు యుక్తమైన హితము నొనగూర్చునదియై తన పేరునుచ్చరించుటచేతను, స్నానము నొనరించుటచేతను తీర్థమును త్రాగుటచేతను తాపత్రయముల బాపునదిగానుండెను. 53

నారదుడు :-

ఈ పుష్కరిణి శ్రియఃపతికి అపారానందము నొనగూర్చును. కామవికారముల నణగించును. తననుండి పుట్టిన వానినన్నటిని ఆనందముతో మదింపజేయును.

క్రతుమహర్షి :-

ఈ స్వామిపుష్కరిణి మిక్కిలి సౌమ్యమైనది. అనేక క్రతువులనుజేసి సోమపాన మొనరించిన స్వయంభువగు బ్రహ్మాదీనియందు దీక్షాంత స్నానములనిప్పటికిని ఆచరించును. 55

నృసింహ పర్వతమునందున్న లతాగృహములో తమ తమ యభీష్టసిద్ధికై తపంబుల నొనరించు సాధుపుంగవులు ఈ స్వామిపుష్కరిణిలో స్నానములను గావించి సంసారమును తరించిరి. 56

వేదప్రధానా విబుధా యస్యాం స్నాత్వా నిరహంసః ।
విష్ణుం సాక్షాత్కర్తుకామాః స్వామిపుష్కరిణీ హి సా ॥ 57

సత్యాషాఢః :-
ఆషాఢానామాశ్రమశ్రీః ఆశ్రమాచారశాలినామ్ ।
అన్యేషాం భూతిభూమిశ్చ సైషా స్వామిసరోఽభిధా ॥ 58

కుణ్డినః :-
కుహరే సింహశైలస్య సరసీ స్వామిపూర్వికా ।
శీలాచారవతాం నృణాం అశీలానామపీష్టదా ॥ 59

హారీతః :-
జయన్తీ చాపదాం భూమిః సమ్పదాం సర్వకామదా ।
సరసీ స్వామ్యుపపదా సైషా విష్ణుపదీజనిః ॥ 60

జైమినిః :-
శిరస్యఞ్జలిమాబధ్నన్ స్వామిపుష్కరిణీం స్తువన్ ।
స్మరన్ హరిం స్వానుష్ఠానం యః కరోతి స పుణ్యభాక్ ॥ 61

స్నానం సకృత్ కుర్వతే యే స్వామిపుష్కరిణీ జలే ।
హవ్యకవ్యేషు తే యోజ్యా నరా నారాయణప్రియాః ॥ 62

జాబాలిః :-
స్నానాదన్యేషు తోయేషు స్వామిపుష్కరిణీం స్మరన్ ।
కృతకృత్యః కృతాత్మా స మర్త్యః తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ 63

పితామహః :-
స్వామిపుష్కరిణీతీర్థ పరిచర్యాపరో హి యః ।
స మర్త్యో వైష్ణవీం భూతిం మర్త్యే సమవాప్నుయాత్ ॥ 64

సనకః :-
యస్యాస్తీరే నివసతి శ్రీనివాసః పరాత్పరః ।
సా ధన్యా స్వామిసరసీ సేవతే తాం య ఆత్మవాన్ ॥ 65

వేదికశరణ్యులగు బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులు భగవంతుని సందర్శింపగోరి స్నానములను గావించి విరోధులగు పాపములను పోగొట్టుకొనునదీ పుష్కరిణియందే. 57

సత్యాషాఢ ఋషి :-
సన్యాసాశ్రమ ధర్మములను శ్రద్ధతో ఆచరించువారిచ్చట గావించిన చాతుర్మాస్య వ్రతముజ్జ్వలమగును. ఇతరాశ్రమస్థులకు సకల సంపదలనొసంగును. 58

కుండిన ఋషి :-
నృసింహపర్వతగహ్వరమునందున్న యీ స్వామిపుష్కరిణి సదాచారసంపన్నులకు గాని, దురాచారులకుగాని సకలాభీష్టములనిచ్చును. 59

హారీతుడు :-
శ్రీవిష్ణు పాదములనుండి బుట్టిన నీ స్వామిపుష్కరిణి ఆపదలను బాపునది. సంపదలకు తావళము. సకలాభీష్టములనిచ్చునది. 60

జైమిని ఋషి :-
కరములను శిరమునజోడించి, స్వామిపుష్కరిణి తలంచుకొనుచు నారాయణుని ధ్యానించుచు తమ విధ్యుక్త ధర్మములను జేయువారు పుణ్యాత్ములు. 61

ఈ పుష్కరిణిలో ఒక్కసారియైనను స్నానమునుచేయువారు పావనులు. నారాయణునకెంతో ఇష్టులు. హవ్యకవ్యములతో వారిని ఆ మంత్రించవలెను. 62

జాబాలి :-
ఇతర నదులలో స్నానమొనరించుచున్నను అది స్వామిపుష్కరిణీ స్నానమనియే భావించి గావించినచో మానవుడు కృతకృత్యుడగును. ఆ పుష్కరిణీ స్నానఫలమునే బడయును. 63

బ్రహ్మ :-
ఈ స్వామిపుష్కరిణీ జలముతోనే నిత్యమును భగవదారాధనను గావించువాడు మనుష్యుడుగా భూమండలమున జన్మించియున్నను శ్రీవైష్ణవ స్త్రీని చేపట్టును. 64

సనకుడు :-
65. శ్రీనివాసుడీ స్వామిపుష్కరిణీ తీరమునందు వేంచేసియుండుటచే నిది చాల ధన్యమైనది. దీనిని సేవించువాడు లబ్ధసత్తాకుడు. 65

సనన్దనః :-
విష్ణుపాదోద్భవం బ్రహ్మ కరస్పర్శపవిత్రితమ్ ।
పవిత్రితేశానజటా జూటం స్వామిసరోజలమ్ ॥ **66**

సనత్కుమారః :-
యా పునాత్యాప్లవాత్ సమ్యక్ భువనాని చతుర్దశ ।
స్వామిపుష్కరిణీ ధన్యా సా సర్వఫలదాయినీ ॥ **67**

వాసుదేవః :-
నరాంసి యాని దివ్యాని సన్తి త్రిజగతీతలే ।
తేషామేషా స్వామినీ హి 'స్వామిపుష్కరిణీ' త్యతః ॥ **68**

సనాతనః :-
యే నరాః ప్రాత రుత్థాయ తా మిమాం కీర్తయన్తి తే ।
స్వామిపుష్కరిణీం భక్త్యా విశన్తి విమలం పదమ్ ॥ **69**

దేవదర్శనః :-
ఇత్యూచివాంసో విద్వాంసః కృతకృత్యా హ్యమర్షణాః ।
తస్యాస్తీరే పుణ్యభూమౌ ఆసతే మునిపుఙ్గవాః ॥ **70**

క్వచిత్ కదాచిత్ క్రీడార్థం దివ్యైః పరిజనైస్సహ ।
శేషసేనేశగరుడః ప్రధానైస్సేవితం శుభమ్ ॥ **71**

సేవమానాః శ్రీనివాసం సాక్షాత్ అక్షిపథం గతమ్ ।
చతుర్భుజ ముదారాఙ్గం అతసీగుచ్ఛసచ్ఛవిమ్ ॥ **72**

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే అత్ర్యాది పఞ్చాశన్మహర్షికృత స్వామిపుష్కరిణీప్రశంసనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

సనందుడు :-
ఈ స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థము శ్రియఃపతి పాదారవిందములనుండి పుట్టినది. చతుర్ముఖుడు దీనిని చేతితో తాకుటచే పవిత్రమైనది. ఈశ్వరుని జడలలో నుండుటచే పావనమొనరింపబడినది. 66

సనత్కుమారుడు :-
తనలో స్నానమొనరించుటకై పదునాలుగు లోకముల పవిత్రమొనరించు నీ స్వామిపుష్కరిణి ధన్యమైనదై సకల ఫలముల నొసంగును. 67

వామదేవుడు :-
మూడు లోకములయందున్న సరస్సులన్నింటికిని ఈ స్వామిపుష్కరిణి రాణీవంటిది. 68

సనాతనుడు :-
ఉదయముననే లేచి భక్తితో స్వామిపుష్కరిణిని గూర్చి ఉచ్చరించిన మానవులు శుద్ధ సత్త్వమయమైన పరమపదమును చేరుదురు. 69

దేవదర్శనుడు :-
జితేంద్రియులగు మునిపుంగవులిట్లు పలికినవారై తమను కృతకృత్యులుగా భావించి పరమపవిత్రమైన ఆ నదీ తీరప్రదేశమున నివసించిరి. 70

ఆ ప్రదేశమొకానొక సమయమున నారాయణునిచే అనంత గరుడ విష్వక్సేనాది ప్రముఖ ప్రియ పర్జిజనముతోపాటు విలాసముగా ఆదరింపబడిన మంగళకరమైనది. 71

ఆ స్థలమున నీ ఋషిపుంగవులందరును ప్రత్యక్షముగ దర్శనమొసంగుచున్న నాలుగు భుజములను కలిగి మహోన్నత దివ్యమంగళ విగ్రహము చీకటి వృక్షపుష్ప గుచ్ఛచ్ఛాయతో వెలుంగుచుండ సేవించుచుండిరి. 72

ఇది శ్రీపద్మపురాణమున క్షేత్రఖండమున శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యమున దేవల దేవదర్శన సంవాదమున అత్ర్యాది యేబదిమంది ఋషులచే గావింపబడిన స్వామిపుష్కరిణీ ప్రశంసయనెడు ముప్పదిరెండవ అధ్యాయము.

అథ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

దైత్యోపద్రవజ్ఞాపనార్థం బ్రహ్మాదీనాం క్షీరసాగరగమనమ్

దేవలః :-

స్వామిపుష్కరిణీకూలే నారాయణగిరేర్భుగౌ ।
ఆవిర్భావః కథం విష్ణో శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః ॥ 1

దేవదర్శనః :-

శృణు బ్రహ్మన్! సమాచక్షే సమాహితమనా మునే! ।
ప్రశ్నం సర్వాణ్డగర్భస్య ప్రాదుర్భావాత్మకం విభోః ॥ 2

పురా దుర్మేధసా దైత్య ప్రవరేణామరారిణా ।
పీడితా రుద్రభక్తేన భృశం బ్రహ్మాదయ స్సురాః ॥ 3

శాన్తాగ్నిసదృశాః శుష్క వదనాః శోకవిహ్వలాః ।
పరాజితా జడాత్మానః కింకర్తవ్యావివేకినః ॥ 4

దైత్యారిం శరణం ప్రాప్తుం ప్రయతా యతమానసాః ।
క్షీరాబ్ధిం ప్రాపురప్రాప్త స్వావాసా స్తస్య శాన్తయే ॥ 5

తుష్టువుస్తత్ర దైతేయ విధ్వంసనవిచక్షణమ్ ।
లక్ష్మ్యోపలక్షితం విష్ణుం విశ్వరక్షణదీక్షితమ్ ॥ 6

బ్రహ్మాదికృత క్షీరాబ్ధిశాయిస్తుతిః

దేవాః :-

ఓం నమో దేవదేవాయ పూర్వదేవాయ ఖడ్గినే ।
శ్రీవత్సాఙ్కాయ చ నమః పరస్మై పరమాత్మనే ॥ 7

ముప్పది మూడవ అధ్యాయము

రాక్షసులు గావించు ఉపద్రవములు నెఱింగించుటకై బ్రహ్మాదిదేవతలు క్షీరసాగరమునకేగుట

దేవలుడు :-

నారాయణాద్రి తుంగముననున్న స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున శారంగధారియైన శ్రీ మహావిష్ణువునకు శ్రీనివాసుని యవతారమెట్లు సంభవించెనో తెలుపుమనగా 1

దేవదర్శనుడు :-

ఓపూజ్యుడవైన దేవలమహామునీ! బ్రహ్మాండముల నన్నిటిని తన కడుపున నిడుకొనిన నారాయణుని అవతార విశేషమును గురించి చెప్పెదను స్వస్థచిత్తుడవై వినుము. 2

పూర్వము శివునికి భక్తుడగు దుర్బుద్ధియైన చైత్యుడను రాక్షసునిచే బ్రహ్మాది దేవతలందరును బాధింపబడినవారై 3

ప్రజ్జ్వలించి, ప్రజ్జ్వలించి చల్లారిన నిప్పువలెనైనవారై యెండిననోళ్ళు కలవారై భయభీతులై రాక్షసులచే నోడింపబడి చైతన్యశూన్యులై 4

ఏమిచేయుటకును తోచనివారై, స్థానభ్రష్టులై, బాహ్యాంతఃకరణములను స్వాధీన పరచుకొన్న వారై రాక్షస హంతయగు నారాయణుని తమ దుఃఖశాంతికై వేడుటకై పాలసముద్రమునకేగిరి. 5

అచ్చుట సకలలోకములను రక్షించెదనని కంకణమును కట్టుకొని కూర్చున్న లక్ష్మీ నారాయణుని రాక్షస సంహారదక్షుడవు నీవేయని యిట్లు స్తోత్రమును చేయుట కారంభించిరి. 6

బ్రహ్మాదులు గావించిన క్షీరాబ్ధినాథ స్తోత్రము

దేవతలు :-

దేవతలందరకును దేవుడైనట్టియు, వారందఱకంటెను ముందుగనే యున్నట్టియు, విచ్చుకత్తిని చేబట్టియు, శ్రీవత్సమనెడు మచ్చను నిరూపకముగా కలిగియున్నట్టియు, పరాత్పరుడైయున్న పరమాత్మకే యీ యాత్మలన్నియు శేషభూతమైనవి. అంతియేగాని స్వతంత్రమైనవికావు. 7

నమః పరస్మై వ్యూహోప వ్యూహాన్తరవిభూతయే ।
విభవాయ నమస్తస్మై విశ్వాన్తర్యామిణేఽణవే ॥ 8

అర్చావతారాయ నమః అజన్మనే జన్మభాజినే ।
మాయావినే జగత్స్రష్టే లక్ష్మీనారాయణాత్మనే ॥ 9

జగత్ప్రత్యవరోహాయ జగదానన్దినే నమః ।
జగన్మఙ్గళభూతాయ జాహ్నవీజనకాఙ్ఘ్రయే ॥ 10

జఙ్గమాజఙ్గమజగద్ధాతుః జననకారిణే ।
జనార్దనాయ జమ్భారేః అనుజాయ నమో నమః ॥ 11

శ్రియఃపతే! నమస్తుభ్యం సభ్యసన్దోహసఙ్గినే ।
సదావిష్ణో మహావిష్ణో విష్ణోఽపారాదిరూపిణే ॥ 12

నమో నళిననేత్రాయ నేత్రభూతాయ నాకినామ్ ।
నారాయణాయ నాథాయ నాగభోగశయాయ తే ॥ 13

విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ విశ్వాతీతాయ తే నమః ।
విశ్వాధ్యక్షాయ వీశాన వాహనాయాదివేధసే ॥ 14

నిత్యాయ నిరవద్యాయ నిరాకారాయ నీతయే ।
నిస్సీమకల్యాణగుణ గణాతీతాయ తే నమః ॥ 15

సచ్చిదానన్దసన్దోహ దేహవృద్ధిక్షయాక్షమ ।
అచ్యుతానన్త! గోవిన్ద! నమస్తుభ్యం మహాత్మనే ॥ 16

పరవాసుదేవ స్వరూపుడును, వ్యూహవాసుదేవ స్వరూపుడును, వ్యూహాంతరములను విభూతి గలవాడును, మత్స్యకూర్మాద్యవతారస్వరూపుడును, సర్వాన్తర్యామిత్వమునకు తగిన సూక్ష్మరూపుడగు శ్రియఃపతికి వందనము. 8

అర్చామూర్తియై ఆలయములలో వేంచేసియున్న నారాయణునకు నమస్కారము. కర్మకృతజన్మ లేకున్నను సంకల్పముచే అవతరించు శ్రీమహావిష్ణువునకు వందనము. సంకల్పమయుడై జగత్తును సృష్టించు లక్ష్మీనారాయణమూర్తికి వందనము. 9

దుష్టశిక్షణ, ధర్మరక్షణకై భూలోకమున అవతరించు నట్టియు, భక్తలోకమునకు ఆనందప్రదుడగునట్టియు, లోకములన్నిటికి మంగళములనొసంగు నట్టియు, గంగకు పుట్టినిల్లగు పాదముగల శ్రియఃపతికి నమస్కారము. 10

స్థిరచర రూపమైన జగత్తునకాధారభూతుడైనట్టియు, చతుర్ముఖునికి జనకుడైనట్టి ఉపేంద్రుడైన జనార్దనస్వామికి పదే పదే వందనము. 11

లక్ష్మీనాథ! నీకు వందనము, సజ్జనబృందసంగతా! వందనము. సర్వదా సర్వత్ర వ్యాపించేయుండు మహావిష్ణో! నీకంటె ముందుగ ఒక్క శరీరధారినైనను లేనివాడా! నమస్కారము. 12

పుండరీకాక్షా! వందనము. దేవతలకు (నాయకుడా) మార్గదర్శకుడా! ప్రధానుడా! వందనము, నాగపర్యంకమున పవళించు సర్వలోకనాథుడవగు నారాయణా! వందనము. 13

సమస్త ప్రపంచమునకు నియంతయగువాడా! ప్రపంచమును శరీరముగా గలవాడా! లౌకికవికార దూరుడా! నీకు వందనము. సకల విశ్వసాక్షిభూతా! గరుడ వాహనా! ఆద్యబ్రహ్మస్వరూపుడా! వందనము. 14

నిత్యుడా! దోషదూరుడా! ప్రాకృతాకరరహితుడా! ధర్మసంస్థాపకా! నిరవధిక అసంఖ్యాక మంగళగుణ గణములకు నిధియైనవాడా! నీకు వందనము. 15

సత్ చిత్ ఆనందనిధీ! వృద్ధిక్షయములను సహించని దివ్యమంగళవిగ్రహా! భక్తులను భంగపరచనివాడా! గుణములకు అంతులేనివాడా! మహాత్మా! గోవిందా! నీకు వందనము. 16

అపారకరుణామ్భోధే నిస్తరఙ్గాత్మనిశ్చల ।
లక్ష్మీవిలక్షణ విభో విచక్షణ! నమోఽస్తుతే ॥ 17

ఋత! సత్య! పరబ్రహ్మ! కృష్ణ! పిఙ్గళపూరుష! ।
ఊర్ధ్వరేతాః! విరూపాక్ష! విశ్వరూప! నమోఽస్తుతే ॥ 18

నమో నమః కారణకారణాయ
నమో నమోఽనన్తమహావిభూతయే ।
నమో నమః శఙ్కరచాపహారిణే
నమో నమః శాశ్వతశార్ఙ్గధన్వనే ॥ 19

నమోఽన్తరాదిత్యహిరణ్యరూప!
నీరూప! తుభ్యం పురుషోత్తమాయ ।
నమో నమోభిః నిగమాన్తభూతైః
కృతస్తుతప్రస్తుతభావనాయ ॥ 20

ప్రసీద పుణ్డరీకాక్ష! ప్రసీద పురుషోత్తమ! ।
ప్రసీద పరమానన్ద! ప్రసీద పరమేశ్వర ॥ 21

ప్రసీద కమలాకాన్త! ప్రసీద కరుణాకర! ।
ప్రసీద భక్తార్తిహర! ప్రసీద విబుధర్షభ! ॥ 22

బ్రహ్మాదీనాం పురతః క్షీరార్ణవాత్ లక్ష్మీసఖీ ప్రాదుర్భావః

దేవదర్శనః :-
దేవ మేవం స్తుతవతాం దేవానాం మహితాత్మనామ్ ।
హిరణ్యగర్భపూర్వాణాం భవిష్యద్భూతభావినామ్ ॥ 23

హద్దుమీరిన దయాసముద్రుడా! నిర్వికారమగు మనస్సుతో చలించనివాడా! సర్వలోకవిలక్షణమైన శ్రియఃపతీ! (లక్ష్మికి నిరుపమ వల్లభా) విలక్షణముగ గీతాదులను పలుకువాడా! నీకు వందనము 17

సత్కర్మఫలభూతా! చేతనాచేతననియన్తా! స్వరూపము చేతను గుణములచేతను అంతటను నిండియుండువాడా! పరమానంద స్వరూపుడా! బంగరువలె స్పృహణీయమైన విగ్రహధారీ! నిత్య బ్రహ్మచారీ ! చంద్రసూర్యనేత్ర ప్రపంచశరీరీ! నీకు వందనము. 18

కారణ పదార్థములకన్నిటికిని పరమకారణుడా! నీకు వందనము. అపరిచ్ఛిన్న నియామ్యపదార్థములు కలవాడా! నీకు నమస్కారము, శివధనుర్భంజకా! వందనము 19

సూర్యమండలవర్తీ! స్పృహణీయవిగ్రహా! వందనము. ప్రాకృతరూప రహితా! బద్ధముక్త నిత్యవిలక్షణా! పలుమారు నీకు వందనము. ఉపనిషత్సిద్ధస్తుతి వాక్యములచే స్తోత్రముచేయబడువాడా! నీకు నమోవాకములు 20

కమలదళాయతేక్షణా! అనుగ్రహింపుము. త్రివిధచేతనా చేతన విలక్షణా! నిరవధికాందస్వరూపా! అనుగ్రహింపుము. సర్వనియన్తా! అనుగ్రహింపుము21

లక్ష్మీపతే! అనుగ్రహింపుము. దయానిధే! అనుగ్రహింపుము. భక్తుల బాధల బాపువాడా! అనుగ్రహింపుము. దేవదేవా! అనుగ్రహింపుము. 22

బ్రహ్మాదుల యెదుట పాలసముద్రమునుండి లక్ష్మీదేవి సహచరి యావిర్భవించుట

దేవదర్శనుడు -

ఇట్లు స్తోత్రమును చేయునట్టి పూజనీయులును, త్రికాలజ్ఞులను నగు బ్రహ్మమొదలగు దేవగణముల మ్రోల 23

ప్రాదుర్బభూవ పురతః క్షీరాబ్ధేర్దుహితుః సఖీ ।
పుణ్డరీకనిభా సాऽపి పుణ్డరీకాయతేక్షణా ॥ 24

పుణ్డరీకాऽననా పుణ్యా పుణ్డరీకాక్షశాసనాత్ ।
అఖిలక్లేశహారిణ్యా వ్యాహారిణ్యార్థసమ్పదామ్ ॥ 25

లక్ష్మీసఖీ కథితభగవదావాసజ్ఞాపన పూర్వకాభయోక్తిః

సుధాం స్రవన్త్యా వాచా చ బభాషే తాన్ దివౌకసః ।
స్వాగతం భవతామస్తు కార్యసిద్ధిశ్చ దేవతాః ॥ 26

బాధా క్వచి దిదానీం కిం? సురా దైత్యాసురైరపి ।
తేషాన్తు నిధనం కర్తుం ధ్రువమవ్యాజరక్షకః ॥ 27

శ్రీవత్సలక్షణశ్శార్ఙ్గీ దక్షిణో వశ్చ రక్షణే ।
మా భైషష్ట సురా యూయం మా ప్రత్యూహో భవిష్యతి ॥ 28

అచిరా ద్భగవాన్ విష్ణుః శ్రీనివాసః స్వరాడ్విభుః ।
ప్రత్యక్షో భవితా వశ్చ సర్వం సిద్ధం సమీహితమ్ ॥ 29

ఆమోదాదీన్ దివ్యలోకాన్ సన్త్యజ్య భగవాన్హరిః ।
ఇదానీం రమతే లక్ష్మ్యా నారాయణగిరేస్తటే ॥ 30

స్వామిపుష్కరిణీతీరే సర్వాన్తర్యామ్యధోక్షజః ।
సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ॥ 31

తదితో దక్షిణం భాగం భూమేర్గచ్ఛత సత్వరాః ।
అవిఘ్నమస్తు వః కార్యం బ్రహ్మేన్ద్రత్రిదివౌకసః ॥ 32

పాలసముద్రమునుండి తెల్లతామరను బోలినట్టియు, తెల్లతామర దళమువలె విశాలమైన నేత్రములుకలదియు నగు పాలకడలిపట్టికి సఖియగు నొక దివ్యసుందరి యావిర్భవించెను 24

పద్మమువంటి సుందరమైన ముఖముగలదియు, పుణ్యరూపియు, ప్రేక్షకుల వ్యధలను బాపునట్టియు శ్రియఃపతి సమస్త సంపదలను సమకూర్చునట్టి యా సుందరాంగి 25

లక్ష్మీసఖి భగవంతుని స్థానమును చెప్పుచు దేవతలకభయము నొసంగుట

ఆ దేవతను గూర్చి అమృతరసస్యందియగు వాక్కుతో నిట్లు పల్కెను. ఓదేవతలారా! మీకు స్వాగతమగుగాక! మీరేతెంచిన కార్యము సఫలమగుగాక! 26

ఓ దేవతలారా! మీకు దైత్యులవలనగాని, రాక్షసులవలనగాని ఏమైనను బాధలు కలుగుచున్నవా ఏమి? నిర్నిమిత్త భక్తరక్షకుడగు నారాయణుడు ఆ రాక్షసులను సంహరించుటకై నిశ్చయముగ సంసిద్ధుడైయున్నాడు. 27

శ్రీవత్సమును వక్షస్థలమందుగల నా నారాయణుడు శారంగమను ధనుస్సును చేబూని మిమ్ములను కాపాడుటలో సమర్థుడు. మీరు భయపడకుడు. మీకిక అంతరాయములుండవు. 28

అకర్మవశ్యుడును బహు అవతారముల నెత్తువాడును సర్వవ్యాపకుడునగు శ్రీనివాసుడు త్వరలో మీకు దర్శనమొసంగును. మీ కోరికలన్నియు ఈడేరినట్లే. 29

జ్ఞానశక్తి బలైశ్వర్యాదిషడ్గుణపూర్ణుడైన శ్రీ మహావిష్ణువు ఆమోద ప్రమోదసంమోదాది లోకములను విడిచి ఇప్పుడు లక్ష్మితో నారాయణాద్రియందు ప్రీతితో వర్తించుచున్నాడు. 30

వేయి తలలుకలవాడు, వేయి కన్నులను, కాళ్ళను కలవాడు. అన్నిటిలోను అంతర్యామిగానుండి శాసించువాడు, స్వాధీనసకలేంద్రియుడునగు స్వామి స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున నివసించుచున్నాడు. 31

కావున మీరిప్పుడు వెంటనే భూమికి దక్షిణ భాగమువైపు యేగుడు. మీపని నిరాఘాటముగ నెఱవేరును. 32

ఇత్యుక్త్వా తు సఖీ లక్ష్మ్యాః సహసాఽన్తర్దధేపి చ ।
తస్యాః శ్రుత్వా వచో విష్ణుపత్నీసఖ్యాః సమాహితాః ॥ 33

ప్రణమ్య దణ్డవద్దేశం తం పరీయుః ప్రదక్షిణమ్ ।
సమ్ప్రీతమనసా దేవా సావధానాః ససమ్భ్రమాః ॥
తస్మాద్దక్షిణతో భూమిభాగం గన్తుం ప్రచక్రముః ॥ 34

బ్రహ్మాదీనాం క్షీరార్ణవాత్ శ్రీనారాయణాచలాగమనమ్

తతస్తే విబుధా స్సర్వే పరమేష్ఠిపురోగమాః ।
భూయో నారాయణగిరేః పాదానాశ్రిశ్రియుర్ముదా ॥ 35

పుణ్యాతిపుణ్యతోయాని సరాంసి సరితశ్చ హి ।
సేవమానాః కృతాతిథ్యాః సిద్ధసఙ్ఘైశ్చ తాపసైః ॥ 36

మిథునైః కిన్నరాణాం హి లతాగృహనివాసిభిః ।
గీయమానాని గీతాని ప్రాదుర్భావాత్మకాని చ ॥ 37

మన్ద్రమధ్యోచ్చమహిమ మాధురీధూర్వహాణి చ ।
శిలాతలేషు శృణ్వన్తః సర్పా యేషు సమాశ్రితాః ॥ 38

సప్తతన్త్రీనాదగర్భ సప్తస్వరవిభావనమ్ ।
వేణువీణామృదఙ్గాఢ్యం నవనాట్యరసాన్వితమ్ ॥ 39

ఆవిర్భావాత్మకం కాల శ్రుతికల్పితమూర్ఛనమ్ ।
అప్సరోగణసఙ్గీతం లోకయన్తోఽథ తే శనైః ॥
వీతక్లేశా వీతమోహాః విమలానన్దభావనాః ॥ 40

స్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్

నారాయణాద్రౌ ప్రాపుశ్చ స్వామిపుష్కరిణీతటమ్ ।
క్రౌఞ్చైః కారణ్డవైర్హంసైః సారసైస్సరసస్వరైః ॥ 41

తారాభిశ్చ బలాకాభిః అన్యైర్వనవయోగణైః ।
నిబిడాన్తరకల్లోల కోలాహలసమాకులమ్ ॥ 42

అని లక్ష్మీ నరహరి బ్రహేంద్రాది దేవతలను గూర్చి పలికి వెంటనే యదృశ్య మయ్యెను. ఆ సఖీవచనములను విన్నవారై దేవతలందరును స్వస్థచిత్తులై 33

ఆ దివ్యదేశమునకు సాష్టాంగముగ ప్రణమిల్లి దానికి ప్రదక్షిణ మొనరించిరి. వారు మిక్కిలి తొందరలో నున్నను సావధానముగ మాత్రముండిరి. అచ్చటినుండి దక్షిణ భాగమును గూర్చి బయలువెడలిరి. 34

బ్రహ్మాదులు క్షీరసాగరమునుండి నారాయణాద్రి కేతెంచుట

అటు పిమ్మట బ్రహ్మను పురస్కరించుకొనిన ఆ దేవతలందరును తిరిగివచ్చి నారాయణాద్రి ప్రత్యంత ప్రాంతముల నానందముతో ఆశ్రయించిరి. 35

నిరతిశయ పుణ్యప్రదములగు తీర్థములతో నిండిన పెద్ద చెరువులను, నదులను సేవించుచు సిద్ధులయొక్కయు, తాపసులయొక్కయు సంఘములచే అతిథిపూజలు గావింపబడిరి. 36,37

పొదరిండ్లలో నివసించు కిన్నర మిథునములచే మందమధ్యమ ఉచ్చైస్స్వరములతో పాడబడుచున్న మధురరసభరితములగు భగవదవతారకథా సందర్భములతో గూడియున్న గీతములను వినుచు సర్పములు పరుండియున్న పెద్ద బండలున్నవి.

సప్తస్వరములను పలుకు సప్తతన్త్రులను మ్రోగించు వీణలు, పిల్లనగ్రోవులు, మద్దెలధ్వనులతో నాట్యానుగుణ నవరసములతో నొప్పుచున్న 39

భగవదవతారములను గూర్చిన అప్సరస స్త్రీజన సంగీతమును అనుభవించుచు వారలను జూచుచు, వారు మెల్లమెల్లగా యాత్రాయాసమునుబాపి విగతమోహులై దుఃఖగంధరహితానందము ననుభవించుచు 40

స్వామిపుష్కరిణీ వర్ణనము

నారాయణాద్రియందున్న స్వామిపుష్కరిణీ తీరమునకు చేరిరి. (ఆ తీరవర్ణనము) రసవంతమైన కూతలుగల కొంగలు, కన్నెలేడి పక్షులు, బెగ్గురులు 41

తెల్లకొక్కెరలు, ఇంకను అనేక అడవి పక్షిసమూహముల చేతను, పుష్కరిణియందలి తరంగధ్వనులచేతను నిండి యున్నట్టియు 42

తమాలైస్తిలకైః పూగైః నారికేళైశ్చ పాటలైః ।
కేతకైస్సురపున్నాగైః పున్నాగైః పుత్రదీపకైః ॥ 43

జమ్బీరైశ్చమ్పకైశ్చూతైః లికుచైః కుటజైర్వృతైః ।
మన్దారైః కేసరై శ్శ్వేత మన్దారైః హరిచన్దనైః ॥ 44

కింశుకాశోకసన్తాన సాలనీపహరీత కైః ।
శ్రీవృక్షైశ్చన్దనైర్బిల్వైః కదలీభిశ్చ దాడిమైః ॥ 45

మాతులుఙ్గైః కురవకైః కున్దైః ఆమలజమ్బుభిః ।
సమన్తతస్సమాకీర్ణం సాన్ద్రచ్ఛాయైశ్చ భూరుహైః ॥ 46

వీరుద్భిర్దమనీభిశ్చ మాధవీమాలతీధవైః ।
ఫలపుష్పద్రుమైః ఫుల్లైః మల్లికావనజాతిభిః ॥ 47

జాతీభిశ్శతపత్రీభిః వరాభి ర్విష్ణుపర్ణకైః ।
తులసీ కృష్ణతులసీ వళర్క్షతులసీశతైః ॥ 48

నన్ద్యావర్తైస్త్రిసందీభి జపాభిః కరవీరకైః ।
శృఙ్గబేరైః హరిద్రాభిః కర్పూరైః రజనీకులైః ॥ 49

పనసైరార్ద్రపనసైః అనేకైః కన్దజాతిభిః ।
పుణ్యగన్ధం కిరన్తీభిః లతాతతిభిరావృతమ్ ॥ 50

కల్హారకమలానీక మధుమత్తమధువ్రతైః ।
కూజద్భిః కోకిలైశ్చాపి మదాన్ధైః మహితాన్తరమ్ ॥ 51

సమాశ్రితార్తిహరణ సాన్ద్రచ్ఛాయం సమన్తతః ।
తత్ర స్థిత్వా ముహూర్తం తే బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ॥ 52

చీకటిచెట్లు, తిలకవృక్షములు, కొబ్బరిచెట్లు కలిగొట్టు చెట్లు, మొగలిచెట్లు, దేవ పున్నాగచెట్లు, పొన్నచెట్లు, పుత్రదీపక వృక్షములు 43

పెద్దనిమ్మలు, సంపెంగలు, మామిడి, చిన్ననిమ్మ, కొండమల్లె, మఱ్ఱి, ఎఱ్ఱమందార, మొగలి, తెల్లమందార, హరిచందన వృక్షములచేతను 44

మోదుగ, అశోక, కల్ప, మద్ది, కడిమి, కరక, చిన్నమారేడు, చందన, పెద్దమారేడు, అరటి, దానిమ్మచెట్లచేతను 45

మాదీఫల, పెద్దగోరింట, మల్లి, నిర్మలనేరేడు, మొదలగు దట్టమైన నీడలనిచ్చు పెద్దచెట్లచే వ్యాప్తమైనట్టియు 46

తీగల పొదలచేతను, దమనీలతికలచేతను, బండిగురివింద, జాజి, చంద్ర మొదలగు చెట్లచేతను, ఫలములను పువ్వులను యిచ్చు వికసించియున్న చెట్లతోను, అడవి మొల్ల జాతి తీగలచేతను 47

మంచి జాతికి చెందిన తామర పువ్వులచేతను, ఉత్తమమైన విష్ణువర్ణక మనబడు ఓషధి వృక్షముల చేతను, శ్వేతతులసీ, కృష్ణతులసీ మొదలగు పెక్కు తులసీ వృక్షముల చేతను 48

సాయంకాలము పూయు చంద్రకాంతలు, మూడు సంధ్యలలోను పూచు వృక్ష విశేషములు, మంకెనచెట్లు, కరివేపాకు, అల్లముచెట్లు, పసుపుచెట్లు, కర్పూర వృక్షములు, రాత్రులందు పూచు రాత్రిరాణీ చెట్లు 49

పనసచెట్లు, సదాపనసచెట్లు అనేక రకముల దుంపజాతులు, మొదలగు చెట్లచేతను, మంచి పరిమళమును వెదజల్లునట్టి యనేక తీగెలచే నావరింపబడి యున్నట్టిదియు

ఎరుపు తెలుపు కలసిన కలవపువ్వుల యందున్నట్టియు, తామరపువ్వుల యందున్నట్టియు తేనెను త్రాగి మదించిన తుమ్మెదలతోను, మిక్కిలి మదించి కూయుచున్న కోకిలలచేతను, దర్శనీయ భూభాగము కలిగినట్టియు 51

దగ్గరకువచ్చినవారి తాపమును హరించు దట్టని నీడలు అంతటను కలిగినట్టియు, నాస్వామిపుష్కరిణీ తటప్రదేశమునందు ఆ బ్రహ్మాది దేవతాగణములొక క్షణముండి 52

కమలాల్యుక్త్యా బ్రహ్మాదికృత శ్రీనివాస సాక్షాత్కారోద్యోగః

క్షీరాబ్ధికన్యాసఖ్యాస్తు సంస్మరన్తో వచ శ్శుభమ్ ।
శ్రియశ్శ్రియం శ్రీనివాసం శ్రీవత్సకృతలక్షణమ్ ॥ 53

శ్రీకణ్ఠకృతకైంకర్యం శ్రీమహీమహితం హితమ్ ।
ఏకమేకాయనవిదా మేకాన్తహృదయాలయమ్ ॥ 54

ద్వితీయామ్నాయనిష్ఠానా మాత్మనామాత్మ భూతిదమ్ ॥
త్రిమూర్తి మత్రిగుణకం త్రివిధాత్మకకాలకమ్ ॥ 55

చతుర్మూర్తిధరం శాన్తం చతుర్వింశతిమూర్తికమ్ ।
చతుర్థాఽవస్థితిభూమిం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ॥ 56

పఞ్చోపనిషదాత్మానం పఞ్చ రాత్రప్రవర్తకమ్ ।
పఞ్చాథర్వశిరోరత్నం పఞ్చమూర్తిధరం పరమ్ ॥ 57

షడధ్వమయచక్రస్థ షట్కోటిగృహమేధినమ్ ।
సప్తార్చిః పఞ్జరావాస హంసం పరమహంసకమ్ ॥ 58

అష్టాఙ్గయోగవిత్సిద్ధ సంఘహృత్పద్మవాసకమ్ ।
దశావతారచతురం దశాననశిరచ్ఛిదమ్ ॥ 59

చరమోపాయ సుగమం చరాచర గురుం హరిమ్ ।
గఙ్గాజన్మగృహాఙ్గుష్ఠ పాదపఙ్కజవైభవమ్ ॥ 60

కమలాలి చెప్పినట్లు బ్రహ్మాదులు గావించిన శ్రీనివాసునిసాక్షాత్కారప్రయత్నము

లక్ష్మి ప్రియసఖి చెప్పిన మంచి మాటలను బ్రహ్మాదులు జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుకొని లక్ష్మికి నిత్యాశ్రయభూతుడగు నట్టియు, శ్రీవత్సమను మచ్చను వక్షస్థలమున కలిగి యున్నట్టియు 53

రుద్రునిచే నారాధింపబడినట్టియు, భూదేవిచే పూజింపబడినట్టియు, అందరకు హితుడైనట్టియు, ఏకాయనశాఖీయుల కద్వితీయుడైనట్టియు, పరమైకాంతుల హృదయము నందు నిత్యవాసము చేయునట్టియు 54

యజుర్వేదీయులగు భక్తులకు ఆత్మైశ్వర్యము నొసంగునట్టియు, బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరుల కంతర్యామియగునట్టియు, భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలాధిపతి యైనట్టియు 55

వాసుదేవ, సంకర్షణ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ రూపములతో నున్నవాడును, ఆకలి, దప్పి, శోక, మోహము జరామరణములు లేనివాడును, యిరువదినాలుగు తత్వముల కంతరాత్మయు, బాల్య, కౌమార, యౌవన, వార్ధక్యావస్థలు లేనట్టియు, ధర్మార్థ కామ మోక్షముల నిచ్చునట్టియు 56

పరమేష్ఠిపుమానిత్యాది పంచోపనిషణ్మయమైన శరీరము కలవాడును, పాంచ రాత్రాగమ ప్రవర్తకుడును, ఐదువిధములైన ఆధర్వణోపనిషత్తులయందు ప్రధానుడుగా ప్రతిపాదింపబడునట్టియు, పరవ్యూహ విభవాన్తర్యామ్యర్చా రూపధారియైనట్టియు 57

సూర్యమండల మధ్యవర్తియును, పరమహంసవలె నిర్లిప్తస్వభావుడును 58

అష్టాంగయోగములను బాగుగనెఱింగిన సిద్ధ బృందములయొక్క హృదయముల యందు నివసించు చున్నట్టియు. దశావతారములను నేర్పుతో ధరించు నట్టియు, రావణుని సంహరించినట్టియు 59

ప్రపత్తిచే సుఖముగ పొందదగినట్టియు, స్థిరచరములకు గురుడగునట్టియు, గంగనుబుట్టించు బొటన వ్రేలుగల పాదమహిమ గలిగినట్టియు 60

ప్రణతార్తిహరం ప్రాజ్ఞం ప్రణవార్ణప్రభావకమ్ ।
ప్రసాదమాత్రప్రభవ ప్రమామాత్రప్రమాణకమ్ ॥ 61

అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం శరణ్యం శరణార్థినామ్ ।
జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్యతేజోవిజృమ్భితమ్ ॥ 62

రజస్తమస్సత్త్వసఙ్ఘ విమోహితజగత్త్రయమ్ ।
సంసృష్టిస్థితిసంహార నిగ్రహానుగ్రహాత్మకమ్ ॥ 63

భక్తానామపృథక్తానాం చిన్తనాన్మోక్షకారణమ్ ।
నాదాన్తగగనావాసం శుద్ధం సూక్ష్మం నిరఞ్జనమ్ ॥ 64

నిరవద్యం నిరాకారం నిరాబాధం నిరామయమ్ ।
నిరాశ్రయం నిస్తరఙ్గ నీరరాశినిభం విభుమ్ ॥ 65

అతీన్ద్రియం పరం బ్రహ్మ చేన్ద్రియైః స్ప్రష్టుమిచ్ఛవః ।
వ్యూహాత్మకమిదం సూక్తం సుపర్వాణః సముత్సుకాః ।
ఉదాత్తముచ్చైః ఉచ్చేరుః సమ్ప్లుతం నిరుపప్లవాః ॥ 66

శేషాద్రౌ శ్రీనివాససాక్షాత్కారాయ బ్రహ్మాదికృతస్తుతిః

జితం తే పుణ్డరీకాక్ష! నమస్తే విశ్వభావన ।
నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ! మహాపురుష! పూర్వజ! ॥ 67

నమః శ్రీధామనిలయ! నమః శ్రీవత్సలక్షణ! ।
నమస్త్రిధాత్మనే తుభ్యం నమః శ్రీఘనమోహన! ॥ 68

భక్తుల బాధలను బాపునట్టియు, సర్వజ్ఞుడైనట్టియు, ఏకాక్షరమగు ఓంకార ప్రతిపాద్య ప్రభావమును కలిగియున్నట్టియు, తన యనుగ్రహముచే జనించు భక్తిచేతను మాత్రమే యెరుంగదగియున్నట్టియు 61

నిర్హేతుకహితైషియై శత్రుసంహార మొనరించునట్టియు, తనను పాయమని నమ్మినవారిని రక్షించుటలో దక్షుడైనట్టియు, జ్ఞానశక్త్యాదిషడ్గుణస్ఫూర్తి కలిగి యున్నట్టియు 62

సత్త్వరజస్తమోగుణములచే ముల్లోకములను మోహింపజేయునట్టియు, సృష్టించుట, రక్షించుట, సంహరించుట, కోపించుట, అనుగ్రహించుట యను వీనిని స్వాభావిక గుణములుగా కలిగియున్నట్టియు 63

భక్తులైనను, తదితరులైనను నిశ్చలముగ ధ్యానింతురేని మోక్షము నొసంగు నట్టియు, శబ్దమున కాకరమగు పరమవ్యోమమును నిలయముగా కలిగియున్నట్టియు, తన సంపర్కముచే నన్నిటిని పావనమొనరించు నట్టియు, సర్వాంత ప్రవేశసమర్థుడై నట్టియు, కర్మసంబంధగంధమైనను లేనట్టియు 64

దోషరహితుడైనట్టియు, ప్రాకృతాకారములు లేనట్టియు, ఏవిధమైన బాధలకును లోనుగానట్టియు, వ్యాధిగంధర మితుడై నట్టియు, తనకొక ఆధారము నపేక్షించ నట్టియు, సర్వవ్యాపకుడై నట్టియు 65

ఇంద్రియములకు గోచరించనట్టి వ్యూహస్వరూపుడగు పరమాత్మను తమ యింద్రియములతో నంటగోరినవారై దేవతలు పరమపురుషుని పంచవ్యూహములను తెలుపు మంత్రములమధ్యగల పురుషసూక్తము నుచ్చైస్స్వరముతో తొట్రుపడక నుదాత్తముగా పఠించిరి 66

శేషాద్రిపై శ్రీనివాసుని దర్శించగోరిన బ్రహ్మాదులు గావించిన స్తోత్రము

ఓ పుండరీకాక్షుడా! మేము నీకు జితులమై దాసుల మైతిమి, సంకల్పముచే సృష్టించు నారాయణా! నీకు వందనము స్వాధీనేంద్రియా! నీకు నమోవాకములు చెందు గాక! ఓ మహాపురుషా! నీ వందరకు నాదికారణ భూతుడవు. 67

పరమపదనిలయా! వందనము. శ్రీవత్సమను గుర్తును వక్షస్థలమున వహించు స్వామీ! వందనము, బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర శరీరములతో విరాజిల్లు నీకు వందనము కాంతిపుంజముచే లోకమును మోహింపజేయువాడా! నీకు నమస్కారము, 68

నాకౌకః ప్రత్యనీకారే నారాయణ నమోఽస్తు తే ।
నాగపర్యఙ్కశయన అనాథనాథ నమో నమః ॥ 69

విశ్వస్రష్ట్రే విశ్వభర్త్రే విశ్వత్రాత్రే విచక్షణ! ।
విశ్వాన్తర్యామిణే తుభ్యం విశ్వోత్తీర్ణవిభో! నమః ॥ 70

స్వామిపుష్కరిణీతీరే స్తుతిప్రసన్నభగవద్విమానావిర్భావః

ఏవముచ్చరతాం తేషాం హర్షోత్ఫుల్లాస్యచక్షుషామ్ ।
అగ్రే సుధాన్ధసాం వ్యగ్ర మనసాం సమ్పదర్థినామ్ ॥ 71

న్యక్కృతాఖిలతేజస్కం చక్షుర్ద్వారిసమీక్షితమ్ ।
పశ్చిమే స్వామిసరసః తీరే ప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్ ॥ 72

విమానమావిర్బభూవ విమలానన్దకారకమ్ ।
దివ్యదున్దుభినిర్ఘోష జయశబ్దసమన్వితమ్ ॥ 73

ద్యోతయ చ్చ దిశ స్సర్వాః పుష్పవృష్టిపురస్సరమ్ ।
తద్వీక్ష్యా నిమిషా స్సర్వే విమానం విస్మయాన్వితా ।
అభితుష్టువు రాత్మేశం శ్రీనివాసం సమఞ్జసమ్ ॥ 74

బ్రహ్మాదికృత విమానమధ్యగత శ్రీనివాసస్తుతిః

జయ శ్రియఃపతే విష్ణో జయ సత్యాచ్యుతానిశమ్ ।
జయాఽనిరుద్ధ భగవాన్ జయ పూరుషపూర్వజ ॥ 75

జయేశ! సర్వజగతాం జయ శ్రీకణ్ఠపూజిత ।
జయాఽఽత్మేశ్వర జీవాతో జయ త్వమపరాజిత ॥ 76

దేవశత్రువులను ద్రుంచువాడా! నారాయణా! నీకు వందనము. శేషశాయీ! దిక్కులేని దీనుల బ్రోచువాడా! వందనము. 69

జగత్తులను సృష్టించువాడా! భరించువాడా! రక్షించువాడా! సర్వసమర్థుడా! ప్రపంచమున కంతర్యామియైయుండి శాసించువాడా! ప్రపంచ మర్యాదలను దాటిపోయిన వాడా! నీకు వందనము, 70

ఇట్టి స్తోత్రముచే సంతుష్టినిచెందిన శ్రీనివాసుడా పుష్కరిణీతటమున తన విమానమును బుట్టించుట

ఇట్లుచ్చరించుచు ఆనందపారవశ్యమున వికసించియున్న ముఖములను, నేత్రములను కలిగినట్టియు సంపదలనుగోరుచు తత్తరపడు హృదయములుగల నా దేవతల సమక్షమున 71

స్వేతర సమస్త తేజములను ధిక్కరించునట్టియు, చూచువారి నేత్రములను మిరిమిట్లు గొలుపునట్టియు, నూతన రూపము గలిగినట్టియు 72

నిర్మలమైన ఆనందము నొసంగునట్టియు విమానమొకటి స్వామిపుష్కరిణికి పడమటి దిశయందు ఆకసమున దేవతల దుందుభిధ్వనులతో కూడిన జయశబ్దములతో పుష్పవర్షములు కురియుచుండగ సాక్షాత్కరించెను. 73

అది యన్నిదిక్కులను వెలుగొందింపజేయుచుండెను. దానిని గాంచి దేవతలందరును ఆశ్చర్యసాగరాంతర్నిమగ్నులైరి. నిఖిలాత్మలకు నాధుడగు శ్రీనివాసుని తగిన స్తోత్రములతో స్తుతించిరి. 74

విమానమధ్యమందున్న శ్రీనివాసుని బ్రహ్మాదులు స్తుతించుట

లక్ష్మీకాంతా! సర్వవ్యాపీ ! సర్వోత్కృష్టముగా నుండుము. చేతనాచేతన నియన్తా! స్వరూపమునకు చ్యుతిలేనివాడా! జయింపుము. అనిరుద్ధావతారా! షడ్గుణ పూర్ణా! నీకు జయము. సకల చేతనుల కాదికారణభూతుడా! జయము జయము. 75

సకలలోకపాలకా! నీకు జయము, రుద్రునిచే బూజింప బడిన స్వామీ! నీకు జయము, అనన్యేశ్వరా! నీకు జయము. జీవనౌషధమా! నీకు జయము. ఎవ్వనిచేగాని, నెప్పుడుగాని పరాజయము నెఱుంగనివాడా! నీకు జయము. 76

శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావః

స్తుత్యాఽనయా ప్రసన్నోఽస్మిన్ విమానే పరమః స్వరాట్ ।
సహస్రాదిత్యసఙ్కాశః సహస్రేన్దుసమప్రభః ॥ 77

సహస్రహుతభుక్ప్రఖ్యో విఖ్యాతవిభవోదయః ।
చతుర్భుజశ్శఙ్ఖచక్ర వరావనతహస్తకః ॥ 78

శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కో వైజయన్త్యా విరాజితః ।
ఉద్యత్ప్రచణ్డమార్తాణ్డ ప్రతీకాశకిరీటకః ॥ 79

మాణిక్యకణ్ఠహారశ్రీ వీరపట్టవిరాజితః ।
కర్ణపాలీసమాలమ్బి మకరాననకుణ్డలః ॥ 80

హారకేయూరకటక కఙ్కణాఙ్గదసున్దరః ।
అఙ్గులీయచ్ఛన్నకరో దరబన్ధనశోభితః ॥ 81

ప్రవాళముక్తాప్రత్యుప్త నవరత్నసుదామకః ।
శృఙ్గలాబ్ధకౌక్షేయ కిఙ్కిణీకకటిస్థలః ॥ 82

పీతకౌశేయవసనో దీప్తమఞ్జీరహంసకః ।
కిఙ్కిణీదామాఙ్గులీయ విరాజితపదామ్బుజః ॥ 83

సర్వాభరణసంయుక్తః సర్వావయవసున్దరః ।
పుణ్డరీకవిశాలాక్షః పుష్పదామవిరాజితః ॥ 84

అష్టాఙ్గైర్ధూపకైర్దివ్యాఽలేపనైః పుణ్యగన్ధిభిః ।
సమ్యక్స్థానాఙ్కితాఙ్గశ్రీః పూర్ణచన్ద్రనిభాననః ॥ 85

శ్రీ శ్రీనివాసులు సాక్షాత్కరించుట

ఇట్లు దేవతలు గావించిన స్తోత్రముచే ప్రసన్నుడైన శ్రీనివాసుడా విమానము నందే తన ప్రాభవముట్టిపడ వేయి సూర్యులొక్కసారి యుదయించినట్లు వెలుంగుచు వేయి చంద్రులొక్కసారి వెలుంగునట్లు వెలుంగుచు 77

వేయి యగ్నిహోత్రము లొక్కసారి వెలుంగుచున్నట్లు వెలుంగుచు జగత్ప్రసిద్ధమైన మహిమతో చతుర్భుజములను ధరించి శంఖ చక్రాయుధముల భారముచే నొకింత వంగిన భుజములు కలవాడై 78

వక్షస్థలమున శ్రీవత్సము కౌస్తుభమాణిక్యము, వైజయంతీమాలయు నలరారుచుండ తీక్ష్ణకిరణుడగు సూర్యుదుదయించుచున్నాడో యనిపించు కిరీటము శిరమున రాజిల్ల

మాణిక్యములతో గ్రుచ్చబడిన హారకాంతితోను, వీరపట్టముతోను విరాజిల్లుచు రెండు చెవులనుండియు వ్రేలాడు మకరకుండల కాంతులు తాండవించుచుండ80

ముత్యాలహారములు, భుజకీర్తులు, మురుగులు, తోడాలు, బాహబందులతో సుందరుడై, ఉంగరములచే గప్పబడిన వ్రేళ్ళతోను, మొలకు బిగించిన కాశీకోకతోను శోభించుచున్నవాడై 81

పగడములు, ముత్యములతోచేర్చి గ్రుచ్చబడిన నవరత్నహారమును ధరించినవాడై, చిరుగంటల గొలుసుచే చుట్టువారుకొనిన నడుముకలవాడై 82

పచ్చని పీతాంబరమును ధరించి ప్రజ్వలించుచు, హంసధ్వనుల నీనుచున్న నూపురములతోను చిరుగంటల బంగరు మాలతోను, ఉంగరములతోను విరాజిల్లు పాద పద్మములు కలవాడై 83

ఆపాదమస్తకము స్వస్వస్థానముల నుండదగిన ఆభరణములతో నలంకరింపబడిన వాడై శోభాయమాన సకలావయవుడై. పుష్పమాలాలంకృతకంఠుడై 84

సౌగంధ్యము, శైత్యము, మార్దవము, సౌరూప్యము మొదలగు ఎనిమిది గుణములు కలిగి దేహకాంతి నినుమడింపజేయుచు పుణ్యగంధములను చిమ్ముచున్న మైపూతలతో నా యా స్థానములలో లెస్సగ నలంకరించుకొని ప్రకాశించుచు, పూర్ణిమనాటి చంద్రునిబోలిన ముఖముకలవాడై 85

అప్రాకృతాఙ్గమహిమా ప్రాకృతాఙ్గవిడమ్బనః ।
ప్రాదుర్బభూవ భగవాన్ భక్తభావాత్మకః పుమాన్ ॥ 86

బ్రహ్మాదీన్ ప్రతి భగవత్కృతకుశలప్రశ్నః

ఈషదుత్స్మయమానస్తు గీర్వాణాన్ వీక్ష్య విస్మితాన్ ।
బభాషే చ సురశ్రేష్ఠః పూర్వాన్ పూర్వవిదాత్మభూః ॥ 87

శ్రీభగవాన్ :-
కచ్చిద్దేవాః! స్వాగతం వః సహస్రాక్షపురోగమాః ।
పితామహం పురస్కృత్య కిమర్థం యూయమాగతాః ॥ 88

కచ్చిత్త్రాయేణ బాధ్యధ్వే ధ్రువమవ్యాజశత్రుభిః ।
ఏవముక్తే హృషీకేశే కేశవే కేశిమర్దనే ॥ 89

భగవతే బ్రహ్మకృతలోకోపద్రవకార్యసురోదన్త విజ్ఞాపనమ్

ప్రత్యూచే విబుధశ్రేష్ఠః ప్రణిపత్య పితామహః ।
జాగరూకేఽత్ర భవతి భగవన్ భక్తవత్సలే ॥ 90

సర్వత్రారిష్టమాపన్నం త్వదధీనా వయం హి తత్ ।
కిం వాఽకుశలమస్మాకం జీవితం కఞ్జలోచన! ॥ 91

ఇన్ద్రాదయో లోకపాలా వివర్ణవదనా ఇమే ।
స్వపదప్రచ్యుతా దుఃస్థాః స్వస్థా న ప్రచకాశిరే ॥ 92

దైవతానామమీషాన్తు భీతివిహ్వలచేతసామ్ ।
నక్తం దివం న చేరుశ్చ విమానాని వియత్తలే ॥ 93

ఏతే హి ద్వాదశాదిత్యాః తమోవిధ్వస్థదీప్తయః ।
గ్రస్తా ఇవ తమోభిస్తు న బభుః విగతప్రభాః ॥ 94

అప్రాకృతమైన అంగసౌష్టవమును కలిగియున్నను లోకవిడంబనకై ప్రాకృత దేహధారివలె గాన్పించువాడై, భక్తుల భావనామయుడైన, షడ్గుణపూర్ణుడైన పరమపురుషుడావిర్భవించెను. 86

భగవానుడు బ్రహ్మాదులను కుశలప్రశ్న గావించుట

ఆశ్చర్యచకితులై నివ్వెరబోయి నిలచి చూచుచున్న దేవతలను జూచి శ్రీనివాసుడు చిరునగవు తళుకొత్తు నెమ్మోముతో దేవాదిదేవుడును, సర్వజ్ఞుడును నగు నా పరమపురుష డిట్లు పలికెను. 87

భగవంతుడు-
దేవేంద్రుడు మొదలుగాగల నో దేవతలారా! సుఖముగ నేతెంచినారుగదా! బ్రహ్మదేవుని ముందుంచుకొని మీరందరేల విచ్చేసిరి? 88

"నిష్కారణ శత్రులగు రాక్షసబ్రువులచే తరుచుగ బాధపెట్టబడుచున్నారా? ఔనిది నిజమేకావచ్చును" అని యిట్లు జితేంద్రియుడును కేశిహంతయు ప్రశస్త శిరోజ ములనుకలిగియున్న నారాయణుడడుగగనే 89

బ్రహ్మ నారాయణునకు లోకమునకు ముప్పుల నాపాదించు రాక్షసుల చరిత్ర నివేదించుట

దేవనాయకుడగు చతుర్ముఖుడు నమస్కరించి యిట్లు పలికెను. భక్తవత్సలా! స్వామీ! నీవు మా రక్షణలో నేమరక వేంచేసియుండగా 90

పుండరీకాక్షా! అందరకును దాపరించు అరిష్టములు నీ యధీనమునందున్న మాకెట్లువచ్చును? మా జీవితమున కమంగళము లేమియుండును? 91

ఇంద్రాదులును, లోకపాలురను చూడుము ఎట్లు మలినముఖులుగా గాన్పించు చున్నారో. పాపము వారు స్థానభ్రష్టులై దురవస్థ ననుభవించుచు స్వస్థచిత్తులుగా గోచరించుటలేదుగదా! 92

భయభీతహృదయులగు నీ దేవతల విమానములు దివారాత్రములు ఆకసమున తిరుగుటయే లేదు. 93

ఈ పన్నెండుగురు సూర్యులును దుఃఖానుభవముచే భ్రష్టతేజస్కులై చీకట్లావరించివో యనునట్లు కాంతిశూన్యులై ప్రకాశించకయున్నారు. 94

అష్టౌ వసుగణాః ప్రాయో నాసత్యౌ ద్వౌ చ నాకినౌ ।
బభాసిరే న వీతాభాః ప్రణష్టవసుకా ఇవ ॥ 95

మమ లోకే నివాసశ్చ దుఃస్థితోఽస్వస్థచేతసః ।
కైలాసవాసో రుద్రస్య మహాక్లేశకరోఽభవత్ ॥ 96

స్వకృతివ్రీడయా సోఽపి తత్రైవ వ్యవతిష్ఠతే ।
కశ్చిన్నిదానమేతేషాం తృణీకృతజగత్త్రయః ॥ 97

అమరారిరితి ఖ్యాతో దైతేయేన్ద్రో మహేన్ద్రజిత్ ।
శిపివిష్టం సముద్దిశ్య దుర్వినీతగణాధిపమ్ ॥ 98

ఘోరాకారో ఘోరతరం చకారాతిచిరం తపః ।
తపసా తేన సన్తుష్టః పినాకీ స చ తామసః ॥ 99

అజయ్యత్వమవధ్యత్వ మమరైరమరాధిపైః ।
అన్యైరతిబలైశ్చైవ తస్మై దుర్మేధసే దదౌ ॥ 100

అమరారిర్ద్విషదాం అన్యేషాంచ సతామరిః ।
దుష్టాత్మా దుష్టచేతాః స త్రిషు లోకేషు చేష్టతే ॥ 101

విశేషతో దేవవర్గాన్ దరిద్రాన్ దీనమానసాన్ ।
దివానిశం సదా క్రూరః తదా ప్రభృతి బాధతే ॥ 102

దైత్యారిః దేవతామిత్రం శార్ఙ్గీ ఖడ్గీ చ చక్రభృత్ ।
దేవః ప్రమాణం సర్వేషాం అన్తర్యామీ భవాన్ స్వతః ॥ 103

నమస్తే కమలాకాన్త! నమః కమలలోచన! ।
నమః కారుణ్యపుణ్యశ్రీః నమః కాలాత్మక! ప్రభో! ॥ 104

అష్టవసువులును, నాసత్యులను యిద్దరు స్వర్గవైద్యులున్ను భ్రష్టైశ్వర్యులవలె తేజోవిహీనులై భాసిల్లకయున్నారు. 95

బెంగగొనిన మనస్సుగల నాకును సత్యలోకమున వాసము దుస్తరముగా నున్నది. వేయేల మన రుద్రునకు కైలాసవాసము మిక్కిలి దుఃఖావహముగానున్నది. 96

పాపము తన కన్ను తానే పొడుచుకున్నట్లు తానే (వారికి వరములిచ్చి)తెచ్చి పెట్టుకొనిన పీడయగుటచే చప్పగ నచ్చుటనే పడియున్నాడు. వీరి దౌష్ట్యమున కండగా ముల్లోకములనొక గడ్డిపరక భావించు నొకడున్నాడు. 97

వాడు దేవేంద్రుని కూడ నోడించి రాక్షసరాజగు అమరారియని ప్రసిద్ధికెక్కినవాడు.

భయంకరాకారుడగువాడు అవిధేయులగు గణములకు ప్రభువగు రుద్రునిగూర్చి యెవ్వరును చేయలేని మిక్కిలి ఘోరమైన తపంబొనరించెను. ఆ తామస చక్రవర్తియగు నాశివుడు తపస్సునకు సంతుష్టుడై 99

ఆ దుర్బుద్ధికి దేవతలచేగాని, దేవాధిపతులచేగాని మరి యితర యెట్టి బలాఢ్యులచే గాని జయింప శక్యముకాకుండుటను, చంపబడకుండుటను వరములుగా ప్రసాదించెను. 100

ఆ యమరారి రాక్షసుడు దేవతలకును, ఇతర సజ్జన పురుషులకును శత్రువై దుర్మార్గుడై, దుర్బుద్ధియై మూడులోకములలోను యధేష్టముగా తిరుగజొచ్చెను. 101

అది మొదలు ఆకూరుడు ప్రధానముగా దేవతాబృందములను, దీనమనస్కులగు దరిద్రులను రాత్రింబవళ్లు బాధింపదొడంగెను. 102

స్వామీ! నీవు రాక్షసహన్తవు. దేవతలకు మిత్రుడవు, శారంగమను ధనస్సును, నందమను ఖడ్గమును, చక్రమును చేబూనియుందువు, సహజముగనే యందరి యంతరాత్మలలో నంతర్యామియై వేంచేసియుండు నీవే యెఱుంగుదువు, నీ దయ 103

లక్ష్మీపతే! నీకు వందనము, పుండరీకాక్షా! నమస్కారము, దయాసముద్రా! నమోవాకములు, యమున కంతర్యామివై సంహారమునొనరించు నీకు మా వందనము. 104

అర్దితాన్ అసురేన్ద్రేణ దుర్హృదా చామరారిణా ।
అస్మాననేకవిధయా భవాన్ రక్షతు రక్షతు ।
ఇతి బ్రువాణే గీర్వాణ గణే శ్రేయోభిశంసిని ॥ 105

బ్రహ్మాదిప్రార్థనయా భగవదుక్తాభయోక్తిః

శరత్ప్రత్యగ్రఫుల్లాబ్జ వక్త్రాభే పరమేష్ఠిని ।
కారుణ్యామృతవారాశి కల్లోలామృతలీలయా ॥ 106

వీక్షయా వీక్ష్య విశ్వాత్మా విధ్వస్తజరయాఽఽదరాత్ ।
ఉవాచ భగవాన్విష్ణుః స్మయమానముఖామ్బుజః ॥ 107

దన్తపఙ్క్తిద్యుతిజ్యోత్స్నాస్నపితాఽఽశాన్తరాలకః ।
"మా భిభ్యతు భవన్తోఽహం కరిష్యే తత్ప్రతిక్రియామ్ ॥ 108

స్వస్మిన్ స్వస్మిన్ పదే యూయం స్థాతారోఽనార్తమేవ చ ।
వధ్య ఏవ త్వవధ్యత్వం ప్రాప్తవానపి శూలినః ॥ 109

రక్షోగణసంహారాయ భగవత్కృత కుముదాక్షనియోజనమ్

అమరారిరముష్యాస్తు జ'త్రిలోక్యా దుష్టకణ్టకః ।
ఇత్యుక్త్వా తాన్ సురగణాన్ సుప్రసన్నః సురర్షభః ॥ 110

ఇఙ్గితాకారచేష్టాజ్ఞం ఇన్దిరారమణః ప్రభుః ।
కుముదాక్షం గణాధ్యక్షం గదాపాణిముదైక్షత ॥ 111

శ్రీవత్సకౌస్తుభాభ్యాం చ ఋతే సారూప్యసమ్పదమ్ ।
విష్వక్సేనాభిధానం చ సేనాపత్యం ప్రదాయ చ ॥ 112

నియుజ్య తం తస్య వధేఽమరారాతేః గణాధిపమ్ ।
దేవాన్ సమ్భాష్య సహసా సర్వాన్ స్వపదకాఙ్క్షిణః ॥ 113

దేవశత్రువును దుష్టహృదయుడును నగు రాక్షసరాజుచే ననేక రీతుల పీడింప బడుచున్నాము, నాథా! మమ్ములను నీవు కాపాడుము, కాపాడుము, 105

దేవతలందరిట్లు పలుకుచుండగ వీరి శ్రేయస్సునే గోరునట్టియు, శరద్రుతువు నందు నూతనముగ వికసించిన తామరపువ్వువంటి ముఖశోభగల చతుర్ముఖుడును పలుకుచుండగను, బ్రహ్మాదులిట్లు ప్రార్థించగా కృపాపీయూష సాగరతరంగముల వంటి కటాక్ష వీక్షణములచే 106

వారిని జూచి వారి తాపమంతము నంతరించునట్లు సర్వాత్ముడు ఆదరముతో చిరునగవు ముఖపద్మమున తళుకొత్త పూజ్యుడగు నా శ్రీ మహావిష్ణువు 107

తన దంత కాంతిచే దిగంతములను వెలుగొందించుచు ఓ దేవతలారా! మీరు భయపడకుడు. నేను దానికి ప్రతిక్రియను చేయుదును 107

మీరు మీ స్థానములలో నిరుపద్రవముగ నుండగలరు. రుద్రునివలన చావకుండ వరమును బడసిన యీ రక్షసుడు నాచే చంపబడితీరును. 108

రాక్షసబలమును నాశనముచేయుటకై భగవంతుడు కుముదాక్షు నాదేశించుట

ఈ యమరారి దైత్యుడు మూడులోకములలో నుండువారికిని దుఃఖమునే కలిగించు దుష్టుడు అని సుప్రసన్నుడగు శ్రియఃపతి అ దేవతలను గూర్చి పలికెను. 110

ఇంతలో చేత గదను ధరించిన యింగితజ్ఞుడైన గణాధ్యక్షుడు కుముదాక్షుని ప్రభువగు నా శ్రియఃపతి జూచెను. 111

శ్రీవత్సము, కౌస్తుభమాణిక్యమును తప్ప మిగిలిన సకల పరమాత్మ లక్షణము లతో నొప్పు విష్వక్సేను లను పేరుగల సేనానాయకుని తోడిచ్చి 112

తన గణాధిపతియగు కుముదాక్షుని అమరారిని చంపుటకై యాజ్ఞాపించి తమ తమ పదవులను స్థిరముగ నేలుకొనగోరు దేవతలనందరితోను కొన్ని మాటలు పలికి 113

భగవతో బ్రహ్మాదిప్రేషణపూర్వకమన్తర్ధానమ్

కృత్వాஉభయ ప్రదానం చ దత్త్వాஉశిషమనేకశః ।
స్మయమానముఖః శ్రీమాన్ అచ్యుతస్తు తిరోదధే ॥ 114

తతో దేవా దేవదేవా భిహితం వచనం హితమ్ ।
శ్రుత్వా ప్రీత్యా ప్రణమ్యైతం దేశముద్దిశ్య చోర్జితమ్ ॥ 115

శిరస్యఞ్జలిపుఞ్జాన ప్యాబధ్నన్తః సుధాన్ధసః ।
ప్రదక్షిణ పరిక్రమ్య యయుః సంహృష్టమానసాః ॥ 116

శ్రీనివాసావాసస్థలస్య సర్వఫలప్రదత్వవర్ణనమ్

దేవదర్శనః :-

ఇతి దేవార్యమిత్రస్య సర్వాన్తర్యామిణో విభోః ।
ఆవిర్భావో మయాஉஉఖ్యాతః శ్రీనివాసస్య దేవల॥ 117

శృణ్వతాం పఠతాంచైవ చతుర్వర్గఫలప్రదః ।
ఏతద్వై వైష్ణవం క్షేత్రం పవిత్రం చిత్రవైభవమ్ ॥ 118

అనాయాసేన జగతాం అభీష్టఫలప్రదాయకమ్ ।
ముక్తిభాజాం ముముక్షూణాం లక్ష్మీవైభవకాఙ్క్షిణామ్॥ 119

కిన్నరాణాం నరాణాం చ సురాణాం సుఖశాలినామ్ ।
భూతానాం భూతయోనీనాం భైరవాభైరవాత్మనామ్ ॥ 120

పరమైకాన్తినాం పఞ్చ కాలాకలుషితాత్మనామ్ ।
పఞ్చశాఖాథర్వవిదాం పఞ్చోపనిషదాత్మనామ్ ॥ 121

పరమాత్మ బ్రహ్మాది దేవతలను పంపివేసి యంతర్ధానమగుట
ఇట్లభయమొసంగి, అనేకాశీస్సులనందజేసి, చిరునగవు ముఖమున తాండవించు
చుండ నా లక్ష్మీనాధుడగు అచ్యుతుండంతర్ధానమయ్యెను. 114

అటు పిమ్మట దేవతలు తమ వాసస్థానములను గూర్చి శ్రియఃపతి సెలవిచ్చిన
హితమైన ఉదారమైన ఆదేశమును విని మిక్కిలి ఆనందముతో నమస్కరించి

తనయందు అంజలిని జోడించి ప్రదక్షిణముగా తిరిగి మిక్కిలి సంతుష్టాంతరంగులై
ఆ దేవతలందరును తమ స్థానములకేగిరి. 116

శ్రీనివాసుడు వేంచేసియున్న ప్రదేశము సకల ఫలప్రదమని వర్ణించుట

దేవదర్శనుడు :-

దేవలఋషీ! ఇట్లు దేవశ్రేష్ఠుల హితైకతత్పరుడును, సర్వాంతర్యామియు నగు
జగన్నాధుడగు శ్రీనివాసుని యవతారమును గూర్చి నేను నీకు తెల్పితిని. 117

దీనిని చదివినవారికిని, వినినవారికిని యిది ధర్మార్థకామ మోక్ష పురుషార్థముల
నొసంగును. ఇది విష్ణువునకత్యంత ప్రియమైన పుణ్యదేశము, పాపహారి.
ఆశ్చర్యకరమైన మహిమకలది. 118

లోకులకు కష్టపడకుండగనే కోరిన కోరికలనిచ్చునది. ఇది ముక్తులకును,
మోక్షార్థులకును అపారైశ్వర్య కాముకులకును 119

కిన్నరులకును, మనుష్యులకును, సుఖానుభవపరులైన దేవతలకును,
సమస్తప్రాణులకును, వానిని పుట్టించు వారికిని, భయంకరమైన ప్రాణులకును,
సౌమ్యమైన ప్రాణులకును 120

పరమైకాంతులకును (ఈశ్వరునినుండి మోక్షమునై నను కోరనివారు)
పంచకాలారాధనచే పవిత్రముగావింపబడిన హృదయములు కలవారికిని, ఐదు
శాఖలుగల అధర్వో పనిషదర్థముల నెఱింగి యనుష్ఠించినవారికిని, పరమేష్టిపుమా
నిత్యాది, ఐదు విధములైన ఉపనిషత్తులనబడు పంచ భూతములచే నిర్మింపబడిన
దేహములు కలవారికిని 121

నిత్యానాం నియమస్థానాం నివాసో యోగినామపి ।
మాహాత్మ్యమస్య దేశస్య వక్తుం వర్షశతైరపి ।
అశక్యం దేవల! భవాన్ కృతకృత్యః శుచిశ్రవాః ॥ 122

శ్రీశ్రీనివాసావతారదేశకాలనిర్ణయః

ఇత్థమాత్మభువః కల్పే హార్దామ్భోజభువో హరేః ।
ఆదౌ కృతయుగే జమ్బూ ద్వీపే భారతవర్షకే ॥ 123

గఙ్గాయా దక్షిణే భాగే యోజనానాం శతద్వయే ।
పఞ్చయోజనమాత్రే తు పూర్వామ్భోధేస్తు పశ్చిమే ॥ 124

మాసే భాద్రపదే విష్ణు తిథౌ విష్ణుసమన్వితే ।
సిద్ధయోగే సోమవారే గిరౌ నారాయణాహ్వయే ॥ 125

స్వామిపుష్కరిణీతీరే పశ్చిమే భూత్యపశ్చిమే ।
బృన్దారకాణాం బృన్దై స్తు ప్రార్థితో లోకరక్షకః ॥ 126

ఆవిర్బభూవ భగవాన్ శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ ।
శ్రీనివాసాయ మహతే నిష్కలానిష్కలాత్మనే ।
నమోఽస్తు పద్మనేత్రాయ పవిత్రాయాదివేధసే ॥ 127

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావవర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

అనంత గరుడాది నిత్యసూరులకును, శాస్త్రీయమైన నియమబద్ధమగు జీవితమును గడుపువారికి, యోగులకును నివాసయోగ్యమగు స్థానము ఈ దేవదేవుని మహిమను వర్ణించవలెననిన యెన్నివందల సంవత్సరములైనను శక్యముకాదు. దేవలా! నీవు కృత కృత్యుడవు, నీ చెవులు దీనిని విని పావనమయ్యెను. 122

శ్రీనివాసుని యవతార దేశ, కాలములను నిర్ణయించుట

ఇట్లు బ్రహ్మకల్పమున ఉపాసకుల హృదయపుండరీకమును స్థానముగా గల నారాయణుని ఆద్యకృతయుగమున జంబూద్వీపమున భారతవర్షమున 123

గంగానదికి దక్షిణదిగ్భాగమున రెండువందల యోజనముల దూరముననుు, తూర్పు సముద్రమునకు పశ్చిమదిశగా నైదు యోజనముల దూరమునందును

భాద్రపదమాసమున ఏకాదశియందు శ్రీ మహావిష్ణు యోగమున సోమవారమున నారాయణాద్రియందు 124

స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున ఐశ్వర్యమున కగ్రగణ్యమగు పడమటి తట్టున దేవతాగణములచే ప్రార్థింపబడిన లోకరక్షకుడైన పరమపురుషుడగు శ్రీనివాసుడు షడ్గుణో పేతుడై యవతరించెను. 126

పూజ్యుడైనట్టియు, పుండరీకాక్షుడైనట్టియు, పవిత్రుడై నట్టియు, ఆద్యబ్రహ్మ స్వరూపుడైనట్టియు, ఇంద్రియాధీన జ్ఞానము లేనట్టియు, పూర్ణకళాస్వరూపుడును నగు శ్రీనివాసునికి నమస్కారము. 127

ఇది శ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రఖండమున శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యమున
దేవల దర్భనుల సంవాదమున శ్రీ శ్రీనివాసులవతరించుట అనెడు
ముప్పదిమూడవ అధ్యాయము

అథ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

పద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్

దేవలః :-

దేవదర్శన భూయోఽపి శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ।
పద్మాఖ్యసరసో బ్రహ్మన్ మాహాత్మ్యం జన్మ మే వద ॥ 1

యస్మింస్తపస్యతో వైయాసకేః సిద్ధిరుపాగతా ।
శుకస్తు ముక్త ఇతి వై ప్రసిద్ధః జగతీతలే ॥ 2

బ్రహ్మలోకాదాగతో యః శుకోఽన్యో వా వదస్వ మే ॥
కృపాం మయి కురుష్వాద్య వద సర్వజ్ఞ మే గురో ॥ 3

భృగుపాదాహతికుపితాయా లక్ష్మ్యాః కపిలాలయగమనమ్

శృణు పద్మాఖ్యసరస ఉత్పత్తిం దేవలాద్య భోః ।
భృగోః ఖ్యాత్యాం సముత్పన్నా శ్రీః పూర్వం ధర్మనాయక! ॥

భృగుపాదాహతస్యాస్య విష్ణోః వైకుణ్ఠవాసినః ।
విప్రపాదరజః స్పృష్ట్వా కుపితా కపిలాలయమ్ ॥ 5

గత్వా పాతాలమూలం సా మునినా తేన పూజితా ।
శ్రీమతా సా హి తేనైవ కపిలేన కృతాలయా ॥ 6

పూజితా చ చిరం కాలం తత్ర వాసం తదాఽకరోత్ ।
ధరణీ సహితో విష్ణుః లీలయా ధృతచామరః ॥ 7

లక్ష్మ్యన్వేషణార్థం ధరాతలం ప్రతి భగవదాగమనమ్

తం మునిం పూజయిత్వాఽథ భృగుం బ్రహ్మర్షిసత్తమమ్ ।
నీలాం నిఃక్షిప్య వైకుణ్ఠే భూదేవ్యా భూమిమాగతః ॥ 8

ముప్పదినాల్గవ అధ్యాయము

పద్మసరోవర మాహాత్మ్యము

దేవలుడు :-

దేవదర్శనా! పూజ్యుడా! పద్మసరస్సుయొక్క పుట్టుకయును, మాహాత్మ్యమును ఇంకను వినవలెనని నాకు చాల కుతూహలముగనున్నది. 1

ఏ ప్రదేశమున తపస్సును చేయుటచే వ్యాసపుత్రుడగు శ్రీ శుకునకు సిద్ధి కరతలామలకమైనదో దాని మాహాత్మ్యమును చెప్పుము. ప్రపంచమున శ్రీ శుకుడు ముక్తుడయ్యెనని ప్రసిద్ధికలదుగదా! 2

సర్వజ్ఞా! నా గురుపుంగవా! నాయందు దయయుంచి యీ శుకుడు బ్రహ్మలోకమునుండి వచ్చిన శుకుడా! వేరొకడా! నాకు సెలవిమ్ము, 3

భృగుమహర్షి పాదముతో తన్నుటచే కోపగించిన లక్ష్మీదేవి కపిలుని ఆలయమునకేగుట

ఓ దేవలా! ధర్మనాయకా! నేడు పద్మసరస్సు యొక్క పుట్టుకను గూర్చి వినుము, పూర్వము లక్ష్మీదేవిని భృగుమహర్షికి ఖ్యాతియను భార్యయందు పుట్టినది. 4

వైకుంఠమున నివసించు శ్రీమహావిష్ణువు భృగుమహర్షి పాదముచే తన్నబడగా నట్టి బ్రాహ్మణుని పాదధూళిసోకి లక్ష్మీదేవి కోపగించి ఆలయమునకేగెను. 5

అట్లు పాతాళమూలముననున్న ఆ కపిలాలయమున కేగి భక్తిసంపన్నుడైనట్టియు హితుడైన ఆ కపిలమహర్షిచే పూజింపబడినదై అచ్చటనే నివాసమున కేర్పాటు గావించు కొనినది. 6

ఆయనచే నట్లు పూజింపబడుచు చాలకాల మచ్చట కల్పించుకొనెను. (ఇట్లుండగా) శ్రీమహావిష్ణువు భూదేవితో కూడినవాడై ఆమెచే విలాసముగా చామరముచే వీచబడుచున్నవాడై 7

లక్ష్మీదేవిని వెదుకుటకై శ్రీనివాసుడు భూమికేతెంచుట

అట్లు తన్నిన బ్రహ్మర్షులలో నుత్తముడైన భృగుమహర్షిని పూజించి పిమ్మట వైకుంఠమున నీళాదేవిని నిలిపి భూదేవితో భూమండలమునకు వచ్చెను. 8

శఙ్ఖచక్రగదాకున్త పాణిః పద్మదలేక్షణః ।
శ్రీదేవ్యన్వేషణం కుర్వన్ నానారూపీ జనార్దనః ॥ 9

షట్పఞ్చాశత్సు దేశేషు విచిన్వన్ పురుషోత్తమః ।
కొల్హాపురం సమాగమ్య శ్రియోఽధిష్ఠానముత్తమమ్ ॥ 10

తత్రాపశ్యన్మహాలక్ష్మీం అర్చారూపేణ రాజతీమ్ ।
అగస్త్యారాధితాం పూర్వం ప్రతిష్ఠాప్యాఽలయోత్తమే ॥ 11

తాం దృష్ట్వా తత్ర దేవేశో మహితాం మునిసత్తమైః ।
అర్చయంశ్చ స్వయం విష్ణుః ఉవాస దశవత్సరాన్ ॥ 12

శ్రీకొల్హాపురవాసిలక్ష్మీ మర్చయన్తం భగవన్తం ప్రత్యశరీరోక్తిః

అథాబ్రవీత్తదా విష్ణుం అశరీరా సరస్వతీ ।
విష్ణో! ప్రసీద భగవన్ లక్ష్మీదర్శనలాలస ॥ 13

ఇతో దక్షిణతో గచ్ఛ కృష్ణవేణ్యాశ్చ దక్షిణే ।
ద్వావింశద్యోజనే విష్ణో సువర్ణముఖరీ నదీ ॥ 14

తీరమాసాద్య తస్యాస్త్వం ఉత్తరం మునిసేవితమ్ ।
కున్తేనాఽఽహత్య తత్తీరే సరః కృత్వా తపః కురు ॥ 15

ఆహృత్య దేవలోకాత్త్వం సువర్ణకమలాని చ ।
సంస్థాప్య తస్మిన్ సరసి సర్వాణి కమలాని చ ॥ 16

తత్తీరే పుష్పజాతీశ్చ పుష్పవృక్షశతాని చ ।
పద్మాఽఽరామే చ సరసి పద్మాయాః పద్మవల్లభ! ॥ 17

జపన్నేకాక్షరమనుం సహస్రాక్షర మేవ వా ।
అర్చయన్ కమలైః పద్మాం ద్వాదశాబ్దం వస ప్రభో ॥ 18

ఆ జనార్దనుడు పెక్కు రూపములను ధరించుచు శంఖచక్రగదాకున్తాయుధములను చేతులలో ధరించి లక్ష్మీదేవిని వెదకుచు 9

ఆ పురుషోత్తముడు (ఛప్పన్న) ఏబదియారు దేశములయందామెను వెదకుచు కొల్హాపురమునకు చేరెను. ఆ స్థలము లక్ష్మికి శ్రేష్ఠమగు ఉనికిపట్టు. 10

అచ్చట పూర్వకాలమందే అగస్త్యమహర్షి లక్ష్మీదేవిని అర్చావిగ్రహరూపముగా ఉత్తమమైన ఆలయమున వేంచేపుచేసి ఆరాధించుచుండగ దర్శించెను. 11

దేవాధిదేవుడగు శ్రీనివాసుడామె నచ్చట ప్రసిద్ధ ముని పుంగవులచే పూజింపబడు చుండగా జూచి తానుకూడా వారితో నా లక్ష్మిని పూజించుచు పది సంవత్సరము లుండి పోయెను. 12

శ్రీ కొల్హాపురమునందున్న లక్ష్మీదేవిని పూజించుచున్న భగవంతుని గూర్చి అశరీరవాణి పలుకుట

అటుపిమ్మట ఆకాశవాణి యప్పుడా విష్ణువునుగూర్చి యిట్లు పలికెను. లక్ష్మీదేవిని చూడగోరు పూజ్యుడవగు నో మహావిష్ణో! అనుగ్రహింపుము. 13

నీవిచ్చటినుండి దక్షిణదిశగా కృష్ణవేణీ (కృష్ణా) నదియొక్క దక్షిణముగా వెళ్ళుము, ఇరువదిరెండు యోజనముల దూరమున సువర్ణముఖరీ యను నొక నదికలదు 14

ఆ నదీతీరమునకు నీవు వెళ్ళుము. దాని కుత్తరదిశలో మునీశ్వరులు తపంబొనరించు చుందురు. నీవచ్చట ఒడ్డునందే బల్లెముతో త్రవ్వి చిన్న సరస్సును కల్పించి యచ్చట తపంబొనరింపుము 15

దేవలోకమునుండి బంగారు కమలములను దెచ్చి వానినన్నిటిని ఆ సరస్సున పడవేయుచు 16

ఆ యొడ్డుననే అనేక జాతుల పుష్పవృక్షములను నాటుము. లక్ష్మీనాథా! ఆ పద్మవనములతో నిండిన ఆ సరస్సునందు 17

లక్ష్మీ ఏకాక్షరీ మంత్రముగాని, సహస్రాక్షర మంత్రమును గాని జపించుచు లక్ష్మీదేవి పూజించుచు పన్నెండు సంవత్సరములు నివసింపుము. 18

తతః ప్రసన్నా సా దేవీ స్వయామావిర్భవిష్యతి ।
సువర్ణకమలే దేవ! సువర్ణకమలాకృతిః ॥ 19

ఊనషోడశవర్షా సా శ్రీః పద్మనయనా తవ ।
గచ్ఛ శీఘ్రమితో విష్ణో సువర్ణముఖరీతటమ్ ॥ 20

శేషాచలాధ్వనా రాజరూపస్య భగవతః సువర్ణముఖరీతీరాగమనమ్

ఇతి సౌమ్యం వచః శ్రుత్వా విష్ణురాకాశసమ్భవమ్ ।
జగామ గరుడారూఢః సువర్ణముఖరీతటమ్ ॥ 21

పశ్యం శ్చ వివిధాన్ దేవాన్ పర్వతాం శ్చ వనాని చ ।
వరాహాధిష్ఠితం పుణ్యం అఞ్జనాద్రిం సురారిహా ॥ 22

స్వామిపుష్కరిణీం దృష్ట్వా భూవరాహస్య సన్నిధౌ ।
గరుడాదవతీర్యాసౌ స్నాత్వా స్వామిసరోజలే ॥ 23

వైఖానసైశ్చ మునిభిః ఆతిథ్యేన సుపూజితః ।
న జ్ఞాతో రాజరూపేణ మునిభిః పురుషోత్తమః ॥ 24

యయౌ ప్రాతః సముత్థాయ మునీనామన్త్ర్య తాన్ విభుః ।
అశ్వరూపన్తు గరుడం ఆరుహ్య పురుషోత్తమః ॥ 25

గదాకున్తధరో దేవో గిరేర్దక్షిణతో వ్రజన్ ।
సువర్ణపఙ్కజాకీర్ణాం సువర్ణముఖరీం హరిః ॥ 26

దృష్ట్వా సవిస్మయో భూత్వా గరుడాదవరుహ్య చ ।
తత్ర పుణ్యే సమే దేశే కున్తేనాఽహత్య భూతలమ్ ॥ 27

భగవత్కృతపద్మసరోవరనిర్మాణప్రకారః

గోకర్ణమాత్రవిస్తారం చకార రుచిరం సరః ।
స్మృత్వా వాయుం సమాహూయ తమువాచ మహామనాః ॥ 28

అంత నా దేవి ప్రసన్నురాలైనంతనే నీకు బంగరు పద్మములో బంగరు పద్మాకారముగ

పదునారు సంవత్సరములకు లోబడిన వయస్సుగలదై తామరపువ్వులను బోలిన కండ్లుగల లక్ష్మీదేవిని నీకు ప్రత్యక్షమగును. శ్రీ మహావిష్ణో! సువర్ణముఖరీ నదీతీరమునకు వెంటనే వేంచేయుము. 20

శేషాచల మార్గమున రాజరూపమును ధరించి వేంచేయుచున్న భగవంతుడు సువర్ణనదీ తీరమున కేతెంచుట

ఈ విధముగ ఆకాశవాణియొక్క మృదువైన మాటను విని గరుడునెక్కి సువర్ణనదీ తీరమున కేతెంచెను. 21

దేవశత్రుహన్తకుడగు నారాయణుడు అచ్చట అనేకమంది దేవతలను, పర్వతములను, వనములను చూచుచు వరాహభగవానునిచే ముందుగనే అధిష్ఠింపబడియున్న అంజనాద్రిని 22

స్వామిపుష్కరిణిని జూచి భూదేవితో కూడి వేంచేసియున్న వరాహస్వామి సన్నిధిలో గరుడవాహనమునుండి దిగి స్వామిపుష్కరిణీ జలమును స్నానమొనరించి 23

వైఖానసవ్రతధారులైన మునులచే ఆతిథ్యపురస్సరముగ బూజింపబడెను. కాని ఆ మునులచేత నా పురుషోత్తముడు రాజకుమారుడుగా తలంపబడలేదు. 24

ఆ ప్రభువు ప్రాతః కాలమున మేల్కాంచి యా మునులవద్ద సెలవుతీసుకొని గుఱ్ఱము రూపమును ధరించియున్న గరుడునెక్కి 25

గదను. కుంత(బల్లె) మను నాయుధములను చేబూని ఆ కొండకు కుడితట్టుగ నేగుచు బంగరు పద్మములతో నిండియున్న సువర్ణముఖరీనదిని 26

జూచి అశ్చర్యమును చెందినవాడై గరుడునినుండి దిగి, అచ్చట సమతలముగ నున్న ప్రదేశమునందు బల్లెముతో భూమిని త్రవ్వెను. 27

భగవానుడు పద్మసరోవరమును నిర్మించుట

ఆవుచెవి యంతమాత్రమొక అందమైన సరస్సును నిర్మించెను. వాయుదేవుని తలంచి రప్పించి ఆతనితో నిట్లనెను. 28

ఇన్ద్రస్యానుమతే వాయోరుక్మపద్మాని చాహర ।
స్థాపయిష్యామి సరసిలక్ష్మీపూజావిధౌ మరుత్ ॥ 29

తచ్ఛ్రుత్వా వాయురాహైనం తస్యాం నద్యాం హి సన్తి వై ।
కాఞ్చనాని చ పద్మాని కిమర్థం సురలోకతః ॥ 30

శ్రీభగవాన్ :-
కొల్హాపురే మహావాణీ హ్యశరీరాఽబ్రవీత్పురా ।
దేవలోకాత్సమానీయ కాలఞ్చనాబ్జాని చార్చయ ॥ 31

ఇతి మామబ్రవీద్వాయో తస్మాదానయ మేఽమ్బుజమ్ ।
గత్వా లోకం తతో వాయుః ఇన్ద్రలోకాదుదారధీః ॥ 32

దేవేన్ద్రానుమతేః శీఘ్రం ఆనయామాస తాని వై ।
కాఞ్చనాబ్జాని నిక్షిప్య తస్మిన్ సరసి మాధవః ॥ 33

పద్మవికాసనైరన్తర్యార్థం భగవత్కృత సూర్యనారాయణప్రతిష్ఠా

విష్ణుస్సూర్యం ప్రతిష్ఠాప్య ప్రాఙ్ముఖం సరసస్తటే ।
అర్చయన్ పఙ్కజాధీశం కమలాఽఽవాప్తయే విభుః ॥ 34

శక్తిపూర్వం శ్రియో బీజం కామబీజమతః పరమ్ ।
ఆద్యన్తః ప్రణవోపేతం అక్షరత్రయసమ్పుటమ్ ॥ 35

లక్ష్మీమన్త్రోపాసనపూర్వకభగవత్కృతతపోవిధిః

త్రిసహస్రం జపన్నిత్యం దశాంశం తర్పయన్ విభుః ।
అర్చయన్ పద్మసాహస్రైః దివ్యైః కాఞ్చనసమ్భవైః ॥ 36

తర్పయన్ పద్మసరసో రసేనోషసి మాధవః ।
క్షీరాహారో యతాహారో లక్ష్మ్యారాధనతత్పరః ॥ 37

ఓ వాయుదేవుడా! నీ వేగి దేవేంద్రుని యాజ్ఞనుబడసి స్వర్గమునుండి బంగరు పద్మములను తెమ్ము. లక్ష్మీదేవి పూజకై వాని నీ సరస్సున పడవేయుదును. 29

దానిని విని వాయువాతనితో నిట్లనెను స్వామీ! ఆ నదియందు సహజముగనే స్వర్ణపద్మములున్నవిగదా! ఇక స్వర్గలోకమునుండి తేనేల? యని పల్కెను. 30

భగవానుడు -
పూర్వమాకాశవాణి కొల్హాపురమున లక్ష్మీదేవి యున్నది. కావున నీవు దేవలోకము నుండి కనక కమలములను దెచ్చి వానితో నర్చింపుము. 31

అని యో వాయుదేవుడా! నన్నుగూర్చి పలికెను, కావున నాకా పద్మములను తెమ్ము. ఆ పిమ్మట నా యుదారబుద్ధిగల వాయువు దేవలోకమునకేగి ఇంద్రలోకమునుండి 32

దేవేంద్రుని యనుమతినిబడసి వేగముగ నా కనక పద్మములను దెచ్చెను. అంత నా లక్ష్మీవల్లభుడా పద్మములను ఆ సరస్సులో సమర్పించెను. 33

పద్మములు సర్వదా వికసించియే యుండుటకు భగవాను డచ్చట సూర్యనారాయణుని ప్రతిష్ఠించుట

విభువగు నా మహావిష్ణువు నదీతీరమున తూర్పు ముఖముగ సూర్యుని ప్రతిష్ఠించి లక్ష్మీదేవిని బడయుటకై యాతని నర్చించుచుండెను. 34

ముందుగ శక్తినికూర్చి ఆపై లక్ష్మీబీజమును, దానిపై కామబీజమును చేర్చి ఆదియంతములయందు ప్రణవమును కూర్చి మూడక్షరముల సంపుటమైన మంత్రమును 35

లక్ష్మీమంత్రము నుపాసించుచు భగవంతుడు తపమొనరించుట

ప్రతిదినము మూడువేలు జపించి అందు పదియవ భాగము (అనగా మూడు వందలు) తర్పణమును చేయుచు, వేయి దివ్యకనక పద్మములతో నర్చించుచు

శ్రియఃపతి లక్ష్మినారాధించు ఆసక్తితో ఆహార నియమమును కలవాడై పాలను మాత్రమే గ్రోలుచు ఉదయమునందే ఆ పద్మసరస్సు తర్పణ మొనరించుచు37

తద్భానుసన్నిధౌ తీరే పశ్చిమాభిముఖో విభుః ।
దీక్షాం వివేశ దేవేశో ద్వాదశాబ్దమనన్యధీః ॥ 38

నృపశఙ్కయా భగవత్తపోభఙ్గాయే న్ద్రాదికృతరమ్భాదిప్రేషణమ్

ఏవం స్థితే మహావిష్ణౌ శ్రీకాఙ్క్షిణి సమాహితే ।
ఇన్ద్రాదిదేవాః సంక్షుబ్ధాః మాయామోహసమన్వితాః ॥ 39

భూపతేః పార్థివేన్ద్రస్య విష్ణోర్మానుషరూపిణః ।
విఘ్నమిచ్ఛ తపసః కర్తుం ఉద్యమం చక్రురుద్ధతాః ॥ 40

ఆహూయాప్సరసస్సర్వాః ప్రోచుస్సేన్ద్రా దివౌకసః ।
యూయం గచ్ఛత భూలోకం అఞ్జనాద్రే స్సమీపతః ॥ 41

సువర్ణముఖరీ నామ నదీ మునినిషేవితా ।
తస్యా ఏవోత్తరే తీరే కుమ్భయోనేః మహాऽऽశ్రమః ॥ 42

తదాశ్రమాత్పూర్వభాగే కశ్చిద్రాజా తపస్యతి ।
కనకాబ్జసరస్తీరే పురస్తాద్భాస్కరస్య చ ॥ 43

త్రైలోక్యలక్ష్మీమాకాఙ్క్షన్ మాయావీ స చతుర్భుజః ।
క్షోభయధ్వం నృత్యగీతైః అన్యైః శృంగారచేష్టితైః ॥ 44

రాజవేషభృద్భగవత్తపోవనం ప్రతి ఇన్ద్రప్రేషిత రమ్భాద్యాగమనమ్

ఇతి దేవై స్సమాదిష్టాః సర్వా హ్యప్సరసాం వరాః ।
వసన్తకామసహితా జగ్ముః పద్మసరోవరమ్ ॥ 45

అవతీర్ణో వసన్తస్తు జజృమ్భే తద్వనే భృశమ్ ।
చూతకింశుకమన్దార కర్ణికారాసనోజ్జ్వలైః ॥ 46

కోకిలైః భృఙ్గరాజైశ్చ శోభితైర్వివిధైః ఖగైః ।
రమ్యే వనే తపస్యన్తం పురుషం సుభాగాకృతిమ్ ॥ 47

ఆ తీరమున సూర్యుని సన్నిధానమున పడమటి ముఖముగా కూర్చొని పన్నెండు సంవత్సరములు యితర చింతలు లేకుండగ నారాయణుడు దీక్షనువహించెను.

అది యొక రాజుచేయు తపస్సని భ్రమించి దానిని చెడగొట్టుటకై ఇంద్రాదులు రంభాదులను పంపించుట

ఇట్లు శ్రీ మహావిష్ణువు నిశ్చలచిత్తుడై లక్ష్మిని బడయుటకు ఉద్యమించుచుండగా విష్ణుమాయావిమోహితులైన దేవేంద్రాది దేవతలు తల్లడిల్లినవారై 39

ఒక చక్రవర్తి వేషమును ధరించియున్న శ్రీ మహావిష్ణువు యొక్క తపస్సును చెడగొట్ట వలెనని ప్రయత్నమును చేయుటకుద్యమించిరి. 40

ఇంద్రాది దేవతలు అప్సరసల నందరను రప్పించి వారితో మీరు భూలోక మునకేగి అంజనగిరికి సమీపముగ 41

మునులచే సేవింపబడుచున్న సువర్ణముఖరీయని ప్రసిద్ధిగల నది యొకటి కలదు. దాని యుత్తరతీరమున అగస్త్యమహర్షి యాశ్రమ మొకటి కలదు. 42

ఆ యాశ్రమమునకు తూర్పుగా నొక రాజెవ్వడో తపస్సును చేయుచున్నాడు సువర్ణ పద్మసరస్సు వద్దున సూర్యున కెదురుగా 43

ముల్లోకాధిపత్యమును గోరుచు మాయలమారియగు నా నారాయణుడే కావచ్చు (తపస్సును చేయుచున్నాడు) మీరు ఆటలతోను, పాటలతోను, ఇంకను ఇతరములైన శృంగారచేష్టలతోను 44

రాజవేషమును ధరించిన భగవంతుని తపోవనమునుగూర్చి ఇంద్రుని పంపున రంభాదులు వచ్చుట

ఇట్టింద్రాదులచే నాజ్ఞాపింపబడిన ఉత్తమాప్సరస లందరును వసంతుడు, మన్మథుడు తోడుగరాగా పద్మసరోవరమున కేగిరి 45

వసంతుడు క్రిందికి దిగి ఆ వనమునందంతటను మిక్కిలి విజృంభించెను. మామిడి గున్నలు, మోదుగులు, మందారములు, కర్ణికారములును పూలగుత్తులతోను, నూతన చిగుళ్ళతోను వంగి రాజిల్లుచుండెను. 46

కోకిలలు, శ్రేష్ఠమగు తుమ్మెదలు, ఇంకను నానారకముల పక్షులతో శోభిల్లుచున్న సుందరాకారుడగు శ్రీ మహావిష్ణువును 47

దృష్ట్వా చతుర్భుజం చిత్రం మోహితాశ్చాప్సరోగణాః ।
జగుః కలఞ్చ ననృతుః తదగ్రే తా వరాఙ్గనాః ॥ 48

కల్హారశీతలో వాయుః చాలయన్ పుష్పవాటికామ్ ।
వవౌ మలయసమ్భూతో మదయన్ వనవాసినః ॥ 49

స్వాశ్రమాగతాప్సరోవఞ్చనార్థం భగవత్కృతమాయానిర్మాణమ్

ఏతస్మిన్నన్తరే విష్ణుః కిఞ్చిదున్మీల్య చక్షుషీ ।
మాయామన్యాం విససృజే తాసాం సమ్మోహనాయ వై ॥ 50

తాం విష్ణుమాయాం వీక్ష్యైవ వివశా వినతాననాః ।
స తు పద్మాని సఞ్చిన్వన్ చచార సరసీజలే ॥ 51

యథాపూర్వం పూజయంశ్చ నిర్వికారో నిరఞ్జనః ।
తం దృష్ట్వా నిర్వికారం తా వికర్తుం పురుషోత్తమమ్ ॥ 52

అశక్తా జగ్మురాకాశం విష్ణుమాయావిమోహితాః ।
తాం మాయాం భగవానాహ "లోకపూజ్యా భవిష్యసి" ॥ 53

ఇక్షుచాపాసి చక్రాబ్జ పుష్పబాణధరా సతీ ।
చతుర్వర్గప్రదా పుంసాం పర్ణక్షీరాదిపూజితా ॥ 54

ఇత్యాదిశ్య చ తాం దేవీం అర్చయామాస పద్మినీమ్ ।
ఏవం తపస్యతస్తస్య ద్వాదశాబ్దా గతా ద్విజ ॥ 55

పద్మసరోవరాల్లక్ష్మీప్రాదుర్భావః

తతస్త్రయోదశే వర్షే కార్తికే శుక్లపక్షకే ।
పఞ్చమ్యాం శుక్రవారే చ ముహూర్తే మన్త్రసంకే ॥ 56

చతుర్భుజములతో విచిత్రముగ వేంచేసియుండజూచి యా యప్సరసలందరును తామే మోహించి మధురముగ పాడుచు నాతనిముందా సుందరాంగులందరును ఆడదొడంగిరి. 48

మలయపర్వతమున బుట్టి ఎఱ్ఱకలవల సంపర్కముచే చల్లనైన గాలి పూలతోట నంతను కదల్చుచు తన వాసులకు కామోద్రేకమును కలిగించుచు వీచదొడంగెను.

తన ఆశ్రమమునకు వచ్చిన అప్సరసలను మోసగించుటకై నారాయణుడు నిర్మించిన మాయలు

ఇంతలో నా శ్రియఃపతి కొంచెము కన్నులను తెఱచి వారిని మోహబెట్టుటకై మరియొక మాయను విడిచెను. 50

ఆ మాయను చూచినంతనే అప్సరసలు పరవశలై సిగ్గుచే తలలను వంచుకొనిరి. నారాయణుడు మాత్రము ఆ నదీ జలమున పుష్పములను కోయుచు 51

ఏ వికారములును ఏ కర్మలును లేకయే వెనుకటివలెనే నిశ్చింతగా పూజను సలుపుచుండెను. అట్లు నిర్వికారుడై తన పనిని సాగించుకొనుచున్న ఆ పురుషోత్తముని ఆ స్త్రీలు జూచి వికరింజేయుటకు 52

అసమర్థులై పైగా తామే ఆతని మాయలో మిక్కిలి వ్యామోహితులై ఆకసమున కెగసిపోయిరి. అంత ఆ మహావిష్ణువామాయతో నీవు లోకపూజ్యురాలవగుదువు

నీకు చెఱకు విల్లగును. శంఖము, చక్రము, ఖడ్గము, పుష్పబాణములను ధరించి ఆకులు, పాలతో పూజింపబడి మానవులకు ధర్మార్థకామమోక్షముల నొసంగు చుందువు. 54

అని యిట్లు మాయాదేవి కాజ్ఞయొసంగి తాను లక్ష్మియారాధనను చేసుకొనెను. ఓ దేవలా! ఇట్లు తపస్సు చేయుచు పన్నెండు సంవత్సములను గడపెను. 55

పద్మసరోవరమునుండి లక్ష్మి ఆవిర్భవించుట

ఆపైన పదమూడవయేట కార్తీకమాసమున శుక్లపక్షమందు పంచమీ శుక్రవారమున మంత్రమనెడు శుభముహూర్తములో 56

వవుః పుణ్యా స్సుఖా వాతా ఉత్తరాషాఢతారకే ।
ప్రసన్నం సలిలం సర్వం త్రైలోక్యాన్తర్గతం ద్విజ ॥ 57

సుప్రభో భానుమానాసీత్ ప్రసన్నాని మనాంసి చ ।
తతః పద్మసరోమధ్యే తేజోరాశిర్మహానభూత్॥ 58

బాలభానుసహస్రాభిః సువర్ణసదృశచ్ఛవిః ।
తన్మధ్యే కాఞ్చనైః పద్మైః నిర్మితో రథ ఉత్తమః ॥ 59

పద్మిభిర్వృతపార్శ్వశ్చ చతుర్భిర్మదగన్ధిభిః ।
తన్మధ్యే కాఞ్చనే పద్మే సహస్రదళశోభితే ॥ 60

తత్పద్మకర్ణికామధ్యే పద్మాఽఽసనసమన్వితా ।
పద్మహస్తా పద్మనేత్రీ రక్తపద్మపదద్వయా ॥ 61

సువర్ణపద్మముకుళ ద్వయశోభికుచానతా ।
స్మేర పద్మరజోగంధి సముచ్ఛ్వాసముఖామ్బుజా ॥ 62

బిమ్బాధరసుసంవృద్ధ స్మితశోభిసుధారసా ।
సమ్వల్లక్ష్మీసమావాస విశాలనయనద్వయా ॥ 63

సర్వరత్నసముత్క్షిప్త జామ్బూనదవిభూషణా ।
కర్ణికోత్పలతాటఙ్క మౌక్తికాలకబన్ధనా ॥ 64

ఆముక్తముక్తామకుట కటకాఙ్గదకఙ్కణా ।
విద్యుత్పుఞ్జప్రతీకాశ విచిత్రామ్బరచిత్రితా ॥ 65

మన్దస్మితా మనోజ్ఞాఙ్గీ మాధవం వీక్ష్య సాదరమ్ ।
కల్హారమాలామాదాయ యక్షకర్దమలేపనామ్ ॥ 66

సుగన్ధితులసీదూర్వా మధూకకమలోత్పలామ్ ।
స్థితా పద్మరథే దేవీ దేవం వీక్ష్య చతుర్భుజమ్ ॥ 67

సుఖకరమైన పుణ్యవాయువులు వీచుచుండగ ఉత్తరాషాఢ నక్షత్రము ముల్లోకములలోని మున్నీరంతయు నిర్మలముగానుండగా 57

సూర్యుడు నిర్మల తేజస్సుతో వెలుగుచుండ.... సజ్జనచిత్తములు ప్రసన్నమైయుండ, ఆ పద్మసరస్సునకు మధ్యభాగమున గొప్ప వెలుగొకటి ఆవిర్భవించెను. 58

దానికి మధ్యమందు వేయిమంది బాల సూర్యులతో సమానమై బంగరుతో సమానమైన కాంతిగలదై బంగరు పద్మములతో చేయబడిన శ్రేష్ఠమైన రథమొకటి

మంచిజాతికి చెందిన నాలుగు మదగజములచే నలుగడల ధరింపబడినదై గాన్పించెను. దానికి మధ్యభాగములో వేయిదళములుగల సువర్ణపద్మములో60

దాని దుద్దుపై పద్మాసనాసీనయై పద్మమును చేతిలో ధరించి పద్మములను బోలిన కండ్లు, ఎఱ్ఱని పద్మముల వంటి పాదములుకలదై 61

బంగరు పద్మమొగ్గలను పోలిన స్తనద్వయముచే కొంచెము ముందుకు వంగినదై, వికసించిన తామరపువ్వునందలి పరాగమువలె పరిమళించు ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములుగల ముఖపద్మముకలదై 62

దొండపండువంటి అధరముపై తళుకొత్తు చిరునగవుతో చిమ్మబడిన పీయూష రసాన్వితయై, వికసించు, శోభచే నావరింపబడుటచే విశాలమైన రెండు కండ్లుకలదై

సకల రత్నములచే పొదగబడిన బంగరు ఆభరణములను ధరించినట్టిదై తామర దుద్దును, నల్లకల్వను చెవులకు కమ్మలనుగాగలదై, ముంగురులను ముత్యాల హారముతో బంధించినదై 64

ముత్యముల కిరీటమును ధరించి, మురుగులు, దండకడియములు, తోడాలను ధరించినదై మెరుపుల గుత్తులను బోలిన విచిత్రమైన చీరెను చిత్రముగా ధరించినదై

మనోహరమైన సమస్తావయవములనుకలదై, చిరునగవు ముఖమున తళుకొత్త మాధవుని ఆదరముతో జూచి సుగంధద్రవ్యములచు చేర్చిన చందనము పూయబడిన ఎఱ్ఱకలువమాలను చేధరించి 66

సహజముగ పరిమళించు తులసీ, దూర్వా, ఇప్ప, పద్మ, కలువ మాలలను ధరించినదై పద్మరథముపై నాసీనయైన లక్ష్మీదేవి చతుర్భుజుడైన ఆదిదేవుని గాంచెను. 67

తతో దేవగణా స్సర్వే వాదయన్ దేవదున్దుభీః ।
శఙ్ఖానాపూరయామాసుః వీణాశ్చ ముముచుస్స్వరాన్ ॥ 68

షడ్జాదీన్ సమతాలేన గన్ధర్వా లలితం జగుః ।
ననృతుర్దివ్యాప్సరసః సుస్వరం గీతలాలసాః ॥ 69

తూర్యఘోషేణ మహతా కృత్స్నమాపూరితం జగత్ ।
తేన ఘోషేణ విజ్ఞాయ శ్రియః ప్రత్యక్షతాం విధిః ॥ 70

లక్ష్మ్యవతారదర్శనార్థం పద్మసరస్తీరం ప్రతి బ్రహ్మాద్యాగమనమ్

హంసారూఢ స్సహమునిః బ్రహ్మా తత్ర సమాయయౌ ।
కైలాసాచ్ఛఙ్కరశ్చాపి గౌరీగణసమన్వితః ॥ 71

ఇన్ద్రశ్శచ్యా లోకపాలైః శ్రుత్వా శఙ్ఖధ్వనిం యయౌ ।
వసిష్ఠాద్యాశ్చ మునయః సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥ 72

కాఞ్చనాబ్జసరస్తీరం పద్మనాభాశ్రమం యయుః ।
సర్వలోకేశ్వరీం తత్ర శ్రియం పద్మరథస్థితామ్ ॥ 73

దృష్ట్వా విద్యాధరా స్సర్వే పుష్పవృష్టిముచో దివి ।
విస్మితాస్సస్మితా స్సర్వే దేవాస్తస్థుశ్చ సస్పృహాః ॥ 74

దైతేయా దానవాశ్చాపి నాగాః పాతాళవాసినః ।
సాభిలాషా రమాం వీక్ష్య స్థితా మదనమోహితాః ॥ 75

మామాశ్రయేన్మామాశ్రయేత్ ప్రత్యేకం మేనిరే హృది ।
ఇతి తేషు స్మరత్స్వేవ దేవదానవభోగిషు ॥ 76

లక్ష్మీకృతమాలార్పణ పూర్వకభగవద్వరణమ్

ఉత్థాయ సస్మితా లక్ష్మీః ఆగత్య హరిమఞ్జసా ।
కల్హారమాలాముమ్ముచ్య విష్ణోః కణ్ఠే సమర్ప్య చ ॥ 77

అంతలో దేవతలందరును దేవదుందుభులను మ్రోగించిరి. శంఖములను గట్టిగానూదిరి. వీణా నాదములను వినుపించిరి. 68

గంధర్వులు షడ్జాది స్వరములతో తాళము తప్పకుండగ పాడిరి. పాడుటలో పరవశులగు అప్సరసలు మంచి స్వరములతో పాడుచు నాడిరి. 69

మహత్తరమైన వాయిద్యధ్వనులతో ప్రపంచమంతయు నిండిపోయెను. ఆ ధ్వనిని విన చతురాననుడు లక్ష్మి ప్రత్యక్షమైనదని యెఱింగి 70

లక్ష్మీదేవి యవతారమును సందర్శించుటకై పద్మసర స్తీరమునకు బ్రహ్మాదులు విచ్చేయుట

బ్రహ్మదేవుడు హంసవాహనమునెక్కి మునీశ్వరులతో గూడి యచ్చటకు విచ్చేసెను. కైలాసమునుండి శంకరుడును పార్వతీ దేవితోను, గణములతోను వచ్చెను. 71

ఆ శంఖధ్వనిని విని దేవేంద్రుడు శచీదేవితోను, దిక్పాలురతోను అక్కడ కేతెంచెను, వసిష్ఠాది మునీశ్వరులున్ను, సనకాది యోగులున్ను 72

పద్మనాభుని ఆశ్రమమగు సువర్ణపద్మ సరస్సువద్దనకు విచ్చేసిరి. అచ్చట వారందరును పద్మరథమందు వేంచేసియున్న సకలలోకేశ్వరియగు లక్ష్మీదేవిని

దర్శించిరి, విద్యాధరులందరును ఆకసమున పుష్పవృష్టిని గురిపించిరి. దేవత లందరును ఆశ్చర్యావిష్టులై నగుమొగములతో లక్ష్మీదేవియందాశతో నిలచియుండిరి.

రాక్షసులును రక్కసులును పాతాళమునందు నివశించు సర్పములున్ను లక్ష్మీదేవిని సందర్శించి కామజ్వరపీడితులై లొట్టలు వేయుచు నిలచియుండిరి. 75

"నావద్దకే వచ్చును, నావద్దకే చేరు" నని ప్రతివారును తమ తమ హృదయములలో తలంచుచుండిరి. ఇట్లు దేవతలు, రాక్షసులు, పన్నగులు తలంచుచుండగనే 76

లక్ష్మి భగవంతుని కంఠమున పుష్పమాల నర్పించి వరించుట

లక్ష్మీదేవి చిరునగవుతో లేచివచ్చి వెంటనే తన మెడలోని ఎఱ్ఱ కలవపూవులను తీసి నారాయణుని మెడలోవైచెను. 77

ఆలిఙ్గ్య తం చతుర్బాహుం సర్వలోకాన్ వ్యలోకయత్ ।
హరివక్షఃప్రతిష్ఠాయాః శ్రియో దృష్ట్యఞ్చలేక్షితాః ॥ 78

స్వస్వాధికారాన్ సమ్ప్రాపుః దేవదానవయోగినః ।
శ్రియా సమేతో భగవాన్ కృతార్థః కమలాపతిః ॥ 79

భగవతః పద్మసరోవరవరదానపూర్వకం శేషాచలగమనమ్

పాద్మం సర స్సమీక్ష్యా థ వరం తస్మై దదౌ హరిః ।
హే సరః తవతీరేఽస్మిన్ పద్మకాన్తస్య భాస్వతః ॥ 80

తపః కుర్వన్నహం పద్మాం ఆప్తవానస్మి శాశ్వతీమ్ ।
తస్మాత్త్వమద్యప్రభృతి 'పద్మవాపీ'తి నామతః ॥ 81

'పాద్మం' 'పద్మసర'శ్చేతి పద్మాప్రీతికరం భువి ।
త్రిలోకీప్రథితం భూయా హృద్దేశకమలాలయ ॥ 82

ఇత్యుక్త్వా గరుడేశానం అధిరుహ్య రమాసఖః ।
భోగిరాజగిరం గత్వా స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ 83

నారదాద్యష్టమహర్షిప్రశంసిత పద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్

రమతే రమయైకాన్తే రమణీయే శ్రియఃపతిః ।
తం దృష్ట్వా మునయ స్సర్వే ప్రశశంసు స్సరోవరమ్ ॥ 84

నారదః :-

యః పద్మసరసి స్నాతః సప్తజన్మాఘనాశనే ।
శ్రియమాప్నోతి విమలాం శ్రియఃపతిరివామలః ॥ 85

వసిష్ఠః :-

రుక్మాబ్జసరసి స్నాతోరుక్మనద్యాస్తటోద్భవే ।
కోటిజన్మకృతైః పాపైః ముచ్యతే శ్రియమాప్నుయాత్ ॥ 86

ఆ చతుర్భుజుని కౌగిలించుకొని ఆపైన లోకులనందరను జూచెను. విష్ణువక్షస్థలమున విరాజిల్లుచున్న శ్రీ మహాలక్ష్మీదేవి యొక్క కటాక్షవీక్షణముచే 78

ఆ దేవతలు, రాక్షసులు, యోగులు మొదలగు వారందరును తమ తమ అధికారములను బడసిరి, షడ్గుణపూర్ణుడగు నా మాధవుడు కృతార్థుడై లక్ష్మీదేవితో కూడుకొని 79

భగవానుడు ఆ పద్మసరోవరమునకు వరములొసంగి శేషాచలమున కేగుట

శ్రీహరి ఆపైన పద్మసరోవరమును కటాక్షించి దానికిట్లు వరమొసంగెను. ఓ సరస్సా! పద్మముల కాంతితో భాసిల్లుచున్న నీ యొక్క యీ తీరమునందు 80

నేను తపంబొనరించుచు శాశ్వతమైన లక్ష్మిని పొందితిని, కాబట్టి నీవీనాటినుండి "పద్మవాపి" యను పేరుతో బరగుదువు. 81

"పాద్మ" మనియు "పద్మసరస్సు" నియును నీకు పేరుండును, భూలోకమున నీవు లక్ష్మికెంతయు ప్రియమగుదువు, లక్ష్మికి స్థానమైన మధ్యభాగముకల సరస్సా! నీవు మూడులోకములయందును ప్రసిద్ధిని గనుము, 82

అని పలికి భగవానుడు గరుడునిపైనెక్కి శేషాద్రికేగి స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున 83

నారదాది యెనమండుగురు ఋషులచే కొనియాడబడిన పద్మసరస్సు యొక్క మహిమ

మనోహరమగు నచ్చోట శ్రియఃపతి ఏకాన్తమున శ్రీ మహాలక్ష్మీదేవితో రమించుచుండెను. ఆ సరోవరమును జూచి మునులందరును ఇట్లు స్తుతించిరి

నారదమహర్షి :-

ఏడుజన్మల పాపములను హరించు ఈ పద్మసరస్సునందు స్నానమొనరించు వాడు నిర్మలుడై నారాయణునివలె అపారమైన లక్ష్మిని బడయగల్గును. 85

వసిష్ఠఋషి -

సువర్ణనది యొద్దున బుట్టిన సువర్ణపంకజ సరస్సులో స్నానమాడినవాడు కోటి జన్మలనుండియు చేసిన పాపమునంతను బాపుకొని లక్ష్మీసంపన్నుడగును. 86

మరీచిః :-

సువర్ణముఖరీకూలే స్నాతః పద్మసరోవరే ।
మహాపాతకయుక్తో యః స ముచ్యేతాంహసః క్షణాత్ ॥ 87

అత్రిః :-

అత్ర పద్మసరస్నాతో యో రుక్మతటినీతటే ।
స సర్వపాపనిర్ముక్తః శ్రియమాప్నోత్యసంశయమ్ ॥ 88

అంగిరాః:-

భ్రష్టరాజ్యస్తు యో రాజా స్నాత్యస్మిన్మణ్డలం యమీ!
పద్మాకరాఖ్యే సరసి స రాజ్యం ప్రాప్నుయాచ్ఛ్రియమ్ ॥ 89

పులస్త్యః :-

విప్రో యః పద్మసరసి వ్రాత్యో మన్త్ర వివర్జితః ।
సో పి పూతస్త్రిషవణాత్ దినేనైకేన శుద్ధ్యతి ॥ 90

పులహః :-

వైశ్యో యో వఞ్చనాజీవీ వ్యవహారవిశారదః ।
స పద్మసరసి స్నాత్వా రాజా భవతి ధార్మికః ॥ 91

క్రతుః :-

శూద్రస్త్వాచారవిభ్రష్టో దేవబ్రాహ్మణదూషకః ।
స పద్మసరసి స్నాత్వా పూతోవైశ్యో భవిష్యతి ॥ 92

దేవదర్శనః :-

ఇతి ప్రస్తూయ మునయో యయుస్తే స్వాశ్రమాన్ మునే ।
ఉత్పత్తిః పద్మసరసః తవోక్తా దేవలామలా! ॥ 93

శుకచరిత్రవర్ణనమ్

ఇతఃపరం శుకోత్పత్తిం వదామి శ్రుణు దేవల! ।
పురా శుకో బ్రహ్మచారీ సాక్షాద్వ్యాసకిః మహాన్ ॥ 94

మరీచి :-

సువర్ణముఖరీ నదీతీరమున బుట్టిన పద్మసరస్సులో స్నానము చేసినవాడు మహా పాతకియైనను ఒక్క క్షణమున ఆపాపమునుండి విముక్తుడగును. 87

అత్రి :-

సువర్ణనదీ తీరముననున్న పద్మసరస్సులో స్నానమొనరించు వాడు పాపములకు దూరుడై లక్ష్మిని బడయును, ఇందు సందియములేదు. 88

అంగిరుడు :-

రాజ్యమును పోగొట్టుకొనిన రాజు పద్మాకర మనెడు సరస్సునందు ఇంద్రియ నిగ్రహముతో నలుబది దినములు స్నానమును గావించినచో ఆ రాజ్యలక్ష్మిని తిరిగి బడయగల్గును 89

పులస్త్యబ్రహ్మ :-

మంత్రమును విడిచి ఆచారభ్రష్టుడైన బ్రాహ్మణుడు పద్మసరస్సులో మూడు వేళల స్నానము నాచరించినచో ఒక్కరోజునకే పరిశుద్ధుడగును 90

పులహబ్రహ్మ :-

మోసగించి జీవించు వ్యవహారకుశలుడగు వైశ్యుడు ఆ పద్మసరస్సునందు స్నానముచేసినచో ధార్మికుడైన రాజగును. 91

క్రతువు :-

వర్ణాచార భ్రష్టుడై దేవతలను దూషించు శూద్రుడు పద్మసరస్సులో స్నానము చేసి పవిత్రుడై వైశ్యుడగును. 92

దేవదర్శనుడు :-

ఇట్లా ఋషులందరును ఆ సరస్సును పొగిడి తమ తమ ఆశ్రమములకేగిరి. పాపరహితుడవగునో దేవలా! పద్మసరస్సుయొక్క పుట్టుకను నేను నీకు జెప్పితిని.

శుకుని చరిత్రను జెప్పుట

దేవలా! ఇకమీదట శ్రీ శుకుని జన్మగురించి చెప్పెదను వినుము. పూర్వకాలమున పూజ్యుడైన బ్రహ్మచారియగు వ్యాసపుత్రుడగు శ్రీ శుకమహర్షి 94

లబ్ధ్వా బ్రహ్మోపదేశన్తు రుద్రాత్ జ్ఞానీ బభూవ హ! ।
తపస్సిద్ధో జగామైవ పశ్యన్ బ్రహ్మాత్మకం జగత్ ॥ 95

ఏవం జగౌ చ సతతం జ్ఞానోన్మత్త స్స బాలవత్ ।
ఊనషోడశవర్షో ఽసౌ సాక్షాత్కృష్ణ ఇవోజ్జ్వలః ॥ 96

మాతా చ కమలాదేవీ పితా దేవో జనార్దనః ।
బాన్ధవా విష్ణుభక్తాశ్చ స్వదేశో భువనత్రయమ్ ॥ 97

ఇత్యుక్త్వా వ్యాసమున్మృచ్య భానుం ప్రతి జగామ హ ।
గచ్ఛన్తం శుకమాలోక్య తీవ్రాంశోశ్చ సమీపతః ॥ 98

వ్యాసః పుత్రే తి చుక్రోశ పుత్రేతి చ పునః పునః ।
ఆలోక్యాథ శుకం భానుః ఉవాచ ప్రణయాద్వటుమ్ ॥ 99

హే వటో గచ్ఛ భూలోకం అపుత్రస్త్వమవాక్ఛిరాః ।
ముక్తః పితృఋణాత్పుత్రం ఉత్పాద్యాఽగచ్ఛ శీఘ్రతః ॥ 100

అపుత్ర్య గతిర్నాస్తిః తపః కృత్వాపి భూతలే ।
యజ్ఞం కృత్వాఽపి లోకార్థీ స్వర్గం నైవాప్నుయాత్ పుమాన్ ॥ 101

ఛాయాశుకోత్పత్తిః

ఇతి భానువచః శ్రుత్వా శుకో ధ్యాత్వా జనార్దనమ్ ।
ఆత్మచ్ఛాయామధఃశీర్షాం అసృజత్త్వాత్మపూరుషమ్ ॥ 102

ఛాయాశుకఞ్చ తం కృత్వా స్వాత్మపుత్ర మివాఽఽత్మవాన్ ।
పితు ర్మే శోకనాశం త్వం కురు పుత్రత్వమాగతః ॥ 103

ఇత్యుక్త్వా భానుమాలోక్య వివృతం తత్పథం గతః ।
ఛాయాశుకస్సమాగత్య వ్యాసం క్రోశన్తమాత్మజమ్ ॥ 104

రుద్రునినుండి బ్రహ్మోపదేశమును బడసి జ్ఞానియయ్యెను. తపస్సు చేసి సిద్ధిని పొంది జగత్తునంతను పరమాత్మాత్మకమున జూచుచు పోయెను. 95

జగత్తంతయు బ్రహ్మాత్మకమేయని నిరంతరము పలుకుచున్నవాడై జ్ఞానపారవశ్యమున బాలునివలె సంచరించుచు పదునాఱేండ్లింకను నిండకనే సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణునివలె ప్రకాశించెను. 96

నాకు లక్ష్మి తల్లి జనార్దనుడు తండ్రి. విష్ణుభక్తులే బంధువులు, మూడులోకములు నాకు స్వదేశములే. 97

అని చెప్పి వ్యాసమహర్షిని విడచి సూర్యునియొద్ద కేగెను. సూర్యునియొద్ద కేగుచున్న శ్రీ శుకుని జూచి 98

వ్యాసమహర్షి పుత్రా! పుత్రా! యని మాటిమాటికి కేకలిడెను. అటుపిమ్మట సూర్యుడా శుకుని జూచి పరిచయమువలన నా బ్రహ్మచారినిగూర్చి యిట్లు పలికెను. 99

ఓ బ్రహ్మచారీ! నీవు బిడ్డలను కనలేదు. తలక్రిందుగా భూమికిపొమ్ము. కుమారుని గని పితృఋణమునుండి విముక్తుడవై వెంటనే నాయొద్దకు రమ్ము, పొమ్ము, 100

పుత్రులు లేనివానికి ఊర్ధ్వగతిలేదు. ఊర్ధ్వలోక ప్రాప్తికి భూమియందెంత తపస్సును చేసినను, యెన్ని యజ్ఞములను చేసినను స్వర్గమును బడయలేడు. 101

ఛాయా శుకుడు పుట్టుట

అనెడు సూర్యుని మాటలను విని శ్రీశుకుడు శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించి తలక్రిందుగాగల తన నీడను తన బిడ్డగా సృజించెను. 102

లబ్ధసత్తాకుడగు నా శ్రీ శుకుడు ఆ ఛాయా రూపమగు శుకుని తన బిడ్డనుగా జేసి నీవు నాకు పుత్రుడవై నా తండ్రి దుఃఖమును పోగొట్టుము. 103

అని పలికి సూర్యుని జూచి తెఱవబడిన ఆ మార్గమున నేగెను. ఆ ఛాయా శుకుడు బిడ్డకై యేడ్చుచున్న వ్యాసుని యొద్దకువచ్చి 104

నమస్కృత్య పితుః పాదౌ శ్రుత్వా భాగవతం సుధీః ।
కృత్వా వైవాహికం కర్మ పుత్రానుత్పాద్య పుణ్యధీః ॥ 105

పురాణం శ్రీభాగవతం ప్రతిష్ఠాప్యావనౌ సుధీః ।
కృష్ణప్రసాదాత్సశుకః ఋషిత్వఞ్చ ప్రపద్య చ ॥ 106

సశరీరో బ్రహలోకం గత్వా ప్రీతో వసన్ సుధీః ।
శ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహాత్మ్యం శ్రుత్వా పద్మసరోవరమ్ ॥ 107

ప్రాప్య కృత్వా తప స్తీవ్రం సరోఽమ్బుజదళైః సృజన్ ।
స సభ్యాన్ మానసాన్ పుత్రాన్ అష్టోత్తరశతం ద్విజాన్ ॥ 108

తా నధ్యాప్య బ్రహ్మవిద్యాం తై స్సహాద్రిం గతో మునిః ।
మాసి భాద్రపదే పుణ్యే బ్రహ్మణా నిర్మితోత్సవే ॥ 109

వర్తమానే శ్రీనివాస సేవార్థం వ్యాసపుత్రకః ।
ఉత్సవే వాహనాన్ కృత్వా శతమష్టోత్తరాన్ ద్విజాన్ ॥ 110

ఉత్సవాన్తే చావభృథే శ్రవణర్క్షే ప్రసన్నధీః ।
స్నాత్వా చ స్వామిసరసి తైర్ద్విజైః కమలోద్భవై ః ॥ 111

సభాయాం వేఙ్కటేశస్య వాహకార్థం వ్యజిజ్ఞపత్ ।
స్వనామ్నా యత్పురం దేవ మయా క్లుప్తం సురేశ్వర ॥ 112

తత్క్షేత్రసమ్భవం సస్యం జీవితం శ్రీపతే! కురు ।
సేవాం కుర్వన్త్వాపులయం వాహకా ఉత్సవేషుతే ॥ 113

శ్రుత్వా మునివచో దేవః శ్రీనివాసస్తథాఽస్త్వితి ।
ఛాయాశుకస్యాత్మజానాం సభ్యానాం జీవమబ్రవీత్ ॥ 114

బ్రహ్మలోకం జిగమిషుః పునః ఛాయాశుకో మునిః ।
కృష్ణఞ్చ బలభద్రఞ్చ భానుం పద్మసరోవరమ్ ॥ 115

తండ్రి పాదములకు ప్రణమిల్లి ఆతని నుండి శ్రీమద్భాగవతమును విని బుద్ధిమంతుడై పెండ్లాడి పుణ్యబుద్ధిగలవాడై బిడ్డలను గని 105

శ్రీ భాగవతపురాణమును ప్రపంచమున స్థిరముగ స్థాపించి కృష్ణుని యనుగ్రహమున ఋషియునై 106

ప్రాకృత శరీరములతోనే బ్రహ్మలోకమునకేగి సంతుష్టాంతరంగుడై యచ్చట వసించుచు శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యమును విని పద్మసరోవరమునకు 107

వచ్చి తీవ్రమగు తపస్సుచేసి యందలి తామరపువ్వులరేకులతో తన సంకల్ప బలముచేతనే నూటయెనమండ్రు ఉత్తములగు బ్రాహ్మణబిడ్డలను సృజించి 108

వారికి వేదాంతవిద్యను బాగుగ బోధించి వారితో నా శ్రీ శుకముని శేషాద్రి కేతేంచి భాద్రపద మాసమున బ్రహ్మచే నిర్మింపబడిన పవిత్రమగు బ్రహ్మోత్సవము 109

జరుగుచుండ శ్రీనివాసుని సేవించుటకై వచ్చితాను సృష్టించిన నూటయెనిమిది మంది బ్రాహ్మణ బిడ్డలను నూటయెనిమిది వాహనములనుగాజేసి 110

ఆ ఉత్సవము పూర్తికాగానే శ్రవణానక్షత్రమునందు దీక్షావసానస్నానదినమున నిర్మలచిత్తుడై తామరపువ్వులతో బుట్టింపబడిన నా బ్రాహ్మణ బిడ్డలతో స్వామిపుష్కరిణిలో స్నానమును గావించి 111

శ్రీనివాసుని సభలో వారిని భగవంతుని వాహకులనుగా విజ్ఞాపనజేసెను. స్వామీ! నేను నాపేరుతో సృజించిన పురమునందలి 112

క్షేత్రములోబుట్టిన పంట వీరి కాహారముగా నంగీకరింపుము. వీరు ప్రపంచ మున్నంతకాలము నీ ఉత్సవములలో నీకు వాహకులై సేవలను చేయుదురుగాక!

ఇట్టి ఛాయా శుకమహర్షి మాటలను విని వేంకటేశ్వర భగవానుడు అట్లేయని సమ్మతించి సభ్యులగు ఛాయా శుకుని బిడ్డలను అంగీకరించెను 114

ఛాయా శుకమహర్షి బ్రహ్మలోకమునకు తిరిగిపోగోరి శ్రీకృష్ణుని బలరాముని సూర్యుని పద్మసరోవరమును 115

ప్రదక్షిణీకృత్య శుకః స్థీయతామితి చాత్మజాన్ ।
భరద్వాజాదిషడ్గోత్రాన్ శతమష్టోత్తరం సుధీః ॥
సభ్యాన్ సభాసదః పాద్మాన్ ఉక్త్వాఽఽకాశం జగామహ ॥ 116

దేవదర్శనః -
ఉక్తం పద్మసరోజన్మ ఛాయాశుకమునేరపి ।
సభార్వాణాం ద్విజాతీనాం శుకమానసజన్మనామ్ ॥ 117

దేవలః -
దేవదర్శన! సర్వజ్ఞ కృతార్థోఽస్మి నతో స్మితే ।
నాస్తి శ్రోతవ్యమేతస్మాత్ సంశయో విగతో మమ ॥ 118

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శన సంవాదే
పద్మసరోవరమాహాత్మ్యాదివర్ణనం నామ చతుస్త్రింశో ఽధ్యాయః
ఇతి పాద్మపురాణాన్తర్గత వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్ సమ్పూర్ణమ్

ప్రదక్షిణ మొనరించి భారద్వాజుడు మొదలగు ఆరు భిన్నగోత్రులైనట్టియు116

పద్మదళములనుండి బుట్టినట్టియు సదాచారులగు వారినందరను నా శ్రీనివాసుని సభాపదులను నుండుడని ఆ బ్రాహ్మణ బిడ్డలతో చెప్పి ఆకాశమార్గమున నేగెను.

దేవదర్శనుడు :-

దేవలా! నీకు నేనీ విధముగ పద్మసరస్సుయొక్క పుట్టుకను, ఛాయా శుక మహర్షి పుట్టుకకు సభార్వులైన బ్రాహ్మణ బాలకుల యొక్క శ్రీ శుకమహర్షి సంకల్పము వలన బుట్టుటను చెప్పితిని. 117

దేవలుడు :-

సర్వజ్ఞుడవగు నో దేవదర్శనా! నేను కృతకృత్యుడనైతిని, నీకిదే వందనము, నా కింతకుమించినది. వినదగినది లేదు. నాకిక దేనినిగూర్చియు సంశయము లేదు. అని పలికెను. 118

శ్రీ పద్మపురాణమున క్షేత్రకాండమున శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యమున
దేవల దేవదర్శనుల సంవాదమున పద్మసరోవరమాహాత్మ్యములోని వర్ణమున
ముప్పదినాల్గవ అధ్యాయము సంపూర్ణము